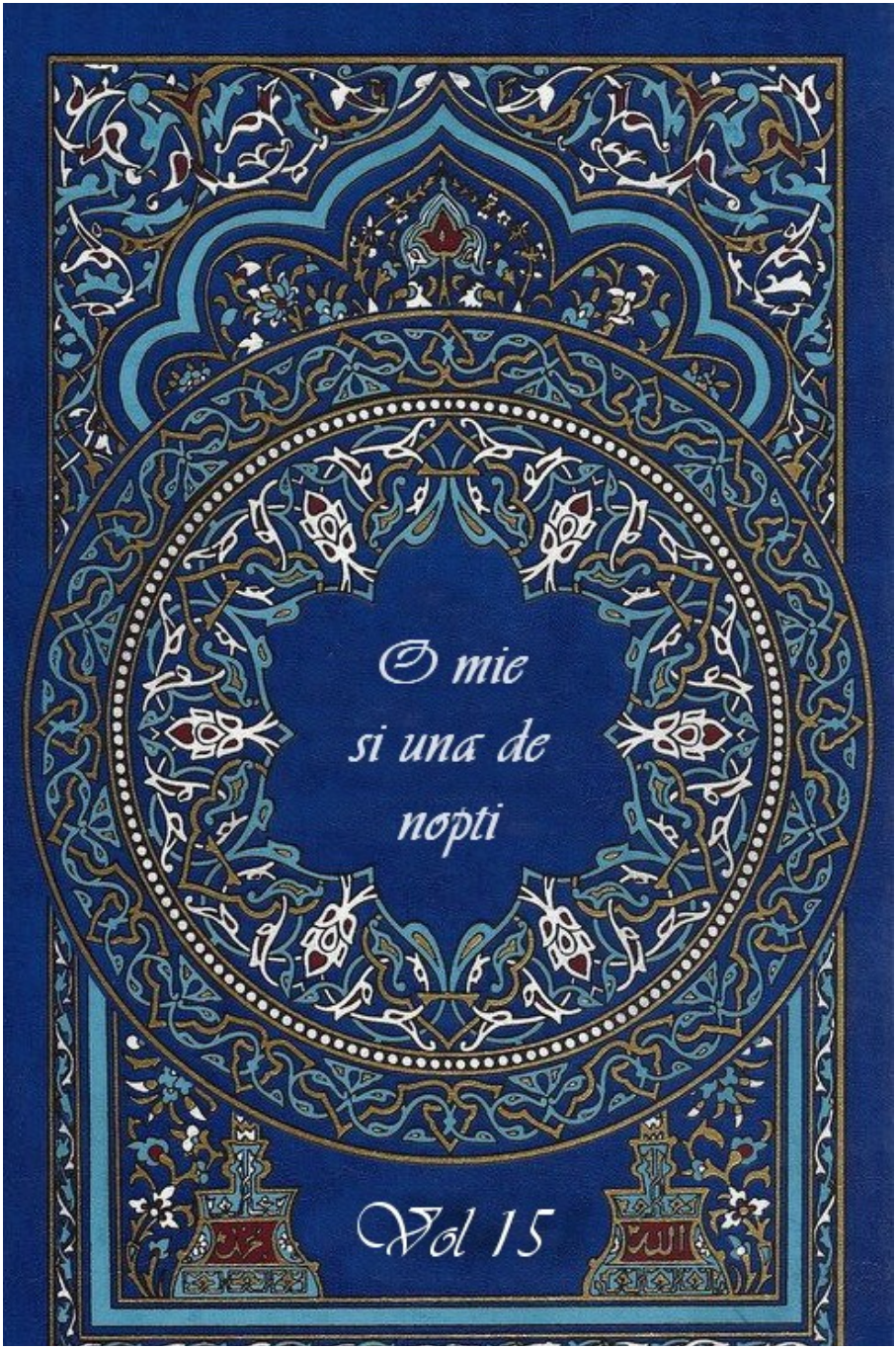
O mie
si una de
nopti
Vol 15

O MIE ŞI UNA DE NOPŢI
Volumul XV

(Nopţile 972-1001)

Text integral
Traducere şi note de Haralambie Grămescu

©Erc Press

Design copertă: Intel_Forte
Ilustraţii: Ion Manea

Textul actualei versiuni reproduce ediţia *Le livre des Mille nuits et une nuit*, traduction littérale et complète du texte arabe par le dr. *J. C. Mardrus,* Editions de la Revue Blanche, Paris, 1899, versiune coroborată cu traducerea în limba rusă *Kniga tâsiaci i odnoi noci*, perevod s arabskogo *M. A. Salie*, Gosudarstvennoe Izdatelstvo Hudojestvennoi Literaturî, Moskva, 1959, şi cu traducerea în limba germană *Tausend und eine Nacht,* aus dem Arabischen übertragen von *Max Henning*, Druck und Verlag von Philipp Reclam Jun, Leipzig, 1895.

LUCARNELE ÎNVĂŢĂTURII ŞI ALE ISTORIEI

Se povesteşte că era în cetatea El-Iskandaria un tânăr care, la moartea tatălui său, ajunsese stăpân peste averi mari şi peste bunuri multe, atât în pământuri frumos udate, cât şi în case temeinic clădite. Şi tânărul acela, născut sub zodia binecuvântării, era înzestrat cu o minte aplecată spre calea chibzuinţei. Şi cum nu era nicidecum străin de învăţăturile *Cărţii celei Sfinte,* care îndeamnă la milostenie şi cere să fii darnic, şovăia în ce priveşte alegerea celei mai potrivite căi de a săvârşi binele. Şi, în nepriceperea lui, se hotărî să meargă să stea de vorbă, în privinţa aceasta, cu un şeic bătrân, prieten cu răposatul său părinte. Şi îi împărtăşi şeicului toate frământările şi toate şovăielile sale, şi îi ceru sfatul. Iar şeicul cugetă preţ de un ceas de vreme. Pe urmă, săltând capul, spuse:

— O, fiu al lui Abderrahman – coperească-l Allah cu milele sale pe răposatul! – află că a împărţi cu amândouă mâinile aurul şi argintul la cei ce se află în nevoie este, fără de nicio îndoială, o faptă dintre cele mai vrednice în ochii Celui Preaînalt. Da o atare faptă, o, copilul meu, este la îndemâna oricărui bogătan. Şi nu este deloc trebuinţă să ai

cine ştie ce virtute ca să dai ce îţi prisoseşte din ceea ce ai. Ci mai este şi o altă dărnicie, care-i într-altfel înmiresmată şi într-altfel plăcută de către Stăpânul tuturora, iar aceasta, o, copilul meu, este dărnicia de minte. Căci cine poate să răspândească binefacerile minţii lui asupra făpturilor golaşe de cunoaştere, acela este cel mai făcător de bine. Şi, spre a împărţi asemenea binefaceri, trebuie să aibă o minte mult luminată. Şi, spre a avea o minte de soiul acesta, un singur mijloc avem la îndemână, şi anume citirea scrierilor oamenilor mult luminaţi, şi cugetarea asupra scrierilor lor. Aşa că, o, fiu al prietenului meu, Abderrahman, luminează-ţi mintea şi dovedeşte-te darnic pe moşiile minţii. Şi-acesta-i sfatul meu, uassalam!

Iar flăcăul cel bogat degeaba vroi să-i mai ceară şeicului şi alte lămuriri. Că şeicul nu mai avea nimica să-i spună, încât băiatul plecă cu sfatul acela, bine hotărât să-l pună în fapt şi, lăsându-se dus de întâmplare, luă calea spre sukul negustorilor de cărţi. Şi îi adună pe toţi negustorii de cărţi, dintre care unii aveau cărţi ce ajunseseră până la ei din saraiul cărţilor pe care rumii creştini le arseseră când cu intrarea lui Amru ben El-Ass în Iskandaria. Şi le ceru să ducă la el acasă toate cărţile de preţ câte le aveau prin prăvăliile lor. Şi îi plăti peste aşteptări, fără târguială şi fără şovăială. Şi trimise oameni la Cairo, la Damasc, la Bagdad, în Persia, în Maghreb, în India şi până şi în ţările rumilor, să-i cumpere cărţile cele mai vestite de pe acele meleaguri, cu sarcina să nu se zgârcească la preţul de cumpărare. Şi trimişii, de la o vreme, se întoarseră unul câte unul, cu legături mari de scrieri scumpe. Iar flăcăul puse să fie toate rânduite frumos în dulapurile dintr-un sarai măreţ, pe care îl zidise anume şi care avea, scrise cu litere mari de aur şi azur, pe lespedea de la intrarea cea mare, numai aceste cuvinte: „Saraiul Cărţii”.

Şi după ce făcu acestea, tânărul se apucă de treabă…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute şaptezeci şi doua noapte

Urmă:

…Şi după ce făcu acestea, tânărul se apucă de treabă. Şi se aşternu pe citit cu chibzuinţă, domol şi cugetând la cărţile din saraiul lui vrăjit. Şi cum se născuse sub zodie binecuvântată, iar paşii îi erau încununaţi cu izbândă şi cu noroc, ţinea minte, în capul său norocit, tot ce citea şi tot ce îşi însemna. Încât, în puţină vreme, ajunse peste fire de citit şi de învăţat, iar mintea i se îmbogăţi cu daruri mult mai scumpe decât toate bunurile ce-i fuseseră lăsate moştenire. Şi cugetă atunci, cu înţelepciune, să-i facă a se bucura şi pe cei din preajma sa de bunurile peste care era stăpân. Şi, într-acest scop, dădu în Saraiul Cărţii un ospăţ mare, la care îi pofti pe toţi prietenii săi, şi pe toţi ai lui, rude mai apropiate ori mai depărtate, şi pe robi, şi pe grăjdari, ba până şi prostimea şi cerşetorii obişnuiţi de la pragul său. Şi după ce mâncară şi băură şi mulţumiră Atoatedătătorului, tânărul cel bogat se sculă în picioare în mijlocul roatei de oaspeţi luători-aminte şi le grăi:

— O, voi, oaspeţi ai mei, în noaptea aceasta, în locul cântecelor şi al lăutelor, să domnească peste sindrofia noastră înţelepciunea! Că înţeleptul a spus: „Vorbeşte şi scoate din mintea ta ceea ce ştii, pentru ca urechea celui care te ascultă să capete hrana aceea. Şi orişicine a dobândit ştiinţă, a dobândit un bun nemăsurat. Iar Atoatedătătorul dăruieşte înţelepciunea cui vrea el, iar mintea a fost zămislită la porunca lui; ci numai puţini dintre fiii oamenilor sunt stăpâni pe harurile minţii.” Încât Allah Preaînaltul, prin gura Proorocului său binecuvântat – asupra-i

fie rugăciunea şi pacea! – a zis: „O, drept-credincioşilor! daţi de pomană lucrurile cele mai scumpe pe care le-aţi agonisit, întrucât nu veţi ajunge la desăvârşire decât atunci când veţi da de pomană din ceea ce vă este cel mai scump. Ci să n-o săvârşiţi din făloşenie; că veţi fi asemeni cu nişte dâmburi pietroase de-abia coperite cu oleacă de pământ: că vine puhoiul apelor peste acele dâmburi şi nu are să mai lase decât piatra goală. Din lucrarea unor oameni ca aceştia nu se alege niciun folos. Ci aceia care se arată darnici, ca urmare a tăriei sufletelor lor, aceia se asemuie cu o grădină sădită pe o costişă pe care o adapă ploile mănoase ale cerului, şi care rodeşte poame îndoit. Dacă ploaia nu va cădea peste ea, tot o udă roua. Şi numai aceia vor intra în grădinile raiului.” Drept care, o, oaspeţi ai mei, v-am adunat aici în seara aceasta. Căci, nevroind, ca un avar, să păstrez numai pentru mine poamele ştiinţei, aş vrea să gustaţi şi voi din ele odată cu mine, ca să păşim împreună pe calea înţelepciunii.

Şi adăugă:

— Să ne aruncăm, aşadar, privirile prin bageacurile cunoaşterii şi ale istoriei, şi să privim astfel la trecerea alaiului minunat al oamenilor mari de odinioară, pentru ca, de la pilda lor, să ni se limpezească şi nouă mintea şi să se îndrepte, luminată, înspre desăvârşire. Amin!

Şi toţi musafirii tânărului cel bogat îşi duseră amândouă mâinile la frunte, răspunzând:

— Amin!

Atunci, tânărul şezu jos, în mijlocul cercului lor tăcut, şi spuse:

— O, prietenii mei, nu aş şti să încep mai bine împărţeala acestor minunate daruri decât făcându-vă mintea să se bucure de istorisirea câtorva întâmplări din viaţa strămoşilor noştri arabi de pe vremea păgâniei, adevăraţii arabi ai nisipurilor, ai căror poeţi minunaţi nu ştiau nici să

citească, nici să scrie, la care harul era un dar neostoit, şi care desăvârşiră, fără cerneală, fără calam şi fără îndrumători, limba aceasta arabă, care este a noastră, limba anume de care cel Preaînalt s-a slujit, mai presus de toate celelalte, spre a-i împărtăşi gândurile sale trimisului său – asupra-i fie rugăciunea, pacea şi binecuvântările cele mai alese. Amin!

Iar musafirii răspunzându-i şi ei:, Amin!", tânărul spuse:

— Iată, dar, din acele vremi vitejeşti de la obârşii, o întâmplare dintre alte mii:

Poetul Doreid, firea lui mărinimoasă şi dragostea lui pentru vestita poetă Tumadir el Khansa

Se povesteşte că într-o zi poetul Doreid, fiul lui Simmah, şeicul tribului Bani-Yuşam, care a trăit pe vremea păgâniei, viteaz de frunte şi poet vestit, şi stăpân peste multe corturi şi păşuni frumoase, a plecat într-un poghiaz asupra tribului potrivnic, Bani-Firas, care îl avea de şeic pe Rabiah, voinicul cel mai neînfricat al pustiului. Şi Doreid mergea în fruntea unei cete de voinici, aleşi dintre cei mai buni din trib. Şi intrând într-o vale de pe pământurile duşmane ale tribului Bani-Firas, zări în depărtare, la capătul celălalt al văii, un om mergând pe jos şi care însoţea o femeie călare pe o cămilă. Şi Doreid, după ce cercetă o clipă zarea, se întoarse înspre unul dintre voinicii săi şi îi spuse:

— Dă goană calului şi prinde-mi-l pe insul acela!

Iar voinicul porni şi, când ajunse să poată fi auzit, strigă la omul ce mergea pe jos:

— Dă-te prins, lasă-mi femeia şi scapi cu zile!

Şi rosti de trei ori strigarea. Ci omul îl lăsă să se apropie, apoi, netulburat şi alene, fără a zori pasul, aruncă funia

cămilei femeii pe care o însoţea şi cu glas domol cântă stihurile acestea:

O, doamnă-a mea, mergi înainte
Cu pas agale şi cuminte,
Ca o hanâmă fericită
Ce n-a ştiut nicicând de frică,
Şi cu făptura ei voinică
Înfruntă crâncena ispită,
Trecând semeţ nepăsătoare,
Precum i-i dat de ursitoare.

Şi martoră să fii acum
La felul cum îi iese-n drum
Acestui călăreţ, fălosul,
Un firacid fără de pată
Care n-a cunoscut vreodată
Ruşinea neagră de-a da dosul,
Cu spaima-nfiptă în grumaji,
Din faţa niciunui vrăjmaş.

Că iată, cu privirea ta,
Hanâmă scumpă, poţi vedea,
Sub fieru-acestei lăncii grele,
O probă-a loviturii mele!

Apoi se repezi deodată asupra voinicului lui Doreid, îl doborî din şa cu o lovitură de suliţă şi îl întinse mort ţeapăn în ţărână. Pe urmă luă calul cel fără de stăpân şi, după ce se temeni dinaintea hanâmei, sări în şa dintr-o zvâcnitură şi porni la drum, ca şi până aci, fără de grabă şi fără de tulburare...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se

luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute şaptezeci şi treia noapte

Urmă:

…fără de grabă şi fără de tulburare.

Estimp, Doreid, cum nu-l mai zărea pe voinicul său întorcându-se, trimise un alt călăreţ să vadă ce este cu el. Iar acela, dând în cale peste soţul său fără de viaţă, îndemnă pe urmele insului din zare şi-i strigă, de departe, aceeaşi strigare pe care i-o aruncase şi voinicul dintâi. Ci omul îşi văzu de drum, de parcă nici n-ar fi auzit nimic. Iar călăreţul lui Doreid se repezi năvalnic la el, cu suliţa întinsă. Ci acela, fără a se tulbura, îi trecu iarăşi hanâmei funia cămilei şi dete pinteni deodată împotriva călăreţului, cântându-i stihurile acestea:

Iată-asupra-ţi vine cruntă
Moartea-n chip de lăncier,
Până-n şiră să-ţi pătrundă
Cu amarnic colţ de fier!
Plod spurcat de mascarale,
Suliţa să te dărâme,
Când cutezi să-i ieşi în cale
Unei falnice hanâme,
Ce-a trăit de când se ştie
Mândră şi în slobozie.
De la ea la tine-mi pare
Lungă calea, grea urgia,
Că-i stă scut de apărare
Cruntul tău stăpân Rabiah,
Cel a cărui lege dreaptă
Pentru orice vrăjmăşie
Fier de lance-i, care-aşteaptă

Să te culce pe vecie,
Lance cum nu mai e-o altă:
Joacă-n mână-i şi tresaltă!

Şi călăreţul, cu ficatul străpuns, căzu din şa, zgâriind pământul cu unghiile. Şi îşi sorbi moartea dintr-o înghiţitură.
Iar biruitorul îşi urmă agale drumul său mai departe.

Şi Doreid, plin de nerăbdare şi îngrijorat de soarta celor doi voinici, trimise un al treilea călăreţ, cu aceeaşi sarcină. Şi cercetaşul ajunse pe la locurile pe unde zăceau cei doi soţi ai săi, lungiţi fără de viaţă la pământ. Şi îl zări în depărtare pe străinul care drumeţea în tihnă, ducând cu o mână cămila hanâmei şi târându-şi alene suliţa după el. Şi-i strigă:

— Dă-te prins, o, câine de prin cele triburi!

Ci omul, fără ca măcar să-şi întoarcă privirile înspre cel ce se năpustea asupra-i, îi spuse hanâmei:

— O, stăpâna mea, mână cămila înspre corturile noastre, care-s pe-aproape.

Pe urmă, deodată, fu dinaintea potrivnicului său şi-i strigă stihurile acestea:

O, tu, cap fără ochi, smintit,
Pe fraţii tăi nu i-ai zărit
Cum zac în sângele lor, bieţii?
Au nu-ţi simţi pe lumina feţii
Cum se şi strâng, ţipând, ereţii
Şi Maica Vulturilor morţii
În crâncenul judeţ al sorţii?
Cu ce nădejdi vii tu, nebune,
Spre mine când porneşti, ia spune?
Au ce socoti a dobândi
De la viteazul crunt spre care

Te-aiepţi urlând ca-ntr-o turbare,
Să pieri din rândul celor vii?
Au la ce plean gândeşti s-ajungi,
Decât la sfânta lovitură
A unei suliţe prelungi
Pe care-am să ti-o-nfig în gură,
Şi la culcuşul cald de sânge,
Întunecat ca negrul corb,
Spre care vii, nebune, orb,
Şi-n care-ndată te vei frânge?

Şi, rostind acestea, îl insuliţă pe călăreţul lui Doreid, şi îl dete peste cap de la cea dintâi izbitură, cu pieptul străpuns dintr-o parte până în cealaltă. Ci, totodată, suliţa i se frânse de năprăsnicia loviturii. Şi Rabiah – că chiar el era viteazul acela de prin văi şi vâlcele – ştiind că se află destul de aproape de tribul său, nu mai vru să se ostenească nici măcar a se apleca să culeagă de pe jos arma vrăjmaşului său. Şi îşi văzu de cale înainte, neavând la el altă armă decât coada frântă a suliţei.

Or, Doreid, estimp, nedumerit că nu-i zărea întorcându-se pe niciunul dintre vitejii săi, plecă el însuşi să vadă ce este. Şi găsi, întinse pe nisip, trupurile fără de viaţă ale tovarăşilor lui. Şi deodată îl zări ivindu-se de pe un dâmb pe însuşi Rabiah, vrăjmaşul său, cu arma lui de batjocură. Şi, la rându-i, Rabiah îl cunoscu pe Doreid, şi se căi în sufletul său, dinaintea unui potrivnic ca acela, de nesocotinţa pe care o săvârşise de a nu fi luat suliţa vrăjmaşului din urmă. Ci îl aşteptă pe Doreid, stând drept în şa şi strângând în pumn lemnul lăncii rupte. Iar Doreid, dintr-o aruncătură de ochi, văzu starea grea în care se afla Rabiah, şi sufletul său mare îl îndemnă să strige viteazului firasan vorbele acestea:

— O, taică al voinicilor din spiţa lui Bani-Firas, de bună seamă că oameni ca tine nu se ucid. Ci oamenii mei, porniţi

pe pradă, au să vrea să-şi răzbune asupra-ţi moartea fraţilor lor; şi, cum eşti neînarmat, singur şi atâta de tânăr, ţine, ia suliţa mea! Cât despre mine, fac cale întoarsă spre a le domoli soţilor mei ispita de a se lua după tine.

Şi Doreid făcu calea întoarsă în goana mare înspre oamenii săi şi le spuse:

— Viteazul a ştiut să-şi apere hanâma. Întrucât i-a ucis pe cei trei voinici ai noştri şi, pe deasupra, m-a lăsat şi pe mine fără suliţă. Într-adevăr, e un luptător aprig, pe care nu e cu cale să-l înfrunţi!

Şi smuciră de frâie şi se întoarseră, fără niciun plean, la tribul lor.

Şi anii trecură. Şi Rabiah muri aşa cum mor vitejii cei fără de pată, într-o încăierare sângeroasă cu cei din tribul lui Doreid. Şi, ca să-l răzbune, o ceată de firasani plecă într-un alt poghiaz împotriva celor ai lui Bani-Yuşam. Şi căzură pe negândite, la vreme de noapte, asupra taberei, şi omorâră pe care-i omorâră, şi luară prinşi mulţi, şi ridicară pradă bogată, în femei şi în bunuri. Şi, în mulţimea prinşilor, se afla însuşi Doreid, şeicul yuşamilor.

Şi, când ajunse în tribul biruitorilor, Doreid, care avusese de grijă să-şi tăinuiască numele şi cinul, fu pus, cu toţi ceilalţi prinşi, sub strajă bună. Ci muierile firasane, ispitite de înfăţişarea lui mândră, veneau cu nişte ochi focoşi să treacă şi să răstreacă întruna, făloase, pe dinaintea lui. Şi deodată una dintre ele strigă:

— Pe moartea cea neagră! ce lovitură straşnică aţi dat, copii ai lui Firas! Ştiţi voi cine-i acesta?

Şi toţi deteră fuga şi se uitară, şi răspunseră:

— E unul dintre cei ce ne-au iscodit rândurile!

Şi femeia spuse:

— De bună seamă! e un viteaz! E chiar acela care i-a dăruit lui Rabiah suliţa în ziua când cu valea.

Şi îşi aruncă haina asupra prinsului, în semn de ocrotire,

adăugând:

— Copii ai lui Firas, îl iau sub ocrotirea mea pe prinsul acesta.

Şi se îngriji mai departe de el, şi îl întrebă cum îl cheamă; iar el răspunse:

— Sunt Doreid ben Simmah. Da tu, o, hanâmă, cine eşti?

Ea răspunse:

— Sunt Raita, fata lui Gizl El-Tian, cea căreia îi mâna Rabiah cămila. Iar Rabiah era soţul meu.

Pe urmă Raita se duse pe la toate corturile tribului şi le grăi voinicilor vorbele acestea:

— Copii ai lui Firas, aduceţi-vă aminte de mărinimia lui Doreid ben Simmah, când i-a dat lui Rabiah suliţa sa cea cu coadă lungă şi frumoasă. Or, bine pentru bine, şi fiecăruia roada faptei sale! Gura oamenilor să nu se umfle de hulă povestind isprava voastră cu Doreid. Tăiaţi-i cătuşele şi, plătindu-i preţul răscumpărării, scoateţi-l din mâinile celui care l-au luat prins. Altminteri, aveţi să aşterneţi dinainte-vă o faptă de ocară, ce are să vă fie până la moarte o lespede a jeluirilor fără de leac şi a căinţelor amare.

Şi firasanii, când o auziră aşa, puseră mână de la mână ca să-i plătească lui Muharrik, viteazul care îl luase prins pe Doreid, preţul de răscumpărare. Iar Raita îi dărui lui Doreid, slobozitul, armele răposatului ei soţ. Şi Doreid se întoarse la tribul său şi niciodată nu mai purtă război cu neamul lui Bani-Firas.

Şi anii se scurseră iar. Şi Doreid, ajuns bătrân, ci tot dăruit cu frumosul lui suflet de poet, se nimeri să treacă într-o zi pe la mică depărtare de sălaşurile tribului Bani-Solaim. Şi, pe vremea aceea, trăia în tribul solaimilor o fată, Tumadir, fica lui Amr, ştiută în toată Arabia pe porecla de El-Khansa, şi lăudată de toţi pentru minunatul ei har poeticesc.

Şi preafrumoasa solaimă, chiar când Doreid trecea pe lângă tribul ei, se nimerise că tocmai ungea cu păcură

copitele unei cămile de-a părintelui ei. Şi cum locul era lăturalnic, căldura mare şi nimeni nu se zărea pe acolo, Tumadir îşi lepădase hainele şi îşi vedea de treabă aproape goală de tot. Iar Doreid, ascuns, se uita la ea şi o cerceta fără ca fata să-şi dea seama. Şi, fermecat de frumuseţea ei, ticlui stihurile acestea, precum urmează:

Veniţi, prieteni dragi, veniţi,
S-o preamăriţi pe-o preafrumoasă:
Soleimana Tumadir,
Gazela mea de viţă-aleasă,
Cea ca un lujer mlădioasă
Şi sulegetă ca un fir.

Nicicând în triburile noastre,
Ce nu duc lipsă de copile,
Nu s-a mai fost văzut cândva
O-ngrijitoare de cămile
Atâta de fermecătoare
Şi luminoasă cum e ea.

Acolo unde nu e văl
Şi nici perdea, şi nici podoabe,
Acolo adevăru-i gol,
Iar vicleşug nu mai încape,
Şi poate-al inimii pârjol
La apa lui să se adape.

Chip răpitor, chip vrăjitor,
Din soare parcă scos cu-o daltă,
Ca idolii de aur sfânt
La care inima tresaltă,
Cu pletele fuior în vânt,
De armăsari de spiţă-naltă.

O, păr bogat, păr revărsat
Lăsat să curgă-n nepăsare,
În unduinde lanţuri lungi —
Şi care, pieptănat strâns, pare
O-mpletitură de ciorchini
Spălaţi de ploaia roditoare.

Sprâncenele-i aduse lin
Sunt două rânduri bine scrise
De un calam vrăjit de ginn,
Cununi care rămân deschise
Pe ochii ei mari şi senini
De antilopă, plini de vise.

Obraji-i dulce zămisliţi
Şi arşi de-o proaspătă roşeaţă
Sunt soare tânăr, răsărind
Într-o duioasă dimineaţă
Pe albul ca de mărgărint
Al unui câmp ce se răsfaţă.

O floare-i gura ei zâmbind,
Izvor de caldă îmbiere,
Cu dinţii albi şi luminoşi,
Mărgăritare-giuvaiere,
Petale de iasmin curat
Scăldate-n străluciri şi-n miere.

Iar gâtul ei sclipeşte alb
Precum argintu-n zăcăminte,
Deasupra sânilor de foc
Zvâcniţi pojarnic înainte,
Ca la statuile de fildeş
Cu idoliţe vechi şi sfinte.

Iar cele două braţe tari
Sunt pline, proaspete, rotunde;
Iar mâinile-i par fără os
Şi fără vinele mărunte;

Iar degetele-i fac curmala
Zavistioasă să se-ncrunte.
Iar pântecu-i îmbelşugat,
Cu gingăşiile-i cutate,
Ca o hârtie strânsă-n dungi
Cu marginile adunate
În jurul dulcelui ghidici
Spre care sufletul se-abate,
E-un sipeţel de fildeş, cald,
Plin de mirosne fermecate.

O, spatele-i! cu-un mijlocel
Ce spre tulpina lui se suie,
Cea ca un ram de arbor ban
Şi, ah! atâta de mlădie
Şi-atâta de subţire-ncât
A lui Allah făurărie
A trebuit să-şi pună-n fapt
Intreaga-i meşteşugărie
Spre-a o lega nemijlocit
De preafăloasa bogăţie
A şoldurilor voiniceşti
Ce i le-a pus la temelie
Şi de ispititorul şanţ
Săpat cu mare gingăşie.

Iacătă-acum, fecioara mea
Ca o crăiţă se ridică,

Dar o întoarce iar să stea
Povara-i grea de nuri, voinică;
Ci nu vrea fălnicia-i grea,
Rotundă ca o putinică,
S-o lase-n linişte aşa,
Şi-o saltă iar în sus, şoltică,
O, dâmburi falnice şi moi,
Ce până-n suflet mă furnică!

Şi toate-aceste fălnicii
Stau pe doi stâlpi de sfântă slavă,
Lucraţi dintr-un mărgăritar,
În zămislirea lor ghizdavă,
Şi arcuite strălucit
Ca bolta templelor, grozavă,
Pe două fragede tulpini
De trestie ori de izbavă,
Umbrite de un fum de puf
Ca o câmpie de otavă,
Şi sprijiniţi în mers gingaş
Pe două tălpi fără gâlceavă,
Ca două capete de lănci
Neştiutoare de zăbavă.

Oh, slavă-a bozilor! Cum pot
Aceste gingăşii mărunte,
Aceste două temelii
Atât de firave, să-nfrunte
Şi să ridice către cer
Întreg saraiul cât un munte?

Veniţi, prieteni dragi, veniţi,
S-o preamăriţi pe-o preafrumoasă:
Soleimana Tumadir,
Gazela mea de viţă-aleasă,

Cea ca un lujer mlădioasă
Şi sulegetă ca un fir!

Şi chiar a doua zi, falnicul Doreid, însoţit de căpeteniile tribului său, veni cu mare alai la tatăl preafrumoasei Tumadir şi îl rugă să i-o dea de soţie. Şi bătrânul Amr, fără a-şi lăsa aşteptat răspunsul, îi spuse poetului cel viteaz:

— Doreid taică, unui om mărinimos ca tine nu i se retează îndemnurile; unei căpetenii preamărite ca tine, nu i se curmă dorurile; unui armăsar ca tine, nu i se dă peste nas...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute şaptezeci şi patra noapte

Urmă:

...unui armăsar ca tine, nu i se dă peste nas. Da se cuvine să-ţi spun că fata mea, Tumadir, are în cap nişte gânduri, nişte feluri ale ei de a vedea... Şi sunt gânduri şi feluri de a vedea cum nu au, de obicei, alte femei. Iar eu o las totdeauna slobodă să facă precum îi place, întrucât Khansa a mea nu este ca toate femeile. Aşa că eu am să-i vorbesc de tine, cât voi putea mai în folosul tău, asta ţi-o făgăduiesc; da nu răspund nicidecum de învoire, care nu este decât numai şi numai a ei.

Iar Doreid îi mulţumi pentru ceea ce binevoia să facă; şi Amr intră la fiică-sa şi îi spuse:

— Khansa, un viteaz falnic, un ins de neam mare, căpetenie de bani-yuşami, om preacinstit pentru vârsta şi pentru voinicia lui, într-un sfârşit, Doreid, falnicul Doreid, fiul lui Simmah, cel ale cărui cântece de luptă şi ale cărui

stihuri mândre i le ştii, a venit sub cortul meu să te ceară de soţie. Aceasta, fata mea, ar fi o căsătorie care ne-ar cinsti. Mai mult nu am a te îndemna asupra hotărârii tale.

Iar Tumadir răspunse:

— Tată, lasă-mi câteva zile de răgaz, pentru ca, până a răspunde, să pot să chibzuiesc.

Şi tatăl preafrumoasei Tumadir se întoarse la Doreid şi îi spuse:

— Fata mea, Khansa, vrea un răgaz până a da răspunsul hotărât. Nădăjduiesc, de altminteri, că are să primească. Aşteaptă, aşadar, câteva zile.

Şi Doreid răspunse:

— Prea bine, o, taică de viteji.

Şi se duse în cortul ce-i fusese pregătit.

Or, preafrumoasa solaimă, de cum se depărtă Doreid, trimise pe urmele lui o slujnică de-a ei, spunându-i:

— Du-te şi pândeşte-l pe Doreid, şi ţine-te pe urmele lui când s-o strecura din corturi să-şi facă nevoile. Şi uită-te bine la şuvoiul lui, şi vezi-i tăria şi urma pe care are s-o lase pe nisip. Şi-aşa avem să judecăm dacă mai este încă în puterile bărbăţiei.

Iar slujnica se supuse. Şi fu atâta de iscusită, încât numai peste puţină vreme se şi întorcea la stăpână-sa să-i spună doar atât:

— Om sleit.

Or, când răgazul cerut de Tumadir trecu, Doreid veni iar în cortul lui Amr, să capete răspunsul. Şi Amr îl lăsă în partea din cort menită bărbaţilor şi intră la fiică-sa, şi îi zise:

— Khansa, fata mea, oaspetele nostru aşteaptă răspunsul tău şi ce ai hotărât.

Iar ea răspunse:

— Am chibzuit şi am hotărât că nu plec din tribul meu. Întrucât nu vreau să-mi schimb gândul de a mă mărita cu vreunul dintre verii mei, flăcăi tineri, frumoşi ca nişte suliţe mândre şi mari, ca să mă duc după un yuşam matuf, cum e

Doreid ăsta, cu trupul sleit, care azi-mâine are să-şi dea cucuveaua lui de suflet. Întru cinstirea vitejilor noştri, mai bine să rămân fată bătrână decât să fiu nevasta unui boşorog.

Şi Doreid, care sta în cort, în selamalâc, auzi răspunsul acela sfruntat şi se simţi lovit amarnic. Şi, din mândrie, nu lăsă să se vadă nimic din simţămintele sale, ci, luându-şi bun-rămas de la tatăl solaimei, plecă înspre tribul său. Da se răzbună pe fata cea crudă cu stihurile acestea usturătoare:

Zici că Doreid bătrân e,
Preafrumoaso, şi-l înfieri;
Că e prea bătrân, sărmanul,
Zici, luându-l în doi peri.
Oare ţi-a spus el vreodată
Cum că s-a născut de ieri?
Tu-ţi doreşti de soţ, o, Khansa
— Şi fireşte că pe drept —
Un vlăjgan cu labe grele
Care noaptea ia în piept
Bălegarul de la turme
Cum eu nu ştiu să m-aiept.
Da, aşa-i, feri-te-ar bozii
De un soţ ca mine, dară!
Că eu nu-s ciurdar de turme,
Eu altceva-s, bunăoară,
Şi altceva fac pe lume,
O, preafalnico fecioară

Cine-s eu se ştie bine,
Şi se ştie, mi se pare,
Că, orice ai spune, mândro,
Dacă mâna mea e tare,

Este pentru alte lucruri,
Şi cu un alt rost sub soare.
Şi se ştie pretutindeni
Că în tribul meu nu-ntreabă
Nimeni oaspeţii vreodată
Cine sunt şi de ce teapă,
Iar un ocrotit de mine
Află tihnă fără gloabă.

Şi la fel se ştie, Khansa,
Că şi-n lunile de jale,
Când sub seceta amară
Foamea neagră dă târcoale,
Când sugarul ţipă-ntruna
După sânul maicii sale,
Eu am corturile pline
De antale şi stamboale,
Am prisoase de bucate,
Vite grase în saiale.
Aşa că feri-te-ar bozii
De un soţ cu-atâtea fale,
Să nu cumva să-i creşti pruncii
În huzur şi-n viaţă moale.

Că tu-ţi vrei de soţ, o, Khansa
— Şi, fireşte, aşa-i drept! —
Un vlăjgan cu labe grele
Care noaptea ia în piept
Bălegarul de la turme
Cum eu nu ştiu să m-aiept.
Că tu spui că prea bătrân e
Doreid, şi mi-l înfieri;
Da, e prea bătrân, sărmanul,
Zici, luându-l în doi peri.
Oare ţi-a spus el vreodată

Cum că s-a născut de ieri?

Iar când stihurile lui se răspândiră prin triburi, Tumadir fii sfătuită din toate părţile să-l primească de soţ pe acel Doreid cu mână darnică şi cu duh fără de pereche. Ci ea nu-şi mai schimbă hotărârea.

Or, taman pe când se petreceau acestea, iacătă că, într-o încăierare sângeroasă cu tribul vrăjmaş al murrilor, un frate al mândrei Tumadir, viteazul cel strălucit Moawiah, pieri de mâna lui Haşem, capul murrilor şi părintele preafrumoasei Asma, cea care fusese cândva umilită de către acel Moawiah. Şi chiar moartea aceea a fratelui său o deplânge Tumadir în bocetul pe care am să vi-l spun şi care se cântă pe glasul întâielea coborât-tremurat şi pe ghiersul strunei de sub degetul inelar:

Ah, plângeţi, ochi, cu lacrimile toate!
Vărsaţi potop de lacrimi nesecate!
Cea care plânge îşi jeleşte-un frate
Pe care l-a pierdut în lupta grea.
Pe veci de-acuma între el şi ea,
De nepătruns, stă, neagră, o perdea,
Perdeaua neagră, lacomă: pământul,
Cu care îl acoperă mormântul.
Of, ca să-l plâng, cum să găsesc cuvântul?
O, frate-al meu, te-ai dus după-acea apă
De-al căreia amar nimeni nu scapă,
Şi toţi îi vor gusta pelinul rău.
Neprihănit te-ai dus pe drumul tău,
Zicând atât: „Mai bine e să mori,
Căci viaţa-i doar un licăr trecător
De viespe popositǎ dintr-un zbor
Pe vârful unei lănci, scăpărător.
Inima mea te poartă viu în minte,

O, fiu al tatei şi al mamei mele!
Ca iarba, vara, sub zăpuc fierbinte,
Mă ofilesc de chinurile grele
Şi de mâhnirea care mă cuprinde.
E mort acela care a fost scut
Al triburilor noastre, şi stâlpar
Al casei dragi sub care ne-am născut.
S-a dus într-un prăpăd fără hotar
E mort acela ce ne-a fost lumină
Şi pildă de viteaz în lupte crunte.
Ca focurile-aprinse-n culmi de munte,
Aşa ne-a fost lumina lui deplină.
E mort acel ce fulgera, călare
Pe iepele sirepe, -n goana mare,
În hainele-i ca focul, lucitoare,
Viteazul cu seleaful de mătasă,
Acela care ne era sultan,
Şi-a seminţiei noastre floare-aleasă,
Încă de când era un băietan,
Un tinerel bărbat, cu ochi semeţi,
Cununa noastră-a fost de fumuseţi.
El, fratele meu, cel cu mâini miloase,
Şi mână-a dărniciei însăşi, el
Cel ce ne-a fost cetate şi crenel,
Nu mai e – stâlpul mândrei noastre case.
E în mormânt, închis sub neagra stâncă,
În beznă grea şi în tăcere-adâncă.
Spuneţi-i Alwei, bidivia lui,
Cea cu piept larg cum alta-n lume nu-i:
„Plângi, Aiwa, plângi! În goană, nebuneşte,
Stăpânul tău nu te mai călăreşte!”
Fiu al lui Amr, slava fără pată
Gonea în şa alăturea de tine,
Cu mantia de luptă suflecată
Până la şolduri, când pornea turbată

Cumplita bătălie să se-nspine,
Când vipia războiului izbea
Piepturi cu piepturi, şi când tu goneai,
Cu fraţii tăi venind pe urma ta,
În încleştarea de cai contra cai,
Şoimani şi vulturi înfurciţi aşa
Ca diavolii, în crâncenul guleai.
Cu hohot mare îţi râdeai de viaţă
În toi de bătălii, zdrobind la ţeste,
Când a nu pune preţ pe viaţă este
Cea mai vitează faptă, şi măreaţă,
Ce se preschimbă-n pildă, şi-n poveste.
De câte ori ai luat în piept de-a dreptul
Năvalele de coifuri tari, de fier!
De câte ori ai înfruntat cu pieptul
Noianul înzăuat de lăncieri,
Fără să şovăi şi fără sfială,
În mânioasa luptei vălmăşeală,
Sfărmând ca-n joacă grelele armuri,
Sub corturile negre ca de smoală
Ale furtunii ce urla-mprejur!
Puternic şi mlădiu, cum e tulpina
Cea dreaptă-a steagului de Rubaina,
Cu mijlocelul tău ca o brăţară
De aur străcurat, când foc şi pară
Se-nvâlvorau asupra ta mistreţe,
Când îşi sporeau potoapele prigoana
Zbătându-se în preajma ta nătânge,
Când moartea cruntă îşi târa pulpana
Caftanului ei năclăit în sânge.
Câţi bidivii ai îndemnat la fugă
Pe urmele ortalelor vrăjmaşe,
O, frate-al meu, când râşniţa năucă
A bătăliei îşi croia hogaşe

Prin rândurile dese de viteji
Din amândouă oştile-n vârtej.
Tu, prapure al oastei noastre, cârmă
Neabătută de la dreapta cale,
Tu, sumeţindu-ţi mantia de sârmă
Cu poalele-i lungi făurite-n zale,
Ca fulgerul treceai, când se prăvale,
Pe calul tău, ce tresălta de goană,
Icnind din ii precum o darabană.
Tu-nsufleţeai năprasnicele darde,
Tu le-ndârjeai la ceas de luptă cruntă
Cu fulgerele negre să pătrundă
Până-n străfund de măruntaie sparte,
Să scormonească în adânc, avan,
În trupul biruitului duşman.
Tu erai tigrul cel cutezător
Ce se aruncă-n goană după pradă,
Ca fulgerul când scapără din nor,
Nepregetând nicicând să se repeadă
Spre sfânta bucurie-a biruinţii,
Cu armele lui: ghearele şi dinţii.
Câţi prinşi în lupte ai mânat tu, frate,
Naintea ta, în ciurde speriate,
Ca turmele de antilope când
Le scoală pala rece-a unui vânt,
Iar cele dintâi picături de ploaie
Le-alungă de prin pajişti şi zăvoaie!
Câtor femei de stepenă aleasă
Le-ai fost scăpare-n ziua ticăloasă,
La ceasu-ncăierărilor cumplite,
Când rătăceau cu plete răvăşite,
Ţipând de spaimă şi înnebunite,
Pe câmpuri, alungate din sălaşe
De negurile ordiei vrăjmaşe!
De câte-amaruri ne-ai scăpat ades,

Din ce năpaste şi din ce prăpăduri!
Doar când le-auzi, chiar fără să le vezi
Te-acoperă-ale spaimelor omături;
Iar o femeie care-a rămas grea
Ar lepăda, de tot ce-ar auzi.
Ah, câte mame-ar fi fără copii,
De n-ar fi fost acolo spada ta!
Şi-apoi, o, frate-al meu care te-ai dus,
Ce cântece de luptă ne-ai cântat,
Cum altele nu pot fi mai presus!
Tu fără trudă-n luptă le-ai strigat,
Şi ca un scut ne-au fost când ni le-ai spus,
Şi precum lancea ta în bătălii,
De-a pururi printre noi vor dăinui!
Se stinse-a dărniciei mândră floare:
Fiul lui Amr zace în mormânt.
Stingă-se, dar, şi stelele-n vâlvoare,
Şi stingă-se şi soarele oricând —
El a fost strălucitul nostru soare,
El a fost steaua noastră pe pământ.
Tu nu mai eşti pe lume, frate-al meu!
Vai, cine-acum va mai da adăpost
Străinului rămas fără de rost,
Când Miazănoaptea rece îşi trimite
Al vânturilor crâncen ferăstrău,
Urlând în zările nemărginite?
Vai, călători, cel ce v-a ospătat
Cu turmele lui, şi v-a ocrotit
Cu armele, acuma stă culcat
În groapa neagră-n care l-aţi lăsat,
Cu pulberea de veci acoperit.
În crunt lăcaş l-aţi pus pentru vecie,
Cu câţiva stâlpi înfipţi în preajma sa,
Şi-aţi pus pe biata lui zădărnicie

Tristele ramuri verzi de salamah,
Între morminte de străbuni umile,
Şi peste care vremea cade grea
Cernindu-şi colbul sur de ani şi zile.
O, frate-al meu, tu, cea mai mândră mladă
Din solaimii îndrăgiţi de soare,
Pieirea ta mă arde şi mă doare!
Nădejdea mea s-a stins cu tine-odată.
Ah, nici cămila, când i se ia mânzul
Şi dă târcoale jalnicei paiaţe
Închipuite din cârpe şi aţe
Ce i s-a dat ca să-şi aline plânsul,
Ci ea tot geme, biata, şi-l tot cheamă
Cu mugetele ei adânci de mamă,
Se zbuciumă întruna chinuită,
Şi nu-şi mai află tihna o clipită,
Şi nu mai gustă nici apa, nici fânul,
Când amintirea îi frământă sânul,
Şi când amarnic dorul o usucă,
Şi se smuceşte-n legături năucă,
Nici ea nu simte ceea ce simt eu,
Durerea mea, de foc, o, frate-al meu!
Oh, niciodată lacrimile mele
Nu vor seca, nici tristele-mi suspine
Nu vor tăcea, nici ţipetele-mi grele
Pe care le strig pururi după tine.
Ah, plângeţi ochi, cu lacrimile toate!
Vărsaţi potop de lacrimi nesecate!

Şi chiar cu prilejul ascultării acestui poem, poetul Nabigha El-Dhobiani şi alţi poeţi strânşi la târgul cel mare al Okazului, ca în fiecare an, spre a-şi spune poeziile dinaintea tuturor triburilor din Arabia, fură întrebaţi despre harurile poetei Tumadir El-Khansa, iar ei răspunseră într-un glas:

— Îi întrece la stihuire şi pe oameni, şi pe ginni!

Iar Tumadir trăi până după vestirea Islamului cel binecuvântat în Arabia. Şi, în anul al optulea de la hegira lui Sidna-Mohammad – asupra-i fie rugăciunea şi pacea! – veni şi ea, cu fiul ei, Abbas, care ajunsese atunci cap peste toate căpeteniile solaimilor, să-şi facă închinarea dinaintea Prorocului şi să se încununeze întru Islam. Şi Prorocul o întâmpină cu cinstire, şi dori s-o audă spunându-şi stihurile, măcar că el nu-i preţuia pe poeţi. Şi o firitisi pentru harul ei poeticesc şi pentru faima ei. Şi, de altminteri, chiar atunci, apucându-se să repete şi el un stih de-al poetei Tumadir, se dete în vileag că nu se pricepea la măsura versurilor. Întrucât greşi lungimea acelui stih, punând în legătură unul dintre cele două cuvinte de la urmă în locul celuilalt. Iar bătrânul Abu-Bekr, auzind acea stricare a măsurii stihului, vroi să îndrepte greşeala, punând la locul lor cele două cuvinte schimbate; ci Prorocul – asupra-i fie rugăciunea şi pacea – îi spuse: „Ce însemnătate are? e tot aceea.” Şi Abu-Bekr răspunse: „Hotărât, o, Prorocule al lui Allah, tu adevereşti pe deplin vorbele pe care Allah ţi le-a dezvăluit în *Coranul* său *cel Sfânt:* «Nu am învăţat de la Prorocul nostru stihuirea: că el nu are trebuinţă de ea. *Coranul* este învăţătură, este o scriere fără zorzoane şi pe înţeles!»„

Ci Allah ştie mai bine!

Pe urmă tânărul le spuse ascultătorilor săi:

— Iacără încă o întâmplare din viaţa strămoşilor noştri arabi de pe vremea păgâniei.

Şi spuse:

Poetul Find şi cele două fete viteze ale sale, Ofaiirah-Soarele şi Hozeilah-Luna

Ni s-a lăsat că poetul Find, bătrân pe-atunci de o sută de ani, şi cap al tribului Bani-Zimman, ramură din seminţia cea mare a bekrilor, din stirpea dintâi a rabiahilor, avea două fete copilandre, pe care le chema Ofaiirah-Soarele, pe cea mai mare, şi Hozeilah-Luna, pe cea mai mică. Şi, pe vremea aceea, întreg tribul bekrilor se afla în război cu thaalabenii cei mulţi şi puternici. Iar Find, în pofida vârstei lui înaintate, fu socotit vrednic, întrucât era viteazul cel mai vestit din tribul lui, să fie trimis de către tovarăşii săi în fruntea a şaptezeci de voinici, toată ortaua lor, ca să se lipească la oastea tuturor bekrenilor. Iar cele două copilandre, fetele lui, se aflau şi ele printre cei şaptezeci. Iar solul care se duse să dea de ştire sfatului obştesc al bekrenilor despre sosirea cetei de război a tribului Bani-Zimman le spuse celor la care fusese trimis:

— Tribul nostru vă trimite o ordie de o mie de războinici, şi încă şaptezeci de viteji.

Vroia să spună cu aceasta că numai Find, singur, preţuia cât o oaste de o mie de oameni.

Pe urmă, când toate cetele triburilor de bekreni se adunară, războiul se dezlănţui ca o vijelie. Şi-atunci s-a dat bătălia aceea, care a rămas vestită în toate pomenirile şi care a fost botezată Ziua-tăierii-moaţelor, din pricina umilirii grele la care i-au supus bekrenii biruitori pe prinşii lor, tăindu-le moaţele părului, înainte de a-i trimite, slobozi, să le arate înfrângerea fraţilor lor din corturile thaalabene. Şi chiar în bătălia aceea de pomină s-au făcut vestite pe totdeauna fetele lui Find, draci împieliţaţi, minunile acelei zile...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se

luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute şaptezeci şi cincea noapte

Urmă:

...Şi chiar în bătălia aceea de pomină s-au făcut vestite pe totdeauna fetele lui Find, draci împieliţaţi, minunile acelei zile. Întrucât în încăierarea cea mai crâncenă, şi pe când izbânda sta în cumpănă, cele două copile săriră deodată jos de pe caii lor, se dezbrăcară cât ai clipi din ochi şi, aruncându-şi cât colo hainele şi tunicile de zale, se repeziră, goale de tot, cu braţele înainte, una în mijlocul aripei drepte a oştirii bekrene, iar cealaltă în mijlocul aripei stângi, învipiate şi în pieile goale, păstrându-şi numai pe cap cununile lor de culoare verde. Şi, în încleştare, răcniră fiecare, cu toată puterea glasului lor, câte un cântec de luptă ticluit atunci pe loc şi care, din ziua aceea, se cântă pe măsura de *ramei* greu şi pe ghiersul strunei de mijloc a glasului al patrulea, sărind peste măsura a doua, bătută înfundat de către daff.

Or, iacătă mai întâi peanul copilei Ofaiirah-Soarele:

Pe duşman! pe duşman! pe duşman!
Fii ai lui Bekr şi ai lui Zimman,
Încingeţi lupta, strângeţi vălmăşagul!
Intraţi în bătălie cu tot steagul!
Nainte, dar! pe duşman! pe duşman!
Cinstire multă şi mărire-naltă
Acelui ce-n această dimineaţă
Îmbracă haina roşie şi saltă
Să-ntâmpine vrăjmaşul faţă-n faţă!
Hai, voi, viteji ai noştri! înainte!

Daţi buzna-n toiul luptelor, jierbinte,
Iar noi la sânul cald vă vom primi!
Să se despice rănile cumplite
Ca hainele unei muieri smintite
Arse de furii şi de patimi vii!
Iar noi saltele moi şi albe perne
În aşteptarea voastră vom aşterne.
Ci dacă veţi da cumva înapoi,
Avem să v-alungăm fără ogoi
Până-n străfundul negrului aman,
Ca pe nişte nevolnici, neînstare
De dragoste cu tinere fecioare,
Nainte, dar! pe duşman! pe duşman!
Nainte! Şi noroc în încleştare,
Fii ai lui Bekr şi ai lui Zimman!
Încingeţi lupta, strângeţi vălmăşagul!
Intraţi în bătălie cu tot steagul!
Ucideţi şi trăiţi, feciori aleşi
Ai seminţiei mele de viteji!
Nainte, dar! Pe duşman! pe duşman!

Şi iacătă şi peanul răcnit de mânia copilei Hozeilah-Luna, pentru a aţâţa înflăcărarea celor ce înconjurau prapurul neamului lui Bani-Zimman, alături de tatăl ei, Find, care tăiase vinele cămilei lui ca să fie încredinţat că nu are să dea îndărăt un pas:

La luptă cruntă, fii ai lui Zimman!
La luptă dar, bekrani de viţă veche!
Izbiţi, izbiţi în crâncenul duşman
Cu spada voastră fără de pereche!
Zvârliţi asupra capetelor lor
Masalele aprinse, pe-ntrecute,
Ale mâniei roşii! Daţi cu spor,
Măcelăriţi-i, căsăpiţi-i iute!

Cu inimi dârze, hai, apărători
Ai mamelor şi-ai femeilor voastre!
Noi suntem fetele stelei din zori,
Frumoase ca huriile măiastre,
Cu păru-n mosc scăldat, şi învăscute
Cu salbe de mărgăritar. Daţi zor,
Măcelăriţi-i, căsăpiţi-i, iute,
Şi-avem să vă primim la piept cu dor!

Sus inima, copii ai lui Rabiah!
Celui mai dârz îi dărui fecioria-mi!
Pe duşman, dar! Măcelăriţi de-a-una!
Celui mai vrednic: Hozeilah-Luna!
Măcelăriţi-i! Căsăpiţi întruna!
Dar pe fricoşii ce dau îndărăt,
Să nu-i mai văd în ochi, să nu-i mai văd!
Îi vom zvârli-n gunoaie ca pe-o cârpă,
Nu vor avea pe lume decât scârbă!
Izbiţi cu spada cruntă în vrăjmaşi,
La luptă, sus, flăcăilor viteji!
Din sângele duşman să faceţi preş
Pe care să călcăm cu paşi trufaşi!
Măcelăriţi-i, căsăpiţi-i iute!
Izbiţi cu spada voastră pe-ntrecute!

Şi, la aceste două cântece de moarte, o înflăcărare proaspătă aprinse pojarul bekrenilor, dârzia le spori şi biruinţa rămase a lor, hotărâtoare şi deplină. Şi iată aşa se luptau strămoşii noştri de pe vremile păgâniei. Şi iată cum erau croite fetele lor! Flăcările gheenei să nu le fie prea crude!

Pe urmă tânărul le spuse celor care îl ascultau aprinşi:

— Auziţi acuma dragostea domniţei Fatimah cu poetul Murakiş, care şi ei au trăit tot pe vremurile păgâniei:

Şi spuse:

Dragostea domniţei Fatimah cu poetul Murakiş

Se povesteşte că Neman, sultanul de la Hirah, din Irak, avea o fată pe care o chema Fatimah, care pe cât era de frumoasă, pe-atâta era de pojarnică. Şi sultan Neman, care cunoştea firea zvăpăiată a tinerei domniţe, avusese grijă, spre a preîntâmpina vreo necinstire a stepenei sale ori vreo năpastă, s-o ţină închisă într-un sarai lăturalnic. Şi tot aşa mai avusese grijă, pentru păstrarea cinstei fetei sale, da şi din chibzuinţă, să pună de veghe, zi şi noapte, străji înarmate, împrejurul acelui sarai. Şi nimeni altcineva decât slujnica domniţei nu avea îngăduinţă să intre în serhatul acela păstrător al virtuţii domniţei Fatimah. Şi, din prisos de înţelepciune şi de neîncredere, în fiecare seară, la căderea nopţii, erau târşâite pe pământ, de jur împrejurul saraiului, nişte preşuri mari de lână, ca să măture şi să netezească faţa nisipului de pe jos, în aşa fel încât să şteargă urmele picioruşelor fetei care o slujea pe domniţă şi, de asemenea, în aşa fel încât să se poată vedea, dimineaţa, dacă nu cumva fuseseră lăsate pe acolo alte urme de către vreo haimana în căutare de pozne.

Or, întemniţata cea frumoasă se suia de mai multe ori pe zi în vârful închisorii ei silnice şi, de acolo, privea de departe la trecători şi ofta. Şi-aşa, într-o zi, o văzu pe tânăra ei slujnică, pe care o chema Ibnat-Ijlan, cum sta de vorbă cu un tânăr frumos la făptură. Şi până la urmă află de la copilă că tânărul acela de care era îndrăgostită era vestitul poet Murakiş, şi că de nenumărate ori se şi

bucurase de dragostea lui. Şi slujnica, fată, într-adevăr, frumoasă şi pârdalnică, atâta lăudă faţă de stăpână-sa frumuseţea şi pletele strălucite ale poetului, şi cu nişte vorbe atâta de aprinse, încât pojarnica de Fatimah se împătimi la rându-i să-l vadă şi să se bucure de el, deopotrivă cu slujnica sa. Da vroi mai întâi, în gusturile ei subţiri de domniţă, să se încredinţeze dacă poetul cel frumos era de vreun soi mai acătări. Şi chiar prin aceasta domniţa îşi dovedi priceperea rosturilor lumii, ca o adevărată arăboaică de neam mare ce era. Şi se osebi astfel de slujnica ei, mai puţin de soi ca ea şi, ca urmare, mai puţin năzuroasă şi mai puţin marghiolită.

Cu asemenea scop, aşadar, domniţa cea pusă la popreală ceru o încercare, hotărâtoare în mintea ei. Căci, după ce şezu de vorbă cu slujnica despre putinţa poetului de a intra în sarai, îi spuse la urmă:

— Ascultă! Când flăcăul va veni la tine mâine, tu să-i dai o scobitoare de lemn înmiresmat, apoi o căţuie în care să arunci un bob de mirodenie. Şi pe urmă să-l rogi să stea în picioare, cu căţuia sub haine, spre a se înmiresma. Or, dacă se va sluji de scobitoare fără a o reteza şi a o despica oleacă la vârf, sau dacă nu va vroi s-o ia, este ins de rând, lipsit de gingăşie. Iar dacă va şedea deasupra căţuii, sau dacă nu o va vroi, iarăşi este un om de nimic. Şi-atunci, oricât de mare poet s-ar putea să fie, un ins care habar nu are ce-i gingăşia nu este vrednic de domniţe.

Aşa că, chiar a doua zi, ducându-se să se întâlnească cu iubitul ei, fata nu zăbovi să-l pună la încercare. Căci, după ce aduse o căţuie aprinsă în mijlocul odăii şi după ce aruncă în ea mirodia, îi spuse tânărului:

— Vino să te înmiresmezi!

Ci poetul nici nu se sinchisi şi răspunse:

— Adu tu căţuia colea lângă mine.

Şi fata făcu aşa; ci poetul nu îşi puse căţuia sub haine, ci

se mulţumi să-şi înmiresmeze numai barba şi părul. După care luă scobitoarea pe care i-o întindea iubita sa şi, după ce o reteză aruncând o bucăţică din ea, îi despică vârful în şuviţe mlădioase, şi se frecă astfel cu ea pe dinţi şi îşi înmiresmă gingiile. Pe urmă se petrecu între el şi fată ceea ce se petrecu. Şi, când micuţa se întoarse la saraiul străjuit, îi povesti zvânturatei sale de stăpâne urmarea încercării. Iar Fatimah spuse numaidecât:

— Adu-mi-l pe arabul acela de neam! Şi grăbeşte-te!

Ci străjerii erau aspri, şi înarmaţi, şi necurmat la pândă. Şi, în fiecare dimineaţă, iscoadele sultanului Neman, părintele domniţei, veneau la faţa locului ca să vadă şi să citească urmele picioarelor scrise pe nisip. Şi iscoadele se întorceau să spună stăpânului lor:

— O, doamne al vremilor, nu am găsit în dimineaţa aceasta decât urma picioruşelor copilei Ibnat-Ijlan.

Or, ce făcu şireata de slujnică a domniţei pentru a-l aduce în sarai pe poet odată cu ea, fără a da în vileag trecerea lui? Iacătă. În noaptea hotărâtă de stăpână-sa, se duse lângă flăcău şi, fără a şovăi, îl luă în spinare, ţinându-l bine cu pulpanele unei mantii pe care i-o petrecu pe dedesubt, şi pe care şi-o legă în faţă, şi astfel, fără primejdia de a se da de gol, îl cără pe ispititor la ispita sa. Şi poetul petrecu acolo, cu pojarnica de fată a sultanului, o noapte binecuvântată, noapte de lumină, de dulceaţă şi de jar. Şi plecă până-n zori, tot aşa precum intrase, adică dus în spinare de fată.

Or, ce se întâmplă dimineaţa? Iscoadele sultanului veniră, ca în toate dimineţile, să cerceteze urmele de pe nisip. Pe urmă se duseră să-i spună sultanului, părintele domnitei:

— O, stăpâne al nostru, nu am zărit în dimineaţa aceasta decât urmele picioarelor micuţei Ibnat-Ijlan. Da fata pesemne că s-a îngrăşat tare, întrucât urma picioarelor ei se face mai adâncă în nisip.

Şi-aşa că lucrurile urmară să se petreacă mai departe astfel un răstimp de vreme, poetul şi domniţa iubindu-se, slujnicuţa cărându-l în spinare pe liubovnic, iar iscoadele vorbind despre îngrăşare. Şi n-ar fi fost nicio pricină ca starea aceea de lucruri să se curme, dacă poetul însuşi nu şi-ar fi sfâşiat cu chiar mâinile lui fericirea.

Şi, într-adevăr, frumosul Murakiş avea un prieten tare drag, căruia îi împlinea toate voile. Şi cum îi împărtăşise şi lui dragostea sa neobişnuită, tânărul prieten îşi dori stăruitor să fie dus şi el în acelaşi chip la domniţa Fatimah şi să fie luat drept Murakiş însuşi, date fiind negurile nopţii şi asemănarea lui la statură şi la purtări cu prietenul său. Şi Murakiş se lăsă biruit de stăruinţele băiatului, şi îşi pecetlui cu jurământ făgăduiala dată. Iar când veni noaptea, tânărul prieten îi luă locul în spinarea fetei şi fu dus la domniţă.

Şi, pe negură, începu ceea ce trebuia să înceapă. Ci numaidecât, în pofida întunereciunii, Fatimah, pricepută, îşi dete seama de schimbare, simţind moliciune acolo unde fusese tărie, şi încropeală acolo unde fusese vipie de foc, şi sărăcie acolo unde fusese îmbelşugare. Şi, ridicându-se pe clipă pe dată, îl zvârli cât colo pe nechemat, cu o lovitură de picior, şi o puse pe slujnică să-l adune de pe jos şi să-l dea afară, pe calea de ducere folosită de obicei…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute şaptezeci şi şasea noapte

Urmă:

…şi o puse pe slujnică să-l adune de pe jos şi să-l dea afară, pe calea de ducere folosită de obicei. Şi, de-atunci, poetul a fost alungat de fata sultanului, care nu s-a îndurat

niciodată să-i ierte înşelăciunea. Şi Murakiş, spre a-şi descărca durerea şi căinţele, a întocmit următoarea kasidă:

Deci bun-rămas, bekrana mea frumoasă!
Chiar dacă plec de lângă tine-acum,
Rămână-ţi fericirea toată-n casă,
Ca un balsam de mosc, ca un parfum.
Vai, Murakiş sărmane, până ieri
Gingaşa Fatimah ca pe un mire,
Cu boiu-i hărăzit spre mângâieri,
Mlădiu ca ramul nabkului subţire,
Cu mersu-i ca de struţ legănător,
Nurlie, dreaptă, fragedă, uşoară,
Cu frumuseţea ei ca un izvor
În limpezimea apei lui, vioară,
Cu dinţi-i albi şi pururea zâmbind,
Scăldaţi în roua gurii ei de miere,
Lucioşi precum oglinda de argint,
Cu mâinile ei moi ca o părere,
Împodobită-n scumpele-i brăţări,
Cu pletele-i ca noaptea-ntunecată —
Te-a fermecat în nopţi cu descântări,
Şi inima ţi-o lasă-njunghiată.
Vai, iată ceasul bunului-rămas!
Ca fumul care piere, totu-acuma-i!
Tu însuţi ţi-ai adus acest necaz,
Pentru o toană de prieten numai.
De ciudă muşcă-ţi degetele toate,
Sfâşie-te în neagra-ţi deznădejde!
O toană de prieten azi de scoate
Din inima ce nu te mai iubeşte.
Vai, totul s-a sfârşit! Şi nu e vis —
Căci treaz sunt, pe când viselor, se ştie,
În somn doar le e drumul larg deschis,
Ci mie-nchise-mi sunt pe veşnicie.

Iar poetul Murakiş a fost unul dintre cei ce au murit din dragoste.

Pe urmă, tânărul le spuse celor ce ascultau:

— Până a ajunge la vremurile islamice, mai ascultaţi şi povestea aceasta despre şeicul kindenilor şi soţia sa, Hind.

Şi spuse:

Răzbunarea şeicului Hojjr

A ajuns până la noi, prin istorisirile strămoşilor noştri de demult, că şeicul Hojjr, căpetenia triburilor kindenilor şi tată al lui Imru Ul-Kais, cel mai mare poet de pe vremea păgâniei, era omul cel mai temut dintre arabi pentru cruzimea şi pentru vajnica lui dârzenie. Şi era atâta de aprig până şi faţă de neamurile lui, încât fiul său, tânărul Imru Ul-Kais, ca să poată să dea zbor slobod harului său poeticesc, a trebuit să fugă de sub corturile părinteşti. Căci şeicul Hojjr socotea că a se fuduli în faţa lumii cu numele de poet era pentru fiul său o abatere de la ighemoniconul şi de la înălţimea stepenei sale.

Or, într-o zi, pe când şeicul Hojjr se afla purces cu oastea departe de pământurile sale, asupra tribului Bani-Assad, primi veste că tribul kodaienilor, vechii săi duşmani, cârmuiţi de către Ziad, îi cotropiseră deodată pământurile, într-un poghiaz, ridicaseră o pradă straşnică, zaherea multă de curmale uscate, sumedenie de cai, de cămile şi de vite, şi mulţime de femei şi de fete kindene. Şi printre prinşii luaţi de Ziad se afla şi femeia cea mai dragă şeicului Hojjr, preafrumoasa Hind, giuvaiericaua tribului.

Încât, de îndată ce ştirea despre prăpăd ajunse la el,

Hojjr făcu degrabă cale întoarsă, cu toţi luptătorii lui, şi se îndreptă înspre locul unde socotea să dea peste vrăjmaşul său, Ziad, răpitorul Hindei. Şi nu peste mult, într-adevăr, ajunse la o mică depărtare de tabăra kodaienilor. Şi trimise pe dată într-acolo două iscoade încercate, pe nume Saly şi Sadus, să cerceteze locurile şi să culeagă cât mai multe ştiri cu putinţă despre oastea lui Ziad.

Şi cele două iscoade izbutiră să se strecoare în tabără, nebăgate de seamă. Şi strânseră lămuriri de preţ despre numărul vrăjmaşului şi despre aşezarea taberei. Şi, după câteva ceasuri petrecute ca să cerceteze tot, iscoada Saly îi spuse soţului său, Sadus:

— Tot ce am văzut mi se pare destul în ce priveşte rosturile şi gândurile lui Ziad. Şi-aşa că mi-aş cam lua zborul să-i duc şeicului Hojjr ştirile despre ceea ce am cules.

Ci Sadus răspunse:

— Eu nu plec până ce nu capăt ştiri mai multe şi mai de preţ.

Şi rămase singur în tabăra kodaienilor.

Or, la căderea nopţii, câţiva oşteni de-ai lui Ziad veniră să stea de pază lângă cortul căpeteniei lor şi se aşezară împrejurul cortului, din loc în loc. Iar Sadus, iscoada lui Hojjr, temându-se să nu fie dibuit, îşi luă inima în dinţi şi se duse cutezător să-l bată pe umăr cu mâna pe unul dintre paznicii care tocmai şezuse jos pe pământ, ca şi ceilalţi, şi îl repezi cu un glas poruncitor, spunându-i:

— Care eşti tu?

Şi străjerul răspunse:

— Sunt *cutare*, fiul lui *cutare.*

Iar Sadus urmă cu glas scurt şi hotărât:

— Bine!

Pe urmă se duse să şadă chiar lângă cortul căpeteniei Ziad, fără să-i dea cuiva prin gând să-l tulbure.

Şi iacătă că nu peste mult auzi vorbă din lăuntrul

cortului. Şi era chiar glasul lui Ziad, care, întinzându-se lângă preafrumoasa prinsă Hind, o săruta şi se desfăta cu ea. Şi, printre altele, Sadus auzi următoarele. Glasul lui Ziad spunea:

— Ce crezi tu, Hind, ia spune-mi, ce-ar face soţul tău, Hojjr, dacă ar şti că în clipa aceasta mă aflu lângă tine, în dulce desfătare laolaltă?

Iar Hind răspunse:

— Pe moartea cea roşie! ar porni în goană ca un lup pe urmele tale şi nu s-ar mai opri din fugă decât dinaintea corturilor tale roşii, spumegând, plin de mânie şi de turbare, flămând de răzbunare, cu gura clăbucind de bale ca o cămilă în călduri, care mănâncă ierburi amare.

Iar Ziad, auzind vorbele acestea ale Hindei, fu cuprins de ciudă şi, dându-i o palmă prinsei sale, îi spuse:

— A, te pricep! Hojjr, fiara aceea cruntă, îţi place, ţi-e drag şi vrei să mă umileşti.

Ci Hind tăgădui numaidecât, zicând:

— Îţi jur pe amândoi bozii noştri, Lat şi Ozzat, niciodată nu mi-a fost silă de vreun bărbat cum mi-e silă de soţul meu, Hojjr. Da dacă mă întrebi, pentru ce să-ţi ascund ce gândesc? Că chiar n-am mai văzut om mai cu ochii-n patru şi mai prepuielnic ca Hojjr, fie că doarme, fie că e treaz.

Şi Ziad o întrebă:

— Cum aşa? Lămureşte-te!

Atunci, Hind spuse:

— Ascultă. Când Hojjr se află în puterea somnului, stă cu un ochi închis, da cu celălalt deschis, iar cu jumătate din făptura sa rămâne treaz. Şi lucrul acesta atâta e de adevărat, încât într-o noapte ca toate nopţile, pe când dormea alături de mine, iar eu îi vegheam somnul, iacătă că un şarpe negru se ivi deodată de sub rogojină şi veni drept înspre faţa lui. Şi Hojjr, tot dormind, îşi întoarse capul, parcă simţindu-l. Iar şarpele se strecură pe lângă mână

înspre palma deschisă. Şi Hojjr îşi trase numaidecât mâna. Atunci, şarpele, şovăind, se îndreptă înspre piciorul alungit. Iar Hojjr, dormind mai departe, îndoi genunchiul şi îşi feri piciorul. Şi şarpele, descumpănit şi parcă nemaiştiind ce să facă, se hotărî să lunece înspre o strachină cu lapte, pe care Hojjr îmi cerea să i-o pun totdeauna lângă pat. Şi, ajungând la strachină, şarpele sorbi cu lăcomie laptele, pe care apoi îl vărsă îndărăt în strachină. Iar eu, la priveliştea aceea, gândii, bucurându-mă în sufletul meu: „Ce noroc nenădăjduit! Când Hojjr are să se trezească, are să bea laptele otrăvit acum şi are să moară pe dată! Uf, am să scap de lup.” Şi Hojjr se deşteptă, după o bucată de vreme, însetat şi cerându-şi laptele. Şi luă strachina din mâinile mele; da avu grijă ca mai întâi să miroase laptele. Şi iacătă că mâna-i tremură şi strachina căzu şi se vărsă. Iar el scăpă. Aşa face în toate, în orice împrejurare ar fi. La toate se gândeşte, la toate ia aminte şi niciodată nu poate fi prins pe nepregătite.

Iar iscoada Sadus auzi toate vorbele acestea; pe urmă nu mai putu să priceapă nimic din ce îşi spuneau între ei Ziad şi Hind, afară de plescăitul sărutărilor lor şi al suspinelor. Atunci, se ridică încetişor şi fugi. Şi odată ajuns afară din tabără, purcese la drum cu paşi mari şi, până-n zori, fu lângă stăpânul său, Hojjr, căruia îi istorisi tot ce văzuse şi tot ce auzise. Şi îşi sfârşi istorisirea spunând:

— Când am plecat, Ziad sta cu capul sprijinit pe genunchii ei; şi se desfăta cu prinsa lui, iar ea îi răspundea la desfăt.

Şi Hojjr, la vorbele acestea, îşi rostogoli în piept un oftat gemut, se sculă în picioare…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute şaptezeci şi şaptea noapte

Urmă:

...Şi Hojjr, la vorbele acestea, îşi rostogoli în piept un oftat gemut, se sculă în picioare, porunci plecarea şi năpusta grabnică asupra taberei kodaienilor. Şi toate cetele kindenilor porniră la drum. Şi căzură pe neaşteptate asupra taberei lui Ziad. Şi se încinse o încăierare năprasnică. Şi kodaienii lui Ziad nu avură mult până să fie daţi peste cap şi puşi pe fugă. Iar tabăra lor, cuprinsă de vrăjmaşi, fu pustiită şi pârjolită. Şi fu omorât care fu omorât, şi fu aruncat în vântul mâniei tot ce mai rămăsese.

Cât despre Ziad, acela fu zărit de către Hojjr în mulţime, pe când încerca să-i întoarne la luptă pe cei ce fugeau. Şi Hojjr, mârâind şi mugind, se repezi pe el ca o pasăre de pradă, îl înşfăcă pe după mijloc de pe cal şi, săltându-l în sus, îl ţinu aşa în puterea mâinilor, pe urmă îl izbi de pământ şi-i frânse oasele. Şi-i tăie capul şi şi-l agăţă la coada calului. Şi după ce îşi împlini răzunarea faţă de Ziad, se îndreptă înspre Hind, pe care o găsi. Şi o legă de cozile a doi cai pe care îi biciui făcându-i să pornească unul într-o parte şi altul în cealaltă. Şi pe când Hind era despicată astfel şi ruptă în bucăţi, el îi strigă:

— Pieri, o, muiere cu limba atâta de dulce şi cu tainele gândului atâta de amare.

Iar după ce istorisi răzbunarea aceasta cruntă, tânărul le spuse ascultătorilor săi:

— Întrucât încă ne mai aflăm la vremurile acelea de dinainte de Islamul cel binecuvântat, ascultaţi istoria pe care ne-a lăsat-o, despre obiceiurile femeilor arabe de pe-atunci, soţia mult-iubită a Proroculuі – asupra-i fie rugăciunea şi pacea! – stăpâna noastră, Aişah, cea mai frumoasă şi cea mai curată icoană de femeie a Islamului de la începuturi, femeie înţeleaptă, dârză, drăgăstoasă şi vitează, a cărei vorbă sclipitoare avea tăria bărbată a unui flăcău şi al cărei grai avea sfânta şi proaspăta frumuseţe a

unei fecioare neprihănite.

Şi spuse istorisirea aceasta povestită de Aişah:

Soţii preţăluiţi de către soţiile lor

Într-o bună zi, câteva hanâme din Yemen se strânseseră în locuinţa mea. Şi se înţeleseră între ele cu jurământ să-şi spună, cu tot adevărul şi fără să ascundă nimic, cum sunt soţii lor, buni sau răi.

Şi cea dintâi luă vorba şi spuse:

— Bărbatu-meu? e urât şi de neatins ca o cocoaşă de cămilă tăbăcită, cocoţată în vârful unui munte anevoie de suit. Şi, pe deasupra, atâta-i de slab şi de uscat, cât nu i-ai găsi un firicel de măduvă în oase. Rogojină tocită!

Iar cea de a doua hanâmă din Yemen spuse:

— Al meu? chiar că n-ar trebui să spun o vorbă despre el. Întrucât şi numai a pomeni despre el îmi face silă. Dobitoc căpăţânos, dacă-i răspund măcar cu o vorbă, numaidecât mă şi ameninţă că mă izgoneşte; iar dacă tac, mă înghioldeşte şi mă ţine ca înfiptă în sâmceaua de fier a unei suliţe.

Iar cea de a treia spuse:

— Păi eu, iacătă-l pe drăgălaşul meu de bărbat: când mănâncă, linge talerele până-n fund; când bea, suge pân’ la ultima picătură; când se culcă, se strânge şi se ghemuie în sine însuşi ca un burduf; iar când i se întâmplă să taie ceva pentru mâncare, taie totdeauna tot ce e mai prăpădit şi mai descărnat. Cât despre celelalte, e mai rău decât nimic: nu şi-ar luneca mâna înspre mine nici măcar ca să vadă cum stau.

Iar cea de a patra spuse:

— Fiul socrului meu, alimănit să fie el! Grămadă de

povară pe ochii şi pe inima mea, zi şi noapte! Hazna de metehne, de aiureli şi de sminteli. Te plesneşte peste gură din nimic; ori îţi împunge şi îţi rupe pântecele, ori se asmute asupra-ţi, ori, toate deodată, te plesneşte, te înghioldeşte şi te vatămă. Lup amarnic, crăpare-ar să crape!

Iar cea de a cincea spuse:

— O, soţul meu este bun, şi frumos ca o noapte frumoasă dintre nopţile de Tihamah, darnic ca ploaia cea darnică a norilor, şi preamărit, şi temut de toţi luptătorii noştri. Când pleacă de acasă, e ca un leu falnic şi voinic. E mare, iar mărinimia sa face ca jarul din căminul lui, deschis tuturora, să fie totdeauna din belşug. Stâlparul numelui lui e înalt şi măreţ. Cumpătat, el rămâne flămând în noaptea unui ospăţ; veghetor, nu doarme niciodată în noaptea primejdiei; primitor, şi-a aşezat locuinţa chiar lângă piaţa târgului, ca să-i găzduiască pe călători. O, tare-i mare şi frumos, tare-i minunat! Are o piele dulce şi moale, ca o blăniţă de iepure, care te mângâie cu gingăşie. Iar mireasma răsuflării lui este mirodenie de zarnab desfătătoare. Şi, cu toată tăria şi puterea lui, fac ce vreau din el.

La urmă, cea de a şasea hanâmă yemenită zâmbi dulce şi spuse la rându-i:

— O, soţul meu este Malik Abu-Zar, minunatul Abu-Zar, ştiut de toate triburile noastre. M-a găsit copilă, la un cort de oameni săraci ajunşi la nevoie şi la strâmtoare, şi m-a dus în cortul lui falnic, şi mi-a împodobit urechile cu cercei scumpi, şi pieptul cu odoare frumoase, şi mâinile şi picioarele cu brăţări de preţ, şi braţele cu bunăstarea cea durdulie. M-a cinstit ca soţie, şi m-a poftit într-o locuinţă în care răsună necontenit cântecele vesele ale lăutelor şi în care strălucesc mândrele suliţe samhariene cu prăjini durate straşnic, şi în care se aude necontenit nechezatul

sirepelor, grohotul cămilelor închise în staniştile cele mari, zarva slugilor care treieră şi îmblătesc grâul, larma amestecată a douăzeci de turme. Vorbesc cu el slobodă şi niciodată nu mă înfruntă, nici nu mă ceartă. Când mă culc, nu mă lasă niciodată văduvită; când adorm, mă lasă să dorm cât vreau. Şi mi-a rodit pântecul, şi mi-a dăruit un copil, tare minunat copil! Atâta de drăgălaş, încât culcuşul lui micuţ şi gingaş pare locul pe care îl lasă gol un firicel de papură scos dintr-o ţesătură de rogojină; atâta de plăpând, că s-ar sătura din cât suge un ieduţ; atâta de dulce, încât atunci când umblă şi când se leagănă cu atâta dulceaţă în tunicuţa lui de zale, răpeşte minţile celor care îl văd! Da fata pe care mi-a dăruit-o Abu-Zar! Uf, dulceaţa, da! dulceaţa de fată a lui Abu-Zar! E odorul tribului! Durdulie, o cuprind hainele ca într-o vrajă, strânsă în fermeneaua ei ca o cosiţă împletită; cu pântecul bine făcut şi fără burduhăneală; cu boiul suleget şi mlădios sub fermenuţă; cu şoldurile pline şi rotunde; cu braţele durdulii; cu ochii mari şi larg deschişi; cu lumina lor neagră ca noaptea; cu sprâncenele subţiri şi arcuite descântat; cu nasul uşor adus, ca vârful unei săbii alese; cu gura frumoasă şi neprefăcută; cu mâinile mândre şi darnice; cu veselia deschisă şi sclipitoare; cu vorba răcoroasă ca umbra; cu mireasma răsuflării mai moale ca mătasa şi mai îmblăsămată ca moscul care răpeşte sufletul! Of, ocrotească-mi-i cerul pe Abu-Zar şi pe fiul lui Abu-Zar, şi pe fata lui Abu-Zar! Ocrotească-mi-i întru dragostea şi bucuria mea!

Or, după ce şi cea de a şasea hanâmă yemenită grăi astfel, le mulţumii la toate că îmi făcuseră hatârul de a mi se destăinui şi luai şi eu cuvântul, la rându-mi, şi le spusei:

— O, surorile mele, Allah Preaînaltul păstreze-ni-l pe Prorocul nostru binecuvântat! Că îmi este mai drag decât sângele tatălui şi al mamei mele…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se

luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute şaptezeci şi opta noapte

Urmă:

— O, surorile mele, Allah Preaînaltul păstreze-ni-l pe Prorocul nostru binecuvântat! Că îmi este mai drag decât sângele tatălui şi al mamei mele.

Îmi este mai drag decât sângele tatălui şi al mamei mele. Ci de bună seamă, gura mea nu este destul de neprihănită cât să-i cânte laudele! De aceea am să mă mulţumesc a vă spune şi vouă numai ceea ce mi-a spus el, odată, în privinţa noastră, a femeilor, care, în gheenă, suntem cărbunii cei mai din belşug, pe care îi mistuie focul cel roşu. Şi-aşa, într-o zi, rugându-l să-mi dea nişte sfaturi şi nişte îndemnuri care să-mi slujească pe calea cerească, el îmi spuse: „O, Aişah, scumpa mea Aişah, deie Allah ca femeile musulmanilor să se cerceteze şi să vegheze singure, să fie răbdătoare la greu şi mulţumitoare la bine, să le dăruiască soţilor lor copii mulţi, să-i înconjure cu dragoste şi cu grijă, şi niciodată să nu ia în râs binefacerile lui Allah prin mijlocirea lor. Întrucât, o, mult-iubita mea Aişah, Atoatedătătorul o alungă de la mila sa pe femeia care îşi râde de bunătatea lui. Iar aceea care, aţintindu-şi privirile sfruntate asupra soţului ei, va spune dinaintea ori în spatele lui: «Ce chip urât ai! ce hâd eşti, ce făptură pocită!» femeii aceleia, o, Aişah, Allah are să-i sucească ochii şi are s-o lase saşie, are să-i sluţească şi să-i pocească trupul, şi are s-o facă urâtă şi silnică, grămadă greţoasă de carne veştedă, ghemuită scârbavnic pe vântrea ei de piei zdrenţuite, fleşcăite şi flendurite. Iar femeii care, în patul căsniciei ori aiurea, se arată vrăjmaşă soţului ei ori îl supără cu vorbe ţâfnoase, ori îi tulbură cugetul, oh, aceleia Atoatedătătorul,

la Ziua Judecăţii, are să-i tragă limba din gură şi să i-o întindă ca pe o fâşie de piele, lungă de şaptezeci de coţi şi care are să se răsucească împrejurul gâtului păcătoasei, carne hâdă şi vânătă. Ci, o, Aişah, femeia curată, care nu tulbură niciodată tihna soţului ei, care nu-şi petrece niciodată noaptea afară din sălaşul ei fără ca să-şi fi cerut măcar îngăduinţa, care nu se împopoţonează nicicând cu haine înzorzonate şi cu năframe scumpe, care nu-şi pune inele grele la braţe şi la picioare, care nu caută nicicând să tragă asupra ei privirile drept-credincioşilor, care este frumoasă de frumuseţea ei firească, pusă în ea de către Ziditorul, care este dulce la vorbă, spornică la lucruri bune, îndatoritoare şi sârguitoare faţă de soţul ei, caldă şi iubitoare faţă de copiii ei, bună sfătuitoare pentru vecina ei şi binevoitoare faţă de orice făptură de-a lui Allah, oh, oh! aceea, mult-iubita mea Aişah, va intra în rai, laolaltă cu prorocii şi cu aleşii Domnului!”

Iar eu, tulburată cu totul, strigai:

— O, Prorocule al lui Allah, îmi eşti mai scump decât sângele tatălui şi al mamei mele!

Şi-acum, că am ajuns la vremurile binecuvântate ale Islamului, urmă mai departe tânărul, ascultaţi câteva întâmplări din viaţa califului Omar ibn Al-Khattab – coperească-l Allah cu milele sale! – care a fost omul cel mai neprihănit şi cel mai aspru de pe vremurile acelea neprihănite şi aspre, emirul cel mai drept dintre toţi emirii drept-credincioşilor!

Şi spuse:

Omar Despicătorul

Se povesteşte că emirul drept-credincioşilor, Omar Ibn Al-Khattab – care a fost califul cel mai drept şi omul cel mai nepărtinitor din tot Islamul – fusese poreclit El-Farrukh, adică Despicătorul, întrucât avea năravul să despice în două, dintr-o fulgerătură de sabie, pe oricine n-ar fi voit să se supună vreunei hotărâri rostite de către Prorocul – asupra-i fie rugăciunea şi pacea!

Iar cugetul său era atâta de cinstit şi nepărtinirea lui era atâta de neabătută, încât într-o zi, după ce biruindu-i pe emirii din Yemen şi punând stăpânire pe vistieriile domneşti, a poruncit să se împartă pleanul între toţi oştenii musulmani deopotrivă, fără osebire. Şi fiecare oştean a avut parte, printre altele, de câte o bucată de alagea yemenească. Iar Omar îşi avu partea întocmai ca şi cel mai mărunt dintre oştenii săi. Şi puse să i se facă o haină nouă din bucata aceea de pânză vărgată yemenească, ce-i căzuse la împărţanie; şi, îmbrăcat aşa, se sui în amvonul de la Medina şi le predică musulmanilor încă o purcedere cu oaste împotriva necredincioşilor. Ci iacătă că un om din mulţime se ridică şi îl opri din predica sa, spunându-i:

— N-avem să-ţi dăm ascultare.

Şi Omar îl întrebă:

— Pentru ce?

Şi omul răspunse:

— Pentru că, atunci când ai împărţit la toţi deopotrivă alageaua yemenească, fiecare musulman a căpătat câte o bucată, şi tot aşa şi tu ai căpătat o bucată la fel. Or, bucata aceea nu avea cum să-ţi ajungă ca să-ţi faci din ea toată haina cu care te vedem îmbrăcat astăzi. Aşa că, dacă nu ai fi luat pe furiş de la noi o bucată mai mare decât aceea pe care ne-ai dat-o nouă, nu ai fi avut din ce să-ţi faci haina de pe tine, mai cu seamă că eşti măgădan la trup.

Iar Omar se întoarse înspre fiul său, Abdallah, şi îi spuse:

— O, Abdallah, răspunde-i tu acestui om. Întrucât spusa

lui este dreaptă.

Iar Abdallah se ridică şi spuse:

— O, musulmanilor, aflaţi că atunci când emirul drept-credincioşilor, Omar, a vrut să pună să i se coase o haină din bucata lui de alagea, s-a văzut că bucata nu ajunge. Ca urmare, întrucât nu avea o haină potrivită de îmbrăcat pentru ziua aceasta, i-am dat eu o parte din bucata mea de pânză, ca să-şi împlinească haina.

Pe urmă şezu jos. Atunci, omul care îl înfruntase pe Omar spuse:

— Mărire lui Allah! Acuma te ascultăm, o, Omar!

Tot Omar, altă dată, după ce cuprinsese Siria, Mesopotamia, Egiptul, Persia şi toate ţările rumilor, şi după ce întemeiase Bassra şi Kufa, în Irak, s-a întors la Medina, unde, îmbrăcat într-o haină atâta de jerpelită, încât ajunsese a fi numai o cârpitură de petice, sta toată ziua pe treptele care suie la geamie, ascultând până şi jalbele celor mai din urmă supuşi ai săi, facându-le tuturora judecată dreaptă, de la emir până la cămilar.

Or, pe timpu-acela, Kaissar Heracliu, riga care domnea peste rumii de la Constantinia, îi trimise un sol, însărcinat tainic să cântărească chiar cu ochii săi mijloacele, puterile şi faptele emirului arabilor. Încât, după ce solul intră în Medina, îi întrebă pe locuitori:

— Unde este riga al vostru?

Iar ei răspunseră:

— Noi nu avem niciun fel de rigă, că avem un emir! Iar acela-i emirul drept-credincioşilor, califul lui Allah, Omar ibn Al-Khattab!

El întrebă:

— Unde se află? Duceţi-mă la el!

Ei răspunseră:

— Împarte dreptatea, ori poate că se odihneşte.

Şi îi arătară drumul spre geamie. Iar solul lui Kaissar

ajunse la geamie şi îl văzu pe Omar dormind sub soarele de amiază pe treptele încinse ale geamiei, cu capul sprijinit de piatra goală. Şi-i curgea sudoarea de pe frunte, făcând o pată mare de apă împrejurul capului său.

La priveliştea aceea, teama se aşternu în inima trimisului lui Kaissar, care nu se putu stăpâni să nu strige: „Iacătă-l în starea aceasta pe cel dinaintea căruia toţi domnii pământului îşi pleacă fruntea şi care este stăpân peste cea mai mare împărăţie din vremurile noastre.” Şi încremeni în picioare, pradă spaimei, întrucât îşi zisese: „Când un norod este ocârmuit de un om cum e acesta, celelalte noroade trebuie să se îmbrace în haine de jale.”

Şi, când cu supunerea Persiei, printre alte lucruri minunate luate din saraiul craiului Jezdejerd de la Ystakhar se afla şi un chilim, lung şi lat de câte şaizeci de coţi, şi care înfăţişa un strat de flori, în care fiecare floare, întocmită din pietre scumpe, se înălţa pe o tulpină din aur. Iar căpetenia oştilor musulmane, Saad ben Abu-Waccas, măcar că nu era prea priceput la preţăluirea negustorească a lucrurilor scumpe, înţelese numaidecât tot ce preţuia o atare minunăţie şi o răscumpără din pleanul de la saraiul Khosroeşilor, ca să i-o dea peşcheş lui Omar. Ci califul cel aspru – coperească-l Allah cu milele sale! – cel care nici când cu supunerea Yemenului nu vroise să ia din prada ţării supuse decât o bucată de alagea nu mai mare decât îi era de trebuinţă pentru a-şi face o haină, nu vroi nicidecum, primind asemenea dar, să dea îndemn rău spre viaţa de huzur, de ale cărei urmări asupra norodului său îi era tare grijă. Şi, atunci pe loc, puse să se taie chilimul cel scump în tot atâtea bucăţi câte căpetenii musulmane se aflau la Medina. Iar sieşi nu îşi luă nicio parte. Or, atâta de scump era chilimul acela, chiar îmbucătăţit, încât Ali – asupra-i fie milele cele mai alese! – putu să vândă pe douăzeci de mii

de drahme, unor negustori sirieni, fâşia care îi căzuse la împărţeală.

Şi tot când cu năvălirea în Persia, satrapul Harmozan, care se împotrivise cu cea mai mare vitejie războinicilor musulmani, primi să se supună, da numai cu învoiala să fie dus dinaintea califului, care să se rostească asupra sorţii lui. Or, Omar se afla la Medina; şi-aşa că Harmozan fu dus la cetatea Medinei, păzit de o strajă sub porunca a doi emiri de cei mai de seamă dintre drept-credincioşi. Şi, când ajunseră la Medina, cei doi emiri, vrând să facă a creşte în ochii lui Omar însemnătatea şi cinul prinsului lor persan, îl îndemnară pe Harmozan să-şi îmbrace caftanul ţesut cu zarafir şi să-şi pună tiara cea strălucitoare, pe care o purtau satrapii de la curtea lui Khosroe. Şi împodobit astfel cu semnele cinului său, căpetenia persană fu adusă dinaintea treptelor de la geamie, unde califul şedea pe o rogojină veche, la adăpostul unui umbrar. Şi, pricepând din murmurul norodului că vine vreun ins de seamă, Omar ridică ochii şi îl văzu dinaintea sa pe satrapul îmbrăcat cu toată fala îndătinată la saraiul domnilor persani. Şi, la rându-i, Harmozan îl văzu pe Omar, da nu-i venea să creadă că arabul acela îmbrăcat în haine peticite şi stând singur pe o rogojină roasă, în curtea geamiei, ar fi însuşi califul, stăpânul împărăţiei celei noi. Da pe dată Omar, cunoscând în prinsul din faţa sa pe unul dintre acei satrapi făloşi, care atâta amar de vreme făcuseră să tremure, dintr-o încrâncenare de privire, triburile cele mai dârze din Arabia, strigă:

— Mărire lui Allah carele a ridicat Islamul cel binecuvântat spre a vă umili, pe tine şi pe semenii tăi!

Şi puse să fie despuiat persanul de hainele lui cele daurite, şi să fie coperit cu o haină aspră de pustie; pe urmă îi zise:

— Acuma, când iacătă-te îmbrăcat pe potriva vredniciilor

tale, vei cunoaşte mâna Domnului, carele numai el unul este stăpân pe toată fala.

Şi Harmozan răspunse:

— De bună seamă, sunt încredinţat pe deplin. Întrucât, atâta vreme cât dumnezeirea a stat deoparte, noi am fost cei biruitori, avem dovadă toate biruinţele noastre trecute şi toată slava noastră. Aşa că pesemne că Domnul despre care vorbeşti a luptat în folosul vostru, de vreme ce ne-aţi biruit la rându-vă.

Iar Omar, auzind vorbele acelea, în care temeneaua sta vecină cu zeflemeaua, încruntă sprânceana în aşa chip, încât persanul intră la spaimă că taifasul lor se va sfârşi cu o osândire la moarte. Şi-aşa că, prefăcându-se că îi e tare sete, ceru apă şi, luând oala de pământ ce-i fu adusă, îşi aţinti privirile asupra califului şi păru a şovăi dacă s-o ducă la gură.

Şi Omar îl întrebă:

— De ce ţi-e spaimă?

Şi satrapul răspunse:

— Mi-e frică…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute şaptezeci şi noua noapte

Urmă:

…Şi satrapul răspunse:

— Mi-e frică de clipa când am să beau, să nu fie prilej spre a mi se da moartea.

Ci Omar îi spuse:

— Ferească-ne Allah să ni se cuvină asemenea bănuieli! Te afli sub ocrotire până ce apa aceasta are să-ţi

răcorească buzele şi să-ţi stingă setea.

La vorbele acestea ale califului, mintosul persan aruncă oala la pământ şi o sparse. Iar Omar, legat prin chiar spusele sale, se milui de el, cu mărinimie, să-l mai osândească. Şi Harmozan, mişcat de măreţia aceea sufletească, se încunună întru Islam. Şi Omar îi hotărî o simbrie de două mii de drahme.

Iar când cu luarea Ierusalimului – care este cetatea cea sfântă a lui Issa, fiul Mariamei, prorocul cel mai mare de până la venirea Domnului nostru, Mahomed (asupra-i fie rugăciunea şi pacea), şi înspre al cărei templu se întorceau la începuturi drept-credincioşii pentru rugăciune – patriarhul Sofronie, capul norodului, se învoise să se dea prins, da numai cu învoiala ca însuşi califul să vină să ia în stăpânire Cetatea cea Sfântă. Şi, fiind înştiinţat despre învoială şi despre înţelegere, Omar porni la drum. Şi cel ce era califul lui Allah pe pământ, şi care făcuse să se plece dinaintea flamurei Islamului capetele celor puternici, plecă din Medina fără de nicio strajă, călare fără falâ pe o cămilă ce ducea doi saci, unul plin de orz pentru vită, celălalt plin de curmale pentru calif. Iar la oblânc se afla o strachină de lemn, şi la ciochină un burduf plin cu apă. Şi, mergând aşa zi şi noapte, neoprindu-se decât spre a-şi rosti rugăciunea, ori ca să împartă dreptatea pe la vreun trib ce i se nimerea în cale, ajunse la Ierusalim. Şi iscăli cuprinderea cetăţii. Şi porţile cetăţii se deschiseră. Şi Omar, ajungând dinaintea bisericii creştinilor, îşi dete seama că se apropiase ceasul de rugăciune; şi îl întrebă pe patriarhul Sofronie unde-şi putea îndeplini datorinţa aceea de drept-credincios. Şi creştinul îl pofti chiar în biserica lor. Ci Omar se lepădă zicând:

— N-am să intru niciodată să mă rog în biserica voastră, şi aceasta chiar în folosul vostru, al creştinilor. Pentru că dacă însuşi califul s-ar ruga într-un loc, musulmanii ar pune

numaidecât stăpânire pe locul acela şi v-ar păgubi de el, fără abatere.

Şi după ce îşi rosti rugăciunea întorcându-se cu faţa înspre Kaaba cea sfântă, îi spuse patriarhului:

— Acuma să-mi arăţi un loc unde să ridic o geamie în care de aici înainte musulmanii să se adune pentru rugăciune, fără a-i tulbura pe ai voştri când îşi îndeplinesc slujbele lor.

Şi Sofronie îl duse pe locul unde se aflase capiştea lui Soleiman ben Daud, chiar acolo unde adormise Iacub, fiul lui Ibrahim. Şi o piatră însemna locul acela, care slujea de hazna murdăriilor cetăţii. Şi, cum piatra lui Iacub era acoperită de murdăriile acelea, Omar, dând pildă lucrătorilor, umplu cu gunoi pulpana mantiei sale şi cără gunoiul departe de acolo. Şi astfel porni la curăţirea locului pentru geamia care şi azi mai poartă numele lui, şi care este geamia cea mai frumoasă de pe pământ.

Iar Omar – potopească-l Allah cu darurile sale cele mai de seamă! – avea de obicei să umble cu un toiag în mână şi, îmbrăcat cu o haină prăpădită şi peticită în multe locuri, străbătea sukurile şi uliţele din Mecca şi din Medina, mustrându-i cu asprime şi cu neîndurare, ba chiar şi pedepsindu-i cu lovituri de toiag, acolo pe loc, pe negustorii care îi înşelau pe cumpărători sau care cereau preţuri prea mari pe marfa lor. Or, într-o zi, cum trecea prin sukul de lapte proaspăt şi de lapte prins, văzu o muiere bătrână, care avea dinaintea ei mai multe oale cu lapte de vânzare. Şi se duse la babă, după ce se uitase o bucată de vreme la ceea ce făcea aceasta, şi îi zise:

— O, femeie, ia seama ca de-aci înainte să nu-i mai înşeli pe musulmani, precum te-am văzut că faci, şi ai grijă să nu mai pui apă în lapte.

Şi baba răspunse:

— Ascult şi mă supun, o, emire al drept-credincioşilor.

Şi Omar trecu mai departe. Da a doua zi se întoarse iarăşi prin sukul de lapte şi, ducându-se la lăptăreasa cea bătrână, îi zise:

— O, muiere păcătoasă, au nu ţi-am mai spus o dată să nu pui apă în lapte?

Şi baba răspunse:

— O, emire al drept-credincioşilor, te încredinţez că n-am mai făcut aşa.

Da nici nu rostise ea bine vorbele acestea că, din dugheana ei, un glas de fată se şi auzi, supărat, şi care spunea:

— Cum, mamă? cutezi să minţi dinaintea emirului drept-credincioşilor, adăugând în felul acesta şi o minciună la înşelăciune, iar la minciună adăugând lipsa de cinstire faţă de calif? Allah să te ierte!

Iar Omar auzi vorbele fetei şi se opri tulburat. Ci, întorcându-se înspre cei doi fii ai săi, Abdallah şi Asim, care îl însoţeau la preumblare, le spuse:

— Care dintre voi vrea să se însoare cu fata aceasta preacinstită? Este mare nădejde că Allah, cu suflarea înmiresmată a milelor sale, are să-i dăruiască acestei copile nişte urmaşi cinstiţi ca şi ea.

Iar Asim, fiul cel mai mic al lui Omar, răspunse:

— O, tată, mă însor eu cu ea.

Şi nunta se făcu, între fata lăptăresei şi feciorul emirului drept-credincioşilor. Şi fu o căsătorie binecuvântată, întrucât din ea li se născu o fată care s-a măritat mai târziu cu Abd El-Aziz ben Merwan. Iar din căsătoria aceasta din urmă s-a născut Omar ben Abd El-Aziz, care s-a suit în scaunul de domnie al ommiazilor, al optulea în şirul domnesc, şi care a fost unul dintre cei cinci califi de frunte ai Islamului. Mărire Aceluia carele înalţă pe cine-i place lui.

Iar Omar avea obiceiul să spună: „Nu am să las niciodată

nepedepsită omorârea unui musulman”. Or, într-o zi, pe când ţinea divanul de judecăţi pe treptele geamiei, fu adus dinaintea lui leşul unui băieţandru fără fir de barbă încă, cu obrazul dulce şi neted ca un obraz de fată. Şi i se spuse că băieţandrul fusese ucis de o mână nedovedită, şi că leşul fusese găsit lepădat la o margine de drum. Şi Omar ceru lămuriri şi se strădui să strângă dovezi despre omor; ci nu izbuti să ajungă a afla nimic, nici să dea de urma ucigaşului. Şi se necăji în sufletul lui de jude, văzând sterpiciunea cercetărilor sale. Şi se ruga la Cel Preaînalt, zicând: „O, Allah! o, Doamne! Îngăduie să izbândesc a-l dibui pe ucigaş.” Şi era auzit adeseori cum rostea rugăciunea aceasta. Or, pe la începutul anului următor, îi fu adus un prunc nou-născut, încă viu, care fusese găsit lepădat chiar pe locul unde fusese aruncat leşul băieţandrului. Şi Omar strigă numaidecât: „Mărire lui Allah! acuma sunt stăpân pe sângele celui ucis. Iar ucigaşul are să fie aflat, de-o vrea Allah.” Şi se ridică şi se duse la o femeie de credinţă de-a lui, căreia i-l dete în seamă pe noul-născut, spunându-i:

— Ia-l în seama ta pe sărmănuţul acesta orfan şi nu te îngrija de cele de trebuinţă pentru el. Da străduieşte-te să iei aminte de tot ce se va spune în preajma ta despre copil şi veghează să nu-l laşi cumva luat ori dus de cineva departe de ochii tăi. Şi dacă ai să întâlneşti vreo femeie care l-ar săruta şi l-ar strânge la pieptul ei, să-mi trimiţi vorbă fără zarvă acasă şi să-mi dai de ştire numaidecât.

Iar doica îşi priponi în minte vorbele emirului drept-credincioşilor.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute optzecea noapte

Urmă:

...Iar doica îşi priponi în minte vorbele emirului drept-credincioşilor. Şi de-atunci copilul crescu, mergându-i bine. Iar când împlini vârsta de doi ani, o roabă tânără veni într-o zi la doică s-o oprească în cale şi să-i spună:

— Stăpâna mea m-a trimis să te rog a mă lăsa să-l duc la ea pe copilul acesta – vegheze-ţi-l Allah şi depărteze de el orice ochi păgubos! – ca să-şi petreacă câteva clipite uitându-se la el, aşa încât pruncul pe care îl poartă în pântecele ei să se izvodească după chipul şi asemănarea acestuia.

Şi doica răspunse:

— Bine. Du-i copilul, da am să te însoţesc şi eu.

Şi-aşa se facu. Iar roaba cea tânără intră cu copilul la stăpâna ei. Şi de cum îl zări pe copil, stăpâna se repezi la el, plângând, şi îl luă în braţe, potopindu-l cu sărutări şi strângându-l la piept, tulburată până peste fire. Iar doica dete zor să se ducă să se înfăţişeze dinaintea califului şi îi istorisi toate câte se petrecuseră, adăugând:

— Şi stăpâna aceea nu e alta decât preacurata Saleha, fata preacinstitului ansaran, şeicul Saleh, cel care l-a cunoscut şi care l-a urmat ca ucenic credincios pe Prorocul nostru binecuvântat – asupra-i fie rugăciunea şi pacea!

Şi Omar şezu să chibzuiască. Pe urmă se sculă, îşi luă sabia, o ascunse sub mantie şi se duse la casa arătată. Şi îl găsi pe ansaran şezând la poarta casei sale, şi îi spuse, după salamalecuri:

— O, preacinstite şeic, ce face fata ta, Saleha?

Iar şeicul răspunse:

— O, emire al drept-credincioşilor, fata mea, Saleha?nS-o răsplătească Allah pentru facerile ei de bine. Fata mea e ştiută de toţi pentru cuviosia şi pentru purtarea ei pilduitoare, pentru cugetul cu care îşi îndeplineşte

datorinţele faţă de Allah şi faţă de părintele ei, pentru sârgul cu care îşi face rugăciunile şi toate canoanele cerute de legea noastră, pentru curăţia credinţei ei.

Iar Omar spuse:

— Bine. Da aş vrea să stau de vorbă cu ea, spre a încerca să-i sporesc dragostea de bine şi s-o înflăcărez şi mai mult la făptuirea lucrărilor vrednice.

Iar şeicul spuse:

— Coperească-te Allah cu hatârurile sale, o, emire al drept-credincioşilor, pentru bunăvoinţa ta faţă de fata mea. Stai o clipită, până ce mă întorc; întrucât mă duc să-i dau de ştire fiică-mii despre dorinţa ta.

Şi intră în casă, şi îi ceru Salehei să-l primească pe calif. Şi Omar fu poftit înlăuntru.

Or, ajungând lângă fată, Omar le porunci celor ce se aflau acolo să iese din odaie. Iar ei plecară îndată, lăsându-l pe calif cu Saleha, singuri-singurei. Atunci, Omar, scoţându-şi deodată sabia la iveală, îi spuse copilandrei:

— Vreau de la tine lămuriri temeinice despre omorul tânărului care a fost găsit în drum anul trecut. Lămuririle acestea le ai. Şi, de te vei încerca să-mi ascunzi adevărul, între tine şi adevăr va sta sabia aceasta, o, Saleha.

Iar ea răspunse, fără a se tulbura:

— O, emire al drept-credincioşilor, ai nimerit drept peste faptul pe care îl cercetezi. Iar eu, pe slava numelui lui Allah Preaînaltul, şi pe harurile Prorocului cel binecuvântat! – asupra-i fie rugăciunea şi pacea! – am să-ţi spun tot adevărul întreg.

Şi coborî glasul şi spuse:

— Află, dar, o, emire al drept-credincioşilor, că am avut o femeie bătrână, care sta toată ziua la mine şi care mă însoţea peste tot când ieşeam din casă. Iar eu o preţuiam şi o iubeam cum o iubeşte o fiică pe mama sa. Şi, la rându-i, şi ea, în tot ce era în legătură cu mine şi în tot ce mă

privea, punea o luare-aminte şi o grijă osebite. Şi multă vreme lucrurile au mers aşa, eu îndrăgind-o şi ascultând-o cu cinstire şi cu sfinţenie. Or, veni o zi când ea îmi spuse: „O, fata mea, trebuie să fac un drum pe la rudele mele. Da am o fiică. Şi, acolo unde şade, mi-e frică să nu păţească vreun necaz fără de izbăvire. Şi-aşa că mă rog ţie să-mi îngădui s-o aduc la tine şi s-o las cu tine, până ce mă întorc.” Iar eu îi dădui numaidecât îngăduinţa. Şi bătrâna plecă. Şi, a doua zi, fiică-sa veni în casa mea. Şi era o fată chipeşă, bine făcută la boiu şi bine clădită. Şi simţii faţă de ea multă dragoste. Şi o lăsai să doarmă în odaia în care dormeam. Şi într-o după-amiază, pe când dormeam, mă simţii deodată cuprinsă din somn şi frământată de un bărbat care se împieptise peste mine cu toată greutatea lui şi mă ţintuise, prinzându-mă straşnic de amândouă mâinile. Şi, necinstită astfel şi pângărită, izbutii, într-un sfârşit, să scap din strânsoarea lui. Şi năucită cu totul, apucai un cuţit şi îl înfipsei în pântecul ticălosului meu de pângăritor. Şi-atunci, văzui că nu era altcineva decât chiar copila, tovarăşa mea. Şi fusesem amăgită de străvestirea acelui băieţandru, căruia îi era atâta de lesne să se dea drept fată. Şi, după ce l-am omorât, am pus să se învăluiască trupul şi am trimis să fie aruncat pe locul unde a fost găsit. Şi Allah a îngăduit să ajung mamă, din treaba nelegiuită a acelui bărbat. Şi după ce am adus pe lume copilul, am pus să fie şi el lepădat în drum, tot acolo unde fusese aruncat tatăl lui, nevroind să mă însărcinez dinaintea lui Allah cu creşterea unui copil ce mi se născuse împotriva vrerii mele. Şi-aceasta-i, o, emire al drept-credincioşilor, povestea întocmai a celor două fapte. Şi ţi-am spus adevărul. Şi Allah mi-e chezaş!

Iar Omar strigă:

— Hotărât, mi-ai spus adevărul! Reverse-şi Allah asupra-ţi milele sale.

Şi se minună de tăria şi de dârzia acelei fete, o sfătui să

stăruiască pe calea facerilor de bine, şi înălţă spre ceruri urări de bine pentru ea. Pe urmă plecă. Şi, plecând, îi spuse tatălui fetei:

— Umplă-ţi Allah casa cu binecuvântările sale! vrednică fată mai ai! Fie-ţi binecuvântată! I-am făcut o molitvă şi i-am dat nişte sfaturi.

Iar preacinstitul şeic ansaran răspunse:

— Allah să te călăuzească pe calea fericirii, o, emire al drept-credincioşilor, şi să-ţi hărăzească toate harurile şi toate milele pe care ţi le râvneşte sufletul!

Pe urmă tânărul cel bogat, după ce se odihni oleacă, urmă:

— Am să vă spun acuma, spre a mai schimba pildele, istoria cântăreţei Sallamah cea Albastră.

Şi spuse:

Cântăreaţa Sallamah cea Albastră

Frumosul poet, izvoditor de cântece şi, deopotrivă, cântăreţ, Mohammad din Kufa, istoriseşte următoarele:

Printre copilele şi roabele pe care le-am învăţat muzica şi cântecul, niciodată nu am avut o ucenică mai frumoasă, mai ageră, mai ispititoare, mai deşteaptă şi mai dăruită decât Sallamah cea Albastră. Îi ziceam Albastră acelei copilandre negricioase pentru că avea pe buza de sus o brumă vrăjitoare de mustăcioară uşor albăstruie, ca o umbră subţire de mosc trasă cu gingăşie de peana unui calemgiu dibaci ori de mâna iscusită a unui miniaturist. Şi, pe vremea când îmi era ucenică, era cu totul tinerică, o copilandră proaspăt îmbobocită, cu doi sânişori înmuguriţi,

ce-i ridicau şi-i coborau olecuţă veşmântul uşor şi i-l depărtau de piept. Şi dacă te uitai la ea, era o vrajă, un prăpăd al minţilor, o orbire a ochilor, o răpire a judecăţii. Şi dacă se afla în vreo sindrofie, de-ar fi fost în sindrofia aceea chiar şi cele mai vestite frumuseţi de la Kufa, nimenea nu mai avea ochi decât pentru Sallamah; şi era destul să se ivească ea ca să şi înceapă minunările: „A, iat-o pe Albastra!” Şi s-au îndrăgostit de ea pătimaş, da fără de niciun folos, toţi cei ce-au cunoscut-o, şi eu însumi, nebuneşte. Şi măcar că mi-a fost ucenică, eram pentru ea un biet supus, un slujitor ascultător, un rob credincios la poruncile ei. Şi de mi-ar fi cerut ea până şi mătreaţă de om, m-aş fi dus să i-o caut pe toate căpăţânele spânzuraţilor, pe toate tigvele mătrăţite din lume…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute optzeci şi una noapte

Urmă:

…Şi de mi-ar fi cerut ea până şi mătreaţă de om, m-aş fi dus să i-o caut pe toate căpăţânele spânzuraţilor, pe toate tigvele mătrăţite din lume.

Şi eu am izvodit, întru slava ei anume, cântecul acesta, şi muzica, şi vorbele, atunci când stăpânul ei, Ibn Ghanim, a plecat în hagialâc, luând-o cu el, ca şi pe ceilalţi robi ai săi:

O, Ibn Ghamin! ce crâncenă mâhnire
Este mâhnirea celui ce-a rămas
Să-şi plângă-ndurerata lui iubire,
Cu moartea-n piept la fiecare ceas,
Măcar că-i încă viu cu-ntreaga-i fire.

Amare băuturi i-ai dat să bea:
Şi saburul ca fierea, şi pelinul,
O, cămilare cu inimă rea,
Mânând spre Yemen mândra-ţi chervana,
În sufletul meu ai lăsat suspinul.

Şi inimi cum nici n-au mai fost vreodată
Ai despărţit cu fapta-ţi blestemată,
Tu, cămilar din Yemen, suflet rău,
Tu, bivol ce calci totu-n drumul tău!

Ci, oricât de mare va fi fost chinul dragostei mele, totuşi soarta mea nu este întru nimic de asemuit cu aceea a unui alt îndrăgostit de Albastra, zaraful Yezid ben Aiuf.

Într-adevăr, într-o zi, stăpânul preafrumoasei Sallamah se apucă să-i spună:

— O, Albastro, printre toţi câţi s-au îndrăgostit de tine fără izbândă, este vreunul care să fi căpătat măcar vreo întâlnire tainică ori vreo sărutare? Spune-mi, fără a-mi ascunde adevărul.

Şi, la întrebarea aceea neaşteptată, Sallamah, temându-se ca nu cumva stăpânu-său să fi aflat de curând despre vreun fleculeţ pe care şi l-o fi îngăduit de faţă cu vreun martor limbut, răspunse:

— Nu, de bună seamă, nimeni n-a dobândit vreodată ceva de la mine, afară doar de Yezid ben Aiuf, zaraful. Şi nici el n-a făcut altceva decât să mă sărute, numai o dată. De altminteri, nu m-am învoit să-i dau sărutul decât pentru că mi-a strecurat atunci în gură, în schimbul sărutului, două mărgăritare strălucite, pe care le-am vândut pe optzeci de mii de drahme.

Or, auzind acestea, stăpânul preafrumoasei Sallamah spuse numai atât:

— Bine.

Şi, fără a adăuga o vorbă mai mult, atâta de năpădit îşi simţi sufletul de mânia zaluziei, că porni pe urmele lui Yezid ben Aiuf şi se ţinu de hâra lui până ce acela îi căzu sub mână la un prilej potrivit, când puse să fie omorât cu lovituri de gârbaci.

Cât despre împrejurările în care i se îngăduise lui Yezid acel sărut aducător de moarte al Albastrei, iacătă-le. Mă duceam într-o zi, după obiceiul meu, acasă la Ibn Ghanim, ca s-o învăţ pe Albastra muzichia, când îl întâlnii în drum pe Yezid ben Aiuf. Şi, după salamalecuri, îi spusei:

— Unde te duci, o, Yezid, îmbrăcat atâta de fercheş?

Iar el îmi răspuse:

— Mă duc unde te duci şi tu.

Şi spusei:

— Prea bine! Hai.

Şi după ce ajunserăm şi intrarăm în casa lui Ibn Ghamin, şezurăm jos în sala de taifas. Şi în curând se ivi şi Albastra, îmbrăcată cu o fermenea nărâmzie şi cu un caftan pembé strălucit. Şi parcă văzurăm soarele învipiat ridicându-se între capul şi picioarele orbitoarei cântăreţe. Şi pe urmele ei venea copila roabă, care aducea lăuta.

Şi Albastra cântă, sub îndrumarea mea, pe o glaznă nouă, pe care i-o lămurisem. Şi glasul ei era bogat, greu, adânc şi tulburător. Şi, la o vreme, stăpânul ei îşi ceru iertare de la noi şi ne lăsă singuri, ca să se ducă să dea poruncile pentru masă. Iar Yezid, lovit în inimă de dragostea pentru cântăreaţă, se apropie de ea, cerşindu-i din priviri. Iar ea păru a se însufleţi şi, cântând mai departe, îi aruncă o privire încărcată cu tot răspunsul. Şi Yezid, îmbătat de privirea aceea, îşi petrecu mâna sub haină, scoase două mărgăritare strălucite, ce nu-şi aveau surori pe lume, şi îi spuse preafrumoasei Sallamah, care se opri o clipă din cânt:

— Ia uite, o, Albastro! Mărgăritarele acestea două le-am plătit chiar astăzi cu şaizeci de mii de drahme. Dacă ai dori,

ar fi ale tale.

Ea răspunse:

— Şi ce-ai vrea să fac ca să-ţi fiu pe plac?

El răspunse:

— Să cânţi pentru mine.

Atunci, Sallamah, după ce îşi duse mâna la frunte, în semn de învoire, îşi struni lăuta şi cântă stihurile următoare, care au la temelie glazna sadea a strunei de sub degetul inelar:

Sallamah cea Albastră mi-a rănit inima
Cu-o rană ce nici timpul nu-o va mai vindeca.

Nici cea mai grea tăcere nu-i e tămăduire,
Căci nu se-nchide-n suflet o rană de iubire.

Sallamah cea Albastră mi-a rănit inima.
O, musulmani, săriţi-mi în ajutor cumva!

Şi, după ce cântă melodia aceasta de inimă albastră, uitându-se la Yezid, adăugă:

— Ei, acuma, la rându-ţi, dă-mi ceea ce ai să-mi dai.

Iar el spuse:

— De bună seamă, ceea ce vrei tu vreau şi eu. Ci ascultă, o, Albastro. M-am legat cu un jurământ care îmi leagă sufletul – şi orice jurământ e sfânt – că nu voi da aceste două mărgăritare decât petrecându-le pe buzele tale de pe buzele mele.

La vorbele acestea ale lui Yezid, roaba frumoasei Sallamah, zădărâtă, sări aprigă şi cu mâna ridicată pentru a-l lovi pe îndrăgostit. Ci eu o apucai de mână şi îi spusei, spre-a o sfătui să-şi vadă de treabă:

— Stai cuminte, o, copilo, şi lasă-i. Fac un târg, precum vezi, şi fiecare dintre ei vrea să scoată un câştig cu cea mai

mică pierdere cu putinţă. Nu-i tulbura.

Iar Sallamah începu să râdă când îl auzi pe Yezid rostind dorinţa aceea. Şi, hotărându-se deodată, îi spuse:

— Bine, fie! Dă-mi mărgăritarele în chipul cum vrei tu.

Iar Yezid porni înspre ea, mergând în genunchi şi în mâini, cu cele două mărgăritare între buze. Iar Sallamah, scoţând icnete de spaimă, începu la rându-i să se tragă înapoi, strângându-şi pe ea hainele şi ferindu-se de atingerea lui Yezid. Şi, ba la dreapta, ba la stânga, se depărta fugind şi se întorcea la locul ei, cu răsuflarea curmată, stârnind cu asta şi mai tare încercările din partea lui Yezid, şi tot mai multe zbeguieli. Şi zbegul dură destulă vreme. Ci, cum trebuia totuşi să dobândească mărgăritarele, în chipul hotărât, Sallamah îi făcu un semn roabei sale, care, deodată, sări pe Yezid, îl prinse de umeri şi îl ţintui locului. Iar Sallamah, dovedind cu şiretlicul acela că ea era biruitoare şi nicidecum biruită, veni singură, oleacă fâstâcită şi cu sudoarea pe frunte, să ia cu buzele ei drăgălaşe mărgăritarele cele strălucite dintre buzele lui Yezid, care le schimbă astfel pe un sărut. Şi, de cum le avu în stăpânirea ei, Sallamah, venindu-şi repede în sineşi, îi spuse lui Yezid, râzând:

— Pe Allah! iată-te biruit în toate chipurile, cu sabia împlântată în spinare.

Iar Yezid, cilibiu, răspunse:

— Pe viaţa ta, o, Albastro, nu-mi fac ciudă că sunt biruit. Mireasma desfătătoare, pe care am cules-o de pe buzele tale, are să-mi rămână în inimă cât voi trăi, ca un balsam veşnic!

Aibă-l Allah întru mila sa pe Yezid ben Aiuf! A murit mucenic al dragostei.

Pe urmă tânărul cel bogat zise:

— Ascultaţi acuma o ispravă de tofailism. Şi să ştiţi că străbunii noştri arabi, prin vorba aceasta – care îşi trage

obârşia de la Tofail Lingăul – numeau năravul pe care îl au unii inşi de a se pofti singuri pe la ospeţe şi de a înfuleca mâncărurile şi băuturile, fără ca să-i îndemne cineva. Aşa că ascultaţi.

Şi spuse:

Dalcavucul

Se povesteşte că emirului drept-credincioşilor, El-Walid, fiul lui Yezid, ommianul, îi plăcea grozav de un mâncău vestit, ortac al tablalelor înbelşugate şi al tuturor bunătăţurilor înmiresmate, pe care îl chema Tofail Lingăul şi al cărui nume slujeşte de-atunci şi până azi spre a-i numi pe dalcavucii ce se poftesc singuri pe la nunţi şi pe la praznice. Altminteri, Tofail acela, mare priceput la mâncăruri, era om de duh, învăţat, mintos şi mehenghi; şi era sprinten la răspunsuri şi la înţepături. Pe deasupra, maică-sa fusese dovedită de terfelegioaică faţă de bărbatu-său. Şi chiar Tofail acela a izvodit pravila lingăilor în câteva parimii pe cât de iscusite, pe-atâta de folositoare, care se mărginesc la învăţăturile următoare:

Dacă te pofteşti vreodată
La ospăţ, pe la vreo nuntă,
Nu călca încolo-ncoace
Cu privirea căscăundă,
Ci te-ndreaptă cu pals falnic
Către locul cel mai bun
Fără să te uiţi la nimeni,
Fără-a asculta ce-ţi spun
Musafirii şi mesenii –

Lasă-i liniştiţi să crează
Că eşti oaspete de seamă,
Poate chiar cel mai de vază.
Iar dacă portarul casei
Se aşază împotrivă-ţi,
Trage-i o mustrare aspră,
Şfichiuieşte-l ca un crivăţ,
Ia-l de sus, ticăloşeşte-l,
Ocărăşte-l, ameninţă,
Să nu-şi mai îngăduiască
Niciun fel de necuviinţă.
Iar când ai ajuns la masă,
Nu mai sta la socoteală:
Pune mâna şi mănâncă,
Umple-ţi iar stacana goală,
Şi repede-te-n friptură
Ca frigarea cea grozavă,
Dă-ţi îndemn şi te trudeşte
Şi cu puii fripţi la tavă
Şi cu carnea, chiar uscată —
Să nu te sfieşti defel:
Sfâşie-o, înfige-ntr-însa
Degetele-ţi de oţel!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute optzeci şi doua noapte

Urmă:

Şi-acestea erau tot ighemoniconul desăvârşitului lingău aşa cum îl pravilnicise Tofail în cetatea Kufa. Şi, într-adevăr, Tofail a fost părintele mâncăilor şi cununa dalcavucilor. De altminteri, iacătă o pildă, dintr-o sumedenie de alte pilde,

despre felul lui de a se descurca.

Un navap de-al cetăţii poftise câţiva prieteni şi se ospăta cu ei dintr-o tablă cu peşte gătit minunat. Şi iacătă că la uşă se auzi glasul prea bine cunoscut al lui Tofail, care vorbea cu portarul rob. Iar unul dintre meseni strigă:

— Ferească-ne Allah de Mâncău! Toţi ştiţi măsura pântecelui nemaipomenit al lui Tofail. Aşa că hai degrabă să scăpăm peştii aceştia frumoşi de dinţii lui şi să-i punem la adăpost în vreun cotlon de odaie, nemailăsând pe masă decât juveţii. Şi după ce Tofail are să înfulece caracuda, cum nu va mai avea nimic de ros, are să plece, iar noi ne vom ospăta cu peştii cei mari.

Şi degrabă puseră la păstru peştii cei mari. Şi iacătă că Tofail intră, zâmbăreţ şi plin de voioşie, aruncându-şi salamalecul spre toată lumea. Şi, după bismillah, întinse mâna înspre tablă. Ci ia uite că pe tablă nu se aflau decât nişte amărâţi de juveţi. Şi oaspeţii, înveseliţi de renghiul lor, îl zeflemisiră:

— Ei, jupâne Tofail, ce spui de peştii ăştia? Nu prea s-ar zice că-ţi pare tablaua chiar pe gustul tău.

El răspunse:

— Păi eu cam de multişoară vreme nu prea mă am bine cu neamul peştilor şi am pică urâtă pe ei. Că bietul taică-meu, care a murit înecat în mare, a fost mâncat de dumnealor.

Iar mesenii îi spuseră:

— Prea bine, iacătă, aşadar, un prilej strălucit pentru tine de-a lua talionul tatălui tău, mâncând şi tu la rându-ţi plevuşca asta.

Iar Tofail răspunse:

— Dreptu-i! Da ia staţi!

Şi luă un peştişor şi-l duse la ureche. Iar ochiul lui de musafirgiu şi ochise tablaua surghiunită în cotlonul ei, şi pe care se aflau peştii cei mari. Şi-aşa că, după ce păru a

asculta cu luare-aminte ce-i spunea juvetele fript, strigă deodată:

— Hei na! hei na! Ştiţi ce mi-a spus prăpăditul ăsta de juvete?

Iar mesenii răspunseră:

— Nu, pe Allah! De unde să ştim?

Iar Tofail zise:

— Păi aflaţi atunci că mi-a spus aşa: „Eu n-am fost de faţă la moartea părintelui tău – aibă-l Allah întru mila sa! – şi n-am avut cum să-l mănânc, întrucât sunt mult prea copil ca să fi trăit pe vremea aceea.” Apoi mi-a strecurat în ureche cuvintele acestea: „Mai bine ia-i pe peştii cei mari şi frumoşi, care stau pitulaţi în cotlon, şi răzbună-te pe ei. Că ei s-au bulucit odinioară asupra răposatului tătâne-tău şi l-au mâncat.”

Când auziră vorbele lui Tofail, oaspeţii şi stăpânul casei pricepură că vicleşugul lor fusese adulmecat de nasul lingăului. Drept care nu mai pregetară a-l pofti pe Tofail la peştele cel frumos şi îi spuseră, tăvălindu-se de râs:

— Mănâncă-l, atunci, şi da-ţi-ar o încuietoare de maţe straşnică!

Pe urmă tânărul le spuse ascultătorilor săi:

— Ascultaţi acuma istoria jalnică a preafrumoasei roabe a ursitei.

Şi spuse:

Roaba ursitei

Povestesc cronicarii şi letopiseţii că cel de al treilea calif din neamul lui Abass, emirul drept-credincioşilor, El-Mahdi, lăsase scaunul domniei, la moartea lui, fiului său, Al-Hadi,

pe care nu-l avea drag, ba faţă de care nutrea chiar o mare vrăjmăşie. Da lăsase cu vorbă de moarte ca, după stingerea lui Al-Hadi, urmaş la domnie să fie numaidecât mezinul, Harun Al-Raşid, fiul cel drag, şi nu feciorul mai mare al lui Al-Hadi. Ci Al-Hadi, atunci când ajunse emir al drept-credincioşilor, îl veghe cu o străşnicie tot mai aprigă şi tot mai prepuielnică pe fratele său, Harun Al-Raşid; şi facu tot ce putu spre a-i răpi lui Harun clironomia la scaunul de domnie. Ci mama lui Harun, înţeleapta şi credincioasa Khaizaran, nu osteni a deznoda toate vicleşugurile îndreptate împotriva fiului ei. Încât până la urmă Al-Hadi ajunse s-o vrăjmăşească şi pe ea tot atâta cât şi pe fratele lui; şi îi osândi pe amândoi la acelaşi prăpăd. Şi nu aştepta decât vreun prilej spre a-i da pieirii.

Or, într-acestea, Al-Hadi şedea într-o zi în grădinile sale, sub o boltă bogată sprijinită pe şapte pilaştri şi care avea patru intrări, fiecare intrare dând înspre una dintre cele patru părţi ale zărilor. Iar la picioarele sale şedea roaba lui mult dragă, Ghader, pe care nu o avea în stăpânire decât de patruzeci de zile. Şi tot acolo se mai afla şi izvoditorul de cântece, Isac ben Ibrahim din Mossul. Iar cadâna, la ceasul acela, cânta, însoţită la lăută de către chiar Isac. Iar califul se legăna de mulţumire şi îşi freca picioarele, până peste poate de răpit şi de înduioşat. Iar afară se lăsa noaptea; şi luna se ridica printre copaci; iar izvorul curgea şopotind prin umbra vărgată, pe când adierea îi răspundea dulce. Şi deodată califul, schimbându-se la chip, se mohorî şi îşi încruntă sprâncenele. Şi toată voioşia i se topi; şi gândurile din mintea lui se făcură negre precum câlţii de pe fundul călimării. Şi după o tăcere lungă, rosti cu glas înfundat:

— Fiecare cu ce i s-a menit. Şi nimenea nu durează în veci, fără numai Cel Veşnic Trăitor.

Şi se afundă iar într-o tăcere de rea-vestire, pe care o curmă dintr-odată, strigând:

— Să fie chemat degrabă Massrur spătarul!

Şi era vorba chiar de acel Massrur, împlinitorul osândelor şi al mâniilor califilor, care fusese străjerul copilăriei lui Al-Raşid şi care îl purtase în braţele sale şi pe umerii săi. Şi sosi grabnic dinaintea lui Al-Hadi, care îi spuse:

— Du-te pe dată la fratele meu, Al-Raşid, şi adu-mi capul lui…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute optzeci şi treia noapte

Urmă:

...Şi sosi grabnic dinaintea lui Al-Hadi, care îi spuse:

— Du-te pe dată la fratele meu, Al-Raşid, şi adu-mi capul lui!

Auzind vorbele acestea, care erau osânda la moarte a celui pe care îl crescuse, Massrur rămase năuc, buimac şi ca lovit de trăsnet. Şi murmură:

— Ai lui Allah suntem şi la el ne întoarcem.

Şi, într-un sfârşit, ieşi, ca un om beat. Şi se duse, tulburat până peste poate, la sultana Khaizaran, mama lui Al-Hadi şi a lui Harun Al-Raşid. Iar ea îl văzu cât de pierdut şi cât de răvăşit era, şi îl întrebă:

— Ce este, o, Massrur? Au ce s-a întâmplat de vii aici la ceasul acesta atâta de târziu din noapte? Spune-mi ce ai.

Şi Massrur răspunse:

— O, stăpâna mea, nu se află izbăvire şi putere decât numai întru Allah cel Atotputernic! Iată că stăpânul nostru, califul Al-Hadi, fiul tău, mi-a dat poruncă: „Du-te pe dată la fratele meu, Al-Raşid, şi adu-mi capul lui!”

Iar Khaizaran, la vorbele acestea ale spătarului, fu cuprinsă de o frică mare; şi spaima se aşternu peste sufletul ei; iar tulburarea îi strângea inima, de să i-o sfarme. Şi îşi lăsă capu-n jos şi chibzui o vreme. Pe urmă îi spuse lui Massrur:

— Du-te degrabă la fiul meu, Al-Raşid, şi adu-l aici cu tine.

Iar Massrur răspunse cu ascultare şi cu supunere, şi plecă. Şi intră în iatacurile lui Harun. Iar Harun, la ceasul acela, se şi afla dezbrăcat, în pat, cu picioarele sub pătură. Şi Massrur îi spuse grăbit:

— Scoală-te, pentru numele lui Allah, o, stăpâne al meu, şi vino cu mine numaidecât la stăpâna mea, mama ta, care te cheamă.

Iar Al-Raşid se sculă şi, îmbrăcându-se în grabă, se duse cu Massrur în iatacul sultanei, Sett Khaizaran.

Or, de cum îşi zări copilul cel drag, sultana se ridică şi se repezi la el şi îl îmbrăţişă, fără a-i spune o vorbă, şi îl împinse într-o odăiţă tainică, închise uşa după el, iar el nici măcar nu se gândi să se împotrivească ori să ceară cât de cât vreo lămurire. Şi, după aceea, Sett Khaizaran trimise să fie chemaţi de pe la casele lor, unde dormeau, toţi emirii şi toţi veliţii de la saraiul califal. Şi când toţi se strânseră la ea, Sett Khaizaran le grăi, de după perdeaua de zarpâ a haremului, aceste vorbe sadea:

— Vă întreb, în numele lui Allah cel Atotputernic şi Preaînalt, şi în numele Profetului său binecuvântat, dacă aţi auzit vreodată spunându-se că fiul meu, Al-Raşid, ar fi avut vreo înţelegere, ori vreun chelemet, ori vreo cârdăşie cu duşmanii puterii califului ori cu ereticii Zanadik, sau că ar fi făcut vreodată cât de cât vreo încercare de nesupunere ori de răzvrătire împotriva domnului său, Al-Hadi, fiul meu şi stăpânul vostru?

Şi toţi răspunseră într-un glas:

— Nu, niciodată.

Iar Khaizaran urmă numaidecât:

— Ei, aflaţi că acuma, la ceasul acesta, fiul meu, Al-Hadi, trimite să se ia capul fratelui său, Al-Raşid. Puteţi voi să mă luminaţi pentru care pricină?

Iar cei de faţă rămaseră atâta de înfricoşaţi şi de înspăimântaţi, încât niciunul dintre ei nu cuteză să mai îngaime o vorbă. Ci vizirul Rabia se ridică şi îi spuse spătarului Massrur:

— Du-te pe clipă pe dată să te înfăţişezi dinaintea califului. Şi când are să te vadă, te va întreba:, Ai sfârşit?”; iar tu să-i răspunzi: „Stăpâna noastră, Khaizaran, mama ta, soţia răposatului tău părinte, Al-Mahdi, mama fratelui tău, m-a zărit când m-am repezit asupra lui Al-Raşid; şi m-a oprit şi m-a alungat. Şi iată-mă dinaintea ta, fără a fi putut să-ţi îndeplinesc porunca.”

Iar Massrur ieşi şi se duse pe dată la calif. Şi, de cum îl

zări, Al-Hadi îi zise:

— Ei, unde este ceea ce ti-am cerut?

Iar Massrur răspunse:

— O, stăpâne al meu, sultana Khaizaran, stăpâna mea, m-a văzut când m-am repezit asupra fratelui tău, Al-Raşid; şi m-a oprit, şi m-a alungat, şi nu m-a lăsat să-mi îndeplinesc sarcina.

Iar califul, supărat până peste poate, se ridică şi spuse către Isac şi către cântăreaţa Ghader:

— Staţi aci, pe locul unde vă aflaţi, până mă întorc.

Şi ajunse la mama sa, Khaizaran, şi îi văzu pe toţi dregătorii şi pe toţi emirii adunaţi la ea. Iar sultana, zărindu-l, se sculă în picioare; iar toţi cei care se aflau la ea se sculară, de asemenea. Iar califul, întorcându-se înspre mama sa, îi spuse cu un glas sugrumat de mânie:

— Pentru ce, atunci când vreau şi când poruncesc un lucru, te împotriveşti vrerii mele?

Iar Khaizaran strigă:

— Ferească-mă Allah, o, emire al drept-credincioşilor, de-a mă împotrivi la vreo vrere de-a ta! Ci nu jinduiesc decât să-mi arăţi pentru care pricină ceri moartea fiului meu, Al-Raşid. E fratele tău şi e sânge de-al tău, este ca şi tine suflet şi viaţă răsărite din tatăl tău.

Iar Al-Hadi răspunse:

— Întrucât vrei să ştii, află dar că vreau să mă scutur de Al-Raşid, din pricina unui vis pe care l-am avut as’noapte şi care m-a junghiat cu spaimă. În visul acela, într-adevăr, l-am văzut pe Al-Raşid şezând pe scaunul domnesc, în locul meu. Iar roaba mea scumpă, Ghader, se afla lângă el: iar el bea şi se veselea cu ea. Iar eu, întrucât ţin la puterea, la domnia şi la cadâna mea, nu vreau să mai văd în preajmă-mi, trăind mereu lângă mine ca o pacoste, un potrivnic primejdios, fie el şi fratele meu.

Iar Khaizaran îi răspunse:

— O, emire al drept-credincioşilor, acelea nu sunt decât nişte năluciri şi nişte amăgiri de-ale somnului, nişte vedenii urâte pricinuite de mâncărurile grele. O, fiul meu, un vis arareori se adevereşte.

Şi îi vorbi tot aşa mai departe, sprijinită de privirile celor de faţă. Şi vorbi atâta de frumos, încât izbuti să-l liniştească pe Al-Hadi şi să-i alunge temerile. Şi-atunci, îl scoase la iveală pe Al-Raşid şi îl puse să mărturisească cu jurământ că niciodată n-a avut nici cât de cât vreun gând de răzvrătire ori vreo dârzie şi că niciodată nu va săvârşi nimic împotriva puterii califului.

Şi, după lămuririle acestea, mânia lui Al-Hadi se stinse. Şi se întoarse la bolta unde o lăsase pe cadâna sa cu Isac. Şi îl pofti pe cântăreţ să plece, şi rămase singur cu preafrumoasa Ghader, să se veselească, să se bucure şi să se lase cuprins de desfătările nopţii şi ale dragostei. Şi iacătă că dintr-odată simţi o durere ascuţită în tălpile picioarelor. Şi îşi duse repede mâna la locul care îl durea, unde simţea o mâncărime, şi se scărpină. Şi, în câteva clipite, se ivi acolo o umflătură, care crescu până ce ajunse mare cât o alună. Şi gâlca aceea se înroşia, însoţită de nişte mâncărimi de neîndurat. Şi iar se scărpină, iar umflătura crescu până ajunse mare cât o nucă, şi, până la urmă, plesni. Şi pe dată Al-Hadi se prăbuşi pe spate, mort. Or, pricina faptului era că sultana Khaizaran, în răstimpul scurt cât califul şezuse la ea, după împăcare, îi dăduse să bea un sorbet de tamarindă indienească, în care se afla judeţul ursitei.

Or, cel dintâi care află de moartea lui Al-Hadi fu chiar Massrur. Şi numaidecât dete fuga la sultana Khaizaran şi îi spuse:

— O, maică a califului, alungească-ţi Allah zilele! Stăpânul meu, Al-Hadi, s-a prăpădit.

Khaizaran îi spuse:

— Bine. Ci, o, Massrur, ţine în taină ştirea aceasta şi să

nu cumva să dai în vileag întâmplarea cea neadăstată. Şi-acuma du-te cât mai iute la fiul meu, Al-Raşid, şi adu-l la mine.

Şi Massrur se duse la Al-Raşid şi îl găsi adormit. Şi îl trezi, spunându-i:

— O, stăpâne al meu, stăpâna mea te cheamă pe dată.

Şi Harun, burzuluit, strigă:

— Pe Allah! fratele meu, Al-Hadi, iar i-a spus ceva împotriva mea şi iar i-a dezvăluit vreo hainie urzită de mine şi de care eu habar nu am.

Ci Massrur îi curmă vorba, spunându-i:

— O, Harun, scoală-te repede şi vino cu mine. Linişteşte-ţi inima şi înseninează-ţi ochii, întrucât totul merge pe calea cea bună, iar tu nu vei întâmpina decât izbândă şi bucurie.

Cu asta, Harun se sculă în picioare şi se îmbrăcă. Şi pe dată Massrur se temeni dinainte-i şi, sărutând pământul dintre mâinile lui, strigă:

— Salamalecul fie asupra-ţi, o, emire al drept-credincioşilor, imamule al slujitorilor credinţei, calif al lui Allah pe pământ, scut al *Legii celei Sfinte* şi al celor ce porunceşte ea.

Iar Harun, plin de uimire şi de nedumerire, îl întrebă:

— Ce vor să zică vorbele acestea, o, Massrur? Adineauri îmi spuneai Harun şi-atât, iar acuma îmi dai numele de emir al drept-credincioşilor. Ce să cred despre cuvintele tale întoarse şi despre schimbarea asta de vorbă atâta de neaşteptată?

Iar Massrur răspunse:

— O, stăpâne al meu, orice viaţă îşi are scrisa ei, şi orice fiinţă vremea sa! Allah să-ţi dealungească zilele, fratele tău şi-a dat sufletul…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute optzeci şi patra noapte

Urmă:

— O, stăpâne al meu, orice viaţă îşi are scrisa ei, şi orice fiinţă vremea sa! Allah să-ţi dealungească zilele, fratele tău şi-a dat sufletul.

Şi Al-Raşid spuse:

— Aibă-l Allah întru mila sa.

Şi zori să plece, nemaiavând nici teamă, nici griji, şi intră la mama sa, care strigă când îl văzu:

— Bucurie şi fericire! Fericire şi bucurie, o, emire al drept-credincioşilor!

Şi se ridică în picioare, şi îi puse caftanul de calif, şi îi înmână schiptrul, pecetea domnească şi semnele puterii. Şi tot atunci intră căpetenia hadâmbilor din harem, care îi spuse lui Al-Raşid:

— O, stăpâne al nostru, primeşte o veste bună, ţi s-a născut un fecior de la roaba ta, Marahil.

Şi Harun îşi lăsă atunci slobodă bucuria cea sporită şi îi dete fiului său numele de Abdallah, cu adausul de Al-Mamun.

Iar moartea lui Al-Hadi şi suirea lui Al-Raşid în scaunul de domnie al califilor fură aflate, până-n ziuă, de tot norodul din Bagdad. Şi Harun, în mijlocul saltanatului domnesc, primi jurămintele de supunere ale emirilor, ale dregătorilor şi ale norodului adunat. Şi chiar în ziua aceea îi căftăni viziri pe El-Fadl şi pe Giafar, amândoi fiii lui Yahia barmakanul. Şi toate vilaietele, şi toate olaturile împărăţiei, şi toate neamurile islamice, arăbeşti şi nearăbeşti, turci şi deilamiţi, îl recunoscură pe califul cel nou şi îi jurară supunere. Iar el îşi începu domnia în îmbelşugare şi măreţie, şi se urcă, strălucitor, în fala lui proaspătă şi în puterea sa.

Cât despre cadâna Ghader, în braţele căreia îşi dăduse

sufletul Al-Hadi, iacătă. Al-Raşid, care îi ştia frumuseţea, vroi s-o vadă, chiar în seara urcării lui pe tron, şi îşi aţinti asupra-i cele dintâi priviri. Şi îi zise:

— Doresc, o, Ghader, ca eu şi cu tine să mergem împreună în grădina şi în saraiul în care fratelui meu Al-Hadi – aibă-l Allah întru mila sa! – îi plăcea să petreacă şi să se lăfăiască.

Iar Ghader, îmbrăcată în haine de jale, îşi lăsă capu-n jos şi răspunse:

— Sunt roabă supusă a emirului drept-credincioşilor.

Şi pieri o clipită în iatacul ei, spre a-şi lepăda hainele de jale şi a le schimba cu podoabele de cuviinţă. Pe urmă veni sub boltă, unde Harun o pofti să stea jos lângă el. Iar el şezu acolo, cu ochii aţintiţi la copila aceea strălucită, nemaisăturându-se să se minuneze de gingăşia ei. Şi, de bucurie, pieptul lui răsufla larg, iar inima-i înmugurea. Pe urmă, cum se aduceau vinurile care îi plăceau lui Harun, Ghader nu vroi să bea din pocalul pe care i-l întindea califul.

Iar el o întrebă uimit:

— Pentru ce nu vrei?

Ea răspunse:

— Vinul fără cântece îşi pierde jumătate din harurile lui. Aşa încât tare mi-ar plăcea să-l văd lângă noi, ţinându-ne tovărăşie cântătoare, pe minunatul Isac, fiul lui Ibrahim.

Şi Al-Raşid răspunse:

— Nu stă nimica împotrivă.

Şi îl trimise numaidecât pe Massrur să-l aducă pe cântăreţ, care nu zăbovi să vină. Şi sărută pământul dintre mâinile califului şi i se ploconi cu urările cuvenite. Şi, la un semn al lui Al-Raşid, şezu jos dinaintea cadânei. Şi-atunci, pocalul trecu din mână în mână; şi băură vinuri multe şi o ţinură aşa până noaptea târziu. Şi dintr-odată, după ce vinul le aburi minţile, Isac strigă:

— O, slavă Celui-Veşnic, carele schimbă lucrurile cum îi

place şi carele a orânduit clironomia şi spaimele!

Iar Al-Raşid îl întrebă:

— La ce te gândeşti, o, fiu al lui Ibrahim, de te minunezi aşa?

Şi Isac răspunse:

— Vai, o, stăpâne al meu, ieri, pe la ceasul de-acum, fratele tău se apleca de la fereastra acestei bolte şi privea, sub luna ce semăna cu o mireasă, apele murmurânde cum treceau suspinând cu glasuri dulci şi line de cântăreţe în noapte. Şi, la priveliştea întruchipatei fericiri, l-a cuprins spaima de ursita lui. Şi-a vrut să-ţi toarne licoarea umilirii.

Iar Al-Raşid spuse:

— O, fiu al lui Ibrahim, viaţa făpturilor este scrisă în Cartea Ursitei. Ar fi putut, aşadar, să-mi răpească fratele meu viaţa, dacă sorocul ei nu fusese hărăzit?

Şi se întură înspre frumoasa Ghader şi îi spuse:

— Da tu, o, copilo, ce zici?

Iar Ghader îşi luă lăuta, o struni şi, cu glas tulburat adânc, cântă stihurile acestea:

Ah, viaţa omului pe lume
Cu două feţe-i zugrăvită:
E una limpede-vioară,
Cealaltă-i tulbure-coclită.
La fel şi timpul, două feluri
De zile are: zile bune,
De tihnă – şi amare zile,
De neguri şi furtuni nebune,
Tu nici în timp nu te încrede,
Nu te încrede nici în viaţă,
Căci după zilele senine
Vin zilele cu nori şi ceaţă.

Şi, sfârşind stihurile, cadâna lui Al-Hadi leşină deodată şi se prăbuşi, cu capu-n jos, fără de simţire şi fără de tresărire. Şi o ridicară de jos şi o scuturară. Ci ea nu mai era, se adăpostise la sânul Celui Preaînalt. Iar Isac zise:

— O, doamne al meu, îl iubea pe răposatul. Şi tot ce-şi doreşte dragostea este de a dura până în ceasul când groparul a isprăvit mormântul. Reverse-şi Allah milele sale asupra lui Al-Hadi, asupra cadânei lui şi asupra tuturor musulmanilor.

Şi o lacrimă căzu din ochii lui Al-Raşid. Şi porunci să se spele trupul celei moarte, şi să fie aşezat în chiar mormântul lui Al-Hadi. Şi spuse:

— Da! Reverse-şi Allah milele sale asupra lui Al-Hadi, asupra cadânei sale şi asupra tuturor musulmanilor!

Şi, după ce istorisi astfel povestea copilei nefericite, tânărul cel bogat le spuse ascultătorilor săi tulburaţi:

— Ascultaţi acuma, ca pe o altă pildă a jocului nemilos al triştei, povestea gherdanului păgubos.

Şi spuse:

Gherdanul belaliu

Într-o zi, califul Harun Al-Raşid, auzind cum erau lăudate harurile izvoditorului de cântece, Haşem ben Soleiman, trimise după el. Iar când cântăreţul fu adus, Harun îl pofti să şadă jos dinaintea sa şi îl rugă să-i cânte câteva cântece de-ale lui.

Iar Haşem cântă o madea de trei sihuri, cu atâta măiestrie şi cu un glas atâta de frumos, încât califul, cucerit şi încântat până peste fire, strigă:

— Eşti minunat, o, fiu al lui Soleiman! Binecuvânteze Allah sufletul părintelui tău!

Şi, plin de filotimie, îşi scoase de la gât un gherdan strălucit, împodobit cu smaralde mari cât nişte pere

tămâioase atârnând ca nişte ciucuri, şi îl petrecu pe după gâtul cântăreţului.

Iar Haşem, la vederea acelui giuvaier, departe de a se arăta mulţumit şi bucuros, rămase cu ochii plini de lacrimi. Şi tristeţea se aşternu pe inima lui şi îi îngălbeni chipul…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute optzeci şi cincea noapte

Urmă:

…Iar Haşem, la vederea acelui giuvaier, departe de a se arăta mulţumit şi bucuros, rămase cu ochii plini de lacrimi. Şi tristeţea se aşternu pe inima lui şi îi îngălbeni chipul. Iar Harun, care nici cu gândul nu gândise la o atare urmare, se arătă tare nedumerit şi crezu că giuvaierul nu i-ar fi pe plac cântăreţului. Şi întrebă:

— Pentru ce lacrimile şi tristeţea aceasta, o, Haşem? Şi pentru ce, dacă gherdanul nu te mulţumeşte, păstrezi o tăcere stânjenitoare şi pentru mine, şi pentru tine?

Iar muzicianul răspunse:

— Allah sporească-şi hatârurile asupra capului celui mai darnic dintre sultani! Dar pricina care-mi sloboade lacrimile şi îmi năpădeşte cu jale inima nu este ceea ce crezi tu, o, stăpâne al meu! Şi, dacă binevoieşti a-mi îngădui, am să-ţi istorisesc povestea acestui gherdan, şi pricina pentru care vederea lui m-a cufundat în starea în care mă vezi.

Iar Harun răspunse:

— De bună seamă, îţi îngăduiesc. Întrucât povestea unui gherdan pe care îl am ca moştenire de la părinţii mei trebuie să fie uluitoare până peste poate. Şi sunt tare nerăbdător să aflu ceea ce ştii în privinţa lui, şi ceea ce eu nu ştiu.

Atunci, cântăreţul, după ce îşi adună amintirile, spuse:

— Află, o, emire al drept-credincioşilor, că întâmplarea legată de gherdanul acesta s-a petrecut pe vremea tinereţii mele dintâi. Pe-atunci trăiam în ţara Şamului, care este ţara de baştină a capului meu, locul unde m-am născut. Şi-aşa, într-o seară, mă preumblam în amurg pe malul unui lac, şi eram îmbrăcat cu haine de arab din pustia Şamului, şi cu faţa acoperită până la ochi cu feregeaua. Şi iacătă că mă întâlnii cu un om îmbrăcat împărăteşte şi însoţit, altminteri de cumu-i datina, de două copilandre minunate, îmbrăcate falnic, şi care, judecând după lăutele ce le aveau la ele, erau cântărete, fără de nicio îndoială. Iar bărbatul era califul El-Walid, cel de al doilea cu numele acesta, şi care lăsase Damascul, cetatea sa de scaun, spre a veni să vâneze gazela olaturilor noastre, prin părţile lacului Tabariah. Şi, la rându-i, califul, văzându-mă, se întoarse înspre însoţitoarele sale şi le spuse, crezând că nu va fi auzit decât de ele două: „Iacătă un arab care vine din pustie, încă proaspăt în jegul şi în sălbăticia lui. Pe Allah! Am să-l chem să ne ţină tovărăşie şi să ne veselim oleacă pe seama lui.” Şi îmi făcu semn cu mâna. Şi după ce mă apropiai, mă pofti să şed jos lângă el, pe iarbă, dinaintea celor două cântăreţe. Şi iacătă că la dorinţa califului, care era departe de a mă cunoaşte şi care nu mă mai văzuse niciodată, una dintre fete îşi luă lăuta şi, cu un glas tulburat, cântă o melodie izvodită de mine. Ci, cu toată îndemânarea ei, săvârşi câteva greşeli uşoare, ba chiar şi ciunti cântecul în vreo două locuri. Iar eu, în ciuda purtării supuse ce mi-o hotărâsem tocmai ca să nu trag asupra-mi zeflemelile gata stârnite ale califului, nu mă putui opri să nu strig, spunându-i cântăreţei: „Ai greşit, o, stăpâna mea, ai greşit!” Iar fata, auzind strigarea mea, începu să râdă cu un râs batjocoritor şi spuse, întorcându-se înspre calif: „Ai auzit, o, emire al drept-credincioşilor, ce ne spune acest

arab beduin, mânător de caravane? Nu-i e teamă a ne învinui de greşeală, obraznicul!” Iar Al-Walid se uită la mine cu un chip şi mucalit, şi mustrător totodată, şi îmi spuse: „Oare la şatra ta, o, beduinule, vei fi învăţat cântarea şi jocul cel gingaş al lăutelor?” Iar eu mă temenii cuviincios şi răspunsei: „Nu, pe viaţa ta, o, emire al drept-credincioşilor! Ci, dacă nu ai nimic împotrivă, am să-i dovedesc acestei minunate cântăreţe că, în pofida întregului ei meşteşug, a săvârşit câteva greşeli la cântec.” Şi Al-Walid îngăduindu-mi, ca să vadă, îi spusei fetei: „Struneşte cu o pătrime struna a doua şi slăbeşte-o tot cu atâta pe cea de a patra. Şi începe pe glasna de jos a cântecului. Şi atunci ai să vezi că duioşia şi culoarea cântecului au să se schimbe şi că acele câteva locuri pe care le-ai ciuntit au să se cheme uşor, ca de la sine.” Iar tânăra cântăreaţă îşi struni lăuta cum îi arătasem şi îşi începu iarăşi cântarea. Şi fu atâta de frumos şi atâta de desăvârşit, încât ea însăşi rămase adânc tulburată şi totodată uimită. Şi, ridicându-se deodată, se aruncă la picioarele mele strigând: „Tu eşti Haşem ben Soleiman, jur pe Domnul Kaabei!” Şi cum nici eu nu eram mai puţin tulburat decât fata, şi nu răspundeam nimic, califul mă întrebă: „Eşti, într-adevăr, cel care spune ea?” Şi atunci răspunsei, dezvelindu-mi obrazul: „Da, o, emire al drept-credincioşilor, sunt robul tău, Haşem tabarianul!” Iar califul fu mulţumit până peste poate să mă cunoască şi îmi spuse: „Preamărit fie Allah carele te-a scos în calea mea, o, fiu al lui Soleiman. Copila aceasta te laudă mai mult decât pe toţi cântăreţii din vremurile noastre şi nu-mi cântă vreodată altceva decât cântecele şi izvodirile tale!” Şi adăugă: „Vreau ca de acuma înainte să-mi fii prieten şi oaspete!” Iar eu îi mulţumii şi îi sărutai mâna. Pe urmă copila care cântase se întoarse înspre calif şi îi zise: „O, emire al drept-credincioşilor, ca urmare a acestei clipe fericite, am a-ţi face o rugăminte!” Şi califul spuse: „Poţi s-o faci!” Ea zise: „Mă rog ţie să-mi îngăduieşti a-i dărui ca

peşcheş din parte-mi învăţătorului meu un zălog al îndatorinţei mele.” El răspunse: „De bună seamă! Aşa se şi cuvine.” Atunci, cântăreaţa cea dulce îşi desfăcu gherdanul falnic, pe care îl purta şi pe care i-l dăruise califul, şi mi-l puse la gât, spunându-mi: „Primeşte-l ca peşcheş al îndatorinţei mele şi iartă-mă pentru puţinătatea darului!” Şi era chiar gherdanul pe care îl primesc astăzi iarăşi ca dar de la mărinimia ta, o, emire al drept-credincioşilor!

Or, acum, iacătă cum a plecat gherdanul din mâna mea, spre a mi se întoarce astăzi...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute optzeci şi şasea noapte

Urmă:

...Or, acum, iacătă cum a plecat gherdanul din mâna mea, spre a mi se întoarce astăzi, şi pentru ce m-a făcut să plâng vederea lui. Iacătă. După ce am petrecut o bucată de vreme cântând, pe când adierea proaspătă plutea pe deasupra lacului, El-Walid s-a ridicat şi ne-a spus: „Să facem o preumblare cu luntrea pe lac.” Şi numaidecât nişte slugi ce şedeau mai deoparte au dat fuga şi au adus o luntre. Iar califul s-a suit în luntre cel dintâi, pe urmă eu. Şi când a venit rândul copilei care îmi dăruise gherdanul, fata a întins piciorul ca să treacă în luntre. Ci cum îşi strânsese izarul în jurul ei spre a nu fi zărită de către luntraşi, s-a împiedicat şi, călcând alături, a căzut în lac; şi până a apuca noi să-i sărim într-ajutor, s-a şi dus la fundul apei. Şi cu toate căutările noastre, nu am izbutit s-o mai găsim. Aibă-o Allah întru mila sa! Iar jalea şi mâhnirea lui El-Walid au fost tare adânci, şi lacrimile îi scăldau obrajii. Şi eu, la fel, am

vărsat lacrimi amare pentru soarta acelei fete fără de noroc. Iar califul, care şezuse multă vreme tăcut după acea nenorocire, mi-a spus: „O, Haşem, o uşoară alinare durerii mele ar fi să am în mâinile mele gherdanul acelei biete fete, ca amintire de ce a fost pentru mine scurta ei viaţă. Ci ferească-mă Allah să-ţi iau îndărăt ceea ce ţi-am dăruit. Mă rog, dar, să primeşti a-mi vinde gherdanul.” Iar eu, numaidecât, i-am dat gherdanul califului, care la sosirea noastră în cetate a pus să mi se numere trei mii de drahme din argint şi m-a încărcat cu daruri scumpe. Şi-aceasta-i, o, emire al drept-credincioşilor, pricina care m-a făcut să plâng astăzi. Şi Allah Preaînaltul, carele i-a firosit pe califii ommiazi de puterea domnească în folosul neamului lui Bani-Abbas, din care tu eşti slăvită mlădiţă, a îngăduit ca gherdanul să ajungă în mâinile tale, ca moştenire de la luminaţii tăi părinţi, şi să se întoarcă iar la mine pe calea aceasta ocolită.

Iar Al-Raşid rămase tare tulburat de povestea lui Haşem ben Soleiman, şi grăi:

— Aibă-i Allah întru mila sa pe cei cărora li se cuvine mila!

Şi cu vorbele acestea largi, ocoli rostirea numelui acelui calif din neamul potrivnicilor doborâţi.

Pe urmă tânărul spuse:

— Întrucât ne aflăm la uşa născocitorilor de cântece şi la pragul cântăreţilor, vreau să vă istorisesc o păţanie, dintr-o puzderie, din viaţa celui mai vestit izvoditor de cântece din toate vremurile, Isac ben Ibrahim din Mossul.

Şi spuse:

Isac din Mossul şi cântecul cel nou

Printre feluritele scrieri care au ajuns până la noi de la mâna muzicianului-cântăreţ, Isac ben Ibrahim din Mossul, este şi aceasta:

Mă dusesem într-o zi, după obiceiul meu, la emirul drept-credincioşilor, Harun Al-Raşid, şi l-am găsit stând în tovărăşia vizirului El-Fadl şi a unui şeic din Hedjaz, care avea un chip tare frumos şi un trup plin de evghenie şi de cumpătare. Şi, după salamalecurile cuvenite şi dintr-o parte, şi din cealaltă, m-am plecat oleacă înspre vizirul El-Fadl şi l-am întrebat la ureche cum îl cheamă pe şeicul acela din Hedjaz, care îmi plăcea şi pe care nu îl mai văzusem niciodată.

Şi el mi-a răspuns:

— Este nepotul bătrânului poet izvoditor de cântece şi cântăreţ al Hedjazului, Maabad, de a cărui faimă ai auzit.

Şi cum mă arătam bucuros a-l cunoaşte pe nepotul bătrânului Maabad, pe care îl îndrăgisem atâta în tinereţea mea, El Fadl mi-a şoptit:

— O, Isac, şeicul de la Hedjaz, pe care îl vezi aici, dacă te vei arăta prietenos faţă de el, are să-ţi spună şi chiar are să-ţi cânte toate cântecele bunicului său. E om binevoitor şi e dăruit cu un glas foarte frumos.

Eu atunci, vroind să cunosc mai bine cântările bătrânului şi să-mi mai aduc aminte cântecele de demult, care îmi vrăjiseră anii cei tineri, mă arătai plin de luare-aminte faţă de fiul Hedjazului; şi, după o tăifasuială prietenească despre felurite lucruri, îi spusei:

— O, preaînalte şeicule, poţi tu, mă rog ţie, să-mi aduci aminte câte cântece a ticluit bunicul tău, vestitul Maabad, cununa Hedjazului?

Şi el îmi răspunse:

— Şaizeci, niciunul mai mult, niciunul mai puţin!

Iar eu îl întrebai:

— Ar însemna, oare, că apăs prea greu pe răbdarea ta dacă te-aş ruga să-mi spui care dintre acele şaizeci de cântece este cântecul pe care îl ai cel mai drag, fie pentru măsura lui, fie din alte pricini?

Iar el îmi răspunse:

— Fără de cârtire, şi din toate privinţele, este cântecul al patruzeci şi treilea, care începe cu stihurile acestea:

O, gât frumos al dragei mele,
Al gingaşei Molaiikah!
Molaiikah a mea cu sânii
Cum alţii nu-s pe lume, ah!

Şi cum numai citania acestui stih avu darul de a-i stârni dorinţa de cântat, îmi luă deodată lăuta din mână şi, după ce îi încercă strunele uşurel, cântă melodia despre care era vorba, cu un glas minunat, şi zugrăvi simţământul din muzica aceea nouă şi atâta de veche cu o măiestrie, cu un farmec, cu o gingăşie şi cu o duioşie de nespus. Şi, ascultându-l, mă cutremuram de plăcere, eram năucit, ieşit din minţi, până peste fire de împătimit. Şi cum nu aveam nicio îndoială asupra uşurinţei mele de a ţine minte orice cântec pe care îl auzeam, oricât de întortocheat să fi fost el, nu mă ostenii să încerc şi eu, numaidecât, dinaintea şeicului din Hedjaz, melodia cea duioasă şi atâta de nouă pentru mine, pe care o ascultasem. Şi mă mărginii să-i mulţumesc numai. Iar el se întoarse la Medina, în ţara sa, pe când eu plecam de la sarai, beat de melodia lui…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute optzeci şi şaptea noapte

Urmă:

...Iar el se întoarse la Medina, în ţara sa, pe când eu plecam de la sarai, beat de melodia lui. Şi, ajungând acasă, îmi luai lăuta, care sta agăţată pe perete, o ştersei, îi potriviii strunele şi le meşteşugii până în cele mai mici amănunte. Ci, pe Allah! când vrusei să încep cântecul din Hedjaz, care mă tulburase atâta, nu izbutii să ajung a-mi aminti nici măcar o zgherbă, nici a-mi aduce aminte măcar glasna pe care fusese cântat, eu, care, de obicei, ţineam minte până şi cântece de câte o sută de strofe, pe care le ascultasem cu o jumătate de ureche. Ci de data aceasta un dop de bumbac gros se pusese între ţinerea mea de minte şi cântarea aceea şi, în ciuda tuturor strădaniilor de-a mi-o aminti, nu izbutii să dibuiesc ceea ce îmi sta atâta la inimă.

Şi de-atunci, zi şi noapte, mă căzneam să-mi trezesc în gânduri stihurile lui Maabad, ci fără de nicio izbândă. Şi, de ciudă, mă lepădai de lăuta şi de ceasurile mele de muzichie şi începui să străbat Bagdadul, apoi Mossulul şi Bassra, pe urmă tot Irakul, întrebând de muzica şi de cântecul acela pe la toţi cântăreţii bătrâni şi pe la toate cântăreţele bătrâne; ci nu izbutii să dau de nimeni care să ştie cântarea, ori care să mă îndrepte pe calea pe care s-o pot găsi. Atunci, văzând că toate căutările mele erau zadarnice, mă hotărâi, spre a mă uşura de povara gândurilor, să străbat, prin pustie, drumul Hedjazului, ca să mă duc la Medina să-l caut pe şeicul de la Hedjaz şi să-l rog să-mi mai cânte o dată melodia bunicului său.

Iar când luai hotărârea aceasta, mă aflam la Bassra, preumblându-mă pe ţărmul apei. Şi iacătă că îmi ieşiră în drum două femei tinerele, îmbrăcate bine şi părând a fi femei de neam mare. Şi apucară de frâul măgarului meu, şi-l opriră, dându-mi bineţe. Iar eu, tare sastisit şi

negândindu-mă decât la cântarea mea de la Hedjaz, le spusei cu glas acrit:

— Dati-mi drumul! Dati-mi drumul!

Şi vrusei să trag de hăţul măgarului. Şi iacătă că una dintre ele, fără a-şi ridica iaşmacul de pe faţă, îmi zâmbi de după el şi îmi spuse:

— Hei, o, Isac, unde îţi este acuma patima pentru cântarea cea frumoasă a lui Maabad de la Hedjaz:

O, gât frumos al dragei mele,
Al gingaşei Molaiikah!

Şi adăugă, până a avea eu păs să mă dezmeticesc din uimire:

— O, Isac, te-am văzut, de după cafasul haremului, atunci când, de faţă cu califul şi cu El-Fadl, şeicul de la Hedjaz cânta şi când vraja cântecului de demult te făcea să ţopăi, cum făcea să dănţuiască până şi lucrurile cele neînsufleţite dimprejurul tău. Tare mai erai vrăjit, o, Isac! Băteai măsura cu mâinile, clătinând din cap şi legănându-te încetişor. Parcă erai beat. Parcă erai smintit.

Iar eu, auzind vorbele lor, oftai:

— Of, pe pomenirea părintelui meu, Ibrahim, acuma sunt mai smintit ca oricând de cântecul acela bogat şi frumos. Ya Allah! ce n-aş da să-l aud, fie şi greşit, fie şi trunchiat! O zghierbă din cântecul acela, pe zece ani din viaţa mea! Iacătă că, numai pomenindu-mi de el, o, dulceaţa mea, îmi şi aprinzi iarăşi vipiile cumplite ale căinţelor şi sufli în jăraticul deznădejdii mele!

Şi adăugai:

— Fie-ţi milă, dă-mi drumul, dă-mi drumul să mă duc. Zoresc să-mi gătesc şi să-mi orânduiesc plecarea grabnică la Hedjaz!

Iar fetişcana, la vorbele mele, fără a lăsa frâul măgarului, începu să râdă cu un râs hohotit şi îmi spuse:

— Da ai mai stărui să pleci dacă ţi-aş cânta chiar eu cântarea de la Hedjaz:

O, gât frumos al dragei mele,
Al gingaşei Molaiikahl

Eu răspunsei:

— Pe tatăl şi pe mama ta, o, fiică de oameni de treabă, nu-l mai chinui pe unul pe care îl paşte nebunia!

Şi-atunci, ţinând mai departe de frâul măgarului, copilandra îngână deodată melodia nebuniei mele, cu un glas şi într-un chip de o mie de ori mai frumoase decât ce auzisem mai înainte din gura şeicului. Şi totuşi nu cântase decât cu jumătate de glas! Iar eu, până peste marginile bucuriei şi ale fericirii, simţii o durere mare cum mi se potolea în sufletul chinuit. Şi sării jos de pe măgar, şi mă aruncai la picioarele copilei, şi îi sărutai mâinile şi poala hainei. Şi îi zisei:

— O, stăpâna a mea, sunt robul tău, cumpărat pe mărinimia ta. Vrei să primeşti a-mi fi oaspe? Şi să-mi cânţi melodia lui Molaiikah, şi să ţi-o cânt şi eu toată ziua şi toată noaptea? Of, toată ziua şi toată noaptea!

Ci ea îmi răspunse:

— O, Isac, îţi ştiu firea nu prea binevoitoare, precum şi zgârcenia în ceea ce priveşte cântecele tale. Da, cunoaştem că niciuna dintre ucenicele tale n-a căpătat şi n-a învăţat de la tine şi prin tine niciun cântec. Cele pe câte le ştiu le-ai lăsat să ajungă la ele şi să le înveţe prin mijlocirea unor străini ca Alawiah, Wahdj El-Karah şi Mukharik. Da de la tine de-a dreptul, o, preazgârcitule Isac, nimeni n-a învăţat niciodată nimic.

Pe urmă adăugă:

— Aşa că, întrucât ştiu că nu eşti îndeajuns de binevoitor cât să ne cinsteşti după cuviinţă, degeaba am merge la

tine. Şi dacă e numai să înveţi cântecul preaiubitei Molaiikah, pentru ce să ne ducem atâta de departe? Am să ţi-l cânt cu drag aici, până ce ai să-l înveţi.

Iar eu strigai:

— În schimb, o, fiică a cerului, am să-mi vărs şi sângele pentru tine! Da cine eşti…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute optzeci şi opta noapte

Urmă:

…Iar eu strigai:

— În schimb, o, fiică a cerului, am să-mi vărs şi sângele pentru tine! Da cine eşti?

Şi ea îmi răspunse:

— O biată cântăreaţă dintre cântăreţele care înţeleg ce-i spune pasărei frunzişul, şi frunzişului adierea vântului.

Şi-atâta mă rugai de ea, încât, până la urmă, primi să vină la mine, cu soră-sa. Şi ne petrecurăm toată ziua şi toată noaptea în vraja cântecului şi a muzicii. Şi găsii în ea, fără de tăgadă, cântăreaţă cea mai minunată pe care am ascultat-o vreodată. Şi dragostea îmi pătrunse în inimă. Şi, până la urmă, fata mi se dărui întru totul. Şi îmi împodobi viaţa de-a lungul anilor pe care mi i-a hărăzit Atoatedătătorul!

Pe urmă tânărul cel bogat spuse:

— Iacătă acum o snoavă despre dănţuitoarele califilor.

Şi spuse:

Cele două dănţuitoare

Trăia la Damasc, sub domnia califului Abd El-Malek ben Merwan, un poet şi muzician pe nume Ibn Abu-Atik, care îşi risipea în cheltuieli nebuneşti tot ce îi agonisea harul său şi dărnicia emirilor şi a oamenilor bogaţi de la Damasc. Încât, în ciuda banilor destui pe care îi câştiga, se afla necurmat la anaghie şi de-abia izbutea să facă faţă cheltuielilor casei sale grele. Întrucât aurul în mâinile unui poet şi răbdarea în sufletul unui îndrăgostit sunt ca apa într-un ciur.

Or, poetul avea ca prieten pe unul dintre oamenii califului, anume Abdallah, cămăraşul. Şi Abdallah, care, de nenumărate ori, îi înduioşase în folosul poetului pe mai-marii cetăţii, se hotărî să tragă asupra lui chiar hatârurile califului. Aşa că, într-o zi, când emirul drept-credincioşilor era în toane prielnice, Abdallah aduse vorba despre el şi îi zugrăvi sărăcia şi lipsurile celui pe care Damascul şi toată ţara Şamului îl socotea poetul-muzician cel mai lăudat de pe vremurile sale. Iar Abd El-Malek răspunse:

— Poţi să-l aduci la mine.

Şi Abdallah dete fuga să-i ducă vestea cea bună prietenului său, povestindu-i ce vorbise cu emirul drept-credincioşilor. Iar poetul îi mulţumi prietenului şi se duse să se înfăţişeze la sarai.

Şi după ce fu poftit să intre, îl găsi pe calif stând jos între două dănţuitoare vrăjite, ce şedeau în picioare, legănându-se încetişor pe mijlocelul lor mlădiu, ca două ramuri de ban, vânturând fiecare, cu o gingăşie răpitoare, un vânturar din frunze de palmier, cu care îl reveneau pe stăpânul lor. Iar pe vânturarul uneia dintre dănţuitoare erau zugrăvite în slove de aur şi de azur stihurile următoare:

Mi-e adierea dulce şi uşoară,

Precum o boare proaspătă de seară;
Mă joc cu sfiiciunea-mbujorată
A feţelor pe care le alint;
Sunt vălul care-ascunde-n scumpă taină

Sărutu-n care buzele se prind.
Îi sunt de-un ajutor fără de preţ
Şi cântăreţei când deschide gura,
Şi blândului poet când spune versuri
Urmând cu grijă rima şi măsura.

Iar pe vânturarul celei de a doua dănţuitoare erau zugrăvite, tot aşa, în slove de aur şi de azur, stihurile acestea:

Sunt cu adevărat ispititor
În mâna de sultană prea frumoasă —
Poate că de aceea mai adesea
Saraiu-mpărătesc îmi este casă.

Nevolnicii care nu au habar
Nici de alinturi, nici de gingăşie,
Să nu mă mai frământe în zadar:
Nu pot să leg cu ei prietenie.

Ci îl slujesc cu dragoste, oricând,
Şi-i stau nepregetat la îndemână
Flăcăului zarif şi mlădios,
Şi galeş la dezmierd ca o cadână.

Iar când poetul se uită la cele două fete minunate, fu cuprins de o ameţeală şi de o înfiorare adâncă. Şi dintr-odată îşi uită şi sărăcia, şi necazurile, şi lipsurile casei sale grele, şi viaţa lui cea crudă. Şi i se păru că a fost dus în mijlocul desfăturilor raiului, între două hurii de seamă. Iar

frumuseţea lor îl făcu să le vadă pe toate femeile de până atunci, câte le mai ţinea minte, ca pe nişte urâte şi toante.

Iar califul, după urări şi salamalecuri, îi spuse poetului:

— O, Ibn Abu-Atik, am fost înduioşat de zugrăvirea pe care mi-a făcut-o Abdallah despre starea ta şubredă şi despre sărăcia în care se află cufundaţi ai tăi. Aşa că ceremi ce vrei;
şi ţi se va da pe clipă pe dată.

Iar poetul, în tulburarea în care se afla la vederea celor două dăntuitoare, nu înţelese nici baremi rostul vorbelor califului; iar de le-ar fi priceput, prea puţin s-ar fi îngrijat săi ceară bani ori bogăţii. Întrucât, în clipita aceea, numai un gând îi stăpânea minţile: frumuseţea celor două dănţuitoare, şi dorul de a le avea numai pentru el, şi de a se îmbăta de ochii şi de răsuflarea lor.

Încât, la îmbierea mărinimoasă a califului, răspunse:

— Allah să-i sporească zilele califului! Robul tău e coperit de binefacerile Atoatedătătorului. E bogat, nu duce lipsă de nimic, este ca un emir! Ochii-i sunt mulţumiţi, cugetul îi e mulţumit, inima îi e mulţumită. Şi-apoi, în împrejurarea în care mă aflu acum, aici, de faţă cu soarele şi între aceste două lune, de-aş fi chiar şi în cea mai neagră sărăcie şi la nevoia cea mai deplină, tot m-aş socoti drept omul cel mai bogat din împărăţie.

Iar califul Abd El-Malek fu până peste poate de mulţumit de răspuns şi, văzând că ochii poetului mărturiseau în gura mare ceea ce limba nu rostea, se ridică şi îi spuse:

— O, Ibn Abu-Atik, aceste două fete pe care le vezi şi care abia azi le-am primit peşcheş de la domnul rumilor, sunt bunurile tale drepte şi ogorul tău. Şi poţi să intri în ogorul tău cum ţi-o fi pe plac.

Şi ieşi. Iar poetul le luă pe cele două dănţuitoare şi le duse la el acasă.

Dar când Abdallah se întoarse la sarai, califul îi spuse:

— O, Abdallah, zugrăvirea pe care te-ai îndemnat să mi-o faci în privinţa nevoilor şi a sărăciei acelui poet-muzician, prietenul tău, chiar că e pătată cu înfloriturі multe. Căci mi-a mărturisit că este pe deplin fericit şi că nu duce lipsă chiar de nimic.

Iar Abdallah îşi simţi obrazul cum i se acopere de roşeaţă şi nu ştiu ce să creadă despre aceste vorbe. Ci califul urmă:

— Ei da, pe viaţa mea, o, Abdallah, de altminteri omul acela era într-o stare de fericire cum n-am mai văzut ceva asemănător la nicio făptură.

Şi îi spuse toate lăudăroşeniile pe care i le înşiruise poetul-muzician. Iar Abdallah, pe jumătate stânjenit, pe jumătate râzând, răspunse:

— Pe viaţa capului tău, o, emire al drept-credincioşilor, a minţit! A minţit cu neruşinare! El, îndestulat? El, mulţumit? Păi el e omul cel mai prăpădit, cel mai amărât de pe lume! Când i-ai vedea nevasta şi copiii ţi s-ar scutura lacrimile pe marginea pleoapelor. Crede-mă, o, emire al drept-credincioşilor, nimeni, în toată împărăţia, nu are mai multă nevoie ca el de o binefacere cât de cât din partea ta.

Şi califul, la vorbele acestea, nu ştiu ce să mai creadă despre poetul-muzician. Iar Abdallah, de cum ieşi de la calif, zori să se ducă acasă la Ibn Abu-Atik.

Şi îl găsi în mare desfătare cu cele două preafrumoase dănţuitoare, una pe genunchiul lui drept şi una pe genunchiul stâng, dinaintea unei tablale pline cu băutură…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute optzeci şi noua noapte

Urmă:

…Şi îl găsi în mare desfătare cu cele două prea-frumoase

dănţuitoare, una pe genunchiul lui drept şi una pe genunchiul stâng, dinaintea unei tablale pline cu băutură. Şi îl luă la refec cu un glas oţărât, spunându-i:

— Unde îţi erau gândurile, o, smintitule, când mi-ai tăgăduit vorbele în privinţa ta dinaintea califului? Mi-ai întunecat obrazul, de mi l-ai făcut păcură.

Şi poetul, cu o voioşie până peste margini, răspunse:

— Ah, prietene, cine-ar fi putut să-şi ţipe sărăcia ori să-şi arate nevoile în împrejurarea în care m-am pomenit dintr-odată? Aş fi făcut-o, de n-ar fi fost o necuviinţă până peste fire, măcar pentru aceste două hurii, dacă nu pentru foloasele mele.

Şi, rostind acestea, îi întinse prietenului său un pocal uriaş, în care zâmbea o licoare înmiresmată cu mosc şi cu camfor, şi îi spuse:

— Bea, o, prietene, sub ochii cei negri! Ochii negri sunt nebunia mea.

Şi adăugă, arătându-le pe cele două dănţuitoare vrăjite:

— Aceste două blagoslovite sunt bunurile mele şi averea mea. Ce să-mi doresc mai mult, fără a mă primejdui să supăr dărnicia Atoatedătătorului?

Şi, ca şi în trecut, poetul-muzician rămase să trăiască mai departe în nepăsare faţă de ziua de mâine, încrezându-se sorţii şi Stăpânului tuturor făpturilor. Iar cele două dănţuitoare rămaseră mângâierea lui în zilele cele grele, şi bucuria lui de-a lungul întregii sale vieţi.

Pe urmă tânărul spuse:

— În seara aceasta, am să vă mai spun şi povestea cataifului cu fistic.

Şi spuse:

Cataiful cu fistic şi dezlegarea bucluculuiui pravilnicesc

— Pe vremea domniei califului Harun Al-Raşid, mare cadiu al Bagdadului era Yacub Abu-Yussef, omul cel mai învăţat şi legiuitorul cel mai pătrunzător şi cel mai iscusit de pe vremurile sale. Fusese ucenicul şi ciracul cel mai îndrăgit al imamului Abu-Hanifah. Şi el a fost cel dintâi care, dăruit cu priceperea cea mai luminată, a scris, a adunat şi a orânduit într-un tot, bine şi înţelept statornicit, toate minunatele adevăruri de temelie lămurite de către imam, dascălul său. Şi codicele acela, aşa cum a fost întocmit de Yacub, slujeşte de-atunci şi până astăzi drept călăuză şi drept temelie tipicului pravilnicesc hanifan. Şi ne istoriseşte Yacub însuşi povestea tinereţii sale şi începuturile lui sărace, precum şi ceea ce i s-a tras dintr-un cataif cu fistic şi de pe urma unei grele încurcături pravilniceşti pe care a trebuit s-o lămurească. Ne istoriseşte aşa:

Când părintele meu a murit – aibă-l Allah întru mila sa şi păstreze-l la loc de cinste! – eu nu eram decât un pruncuţ la sânul mamei mele. Şi cum eram oameni săraci, iar eu eram singurul sprijin al casei, maică-mea, de cum mă făcui mai măricel, nu pregetă să mă dea ca ucenic la un boiangiu din mahala. Şi putui astfel, de cu vreme, să câştig hrana mea şi a mamei mele. Ci întrucât Allah Preaînaltul nu scrisese la triştea mea meseria de boiangiu, nu mă puteam hotărî să-mi petrec toate zilele lângă hârdaiele cu boieli. Şi adeseori fugeam de la prăvălie spre a mă duce să mă amestec printre cei ce se strângeau să asculte cu luare-aminte învătătura sfintei credinţe a imamului Abu-Hanifah – coperească-l Allah cu darurile sale cele mai alese! Ci maică-mea, care veghea la purtările mele şi se ţinea de multe ori după mine, mă certa amarnic pentru acele chiuleli şi venea adesea să mă scoată din mijlocul adunării care îl asculta pe preacinstitul dascăl. Şi mă târa de mână, bruftuluindu-mă,

şi înghioldindu-mă, şi întorcându-mă cu sila la prăvălia boiangiului.

Iar eu, în ciuda acelei vegheri amarnice şi a acelor dodeleli din partea maică-mii, găseam mereu mijlocul de a mă duce neabătut la lecţiile dascălului îndrăgit, care mă şi băgase de seamă şi mă dăduse pildă pentru sârguinţa, pentru luarea-aminte şi pentru patima mea de a sorbi învăţătura. Până acolo că, într-o zi, maică-mea, mâniată de fugile mele de la prăvălia boiangiului, veni ţipând în mijlocul ascultătorilor, care se supărară foc, şi, luându-se amarnic de Abu-Hanifah, îl ocărî spunându-i:

— Tu, o, şeicule, eşti pricina pierderii acestui copil şi a alunecării neîndoielnice în haimanalâc a acestui orfan fără de niciun sprijin pe lume. Că eu nu am decât agoniselile cele neîndestulătoare ale fusului meu; şi dacă orfanul acesta nu are să câştige şi el câte ceva, avem să murim de foame în curând. Şi vina pentru moartea noastră are să cadă asupra ta la Ziua Judecăţii.

Iar preacinstitul meu dascăl, dinaintea acelei ieşiri aprige, nu îşi pierdu nimic din liniştea lui şi îi răspunse maică-mii cu un glas împăciuitor:

— O, sărmano, coperească-l Allah cu milele sale! Ci lasă, nu-ţi fie teamă de nimic. Orfanul acesta învaţă aici cum să mănânce, într-o zi, cataiful făcut cu floarea făinei, şi cu ulei de fistic, şi cu frişcă.

Iar maică-mea, auzind răspunsul, rămase încredinţată că preacinstitul imam era cu mintea clătinată şi plecă aruncându-i ocara de la urmă:

— Scurta-ţi-ar Allah zilele! eşti o farfara matufită şi ţi-au zburat minţile!

Ci mie îmi rămaseră în minte vorbele imamului. Şi-aşadar, întrucât Allah îmi sădise în inimă dorul de învăţătură, patima aceasta înfruntă totul şi sfârşi prin a birui toate piedicile. Şi mă legai cu credinţă de Abu-Hanifah.

Iar Atoateîmpărţitorul îmi dărui ştiinţa, şi foloasele pe care le aduce ea, în aşa fel că urcai treaptă cu treaptă în cinuri şi ajunsei, într-un sfârşit, la slujba de mare cadiu al Bagdadului. Şi eram primit în preajma emirului drept-credincioşilor, Harun Al-Raşid, care mă poftea adesea să mă ospătez la masa lui.

Or, într-o zi, pe când mâncam cu califul, iacătă că la sfârşitul mesei robii aduseră o tablà mare de farfuriu, pe care tremura un cataif minunat, cu nişte frişcă albă, presărat cu praf de fistic, şi-a cărui mireasmă era o desfătare. Iar califul se întoarse înspre mine şi îmi zise:

— O, Yacub, gustă de-aici. Nu în fiecare zi se izbuteşte o bunătate ca aceasta. Astăzi e minunată.

Iar eu întrebai:

— Cum se numeşte bunătatea aceasta, o, emire al drept-credincioşilor? Şi din ce e făcută de este atâta de frumoasă la înfăţişare şi atâta de plăcută la mireasmă?

Şi el răspunse:

— Este cataif făcut cu frişcă, şi cu miere, şi cu făină aleasă, şi cu ulei de fistic…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute nouăzecea noapte

Urmă:

— Este cataif făcut cu frişcă, şi cu miere, şi cu făină aleasă, şi cu ulei de fistic.

Iar eu, auzind acestea, îmi adusei aminte de vorbele preamăritului meu dascăl, care prorocise odinioară ceea ce avea să mi se întâmple. Şi nu putui, la această amintire, să mă opresc de-a zâmbi. Iar califul îmi zise:

— Ce te face să zâmbeşti, o, Yacub?

Şi răspunsei:

— Nimica rău, o, emire al drept-credincioşilor. Mi-a trecut prin minte o biată amintire din copilăria mea şi i-am zâmbit în trecere.

Iar el îmi spuse:

— Atunci, îndeamnă-te şi mi-o istoriseşte. Sunt încredinţat că va fi de folos a o asculta.

Iar eu, spre a împlini dorinţa califului, îi istorisii începuturile mele în învăţarea pravilelor, sârguinţa mea de-a urma învăţătura lui Abu-Hanifah, supărările bietei mele mame când mă vedea dând dosul boiangeriei, şi prorocirea imamului în privinţa cataifului cu frişcă şi cu ulei de fistic.

Iar Harun rămase mulţumit de istorisirea mea, şi trase pilda:

— Da, hotărât! Învăţătura şi ştiinţa dau totdeauna roadă, şi multe sunt foloasele lor pe tărâmul lumesc şi pe tărâmul dreptei credinţe. Într-adevăr, preacinstitul Abu-Hanifah a prorocit drept şi a văzut cu ochii minţii sale ceea ce alţi oameni nu ştiu să vadă cu ochii din capul lor. Potopească-l Allah cu milele şi cu harurile sale cele mai înmiresmate!

Şi iacă-aşa cu cataiful cu frişcă şi cu ulei de fistic.

Iar în ceea ce priveşte dezlegarea belelei pravilniceşti, iacătă. Într-o seară, fiind ostenit, mă suisem în pat mai de cu vreme. Şi adormisem adânc, când cineva începu să bată tare în poarta mea. Şi, în grabă, mă sculai la zarva aceea, mă înfaşurai peste mijloc cu izarul meu de lână şi mă dusei să deschid chiar eu. Şi îl cunoscui pe Harthamah, hadâmbul de credinţă al emirului drept-credincioşilor. Şi îi dădui bineţe. Da el, fără a-şi lua răgazul de a-mi răspunde la salamalec, fapt ce mă aruncă într-o mare tulburare şi mă făcu să presimt nişte întâmplări negre în privinţa mea, îmi spuse cu un glas hotărât:

— Hai repede la stăpânul nostru, califul. Vrea să-ţi vorbească.

Iar eu, străduindu-mă să-mi stăpânesc tulburarea şi încercând să dibăcesc câte ceva din starea lucrurilor, răspunsei:

— O, dragul meu Harthamah, tare aş vrea să te văd arătând oleacă de bunăvoinţă fată de bătrânul bolnav care sunt. Noaptea-i târzie şi nu cred să fie vorba chiar de vreo belea atâta de amarnică, încât să ceară a mă duce numaidecât la ceasul acesta la saraiul califului. Mă rog ţie, aşadar, să aştepţi până mâine dimineaţă. Iar până atunci emirul drept-credincioşilor are să uite necazul ori are să-şi schimbe gândul.

Ci el îmi răspunse:

— Nu, pe Allah! nu pot să amân până mâine îndeplinirea poruncii ce mi s-a dat.

Şi întrebai:

— Da poţi măcar să-mi spui, o, Harthamah, pentru ce mă cheamă?

El îmi răspunse:

— Slujitorul său, Massrur, a venit la mine, în fugă şi gâfâind, şi mi-a poruncit, fără a-mi da vreo lămurire, să te aduc, într-o clipită, dinaintea califului.

Eu atunci, până peste poate de buimăcit, îi spusei hadâmbului:

— O, Harthamah, îmi îngăduieşti măcar să mă spăl la iuţeală şi să mă înmiresmez oleacă? Întrucât astfel, dacă o fi vorba de vreo treabă amară, voi fi şi eu orânduit cuviincios; iar dacă Allah Mult-Bunul şi-o face milă cu mine, precum nădăjduiesc, şi-oi găsi acolo vreo treabă, fără de necazuri pentru mine, ostenelile acestea de-a fi curat n-ar avea ce să-mi dăuneze, ba chiar dimpotrivă.

Iar hadâmbul învoindu-se cu dorinţa mea, urcai să mă spăl şi să-mi pun nişte haine potrivite, şi să mă înmiresmez cât putui mai bine. Pe urmă coborâi la hadâmb şi pornirăm cu paşi mari. Şi când ajunserăm la sarai, îl văzui pe Massrur care ne aştepta la poartă. Şi Harthamah îi spuse, arătându-

mă:

— Iacătă-l pe cadiu.

Şi Massrur îmi zise:

— Hai!

Şi pornii după el. Şi mergând aşa în urma lui, îi spusei:

— O, Massrur, tu, care ştii cum îl slujesc pe stăpânul nostru, califul, şi ştii ce se cuvine faţă de un om de vârsta mea şi cu slujba mea, şi cunoşti prietenia pe care am avut-o totdeauna pentru tine, vei binevoi să-mi spui pentru ce a poruncit califul să vin aici la ceasul acesta târziu de noapte?

Şi Massrur îmi răspunse:

— Nu ştiu nici eu.

Iar eu, mai tulburat ca oricând, îl întrebai:

— Da măcar ai putea să-mi spui cine se află la el?

Massrur îmi răspunse:

— Nu se află acolo decât Issa, cămăraşul, iar în odaia de-alături – cadâna cămăraşului.

Eu atunci, nemaiîncercând să pricep nimic, spusei:

— Mă încredinţez lui Allah! Nu este izbăvire şi tărie decât întru Allah cel Atotputernic şi cel Atoateştiutor!

Şi ajungând în odaia ce ducea la iatacul în care califul sta, de obicei, făcui să mi se audă mişcarea umbletului şi zgomotul paşilor. Iar califul întrebă din lăuntru:

— Cine e la uşă?

Şi răspunsei numaidecât:

— Sluga ta, Yacub, o, emire al drept-credincioşilor.

Iar glasul califului spuse:

— Intră!

Şi intrai. Şi îl găsii pe Harun stând jos, avându-l pe cămăraşul Issa de-a dreapta sa. Şi înaintai temenindu-mă; şi îmi rostii salamalecul. Şi, spre marea mea uşurare, califul îmi răpunse la salamalec. Pe urmă îmi spuse, zâmbind:

— Te-am tulburat, te-am necăjit, şi poate că te-am şi speriat!

Iar eu răspunsei:

— Speriat numai, o, emire al drept-credincioşilor, pe mine şi pe cei pe care i-am lăsat acasă. Pe viaţa capului tău, ne-am tulburat toţi.

Iar califul îmi spuse cu blândeţe:

— Şezi, o, taică al pravilei.

Iar eu şezui, uşurat, scăpat de poverile şi de spaimele mele.

Şi după puţine clipe, califul îmi spuse:

— O, Yacub, ştii pentru ce te-am adus aici la ceasul acesta de noapte?

Şi răspunsei:

— Nu ştiu, o, emire al drept-credincioşilor.

El îmi spuse:

— Ascultă atunci.

Şi arătându-mi-l pe cămăraşul Issa, îmi spuse:

— Te-am chemat, o, Abu-Yussef, ca să te iau de martor la jurământul pe care am să-l fac. Află, dar, că Issa acesta are o roabă. Or, eu i-am cerut lui Issa să mi-o lase mie; ci el şi-a cerut iertăciune. I-am cerut, atunci, să mi-o vândă; ci el n-a vroit. Ei, şi-atunci, dinaintea ta, o, Yacub, care eşti cadiul cel mare, mă jur pe numele lui Allah Preaînaltul şi Preamăritul că, dacă Issa stăruie a nu vroi să mi-o dea într-un fel ori într-altul, voi porunci să fie ucis, fără de izbăvire.

Eu atunci, liniştit de-a binelea în ce mă privea, mă întorsei cu un chip aspru înspre Issa şi îi spusei:

— Ce haruri sau ce virtuţi nemaipomenite i-o fi hărăzit Allah acelei fete de nu vrei să i-o laşi emirului drept-credincioşilor? Au tu nu vezi că te pui, cu îndărătnicia ta, în starea cea mai urâtă, şi că te prăbuşeşti şi te cureţi?

Iar Issa, fără a se lăsa tulburat de mustrările mele, îmi spuse:

— O, doamne cadiule al nostru, pripeala la judeţe este păguboasă. Înainte de a mă certa, s-ar fi căzut să iscodeşti pricina ce mă sileşte să mă port aşa.

Şi-i zisei:

— Fie! Da poate să se afle pe lume vreo pricină temeinică pentru o atare îndărătnicie?

El îmi răspunse:

— Da, de bună seamă! Un jurământ, ori ce-ar fi să fie, nu se poate încălca, dacă a fost făcut de bunăvoie şi în deplină judecată a minţilor. Or, pricina care mă opreşte este tăria unui jurământ greu. Întrucât am jurat, pe cele trei despărţenii, şi cu făgăduiala de a-i slobozi pe toţi robii bărbaţi şi femei, pe care îi stăpânesc, şi cu legământul de a-mi împărţi la săraci şi la geamii toate bunurile şi toate averile, m-am jurat, zic, fetei de care este vorba, că niciodată n-am s-o vând şi n-am s-o dăruiesc nimănuia…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute nouăzeci şi una noapte

Urmă:

…m-am jurat, zic, fetei de care este vorba, că niciodată n-am s-o vând şi n-am s-o dăruiesc nimănuia..

Iar califul, la vorbele acestea, se întoarse înspre mine şi îmi spuse:

— O, Yacub, este vreo cale de-a dezlega buclucul acesta?

Iar eu, fără a şovăi, răspunsei:

— De bună seamă, o, emire al drept-credincioşilor!

El mă întrebă:

— Şi cum?

Eu spusei:

— Lucrul este uşor. Ca să nu-şi calce jurământul, Issa are să-ţi dea drept peşcheş jumătate din fată, roaba aceea pe care o râvneşti; iar cealaltă jumătate are să ţi-o vândă. Şi,

în acest chip, el are să fie în pace cu cugetul său, întrucât, în fapt, nu are nici să ţi-o dăruiască şi nici să ţi-o vândă pe fată.

Iar Issa, la vorbele acestea, se întoarse înspre mine şi îmi zise:

— Da asemenea dezlegare, o, taică al pravilei, este legiuită? Este îngăduită de către pravilă?

Şi răspunsei:

— Fără de nicio îndoială!

Atunci, el îşi ridică mâna nezăbavnic şi îmi spuse:

— Păi, te iau de martor, o, cadiule Yacub, că, putând astfel să-mi uşurez cugetul, îi dau peşcheş emirului drept-credincioşilor jumătate din roaba mea şi îi vând cealaltă jumătate la preţul de o sută de mii de drahme din argint, cât m-a costat ca în naht.

Iar Harun strigă numaidecât:

— Primesc peşcheşul, da cumpăr cea de a doua jumătate pe o sută de mii de dinari din aur.

Şi adăugă:

— Să-mi fie adusă chiar acum fata.

Şi Issa se duse numaidecât după roaba lui, în sala de la intrare, pe când totodată se aduceau şi sacii cu cei o sută de mii de dinari din aur. Şi numaidecât copilandra fu adusă de către stăpânul ei, care spuse:

— Ia-o, stăpâne al drept-credincioşilor, şi Allah coperească-te alături de ea cu binefacerile sale. Fata este bunul şi avutul tău.

Şi primindu-şi cei o sută de mii de dinari din aur, plecă.

Atunci, califul se întoarse înspre mine şi îmi spuse cu un chip îngrijorat:

— O, Yacub, mai rămâne de dezlegat o pricină. Şi lucrul mi se pare anevoios.

Eu întrebai:

— Care este pricina, o, emire al drept-credincioşilor?

El spuse:

— Fata aceasta, fiind roaba altuia, ar trebui, înainte de-a o avea eu, să stea un anumit număr de zile, spre a fi încredinţaţi că nu a rămas cumva mamă de la cel dintâi stăpân al ei. Or, dacă chiar în această noapte n-am să fiu cu ea, mie are să-mi plesnească fierea de nerăbdare, sunt încredinţat, şi am să mor, fără de nicio îndoială.

Eu atunci, după ce cugetai o clipită, răspunsei:

— Dezlegarea pricinei este tare lesnicioasă, o, emire al drept-credincioşilor! Pravila de care pomeneşti nu a fost făcută decât pentru femeile roabe, da nu hotărăşte vreo zi de aşteptare pentru o femeie slobodă. Slobozeşte-o, aşadar, numaidecât pe roaba aceasta şi însoară-te cu ea ca femeie slobodă.

Şi Al-Raşid, cu faţa luminată de bucurie, strigă:

— O slobozesc pe roaba mea!

Pe urmă mă întrebă, îngrijorat iar dintr-odată:

— Da cine are să ne căsătorească legiuit, la ceasul acesta târziu? Căci chiar acum, numaidecât, vreau să fiu cu ea.

Şi răspunsei:

— Chiar eu, o, emire al drept-credincioşilor, la ceasul acesta am să te căsătoresc legiuit.

Şi trimisei să fie aduşi ca martori cei doi slujitori ai califului, Massrur şi Hossein. Şi, după ce aceştia se înfăţişară, citii rugăciunile şi suralele cuvenite, slujii sfintele legăminte şi, după ce dădui mulţumire celui Preaînalt, rostii vorbele îndătinate. Şi statornicii că emirul drept-credincioşilor, după datină, urma să-i plătească miresei sale, ca meher de nuntă, o zestre pe care o hotărâi la douăzeci de mii de dinari. Pe urmă, când cei douăzeci de mii de dinari fură aduşi şi daţi soţiei, mă pregătii să plec. Ci califul ridică fruntea înspre slujitorul său, Massrur, care grăi numaidecât:

— La poruncile tale, o, emire al drept-credincioşilor.

Iar Harun spuse:

— Du pe dată acasă la cadiul Yacub, pentru osteneala pe care i-am pricinuit-o, două sute de mii de drahme şi douăzeci de caftane de fală.

Iar eu plecai, după multe mulţumiri, lăsându-l pe Harun până peste poate de mulţumit. Şi fusei însoţit până acasă cu banii şi cu hainele.

Or, cum ajunsei acasă, văzui că vine la mine o bătrână, care îmi spuse:

— O, Abu-Yussef, norocita pe care ai ajutat-o să fie slobozită şi pe care ai împerecheat-o cu califul, dându-i astfel numele şi cinul de soţie a emirului drept-credincioşilor, se socoate acuma ca o fiică a ta, şi m-a trimis să-ţi aduc salamalecurile ei şi urările ei de fericire. Şi te roagă să primeşti jumătate din zestrea de nuntă, pe care i-a numărat-o califul. Şi se roagă de iertare că nu poate să răsplătească mai bine, deocamdată, ceea ce ai făcut tu pentru ea. Ci, inşallah! are să ştie într-o zi să-ţi dovedească şi mai bine datorinta ei.

Şi spunând acestea, puse dinainte-mi cei zece mii de dinari din aur, care erau jumătate din zestrea plătită copilandrei, îmi sărută mâna şi plecă în calea ei.

Iar eu mulţumii Atoatedătătorului pentru binefacerile sale, şi pentru că, în noaptea aceea, a preschimbat spaima cugetului meu în bucurie şi în mulţumire. Şi binecuvântai în inima mea amintirea preacinstită a dascălului meu, Abu-Hanifah, a cărui învătătură mi-a dezvăluit toate dedesubturile tipicului sfintelor pravili şi ale pravilelor lumeşti. Potopească-l Allah cu toate darurile şi cu toate milele sale!

Apoi, tânărul cel bogat spuse:

— Ascultaţi acum, o, prietenii mei, povestea cu copila arabă de la fântână.

Şi spuse:

Copila arabă de la fântână

Când puterea califală ajunse în seama lui Al-Mamun, fiul lui Harun Al-Raşid, faptul acesta fu o binecuvântare pentru împărăţie. Întrucât Al-Mamun, care, fără de tăgadă, a fost califul cel mai strălucit şi cel mai luminat dintre toţi abassizii, a rodnicit daturile musulmane prin pace şi dreptate, i-a ocrotit cu folos şi i-a cinstit pe învăţaţi şi pe poeţi, şi i-a avântat pe străbunii noştri arabi în meidanul ştiinţelor. Şi, în ciuda multelor sale treburi şi a zilelor lui pline de muncă şi de cercetare, ştia să găsească şi ceasuri pentru veselie, pentru petreceri şi ospeţe. Iar muzicienii şi cântăreţii avură parte bună din zâmbetele şi din binefacerile lui. Şi se pricepea să le aleagă, spre a şi le face soţii legiuite şi mame ale copiilor săi, pe femeile cele mai deştepte, cele mai luminate şi cele mai frumoase de pe vremea lor. Şi-apoi iacătă o pildă, dintre multe altele, despre felul cum îşi punea Al-Mamun ochii pe o femeie şi cum şi-o alegea de soţie.

Într-o zi, aşadar, pe când se întorcea de la o vânătoare cu goană, însoţit de un alai de călăreţi, ajunse la o fântână. Iar acolo se afla o copilandră arabă, ce se pregătea să-şi încarce pe umeri un burduf pe care tocmai îl umpluse cu apă de la izvor. Şi copila aceea arabă era dăruită de Zămislitorul ei cu un mijlocel vrăjitor, de numai cinci palme, şi cu un piept turnat după calupul desăvârşirii; şi în totului tot era asemenea unei lune pline într-o noapte cu lună plină...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute nouăzeci şi doua noapte

Urmă:

...Şi copila aceea arabă era dăruită de Zămislitorul ei cu un mijlocel vrăjitor, de numai cinci palme, şi cu un piept turnat după calupul desăvârşirii; şi în totului tot era asemenea unei lune pline într-o noapte cu lună plină.

Or, când fata văzu că vine ceata aceea strălucită de călăreţi,

dete zor să-şi încarce burduful pe umeri şi să plece. Dar cum în graba ei nu avusese răgaz să lege bine gura de la gâtul burdufului, legătura se desfăcu, după câţiva paşi, şi apa începu să curgă din burduf cu gâlgâituri mari. Şi copila începu să strige, întorcându-se înspre locul unde se înălţa cortul ei:

— Tată, tată, vino să dregi gura burdufului! Gura m-a trădat! Nu mai sunt stăpână pe gură!

Iar aceste trei strigăte aruncate către tatăl ei, copila le rosti ca pe un mănunchi de vorbe atâta de cilibii şi cu un glas atâta de fermecător, încât califul, minunat, se opri scurt. Şi pe când copila, nevăzându-l de nicăieri pe părintele său, ca să nu se ude dete drumul burdufului, califul veni înspre ea şi îi spuse:

— O, copilo, din ce seminţie eşti?

Iar ea răspunse cu glasul ei desfătător:

— Sunt din seminţia lui Bani-Kilab.

Iar Al-Mamun, care ştia prea bine că seminţia Bani-Kilab era una dintre cele mai strălucite seminţii arabe, vroi să facă un joc de vorbe, spre a pune la încercare mintea copilandrei, şi îi zise:

— Ce socotinţă ai mai avut şi tu, o, preafrumoasă copilă, să te naşti în seminţia „fiilor de câini”?

Iar fata se uită la calif cu o privire mândră şi răspunse:

— Tu chiar nu cunoşti tâlcul adevărat al vorbelor? Află, dar, o, străinule, că seminţia Bani-Kilab, a cărei copilă sunt, este seminţia celor care ştiu să fie mărinirnoşi şi fără de pată, care ştiu să fie filotimi faţă de străini, şi care ştiu, la nevoie, să dea lovituri straşnice de sabie!

Pe urmă adăugă:

— Da tu, o, călăreţule care nu eşti de pe-aici, ia spune: ce obârşie ai şi din ce neam te tragi?

Iar califul, tot mai minunat de iscusinţa limbii copilei arabe, îi spuse zâmbind:

— Au poate, din întâmplare, pe deasupra farmecelor tale,

o, preafrumoasă copilă, te vei fi pricepând şi la obârşiile neamurilor?

Şi ea răspunse:

— Răspunde-mi la întrebare, şi-ai să vezi!

Iar Al-Mamun, stârnit la joacă, îşi zise: „Ia chiar să văd dacă arăbiţa asta cunoaşte obârşiile noastre!” Şi spuse:

— Păi află că sunt din neamul mudharizilor-de-roşu.

Iar copila arabă, care ştia prea bine că izvodul acestui nume dat mudharizilor venea de la culoarea roşie a cortului de piele, pe care, în vremurile de demult, îl avea Mudhar, părintele tuturor seminţiilor mudharide, nu se arătă câtuşi de puţin uimită de vorbele califului şi spuse:

— Bine. Da ia spune-mi, din ce seminţie de-a mudharizilor eşti?

El răspunse:

— Din aceea care este cea mai strălucită şi cea mai de seamă, atât pe spiţa bărbătească, precât şi pe cea femeiască, şi cea mai mare ca strămoşi falnici, şi cea mai preamărită dintre mudharizii-de-roşu.

Şi ea spuse:

— Atunci, eşti din seminţia kinanizilor!

Iar Al-Mamun, uimit, răspunse:

— Aşa este! sunt din seminţia cea mai mare a lui Bani-Kinanah!

Iar ea zâmbi şi întrebă:

— Da de care ram al kinanizilor ţii?

El răspunse:

— De cel ai cărui fii sunt cei mai curaţi ca sânge, cei mai neprihăniţi ca obârşie, stăpânii de pumni darnici, cei mai temuţi şi mai slăviţi dintre fraţii lor!

Şi ea răspunse:

— Îmi pare, după aceste arătări, că eşti un koreïşit.

Iar Al-Mamun, tot mai uluit, răspunse:

— Tu spui! Sunt dintre Bani-Koreïşi.

Şi ea urmă:

— Da koreïşizii sunt mulţi. Din ce ramură eşti tu?

El răspunse:

— Din aceea asupra căreia a coborât binecuvântarea!

Iar fata strigă:

— Pe Allah! eşti dintre urmaşii lui Haşem koreïşitul, străbunicul Prorocului – asupra-i fie rugăciunea şi pacea!

Iar Al-Mamun răspunse:

— Adevărat e, sunt haşemit.

Ea întrebă:

— Da din care spiţă de haşemiţi?

El răspunse:

— Din cea care este aşezată cel mai presus, care este cinstea şi fala haşimiţilor, care este proslăvită de toţi drept-credincioşii de pe pământ!

Iar copila arabă, auzind răspunsul, se temeni deodată şi sărută pământul dintre mâinile lui Al-Mamun, strigând:

— Plecăciune şi cinstire emirului drept-credincioşilor, chelar al Domnului lumilor, slăvitului Al-Mamun abassidul!

Iar califul rămase înmărmurit, adânc tulburat, şi strigă, pătruns de o bucurie de nespus:

— Pe Domnul Kaabei şi pe volniciile slăviţilor mei strămoşi, cei neprihăniţi, mi-o vreau de soţie pe copila aceasta minunată! Ea este bunul cel mai de preţ, care a fost scris la ursita mea…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute nouăzeci şi treia noapte

Urmă:

— Pe Domnul kaabei şi pe volniciile slăviţilor mei strămoşi, cei neprihăniţi, mi-o vreau de soţie pe copila

aceasta minunată! Ea este bunul cel mai de preţ, care a fost scris la ursita mea.

Şi trimise numaidecât să fie chemat tatăl fetei, care era chiar şeicul tribului. Şi i-o ceru de soţie pe copila aceea minunată. Şi, dobândind încuviinţarea, îi dărui, ca meher de nuntă pentru fată, o zestre de o sută de mii de dinari din aur, şi îi scrise în dar toate birurile din tot Hedjazul pe vreme de cinci ani. Iar nunta lui Al-Mamun cu copila aceea de neam fu sărbătorită cu o vâlvă care nu şi-a mai avut seamăn vreodată, nici chiar sub domnia lui Al-Raşid. Şi, în noaptea nunţii, Al-Mamun o puse pe mama sa să reverse pe capul preafrumoasei copile o mie de mărgăritare aduse într-o tablà din aur. Iar în iatacul de nuntă puse să se aprindă o făclie uriaşă de chihlimbar suriu, care cântărea patru mii de drahme şi care fusese cumpărat cu tot câştigul birurilor de pe un an din Persia. Şi Al-Mamun fu, faţă de soţia sa arabă, numai inimă şi numai voioşie. Iar ea îi dărui un fiu, care purtă numele de Abass. Şi fu socotită printre femeile cele mai uimitoare, cele mai învăţate şi cele mai iscusite la grai ale Islamului.

Şi, după ce istorisi povestea aceasta, tânărul cel bogat le spuse ascultătorilor săi, care se aflau strânşi în Saraiul Cărţii:

— Am să vă mai spun încă o întâmplare din viaţa lui Al-Mamun, da în cu totul altă privinţă.

Şi spuse:

Ponoasele îndărătniciei

Când califul Mohammad El-Amin, fiul lui Harun Al-Raşid şi

al Zobeidei, după înfrângerea sa, a fost ucis, din porunca dată de căpetenia oştilor lui Al-Mamun, toate vilaietele care până atunci mai rămăseseră de partea lui El-Amin se grăbiră a se supune lui Al-Mamun, fratele său, fiul lui Al-Raşid şi al unei roabe pe nume Marahil. Şi Al-Mamun îşi începu domnia cu nişte măsuri largi de iertare faţă de duşmanii săi de mai înainte. Şi avea obiceiul să spună: „Dacă vrămaşii mei ar şti toată blândeţea din inima mea, ar veni toţi să mi se predea, mărturisindu-şi nelegiuirile.”

Or, capul şi mâna diriguitoare a tuturor necazurilor pe care le avusese de îndurat Al-Mamun, pe vremea când trăiau tatăl său, Al-Raşid, şi fratele său, El-Amin, nu erau decât Sett Zobeida însăşi, soţia lui Al-Raşid. Încât, după ce Zobeida află de sfârşitul jalnic al fiului ei, se gândi mai întâi să fugă pe pământul sfânt de la Mecca, spre a se pune la adăpost de răzbunarea lui Al-Mamun. Şi multă vreme şovăi ce hotărâre să ia. Pe urmă, dintr-odată, se hotărî să-şi lase soarta în mâinile aceluia care din pricina ei fusese dezmoştenit şi pe care multă vreme îl făcuse să guste smirna amarului. Şi îi scrise următoarea scrisoare:

„Orice vină, o, emire al drept-credincioşilor, oricât de mare să fi fost ea, se topeşte dinaintea milei tale, şi orice hainie se schimbă într-o greşeală măruntă dinaintea mărinimiei tale. Aceea care îţi trimite jalba aceasta te roagă să-ţi pleci inima la o amintire scumpă şi să ierţi, gândindu-te la acela căruia i-a fost dragă vinovata de astăzi. Dacă, dar, vei vrea să te milostiveşti de chinurile şi de prăpădul meu, şi să te dovedeşti îngăduitor faţă de aceea căreia nu i s-ar cuveni niciun fel de milostivire, vei urma cugetului aceluia care, de-ar mai fi în viaţă, ar fi mijlocitorul meu pe lângă tine. O, fiul al părintelui tău, adu-ţi aminte de tatăl tău; şi nu-ţi zăvorî inima la ruga văduvei părăsite.”

Or, când văzu scrisoarea Zobeidei, inima califului Al-Mamun fu potopită de milă şi fu adânc înduioşată; şi plânse soarta neagră a fratelui său, El-Amin, şi starea jalnică a

mamei lui El-Amin. Pe urmă se ridică şi îi răspunse Zobeidei precum urmează:

„Scrisoarea ta, o, maică a mea, a ajuns la locul unde trebuia să ajungă şi mi-a găsit inima mistuită de păreri de râu pentru nenorocirile tale. Şi Allah mi-e martor că simţămintele mele faţă de văduva aceluia a cărui amintire ne este sfântă sunt simţămintele unui fiu faţă de mama lui. Făptura nu poate nimic împotriva celor hărăzite de soartă. Ci fac tot ceea ce pot spre a-ţi uşura durerile. Şi-aşa că am poruncit să ţi se dea îndărăt moşiile zăpciuite, conacurile, bunurile şi tot ceea ce soarta potrivnică ţi-a hrăpit, o, mamă a mea. Iar dacă vrei să te întorci lângă noi, îţi vei găsi starea dintâi, şi cinstirea, şi talâmul tuturor supuşilor tăi. Şi să ştii bine, o, maică a mea, că nu ai pierdut decât chipul celui ce s-a dus întru mila lui Allah. Întrucât un fiu îţi rămâne în mine, mai îndatoritor decât ai fi putut tu să-ţi doreşti. Şi pacea şi tihna fie asupra-ţi...”

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute nouăzeci şi patra noapte

Urmă:

...Şi pacea şi tihna fie asupra-ţi.

Încât atunci când Zobeida veni, cu ochii plini de lacrimi şi sfârşită, să se arunce la picioarele lui, el se ridică în cinstea ei şi îi sărută mâna şi plânse la pieptul ei. Pe urmă îi dete îndărăt toate huzmeturile ce le avusese mai înainte, ca soţie a lui Al-Raşid şi ca sultană de sânge abassid, şi o cinsti până la sfârşitul vieţii ei de parcă i-ar fi fost chiar fiu al lăuntrurilor sale. Ci Zobeida, cu toată acea mărire în care se vedea rămasă, nu putea să uite ceea ce fusese ea odată şi

nici chinurile la vestea morţii lui El-Amin. Şi până la moarte păstră în adâncul pieptului ei un fel de vrăjmăşie care, oricât de cu grijă ar fi fost ascunsă, nu scăpă ochiului pătrunzător al lui Al-Mamun.

Şi, de altminteri, de destule ori Al-Mamun avea să sufere, fără a se plânge, de acea stare de vrăjmăşie adormită. Şi iată o întâmplare care, mai bine decât altă lămurire, dovedeşte duşmănia necurmată a aceleia pe care nimic nu o mai putea împăca.

Într-o zi, aşadar, intrând în iatacul Zobeidei, Al-Mamun o văzu deodată cum îşi muşca buzele şi mormăia ceva, uitându-se ţintă la el. Şi cum nu putea să desluşească ce rostea astfel printre buze, îi spuse:

— O, maică a mea, tare mi se pare că ai cam vrea să mă afuriseşti, gândindu-te la fiul tău omorât de către persanii schismatici şi la venirea mea în scaunul de domnie pe care şedea el. Da numai Allah a diriguit ursitele noastre.

Ci Zobeida se apără, strigând:

— Nu, pe sfânta pomenire a tatălui tău, o, emire al drept-credincioşilor! departe de mine asemenea ispite!

Şi Al-Mamun o întrebă:

— Atunci, poţi să-mi spui ce mormăiai printre dinţi uitându-te la mine?

Ci ea îşi lăsă capu-n jos, asemenea aceluia care nu vrea să grăiască, din cinstire faţă de cel cu care sta de vorbă, şi răspunse:

— Binevoiască emirul drept-credincioşilor să mă ierte şi să nu-mi ceară a-i spune pricina despre care mă întreabă.

Ci Al-Mamun, prins de un imbold amarnic, se apucă să stăruiască întruna şi s-o înghesuie pe Zobeida cu întrebările, până într-atâta, încât, ajunsă la capătul puterilor, îi spuse într-un sfârşit:

— Bine, iacătă! Blestemam îndărătnicia, mormăind: „Prăpădi-i-ar Allah pe oamenii pisălogi, loviţi de patima

stăruinţii!”

Şi Al-Mamun o întrebă:

— Da cu ce tâlc sau la ce amintire rosteai afuriseala aceasta?

Iar Zobeida răspunse:

— Întrucât ţii numaidecât să afli, iacătă!

Şi îi povesti:

— Află, dar, o, emire al drept-credincioşilor, că, într-o zi, jucând şah cu tatăl tău, emirul drept-credincioşilor, Harun Al-Raşid, am pierdut. Şi tatăl tău mi-a hotărât ca pedeapsă să fac înconjurul saraiului şi al grădinilor, goală-goluţă, în toiul nopţii. Şi cu toate rugăminţile şi îngenuncherile mele, puse o îndărătnicie osebită în a-mi cere să plătesc gloaba acea fără a vroi să primească altă ispaşă. Şi fusei nevoită să mă dezbrac şi să fac lucrul la care mă osândise. Şi când isprăvii, eram turbată de mânie şi pe jumătate moartă de osteneală şi de frig. Ci a doua zi îl bătui eu la şah. Şi veni rândul meu să-i hotărăsc, de data aceasta, nazurile mele. Şi, după ce cugetai o vreme şi căutai în mintea mea ce lucru ar putea să-i fie cel mai apăsător, îl osândii, cunoscând faptul, să se ducă să petreacă noaptea în braţele roabei celei mai pocite şi mai imoase dintre roabele de la bucătărie. Şi cum cea care întrunea asemenea însuşiri era roaba pe care o chema Marahil, i-o menii ca ţintă a gloabei şi ca ispăşire a înfrângerii sale. Şi spre a mă încredinţa că lucrurile aveau să se petreacă fără vreo cacialma din partea lui, îl dusei chiar eu în odaia împuţită a roabei Marahil şi îl silii să se culce lângă roabă şi să facă cu ea, toată noaptea, ceea ce îi plăcea tare mult să facă cu preafrumoasele cadâne pe care i le trimiteam adeseori peşcheş. Şi dimineaţa, starea lui Harun era jalnică şi duhnea înfricoşător. Or, acuma trebuie să-ţi spun, o, emire al drept-credincioşilor, că tu te-ai născut chiar din acea împerechere a tatălui tău cu acea roabă hâdă şi din

tăvălelile cu ea în odaia de lângă bucătărie. Şi-aşa că, fără să vreau, prin venirea ta pe lume, am fost pricina pieirii fiului meu, Al-Amin, şi pricina tuturor nenorocirilor care s-au abătut asupra casei noastre în anii aceştia din urmă. Or, toate astea nu s-ar fi întâmplat dacă nu aş fi stăruit cu atâta îndărătnicie pe lângă tatăl tău spre a-l sili s-o tăvălească pe roaba aceea, şi dacă el, la rându-i, n-ar fi fost atâta de plin de stăruinţă la a mă pune să fac ceea ce ţi-am povestit. Şi-aceasta-i o, emire al drept-credincioşilor, pricina care mă făcea să mormăi afurisienii împotriva îndărătniciei şi împotriva pisălogilor.

Iar Al-Mamun, auzind acestea, grăbi să-şi ia rămas-bun de la Zobeida, spre a-şi ascunde stânjenirea. Şi plecă zicându-şi: „Pe Allah! mi se cuvine învăţătura pe care mi-a dat-o. De n-aş fi stăruit atâta, nu mi s-ar fi adus aminte acuma de treaba aceasta neplăcută.”

Şi tânărul stăpân al Saraiul Cărţii, după ce istorisi toate acestea ascultătorilor şi musafirilor săi, le spuse:

— Facă Allah, o, prieteni ai mei, ca să fi putut sluji de mijlocitor între ştiinţă şi urechile voastre. Or, iacătă o parte dintre avuţiile care, fără cheltuieli şi fără primejdii, se pot agonisi prin citirea cărţilor şi prin învăţătură. Pentru astăzi, nu am să vă mai spun nimic. Ci altă dată, inşallah! am să vă înfăţişez o altă latură a minunăţiilor ce ne-au fost lăsate ca moştenirea cea mai de preţ de la părinţii noştri.

Şi după ce grăi astfel, împărţi la fiecare dintre cei de faţă câte o sută de galbeni şi o bucată de zarpa de preţ, spre a le răsplăti luarea-aminte şi a le stârni râvna la învăţătură. Întrucât îşi zicea: „Se cade să încurajezi imboldurile cele bune şi să uşurezi calea oamenilor doritori de bine”. Pe urmă, după ce îi ospătă cu o masă minunată, la care nimic nu fu uitat din ceea ce face desfătul gurii, îi lăsă să plece în pace. Şi iacă-aşa cu ei cu toţi. Ci Allah este mai ştiutor!

Iar Şeherezada, isprăvind de istorisit şirul acesta lung de întâmplări minunate, tăcu. Iar sultanul Şahriar îi spuse:

— O, Şeherezada, tare mai m-ai luminat! Da tu ai uitat, pesemne, să-mi mai spui câte ceva despre vizirul Giafar. Iar eu de multă vreme tot doresc să te aud istorisindu-mi tot ce ştii despre el. Întrucât chiar că vizirul acela se asemuia uluitor, prin însuşirile sale, cu vizirul meu, tatăl tău. Şi de-aceea mi-ar plăcea tare mult să aflu de la tine povestea lui adevărată, în toate amănuntele, dat fiind că trebuie să fie minunată.

Ci Şeherezada lăsă capu-n jos şi răspunse:

— Allah să depărteze de la noi nenorocirea şi prăpădul, o, doamne al vremurilor, şi aibă-l întru mila sa pe Giafar barmakidul şi tot neamul lui! Mă rog ţie, îngăduie-mi a nu-ţi istorisi povestea lui, întrucât e plină de lacrimi. Vai, cine n-ar plânge la istorisirea sfârşitului lui Giafar, a tatălui său, Yahia, a fratelui său, El-Fadl, şi a tuturor barmakizilor? Hotărât, sfârşitul lor este jalnic şi până şi piatra s-ar înduioşa!

Iar sultanul Şahriar zise:

— O, Şeherezada, istoriseşte-mi-o totuşi. Şi izgonească Allah de la noi pe Cel-Viclean şi nenorocirea!

Atunci, Şeherezada spuse:

SFÂRŞITUL LUI GIAFAR ŞI AL BARMAKIZILOR

Iată, dar, o, mult-norocitule sultan, istoria plină de lacrimi, ce pune pe domnia califului Harun Al-Raşid o pată de sânge, pe care n-ar putea-o spăla nici cele patru fluvii laolaltă.

Ştii, o, stăpâne al meu, că vizirul Giafar era unul dintre cei patru fii al lui Yahia ben Khaled ben Barmak. Iar fratele său mai mare era El-Fadl, fratele de lapte al lui Al-Raşid. Întrucât, ca urmare a marei prietenii şi a dragostei fără de margini ce-i legau pe ai lui Yahia cu cei ai abassizilor, mama lui Al-Raşid, sultana Khaizaran, şi mama lui El-Fadl, hanâma Itabah, legate şi ele prin cele mai calde simţăminte şi prin cea mai temeinică iubire, îşi schimbaseră între ele pruncii, care erau născuţi aproape în aceeaşi zi, fiecare dintre ele dând copilului prietenei sale laptele pe care Allah îl menise pentru copilul ei însăşi. Şi drept aceea Al-Raşid îl numea totdeauna pe Yahia „tatăl meu”, iar pe El-Fadl „fratele meu...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute nouăzeci şi cincea noapte

Urmă:

...Şi drept aceea Al-Raşid îl numea totdeauna pe Yahia

„tatăl meu”, iar pe El-Fadl „fratele meu.”

Cât despre obârşia barmakizilor, cronicarii cei mai preţuiţi şi cei mai vrednici de crezare o aşază în cetatea Balkh, din Khorassan, unde neamul lor se afla de mult la cinuri de frunte. Şi cam pe la vreo sută de ani de la hegira Proroculuі nostru binecuvântat – asupra-i fie rugăciunea şi pacea! – acest neam strălucit veni să se aşeze la Damasc, sub domnia califilor ommiazi. Şi atunci, capul casei acesteia, care ţinea de legea magilor, trecu la dreapta credinţă şi se boteză şi se încunună întru Islam. Or, lucrul acesta se petrecu pe vremea domniei lui Heşam ommiadul.

Ci numai după suirea urmaşilor lui Abbas în scaunul de domnie al califilor ajunseră barmakizii a fi primiţi în sfatul vizirilor, şi umplură pământul cu lumina strălucirii lor. Căci cel dintâi vizir ieşit dintre ei fu Khaled ben Barmak, care fu ales mare-vizir de către cel dintâi dintre abbasizi, Abul Abbas Es-Saffah. Şi, sub domnia lui Al-Mahdi, cel de al treilea abbasid, Yahia ben Khaled, fu însărcinat cu creşterea lui Harun al-Raşid, fiul îndrăgit al califului, chiar acel Harun care se născuse la numai şapte zile după El-Fald, fiul lui Yahia.

Încât atunci când, după moartea neaşteptată a lui Al-Hadi, fratele său mai mare, Harun Al-Raşid fu înveşmântat cu odoarele atotputerniciei califale, nu avu trebuinţă să se întoarcă la amintiri din copilăria lui dintâi, petrecută alături de copiii barmakizilor, pentru a-i chema, pe Yahia şi pe cei doi fii ai lui, să împartă cu el puterea domnească; nu avu decât să-şi aducă aminte de grijile dăruite tinereţii sale de către Yahia, şi de creşterea pe care i-o datora, şi de dragostea de care acest slujitor plin de toată credincioşia îi dăduse dovadă înfruntând, spre a-i apăra drumul spre moştenirea domniei, ameninţările cumplite ale lui Al-Hadi, mort chiar în noaptea când vroise să pună a se reteza capetele lui Yahia şi ale copiilor săi. Încât atunci când Yahia,

în toiul nopţii, însoţit de Massrur, îl treziră din somn pe Harun ca să-i dea de ştire că a ajuns stăpân al împărăţiei şi calif al lui Allah pe pământ, Harun îi dete numaidecât cinul de mare vizir şi îi căftăni viziri pe cei doi fii ai săi, El-Fadl şi Giafar. Şi îşi începu astfel domnia sub semnele cele mai norocite.

Şi de-atunci înainte neamul barmakizilor fu pentru veacul său ceea ce este o podoabă pentru frunte şi o cunună pentru cap. Şi soarta le împărţi cu dărnicie tot ceea ce asemenea huzmeturi au mai ispititor, şi îi potopi cu darurile cele mai alese. Iar Yahia şi fiii lui ajunseră ca nişte sori strălucitori, noiane nemăsurate de dărnicie, potoape năvalnice de bunătate, ploi binefăcătoare. Lumea fu înviorată de răsuflarea lor, iar împărăţia se înălţă pe culmea cea mai de sus a fălniciei. Şi ei erau adăpostul celor năpăstuiţi şi sprijinul celor nevoiaşi. Despre ei poetul Abu-Nowas, printre nenumăraţi alţii, a spus:

O, fii fără de seamăn
Ai mândrului Barmak,
De când v-aţi dus în lume
Lăsându-ne uitării,
Râmasem de izbelişti
Ca un norod sărac!
Nici albul fapt de ziuă,
Nici ceasul înserării,
Nu mai aduc chervane
Pe drumurile ţării —
Se-aşterne pretutindeni
Pustiul fără leac!

Erau, într-adevăr, viziri înţelepţi, diriguitori minunaţi, umplând visteria obştească, buni vorbitori, citiţi, învăţaţi, hotărâţi, buni la sfat şi darnici ca Hatim-Tai. Erau izvoare de fericire, vânturi binefăcătoare aducătoare de ploi roditoare.

Şi, mai cu seamă datorită vazei lor, numele şi faima lui Harun Al-Raşid au răsunat din podişurile Asiei de mijloc până în străfundul pădurilor de la miazănoapte, şi din Maghreb şi Andaluzia până la fruntariile cele mai depărtate ale Chinei şi ale Tartariei.

Şi iată că deodată fiii lui Barmak, de pe cea mai înaltă treaptă care le-a fost dată fiilor lui Adam s-o atingă, au fost doborâţi în negura celor mai amarnice prăbuşiri şi au băut din pocalul împărţitoarei de prăpăduri. Întrucât, o, răsturnare de vremi! fiii cei falnici ai lui Barmak erau nu numai vizirii care chiverniseau întinsa împărăţie a califilor, ci erau şi prietenii buni, însoţitorii nedespărţiţi ai domnului lor. Şi Giafar, îndeosebi, era soţul al cărui chip îi era lui Al-Raşid mai de trebuinţă decât lumina ochilor. Şi ajunsese să cuprindă un loc atâta de mare în inima şi în gândurile lui Al-Raşid, că într-o zi Al-Raşid merse până acolo, încât puse să se facă un caftan cu două guri şi se îmbrăcă în el laolaltă cu prietenul său, Giafar, întocmai de parcă amândoi n-ar fi fost decât un singur ins. Şi aşa se purtă cu Giafar până la cumplitul prăpăd de la urmă.

Or, o, chin al sufletului meu! iată cum se petrecu acea faptă neagră, care mohorî cerul Islamului şi aruncă jalea în toate inimile, lovitură de trăsnet din bolta pustiitoare.

Într-o zi – fie departe de noi asemenea zile! – Al-Raşid, întorcându-se dintr-un hagialâc la Mecca, porni pe calea apei, de la Hira la cetatea Anbar. Şi poposi la un schit pe nume Al-Umr, de pe malurile Eufratului. Şi noaptea veni, ca şi alte nopţi pentru el, în toiul benchetelor şi al desfătărilor. Însă de data aceasta soţul său de petreceri, Giafar, nu se afla lângă el. Căci Giafar era la vânătoare, de câteva zile, prin câmpiile din preajma fluviului. Cu toate acestea, darurile şi peşcheşurile lui Al-Raşid îl urmau pretutindeni. Şi la fiecare ceas al zilei Giafar vedea cum soseşte la cortul său vreun trimis de-al califului, aducându-i în semn de

dragoste vreun dar de preţ mai frumos decât cel de mai înainte.

Or, în noaptea aceea – facă Allah să nu cunoaştem vreodată asemenea nopţi! – Giafar şedea în cortul său, în tovărăşia doftorului Gibrail Bakhtiassu, care era chiar hakimul lui Al-Raşid, şi de care Al-Raşid se lipsise spre a-l lăsa să-l însoţească pe mult iubitul său Giafar. Şi se mai afla acolo în cort şi poetul drag inimii lui Al-Raşid, Abu-Zaccar cel orb, de care Al-Raşid, tot aşa, se lipsise spre a-l lăsa să-l veselească cu stihurile lui pe mult-iubitul său Giafar, când se întorcea de la vânat.

Şi era la ceasul cinei. Iar Abu-Zaccar, orbul, cânta, însoţindu-se cu pandura, nişte stihuri înţelepte despre nestatornicia sorţii…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute nouăzeci şi şasea noapte

Urmă:

…Şi era la ceasul cinei. Iar Abu-Zaccar, orbul, cânta, însoţindu-se cu pandura, nişte stihuri înţelepte despre nestatornicia sorţii. Şi iată că, dintr-odată, la intrarea cortului se ivi Massrur, spătarul califului şi împlinitorul măniei sale. Iar Giafar, când îl văzu că intră aşa, împotriva tuturor orânduielilor, fără a cere îngăduinţa de a fi primit şi fără ca măcar să-şi fi vestit sosirea, se făcu galben cu totul la chip şi îi spuse hadâmbului:

— O, Massrur, fii binevenit, întrucât totdeauna te văd cu o bucurie nouă. Ci mă minunează, o, fratele meu, că pentru întâia oară în viaţa noastră nu ai trimis mai înainte vreun slujitor care să-mi dea de veste despre venirea ta.

Iar Massur, fără ca măcar să-i arunce un salamalec lui

Giafar, răspunse:

— Treaba care mă aduce este prea însemnată ca să-mi mai îngăduiască asemenea marafeturi zadarnice. Ridică-te, o, Giafar, şi rosteşte-ţi şeadaua din urmă. Întrucât emirul drept-credincioşilor cere capul tău.

Auzind vorbele acestea, Giafar se sculă în picioare şi grăi:

— Nu este alt dumnezeu decât numai unul Allah, şi Mahomed este trimisul lui Allah! Din mâinile lui Allah purcedem, şi, mai devreme ori mai târziu, în mâinile lui ne întoarcem!

Pe urmă se întoarse înspre căpetenia hadâmbilor, soţul său de până atunci, prietenul său de atâţia ani şi de atâtea întâmplări, şi îi spuse:

— O, Massrur, asemenea poruncă nu este cu putinţă. Stăpânul nostru, emirul drept-credincioşilor, ţi-a dat-o, pesemne, la vreun ceas de beţie. Mă rog ţie, o, prietene al meu de totdeauna, pentru amintirea preumblărilor noastre împreună şi pentru viaţa noastră laolaltă de zi şi de noapte, întoarce-te la calif să vezi dacă nu cumva mă amăgesc. Şi-ai să vezi că el a şi uitat asemenea vorbe!

Ci Massrur spuse:

— Capul meu e răspunzător pentru capul tău. Nu pot să mă arăt dinaintea califului decât cu capul tău în mână. Scrie-ţi, aşadar, dorinţele din urmă, aceasta-i singura îngăduinţă ce-mi stă în putere să ţi-o dăruiesc, pe temeiul prieteniei noastre de odinioară.

Atunci, Giafar spuse:

— Ai lui Allah suntem toţi! Nu am de scris niciun fel de dorinţă. Allah alungească-i viaţa emirului drept-credincioşilor cu zilele ce-mi sunt ridicate mie!

Pe urmă ieşi din cort, îngenunche pe preşul sângelui, pe care îl aşternuse pe pământ spătarul Massrur, şi se legă la ochi cu chiar mâinile sale. Şi fu descăpăţânat. Aibă-l Allah întru mila sa!

După care Massrur se întoarse la locul unde poposise califul şi intră la el, ducând pe un scut capul lui Giafar. Iar Al-Raşid se uită la capul prietenului său de mai înainte şi, deodată, scuipă pe el. Ci ura şi răzbunarea lui nu se opriră aci. Dete porunci ca trupul descăpăţânat al lui Giafar să fie răstignit pe podul Bagdadului, la un capăt, iar căpăţâna-i să fie agăţată la celălalt capăt: osândă ce întrecea ca răutate şi ca ocară până şi pe cea a celor mai ticăloşi răufăcători. Şi la fel porunci ca, după şase luni, rămăşiţele lui Giafar să fie arse pe băligar de vite şi să fie aruncate în umblători. Şi toate se îndepliniră.

Încât, o, ce jale şi amar! sameşul Amrani putu să scrie, chiar pe aceeaşi foaie din scriptele de cheltuieli ale vistieriei: „Pentru un caftan de fală, dat de către emirul drept-credincioşilor ca dar vizirului său, Giafar, fiul lui Yahia Al-Barmaki – patru sute de mii de dinari aur.” Şi, la puţină vreme după aceea, fără niciun alt adaus, pe aceeaşi foaie: „Naft, paie şi băligar pentru arderea trupului lui Giafar ben Yahia – zece drahme din argint.”

Aşa fu sfârşitul lui Giafar. Cât despre Yahia, tatăl său şi tatăl care l-a crescut pe Al-Raşid, şi despre Al-Fadl, fratele lui Giafar şi fratele de lapte al lui Al-Raşid, aceia fură zeberiţi chiar a doua zi, dimpreună cu toţi barmakizii, în număr de peste o mie, toţi câţi aveau slujbe şi huzmeturi. Şi fură aruncaţi de-a valma în afundul temniţelor duhnite, pe când bunurile lor fără de număr erau zăpciuite, iar femeile şi copiii lor rătăceau fără de adăpost şi fără ca să cuteze cineva să le arunce măcar o privire. Şi unii muriră de foame, alţii de ştreang, în afară de Yahia, de fiul său, Al-Fadl, şi de fratele lui Yahia, Mohammad, care muriră în schingiuiri. Aibă-i Allah pe toţi întru mila sa! Prăpădul lor a fost amarnic!

Iar acuma, o, doamne al vremilor, dacă doreşti să afli pricina acelei năpăstuiri a barmakizilor şi a jalnicului lor sfârşit, iată.

Într-o zi, sora mai mică a lui Al-Raşid, Aliyah, la câţiva ani după sfârşitul barmakizilor, cutează să-l întrebe pe calif, care o alinta:

— O, stăpâne al meu, nu te mai văd o zi senin şi liniştit de când cu moartea lui Giafar şi cu pierirea casei lui. Pentru care pricină dovedită ţi-au stârnit mânia?

Şi Al-Raşid, mohorât deodată, o împinse pe tânără domniţă şi îi spuse:

— O, copila mea, o, viaţa mea, tu, singura bucurie care mi-a mai rămas! la ce ţi-ar folosi să afli pricina aceea? Că de-aş fi încredinţat că o ştie cămaşa mea, aş sfâşia cămaşa în bucăţi!

Or, aşadar, istoricii şi meşterii de letopiseţe sunt departe de-a se împăca asupra pricinelor prăpădului. De altminteri, iată toate lămuririle câte ne-au fost lăsate în scrierile lor.

După unii, dărniciile fără de număr ale lui Giafar şi ale barmakizilor, a căror înşiruire ostenea până şi urechile celor ce le primiseră, şi care, aducându-le mai mulţi pizmaşi şi vrăjmaşi decât prieteni şi îndatoraţi, ajunseseră până la urmă să-l pună în umbră pe Al-Raşid. Într-adevăr, nu se mai vorbea decât despre fala casei lor; nimeni nu putea să răzbată la vreun huzmet decât prin ei, fie de-a dreptul, fie pe ocolite; rudele lor năpădiseră curtea de la Bagdad şi oştirea, iar în divanuri şi în vilaiete ei aveau slujbele cele mai înalte; moşiile cele mai frumoase din preajma cetăţii ale lor erau; la uşile saraiurilor se înghesuia o mulţime de curteni şi de jelbari mai mare decât cea care se strângea la saraiul califului. De altminteri, iată cu ce vorbe scrie despre acesta hakimul lui Al-Raşid, chiar acel Gibrail Baktiassu, care se afla în cortul lui Giafar când cu noaptea morţii. Spune: „Am intrat într-o zi în iatacul lui Al-Raşid, care locuia pe atunci în saraiul numit Kasr el Khuld, din Bagdad. Iar barmakizii locuiau pe celălalt mal al Tigrului, şi nu se aşternea între ei şi saraiul califului decât lăţimea fluviului.

Şi, în ziua aceea, Al-Raşid, văzând înghesuiala de cai de dinaintea casei vizirilor săi, şi mulţimea ce se îmbulzea la uşile lor, rosti, faţă de mine, de parcă ar fi vorbit cu sine însuşi: «Răsplătească-i Allah pe Yahia şi pe fiii săi, El-Fadl şi Giafar! S-au împovărat ei cu toată greutatea treburilor împărăţiei şi, uşurându-mă de grijile acestea, mi-au lăsat răgaz să privesc împrejurul meu şi să trăiesc în tihnă.» Astea le-a spus în ziua aceea. Altă dată însă, fiind chemat iarăşi la el, am băgat de seamă că începuse să nu se prea mai uite cu aceiaşi ochi la prietenii săi. Căci, privind de la fereastra saraiului şi văzând aceeaşi îmbulzeală de oameni şi de cai ca şi întâia dată, spuse: «Yahia şi feciorii lui au pus mâna pe toate treburile; şi mi le-au luat pe toate. Ei sunt cei care chivernisesc, de fapt, puterea califală, pe când mie de-abia dacă mi-a mai rămas amăgirea ei.» Aşa l-am auzit spunând. Şi am cunoscut de-atunci că barmakizii au să cadă în mazilire: precum chiar s-a şi întâmplat.”

După alţi letopiseţi, la nemulţumirea mocnită, la ciuda tot mai otrăvită a lui Al-Raşid, la purtările lor strălucite, care le aduceau duşmani de temut şi clevetitori tăinuiţi, ce îi ponegreau la calif, fie prin poezii nesemnate, fie prin proză vicleană; la toată cinstirea, la toată fala şi la toate lucrurile la care domnii nu pot, de obicei, să îndure părtaşi, veni să se adauge şi o mare nechibzuinţă săvârşită de Giafar. Într-o zi, Al-Raşid îl însărcinase să-l dea pieirii, în taină, pe un urmaş de-al lui Ali şi al străbunei Fatimah, fiica Prorocului, pe care îl chema El-Saiied Yahia ben Abdalah El-Hossaimi. Giafar însă, din milă şi din omenie, îl ajută să fugă pe acel strănepot al lui Ali, a cărui înrâurire Al-Raşid o socotea ca primejdioasă pentru viitorul stepenei abbaside. Or, fapta de mărinimie a lui Giafar avea să fie repede dată în vileag şi adusă la urechea califului, cu toate tâlcurile trebuitoare spre a-i înnegri urmările. Şi supărarea lui Al-Raşid, cu acel prilej, fu picătura de venin care făcu să se reverse cupa mâniei. Şi îl întrebă despre treaba acesta pe Giafar, care,

fără niciun ocoliş, îşi mărturisi fapta, adăugând:

— Am facut-o pentru slava şi pentru bunul nume al stăpânului meu, emirul drept-credincioşilor!

Şi Al-Raşid, galben la chip, spuse:

— Bine ai făcut!

Ci fu auzit cum murmura: „Să mă ia Allah de n-am să te sting de pe faţa pământului, o, Giafar!”

După alţi istorici, ar trebui să se caute izvorul mazilirii barmakizilor în credinţele schismatice ale lor faţă de dreapta-credinţă musulmană. Căci să nu se uite că neamul lor, până a trece la Islam, slujea la Balkh religia magilor. Şi se zice că, pe când cu năpada în Khorassan, leagănul de baştină al prietenilor săi, Al-Raşid băgase de seamă că Yahia şi fiii săi făceau tot ce le sta în putere spre a împiedica dărâmarea capiştelor şi a lăcaşurilor magilor.

Şi, de-atunci, a avut în privinţa credinţei lor unele îndoieli ce n-au făcut decât să se înrăutăţească mai apoi, când i-a văzut pe barmakizi că se purtau cu blândeţe, în toate împrejurările, faţă de schismaticii de orice soi, da mai cu seamă faţa de vrăjmaşii săi cei mai aprigi, ghebrii şi zanadikii, precum şi alţi eretici şi anatemesiţi. Iar ceea ce ar îndemna la îndrituirea acestei păreri, adăugată la celelalte pricini arătate mai înainte, ar fi că, îndată după moartea lui Al-Raşid, tulburări religioase de o dârzie nemaiîntâlnită până atunci au izbucnit la Bagdad, şi erau să dea o lovitură de moarte dreptei-credinţe musulmane.

Dar, în afara tuturor acestor pricini, temeiul cel mai cu putinţă al sfârşitului barmakizilor ne este arătat de către cronicarul Ibn-Khillikan şi de către Ibn El-Athir. Aceştia spun:

Era pe vremea când Giafar, fiul lui Yahia barmakidul, era atâta de apropiat inimii emirului drept-credincioşilor, şi când califul poruncise să se coase caftanul acela cu două guri una lângă alta, şi în care se îmbrăcase laolaltă cu

Giafar, întocmai de parcă amândoi nu ar fi fost decât un singur ins. Şi prietenia lor era atât de mare, încât califul nu mai putea să se despartă de tovarăşul său, şi ar fi vrut să-l vadă mereu lângă el. Or, Al-Raşid o iubea tot aşa, cu o dragoste nemaipomenită şi tare adâncă, şi pe soră-sa, Abbassah, tânără domniţă împodobită cu toate darurile, femeia cea mai de seamă de pe vremile ei. Şi dintre toate femeile din neamul şi din haremul său, ea era cea mai scumpă inimii lui Al-Raşid. Şi califul nu putea să trăiască decât lângă ea, întocmai ca şi cum ea ar fi fost un Giafar femeie. Şi aceste două iubiri erau fericirea lui; ci era de nevoie să le împreune, ca să se bucure de amândouă deodată; întrucât lipsa uneia rupea vraja pe care o simţea lângă cealaltă. Iar când Giafar ori Abbassah nu era cu el, Harun nu trăia decât o bucurie neîntreagă, şi lipsa îl durea. De aceea trebuia să le împreune pe cele două iubiri ale sale. Ci pravilele noastre cele sfinte nu îngăduie ca bărbatul, dacă nu este rudă apropiată, să se uite la o femeie cu care nu este căsătorit; şi nu-i îngăduie femeii să-şi lase faţa a fi văzută de către un bărbat care îi este străin. Încât Al-Raşid, care era un păstrător habotnic al legii a cărei pază o avea, nu putea să-i aibă lângă el pe cei doi fără a se afla într-o stare stânjenitoare, şi într-o împrejurare nedorită şi nepotrivită.

Pentru aceea, vroind să schimbe o stare de lucruri care îl sâcâia şi îl supăra, se hotărî, într-o zi, să-i spună lui Giafar:

— O, Giafar, prietene, nu am o bucurie adevărată, deschisă şi deplină decât în tovărăşia ta şi a mult-iubitei mele surori, Abbassah. Or, cum legătura dintre voi doi mă stânjeneşte şi vă stânjeneşte şi pe voi, vreau să te însor cu Abbassah, pentru ca de aici înainte, fără de niciun neajuns, fără pricină de cârtiri şi fără păcat, să puteţi amândoi să stati cu mine. Da vă cer hotărât să nu vă întâlniţi niciodată, fie şi măcar pentru o clipită, în lipsa mea. Întrucât nu vreau între voi doi decât închipuirea, de ochii lumii, a căsătoriei

legiuite; da nu vreau şi urmările căsătoriei, care le-ar putea dăuna, în dreptul la moştenirea califală, fiilor drepţi ai lui Abbas.

Iar Giafar se plecă dinaintea dorinţei stăpânului său şi răspunse cu supunere şi cu ascultare. Şi fu nevoit să primească acea legătură ciudată. Iar căsătoria fu întocmită şi pecetluită după pravilă. Şi-aşa că, urmând înţelegerii poruncite, cei doi tineri soţi nu se întâlniră decât de faţă cu califul, şi-atâta tot. Şi chiar şi atunci privirile lor de-abia dacă se încrucişau, rareori. Cât despre Al-Raşid, el se bucura în deplină bucurie de dragostea-i atâta de fierbinte, pe care o nutrea pentru acea pereche pe care o chinuia, fără a părea să-şi dea seama.

Căci de când, oare, dragostea s-a putut supune poruncilor poprelştilor…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute nouăzeci şi şaptea noapte

Urmă:

…Căci de când, oare, dragostea s-a putut supune poruncilor poprelştilor? Şi, oare, de când o atare siluire, între două fiinţe tinere şi frumoase, nu aţâţă şi nu răzvrăteşte tulburările şi patimile dorului?

Şi iată că, într-adevăr, cei doi soţi, ce-ar fi avut tot dreptul să se iubească şi să se lase duşi de ispita dragostei lor atâta de legiuite, dar ţinuţi acum în starea de suspinători, se îmbătau cu fiece zi tot mai mult de acea tainică beţie care adună văpaia în inimă. Şi iată că Abbassah, chinuită de starea ei de soţie schimnicită, se îndrăgosti pătimaş de soţul ei. Şi până la urmă îi dete de

ştire lui Giafar despre toată dragostea ei. Şi îl chemă la ea şi îl îmbie, pe ascuns, în toate chipurile. Ci Giafar, ca om cinstit şi chibzuit, nu se lăsă înduplecat de îndemnurile ei şi nu se duse la Abbassah. Întrucât se simţea oprit de jurământul ce-i făcuse lui Al-Raşid. Şi, de altminteri, ştia, mai bine ca oricine, cât de zornic era califul în îndeplinirea mâniilor sale.

Şi-aşa că domniţa Abbassah, dacă văzu că îmbierile şi rugăminţile ei rămân fără de izbândă, se folosi de alte căi. Aşa fac femeile, de obicei, o, doamne al vremilor! Slujindu-se, aşadar, de vicleşug, trimise vorbă hanâmei Itabah, mama lui Giafar:

— O, maică a noastră, trebuie să mă ajuţi să intru fără de zăbavă la fiul tău, Giafar, soţul meu legiuit, întocmai ca şi cum aş fi una dintre acele roabe pe care i le trimiţi în fiece zi.

Căci hanâma Itabah, în fiecare zi de vineri, avea obiceiul să-i trimită mult-iubitului său fiu, Giafar, câte o tânără roabă fecioară, aleasă dintr-o mie, neatinsă şi desăvârşit de frumoasă. Iar Giafar nu se apropia de fată decât după ce se cinstea şi se îndestula cu vinuri bogate. Ci hanâma Itabah, la primirea vorbelor trimise de Abbassah, se împotrivi cu hotărâre a se învoi cu felul acela de viclenie dorit de Abbassah, şi îi arătă limpede domniţei câte primejdii se cuprindeau pentru toată lumea într-o atare treabă. Ci tânăra soţie, îndrăgostită, stărui, rugându-se ori amenințând, şi adăugă:

— Cugetă, o, maică a noastră, la urmările îndărătniciei tale. Din parte-mi, hotărârea mea este luată, şi am să mi-o îndeplinesc în pofida ta, ori şi ce-ar fi să păţesc. Mai bine să-mi pierd viaţa decât să nu mă bucur de Giafar şi de drepturile mele asupra lui.

Aşa că necăjita de Itabah fu nevoită să se plece dinaintea unor atari înghesuieli, gândind că era mai bine ca lucrul să se înfăptuiască prin mijlocirea sa, în taina cea mai straşnic

păzită. Aşa că îi făgădui sprijin domniţei Abbassah pentru izbândirea acelei uneltiri atâta de nevinovate şi atâta de primejdioase. Şi se duse fără de întârziere să-i dea de ştire fiului ei, Giafar, că are să-i trimită în curând o roabă care nu-şi avea seamăn la gingăşie, la desfătare şi la frumuseţe. Şi i-o zugrăvi cu atâta căldură, încât el începu să-i ceară înflăcărat, şi pe cât mai curând, darul făgăduit. Iar Itabah învârti lucrurile atâta de bine, încât Giafar, împătimit de dorinţă, aştepta noaptea cu o nerăbdare cum nu mai cunoscuse până atunci. Iar maică-sa, văzându-l la capătul dorit, trimise vorbă domniţei Abbassah: „Pregăteşte-te pentru deseară.”

Şi Abbassah se pregăti şi se împodobi cu podoabe şi cu giuvaieruri, aşa cum fac roabele, şi veni la mama lui Giafar, care, la căderea nopţii, o duse în iatacul fiului său. Or, Giafar, oleacă ameţit de aburii vinului, nu-şi dete seama că fetişcana roabă, ce sta în picioare dinaintea lui, era soţia sa, Abbassah. Şi-apoi nici nu prea avea săpate bine în minte trăsăturile domniţei Abbassah. Căci până atunci, în şederile lor laolaltă la calif, el de-abia o întrezărise; şi niciodată nu cutezase, de frică să nu-l supere pe Al-Raşid, să-şi ridice privirile asupra soţiei sale, Abbassah, care, la rându-i, din sfiiciune, îşi întorcea capu-ntotdeauna la fiecare aruncătură de ochi furişată de Giafar.

Şi astfel, după ce căsătoria se împlini de fapt, şi după o noapte petrecută în vipiile dragostei împărtăşite, Abbassah se sculă să plece şi, înainte de a ieşi, îi spuse lui Giafar:

— Cum îţi plac fetele de sultan, o, stăpâne al meu? Sunt altfel, în purtările lor, decât roabele ce se vând şi se cumpără? Cum ţi se par, ia spune?

Iar Giafar, uluit, întrebă:

— Despre ce fel de fete de sultan pomenesc vorbele tale? Eşti tu cumva vreuna dintre ele? Vreo prinsă, poate, din războaiele noastre biruitoare?

Ea răspunse:

— O, Giafar, sunt prinsa ta, slujnica ta, sunt Abbassah, sora lui Al-Raşid, fiica lui Al-Mahdi, din sângele lui Abbass, unchiul Profetului binecuvântat!

Auzind vorbele acestea, Giafar rămase năucit până peste marginile năucirii şi, dezmeticindu-se dintr-odată din ameţeala beţiei, strigă:

— Te-ai dat pierzării, şi ne-ai dat pierzării pe toţi, o, fiică a stăpânilor mei!

Şi, în graba mare, intră la maică-sa, Itabah, şi îi spuse:

— O, maica mea, maica mea, m-ai vândut cu totul!

Şi biata de soţie a lui Yahia îi istorisi fiului ei cum fusese silită să se supună la acea viclenie, ca să nu abată asupra lor năpaste şi mai mari. Şi-atâta, în ceea ce îi priveşte pe ei.

Cât despre Abbassah, ea rămase însărcinată şi dete viaţă unui fiu. Şi îl încredinţă pe copil în seama unui slujitor credincios, pe care îl chema Ryaş, şi în grija de mamă a unei femei pe care o chema Barrah. Pe urmă, temându-se, fără îndoială, că lucrul se va da în vileag, în ciuda tuturor ferelilor, şi că are să răzbată la ştirea lui Al-Raşid, îl trimise pe copilul lui Giafar la Mecca, însoţit de cele două slugi.

Or, Yahia, tatăl lui Giafar, printre huzmeturile sale, o avea şi pe aceea de paznic şi de câzlar peste saraiul şi peste haremul lui Al-Raşid. Şi îşi făcuse obiceiul ca, pe la un anume ceas de noapte, să închidă uşile de legătură ale saraiului şi să ia cheile. Or, până la urmă, asprimea aceea ajunse a fi supărătoare pentru haremul califului, şi mai cu seamă pentru Sett Zobeida, care se duse să se plângă amarnic vărului şi soţului ei, Al-Raşid, afurisindu-l pe preacinstitul Yahia şi asprimile lui nepotrivite. Iar Al-Raşid, când Yahia se înfăţişă la el, îi spuse:

— Taică, oare ce are Zobeida de se plânge de tine?

Şi Yahia întrebă:

— Mă învinuieşte cumva din pricina haremului tău, o, emire al drept-credincioşilor?

Al-Raşid zâmbi şi zise:

— Nu, o, taică!

Şi Yahia spuse:

— Atunci, nu ţine seama de ce ţi-a spus despre mine, o, emire al drept-credincioşilor.

Şi, de-atunci, Yahia şi-a sporit şi mai mult asprimea, până într-atâta, încât încă o dată Sett Zobeida se plânse cu oţărâre şi cu mânie lui Al-Raşid, care îi spuse:

— O, fiică a unchiului meu, nu este locul chiar să-l învinuieşti pe tatăl meu de lapte, Yahia, pentru nimic în privinţa haremului. Întrucât Yahia nu face altceva decât să asculte de poruncile mele şi să-şi îndeplinească datoria.

Şi Zobeida răspunse aprigă:

— Eh, pe Allah! da de ce nu se îngrijeşte oleacă mai mult de datoria lui, care este de a pune frâu nechibzuinţelor fiului său, Giafar?

Şi Al-Raşid întrebă:

— Ce nechibzuinţe? Ce s-a întâmplat?

Atunci, Zobeida îi istorisi povestea cu Abbassah, fără ca, de altminteri, să-i dea vreo însemnătate. Şi Al-Raşid, mohorându-se, întrebă:

— Şi este vreo dovadă despre aceasta?

Ea răspunse:

— Păi ce dovadă mai bună decât copilul pe care îl are de la Giafar?

El întrebă:

— Unde se află copilul acela?

Ea răspunse:

— În Cetatea cea Sfântă, leagănul strămoşilor noştri.

El întrebă:

— Mai ştiu şi alţii în afară de tine despre treaba aceasta?

Ea răspunse:

— Nu se află în haremul tău şi în saraiul tău nici măcar o femeie, de-ar fi ea până şi ultima dintre roabe, care să nu

ştie.

Iar Al-Raşid nu adăugă o vorbă mai mult. Dar, la scurtă vreme, dete de ştire că are de gând să se ducă în hagialâc la Mecca. Şi plecă, fără a-l lua şi pe Giafar cu el. Or, la rândul ei, Abbassah trimise numaidecât o scrisoare lui Ryaş şi doicii, poruncindu-le să plece îndată de la Mecca şi să treacă în Yemen cu copilul. Iar ei plecară în mare grabă.

Şi califul ajunse la Mecca. Şi numaidecât însărcină câteva iscoade de credinţă să purceadă a-l căuta pe copil şi să-l găsească. Şi căpătă adeverirea faptului, şi află că pruncul trăieşte şi că e bine sănătos. Şi izbuti să dea de el în Yemen şi să-l trimită în taină la Bagdad. Şi atunci, la întoarcerea din acel hagialâc, poposind la schitul Al-Umr, lângă Anbar, pe Eufrat, dete porunca cea cumplită în privinţa lui Giafar şi a barmakizilor. Şi urmă ceea ce urmă.

Cât despre nefericita de Abbassah şi fiul ei, aceştia fură amândoi îngropaţi de vii într-o groapă săpată chiar sub iatacul în care locuise domniţa. Aibă-i Allah pe toţi întru mila sa!

Într-un sfârşit, îmi mai rămâne să-ţi spun, o, mult-norocitule sultan, că alţi cronicari vrednici de crezare povestesc că Giafar şi barmakizii nu săvârşiseră nimic pentru care să li se cadă o atare năpăstuire, şi că sfârşitul acela jalnic le-a fost hărăzit numai pentru că aşa le fusese lor scris la soartă, şi că vremea puterii lor se scursese. Ci Allah este mai ştiutor!

Şi pentru a încheia, iată un pasaj care ne-a parvenit de la poetul Mohammad, din Damasc.

El povesteşte:

Am intrat într-o zi într-un hammam să fac o baie şi, băieşul şef îl însărcină să mă spele pe un tânăr foarte bine făcut. Şi, în timp ce mă spăla, mă apucai, pradă nu ştiu cărei toane, să-mi cânt, cu glas scăzut, versurile pe care le izvodisem odată ca să prăznuiesc naşterea fiului

binefăcătorului meu, El-Fadl ben Yahia El-Barmaki, şi, iată că, deodată, tânărul care mă servea, căzu la pământ fără cunoştinţă, ca după câteva minute, să se ridice şi, cu faţa scăldată-n lacrimi, s-o ia la fugă, părăsindu-mă singur în mijlocul apei...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu zorii că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute nouăzeci şi opta noapte

Urmă:

...se ridică şi, cu faţa scăldată-n lacrimi, o luă la fugă, părăsindu-mă singur în mijlocul apei.

Iar eu, uluit, ieşii din baie, şi-l prihănii aprig pe băieşul şef că mi-a dat, ca să mă servească, un epileptic. Dar băieşul şef se jură că nu observase niciodată până acum ca tânărul băieş să sufere de această boală. Şi, pentru a-mi dovedi spusele sale, îl chemă pe tânăr în faţa mea şi îl întrebă:

— Ce s-a întâmplat că acest domn este atât de nemulţumit de serviciile tale?

Şi, tânărul, care-mi păru că-şi revenise din tulburare, îşi plecă în jos capul, apoi, întorcându-se spre mine, mă întrebă:

— O, stăpâne al meu, îl cunoşti pe autorul versurilor pe care le-ai fredonat în timp ce te spălam?

Iar eu răspunsei:

— Pe Allah! sunt chiar eu.

Şi el îmi zise:

— Atunci eşti poetul Mohammad El-Dameschgy. Şi ai compus aceste versuri pentru a sărbători naşterea fiului lui El-Fadl Barmakide.

Şi adăugă, în timp ce eu priveam uluit:

— Iartă-mă, o stăpâne al meu, dacă ascultându-l, inima mi s-a strâns pe dată şi am căzut potopit de tulburare. Chiar eu sunt fiul lui El-Fadl a cărui naştere ai cântat-o atât de măiestrit.

Şi din nou căzu, fără cunoştinţă, la picioarele noastre.

Atunci eu, topit de milă în faţa unei asemenea nefericiri, şi văzându-l căzut într-o asemenea mizerie pe fiul mărinimosului meu binefăcător căruia-i datoram tot ce aveam, chiar şi faima mea de poet, ridicai de jos tânărul şi-l strânsei la pieptul meu, spunându-i:

— O, fiu al celei mai nobile dintre creaturile lui Allah, eu sunt bătrân şi nu am niciun moştenitor. Vino cu mine în faţa cadiului, o, copilul meu, că vreau să întocmesc o hârtie prin care să te înfiez. Şi-ţi voi lăsa, în felul acesta, toate bunurile mele, după moarte.

Dar copilul barmakid îmi răspunse plângând:

— Allah să-şi reverse asupra ta binecuvântările sale, o, fiu al unor oameni de bine! Dar, lui Allah nu i-ar fi pe plac să primesc înapoi, în vreun fel sau altul, niciun singur obol din ceea ce tatăl meu, El-Fadl, ţi-a dăruit.

Şi, după aceea, orice încercare şi rugăminte a mea se dovedi fără folos. Şi nu-l putui face să accepte nici cel mai mic semn al recunoştinţei mele faţă de tatăl său. Era cu adevărat un pur sânge barmakid. Răsplăti-i-ar Allah pe toţi după vrednicia lor, care este foarte mare.

Cât despre califul Al-Raşid, după ce se răzbunase atâta de crunt pentru o mişelie pe care numai el, în afară de Allah, o ştia, şi care trebuie să fi fost destul de amarnică, se întoarse la Bagdad, da numai ca să treacă prin cetate, într-adevăr, nemaiputând de aci înainte să locuiască în cetatea aceea, pe care vreme de atâţia ani îi plăcuse s-o înfrumuseţeze, plecă să se aşeze la Raccah, şi nu se mai întoarse niciodată în Cetatea Păcii. Şi chiar părăsirea aceea grabnică a Bagdadului, după osândirea barmakizilor, o deplânge poetul Abbas ben El-Ahnaf, care se afla în alaiul

califului, în stihurile următoare:

De-abia-ncepusem să le poruncim
Cămilelor să-ngenuncheze roată,
Că a şi trebuit să le pornim
Din nou la drum, cu caravana toată,
Fără s-avem putinţă-a osebire
Plecarea noastră-n grabă, de sosire.

Bagdad iubit, prietenii-mprejur
Ne-ntâmpinau cu bucuria lor,
Şi bun-venitu-acas' şi la huzur
Ne-mpresura din gura tuturor.
Ci noi le răspundeam, cu jalea-n glas,
La bun-venitul lor cu bun-rămas.

Cetate-a păcii, o, e-adevărat
Că de la Răsărit pân' la Apus,
Oricât bătut-am lumea-n lung şi-n lat,
Nu ştiu cetate alta mai presus,
Nici mai blagoslovită-n zări senine,
Nici mai bogată cumva decât tine.

De altminteri, după pieirea prietenilor săi, Al-Raşid n-a mai gustat niciodată tihna somnului. Căinţele lui ajunseseră chinuitoare; şi şi-ar fi dat împărăţia toată numai să-l întoarcă pe Giafar la viaţă. Şi dacă, din întâmplare, curtenii aveau neiscusinţa să pomenească în vreun fel cât de cât răutăcios amintirea barmakizilor, Al-Raşid striga la ei cu scârbă şi cu mânie:

— Afurisească-vă Allah părinţii! Conteniţi a mai ponegri ceea ce ponegriţi, sau încercaţi să umpleţi golul pe care l-au lăsat ei!

Şi măcar că a rămas atotputernic până la moarte, Al-

Raşid s-a simţit de-atunci înainte înconjurat numai de oameni nevrednici de încredere. Se temea în fiece clipă să nu fie otrăvit de fiii săi, cu care nu avea a se lăuda. Şi, la începutul unei năpade în Khorassan, unde tocmai izbucniseră nişte tulburări şi de unde el nu avea să se mai întoarcă, şi-a mărturisit cu durere îndoielile şi necazurile, faţă de unul dintre curtenii săi, cronicarul El-Tabari, pe care şi-l alesese ca duhovnic al gândurilor sale negre. Căci, odată, pe când El-Tabari căuta să-l liniştească de spaimele morţii, care începuseră să-l împresoare, Harun îl trase de-o parte şi, când se văzu la scutealã de oamenii din saltanatul său, iar umbra deasă a unui pom îi ascundea de priviri nedorite, îşi desfăcu caftanul şi, arătându-i o faşă de mătasă ce-i înfăşură pântecul, spuse:

— Am aici un rău adânc, fără putinţă de lecuire! Nimeni nu ştie nimic despre răul acesta, e drept; da ia te uită! Am împrejurul meu iscoade puse de fiii mei, El-Amin şi El-Mamun, să pândească ce mi-a mai rămas din viaţă. Că li se pare că viaţa părintelui lor e prea lungă! Şi iscoadele acestea au fost alese de fiii mei chiar dintre acei pe care îi socoteam cei mai de credinţă, şi pe inima cărora gândeam că pot să mă bizui. Iacătă-l mai întâi pe Massrur! Eh, el este iscoada fiului meu cel drag, El-Mamun. Iacătă-l şi pe hakimul meu, Gibrail Bakhtiassu! El e iscoada fiului meu, El-Amin. Şi tot aşa şi cu toţi ceilalţi.

Şi adăugă:

— Acuma vrei să ştii până unde merge setea de a domni a fiilor mei? Am să dau poruncă să mi se aducă un cal şi ai să vezi că, în loc să mi se dea un cal molcom şi puternic, are să mi se aducă o gloabă prăpădită, a cărei călcătură şonticăită e făcută să-mi sporească suferinţele.

Şi într-adevăr, când Al-Raşid ceru un cal, i se aduse unul întocmai precum i-l zugrăvise duhovnicului său. Şi aruncă o privire tristă înspre El-Tabari, şi primi supus gloaba ce i se înfăţişă.

Şi, peste câteva săptămâni de la această întâmplare, Harun văzu în somn o mână întinsă deasupra capului său; şi mâna aceea ţinea un pumn de pământ roşu; şi un glas striga: „Iată pământul ce va sluji de mormânt lui Harun!” Şi un alt glas întreba: „Care este locul mormântului său?” Şi glasul dintâi răspundea: „Cetatea Tus!”

Or, peste câteva zile, înrăutăţirea boalei sale îl sili pe Al-Raşid să se oprească la Tus. Şi fu cuprins de o mare nelinişte, şi îl trimise pe Massrur să-i aducă un pumn de pământ din jurul cetăţii. Şi căpetenia hadâmbilor se întoarse, peste un ceas de vreme, aducând un pumn de pământ de culoare roşie. Şi Al-Raşid strigă:

— Nu este alt dumnezeu decât numai unul Allah, iar Mahomed este Trimisul lui Allah! Iată vedenia mea împlinită. Moartea nu este departe de mine.

Şi, de-aci, niciodată nu s-a mai întors în Irak. Întrucât a doua zi, simţindu-se slăbit, le spuse celor ce îl înconjurau:

— Iată ceasul cel înfricoşat, care se apropie. Am fost pentru toată omenirea o pricină de pizmă, iar acum cui nu-i voi fi decât un lucru de milă.

Şi chiar acolo la Tus muri. Şi era atunci în cea de a treia zi de djomadi, a doua din anul 193 de la hegiră. Şi Harun avea atunci patruzeci şi şapte de ani şi cinci luni şi cinci zile, precum ne arată Abulfeda. Ierte-i Allah greşalele şi aibă-l întru mila sa! Că a fost un calif al dreptei-credinţe.

Pe urmă, cum Şeherezada îl văzu pe sultanul Şahriar adânc mohorât de istorisirea aceasta, se grăbi să-i povestească dulcea poveste cu crăişorul Iasmin şi cu domniţa Migdala.

Şi spuse:

DUIOASA POVESTE CU CRĂIŞORUL IASMIN ŞI CU DOMNIŢA MIGDALA

Se povesteşte – ci Allah Preaslăvitul este mai ştiutor! – că trăia într-o tară dintre ţările musulmane un sultan bătrân a cărui inimă era ca oceanul, a cărui deşteptăciune era deopotrivă cu a lui Aftalun, a cărui fire era cea a înţelepţilor, a cărui slavă o întrecea pe a lui Faridun, a cărui zodie era însăşi zodia lui Iskandar, iar norocu-i era cel al lui Khosroe-Anuşirvan. Şi avea şapte feciori străluciţi, asemeni celor şapte văpăi ale Pleiadelor. Da cel mai mic dintre ei era cel mai strălucit şi cel mai frumos. Era rumen şi alb, şi îl chema domnişorul Iasmin.

Şi, într-adevăr, crinul şi trandafirul se ofileau când se afla el dinaintea lor. Că avea un mijlocel de chiparos, un chip de lalea proaspătă, plete de micşunele, zulufi tămâioşi, care erau bucăţică ruptă dintr-o mie de nopţi întunecate, o piele cum e chihlimbarul cel bălai, nişte suliţe îndoite drept gene, nişte ochi lungi de narcise; şi două alune erau buzele lui vrăjitoare. Cât despre fruntea lui, o da de ocară, cu strălucirea ei, până şi pe luna plină, căreia îi învineţea de pizmă obrazul; iar gura lui cu dinţii-i de nestemate, cu limba-i de trandafir, zemuia o vorbă ce te făcea să laşi uitării trestia de zahăr. Aşa făcut, şi scânteietor, şi neînfricat, era un idol al ispitei pentru ochiul iubeţilor.

Or, dintre cei şapte fraţi, coconul Iasmin era cel care avea în pază nenumăratele cirezi de bivoli ale sultanului

Nujum-Şah. Iar sălaşul său era prin singurătăţile cele nemărginite şi prin păşuni. Şi într-o zi şedea şi îşi păzea vitele, cântând din fluier, când văzu că vine spre el un derviş bătrân, care, după salamalecuri, îl rugă să-i mulgă oleacă de lapte. Iar beizadea Iasmin răspunse:

— O, sfinte dervişule, mă retează ciuda că nu pot să te mulţumesc. Căci mi-am muls bivoliţele în dimineaţa aceasta, şi iacătă că sunt păgubit de putinţa de a-ţi potoli setea la ceasul de-acum.

Iar dervişul îi zise:

— Rosteşte totuşi, fără a te mai codi, numele lui Allah şi du-te să mulgi iarăşi bivoliţele. Şi binecuvântarea are să coboare.

Şi domnişorul cel asemenea narcisei răspunse cu ascultare şi cu supunere, şi se duse, rostind şehadaua, la ugerul celei mai frumoase bivoliţe pe care o avea. Şi binecuvântarea coborî; şi vasul se umplu cu un lapte albăstrui şi spumos. Şi preafrumosul Iasmin puse vasul dinaintea dervişului, care bău pe cât îi fusese setea, şi rămase mulţumit.

Şi-atunci, se întoarse zâmbind înspre coconul cel tânăr şi îi spuse:

— O, copile gingaş, nu ai adăpat un pământ sterp, şi nimic nu este mai prielnic pentru tine decât ceea ce în curând are să se petreacă. Află, dar, că am venit la tine ca sol al dragostei. Şi văd că, într-adevăr, ţi se cuvine darul dragostei, care este cel dintâi dintre daruri şi cel mai de la urmă, precum a spus poetul:

Pe când nimic în lume nu era,
Era iubirea: iar dacă se curmă
Pe lume totul, mai rămâne ea!
Ea-i cea dintâi şi ea e cea din urmă.

Ea-i temelia vieţii, mai presus
De toate câte pe pământ s-au spus,
Ea-i umbra ce veghează suspinând
La colţu-ntunecatului mormânt.

Ea-i vâscul ce se prinde pe copac
Şi care-şi trage mândra-i viaţă verde
Din inima ce-o mistuie cu drag,
Pe care o usucă şi o pierde.

Pe urmă dervişul cel bătrân spuse mai departe:

— Da, fiul meu, vin la inima ta ca sol al dragostei; ci nimenea nu m-a trimis, decât eu însumi. Şi dacă am străbătut câmpiile şi pustiile, am făcut-o pentru că eram în căutarea unei făpturi atâta de desăvârşite, încât să fie vrednică a se apropia de copila vrăjită, pe care, într-o dimineaţă, trecând printr-o grădină, mi-a fost dat s-o întrezăresc.

Şi se opri o clipită, şi apoi urmă:

— Află, dar, o, tu, cel mai dulce ca adierea, că în împărăţia megieşă cu împărăţia tatălui tău, Nujum-Şah, trăieşte aşteptându-l pe flăcăul din visul ei, aşteptându-te pe tine, o, Iasmin, o hurie de viţă împărătească, un chip de zână, care dă de ocară luna, un mărgăritar fără de pereche din sipetul desăvârşirii, o primăvară de prospeţime, un cuib de frumuseţe. Trupul său gingaş, de culoarea argintului, e zămislit precum cimişirul; un mijlocel subţire precum firul de păr; un boiu precum soarele; un mers de potârniche. Părul ei este de hiacinte; ochii-i vrăjitori sunt asemenea săbiilor de Ispahan; obrajii-i sunt precum în *Coran* versetul Frumuseţii; arcul sprâncenelor ei este precum suraua Calamului; gura ei, tăiată dintr-un rubin, te ameţeşte; un măruţ însemnat cu o gropiţă este bărbia ei, iar aluniţa care o împodobeşte e leac împotriva deochiului. Urechiuşele ei mititele nu sunt urechi, ci zăcaşuri de gingăşie, şi poartă

atârnate de cercei inimile îndrăgostite; iar gurguiul nasului ei – o nucşoară – sileşte luna plină să-şi petreacă pe după gât zgarda robiei. Cât despre talpa picioruşelor sale, ea-i întru totului tot o minune. Inima-i este un şip cu mireasmă pecetluită, iar mintea ei este dăruită cu darul cel mare al deşteptăciunii. Numai dacă se mişcă, şi-i zarva învierii de apoi! Este fiica sultanului Akbar şi o cheamă domniţa Migdala; o, binecuvântate fie numele pe care le poartă asemenea făpturi!

Şi, după ce grăi astfel, dervişul cel bătrân răsuflă adânc, apoi adăugă...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute nouăzeci şi noua noapte

Urmă:

...Şi, după ce grăi astfel, dervişul cel bătrân răsuflă adânc, apoi adăugă:

— Da trebuie să-ţi spun, o, izvor de doruri, că această copilă, sălaş al iubirii, stă cu inima friptă de tristeţe; şi un munte de mâhnire zace pe sufletul ei. Iar pricina-i într-un vis pe care l-a avut, într-o noapte, în somn. Şi am lăsat-o mâhnită şi pierită ca o lunatică.

Pe urmă spuse:

— Şi-acuma, când vorbele mele au căzut în inima ta ca o sămânţă a dragostei, Allah să te ocrotească şi să te călăuzească înspre aceea care este scrisă la ursita ta. Uassalam!

Iar după ce spuse acestea, dervişul se sculă şi îşi văzu de drumul lui.

Şi inima crăişorului Iasmin, numai la auzul acelor spuse,

rămase însângerată; iar săgeata dragostei se înfipse în ea; şi, ca Majnun cel îndrăgostit de Leila, îşi sfâşie hainele, de la gât până la brâu; şi prins în pletele cârlionţate ale minunatei Migdala, bocea şi ofta; şi părăsindu-şi turmele, plecă să rătăcească, beat fără vin, zbuciumat, tăcut, bătut de vârtejul iubirii. Căci dacă pavăza înţelepciunii apără de orice rănire, ea e fără puteri împotriva arcului dragostei. Şi doftoreala îndemnurilor şi a sfaturilor nu mai are ce face asupra minţii celui bolnav de simţire. Şi-aşa cu beizadea Iasmin.

Ci în ceea ce o priveşte pe domniţa Migdala, iacătă:

Într-o noapte, pe când dormea pe terasa saraiului tatălui ei, văzu ivindu-i-se, într-un vis trimis de ginnul dragostei, un flăcău mai frumos decât iubitul Suleikăi, şi care era, strop cu strop, icoana vrăjitoare a crăişorului Iasmin. Şi pe măsură ce vedenia aceea de frumuseţe se ivea dinaintea ochilor sufletului ei de fecioară, inima până atunci fără de griji a copilei îi luneca din mână şi cădea prinsă în năvodul de zulufi cârlionţaţi ai flăcăului. Şi se trezi, cu inima zbuciumată de trandafirul din somnul ei; şi aruncând în noapte ţipete ca de privighetoare, începu să-şi spele chipul cu lacrimile sale. Iar slugile ei veniră în fugă cu mare spaimă şi începură să se minuneze zicând:

— Ya Allah! care-i prăpădul ce face să curgă lacrimile stăpânei noastre, Migdala? Ce s-a petrecut în sufletul ei pe când dormea? Vai, ia uite că parcă pasărea minţilor ei şi-ar fi luat zborul!

Şi gemete şi suspine urmară până dimineaţa. Şi, în zori, sultanul, tatăl său, şi sultana, mama sa, fură înştiinţaţi despre cele ce se petreceau. Şi, cu inimile arse, veniră să vadă şi o găsiră pe fata lor, minunea aceea, cu o înfăţişare aiurea şi într-o stare ciudată. Şedea jos, cu părul şi cu hainele răvăşite, cu chipul topit, fără ştire de trupul său şi fără seamă pentru inima ei. Şi la toate întrebările ce i se puneau, nu răspundea decât cu tăcerea, clătinând din cap

ruşinată, şi revărsând astfel peste sufletul părintelui său şi al mamei sale tulburarea şi deznădejdea.

Atunci, se hotărâră să cheme hakimii şi vracii pricepuţi la alungarea diavolilor, iar ei îşi deteră toată silinţa s-o scoată din starea aceea. Ci nu dobândiră nicio izbândă; ba chiar se întâmplă dimpotrivă. Ceea ce văzură, se socotiră nevoiţi a-i lua sânge. Şi după ce îi legară braţul, făcură înţepătura. Ci nu ieşi nicio picătură de sânge din vâna cea dulce. Atunci, hakimii îşi traseră mâna de pe ea şi se lepădară de nădejdea de-a o lecui. Şi plecară păcuriţi şi fâstâciţi. Şi trecură câteva zile în starea aceea apăsătoare, fără ca să poată cineva pricepe ori lămuri pricina unei atare schimbări.

Şi-aşa, într-o zi, când preafrumoasa Migdala, cea cu inima arsă, era mai tristă ca oricând, slujnicele ei, ca s-o mai veselească, o duseră în grădină. Ci acolo, peste tot pe unde îşi plimba ochii, nu vedea decât chipul mult-iubitului ei: trandafirii o îmbiau cu culoarea lui, iar iasomia cu mireasma hainelor lui; chiparosul legănat, cu mijlocelul lui mlădiu; iar narcisa, cu ochii lui. Iar mărăcinii, părându-i-se genele lui, îi lua şi-i punea la inimă.

Ci mai pe urmă verdeaţa acelei grădini făcu să mai înverzească oleacă şi inima sa veştejită; iar apa de izvor pe care i-o deteră s-o bea îi mai potoli însetarea minţilor. Iar fetele, însoţitoarele sale, de-o seamă cu ea, şezură roată împrejurul acelei frumuseţi, şi începură să-i cânte încetişor un gazel uşor pe glasul cel mic şi pe măsura ramei cea atâta de duioasă.

După care, văzând-o mai liniştită, prietena ei cea mai dragă se apropie de ea şi îi spuse:

— O, Migdală, stăpâna a noastră, află că, de câteva zile, se află prin părţile noastre un flăcău cântăreţ din nai, venit din ţara cilibiilor Hazara, al cărui glas melodios îi zboară minţile păsării din văzduh, opreşte apa din curgerea ei şi

rândunica din zbor. Şi acel fecior de crai e alb şi trandafiriu, şi îl cheamă Iasmin. Şi, într-adevăr, crinul şi trandafirul se ofilesc când se află dinaintea lui. Căci mijlocelul lui este o legănare de chiparos, faţa lui este o lalea proaspătă, pletele lui, micşunele, zulufii-i tămâioşi sunt bucăţică ruptă dintr-o mie de nopţi întunecate, pielea lui e cum e chihlimbarul cel bălai, genele-i sunt suliţe încovoiate, ochii-i lungi, două narcise, iar două alune sunt buzele lui vrăjitoare. Cât despre fruntea lui, apoi fruntea lui dă de ocară, cu strălucirea sa, luna cea plină şi-i învineţeşte de pizmă chipul. Guriţa lui, cea cu dinţi de nestemate şi cu limbă de trandafir, zemuieşte o vorbă dulce, care te face să laşi uitării trestia de zahăr. Şi aşa cum e, scânteietor şi neînfricat, este un idol al ispitei pentru ochii iubeţilor.

Şi adăugă, pe când domniţa Migdala înmărmurise de bucurie:

— Şi acest crăiesc cântăreţ din nai, sprinten ca adierea zorilor şi mai uşor ca ea, trebuie să fi străbătut munţi şi câmpii, ca să vină din ţara lui în ţara noastră, şi să fi trecut ape înfricoşătoare de râuri fără de margini, unde nici baremi lebăda nu se simte stăpână şi care numai cu înfăţişarea lor dau ameţeli lişiţei şi raţelor sălbatice, facându-le să treacă prin potoape de mirări. Şi dacă a înfruntat atâtea piedici ca să vină până aici, pesemne că l-a îndemnat vreo pricină tăinuită. Şi nicio pricină nu-l poate hotărî pe un crăişor tânăr să înfrunte o asemenea încercare, în afară de dragoste.

Şi după ce grăi astfel, tânăra prietenă a domniţei Migdala tăcu, luând seama la urmările spuselor sale asupra stăpâne-sii. Şi iacătă că deodată copila cea tânguită a sultanului Akbar se ridică în picioare, fericită şi dănţuind. Iar chipu-i era luminat de un foc lăuntric, şi tot sufletul ei beat îi ţâşnea prin ochi. Şi din toată boala-i ciudată, pe care niciun hakim nu o dovedise, nu mai rămăsese nici urmă: singure vorbele unei copilandre grăind despre iubire o

făcuseră să se risipească precum fumul.

Şi sprintenă ca o gazelă, se întoarse în iatacurile sale urmată de prietena ei. Şi luă calamul bucuriei şi hârtia dragostei, şi îi scrise lui beizadea Iasmin, flăcăul cel pierzător de minţi, mult-norocitul pe care îl văzuse ea în vis cu ochii sufletului ei, scrisoarea aceasta cu aripi albe:

„După preamărirea Aceluia carele, fără calam, a scris zămislirea făpturilor din grădina frumuseţii.

Plecăciune trandafirului care a umplut de tângă privighetoarea cea îndrăgostită!

Când am auzit pomenindu-se de frumuseţea ta, inima mi-a alunecat din mână.

Când mi-ai arătat chipul tău vrăjit în vis, mi-ai tulburat inima până într-atâta, încât mi-am uitat şi de tatăl, şi de mama mea, şi am ajuns străină de fraţii mei. Ce să mai poţi să faci cu ai tăi, atunci când îţi eşti străin ţie însuţi?

Dinaintea ta, frumoasele fecioare sunt măturate ca de un vifor, iar săgeţile genelor tale mi-au străpuns inima dintr-o parte în cealaltă.

Oh, vino să-mi arăţi aievea făptura-ţi vrăjitoare, ca s-o văd cu ochii mei din cap, o, tu, cel care eşti dăruit cu semnele iubirii şi care trebuie să ştii că drumul cel adevărat al inimii este inima.

Şi află, într-un sfârşit, că tu eşti apa şi lutul cugetului meu, că trandafirii patului meu s-au preschimbat în spini, că pecetea tăcerii s-a aşternut pe buzele mele şi că am încetat să mă mai plimb nepăsătoare...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a o mia noapte

Spuse:

„... Şi află, într-un sfârşit, că tu eşti apa şi lutul cugetului meu, că trandafirii patului meu s-au preschimbat în spini, că pecetea tăcerii s-a aşternut pe buzele mele şi că am încetat să mă mai plimb nepăsătoare.”

Şi îndoi cele două aripi ale scrisorii, strecură înlăuntru un bob de mosc curat, şi dete prietenei sale răvaşul. Şi fata îl luă, îl duse la buze şi la frunte, îl puse la inimă, şi porni, ca un porumbel, spre dumbrava în care beizadea Iasmin cânta din nai. Şi îl găsi stând sub un chiparos, cu naiul lângă el, şi cântând cântecul acesta scurt:

Iar inima-mi, văzând-o,
Voi spune tulburat:
E argint-viu, nor, fulger,
Ocean însângerat.

Când noaptea despărţirii
Îşi va sumete pleoapa,
Vom fi mereu alături
Ca lebăda cu apa.

Şi fata, după ce sărută mâna crăişorului Iasmin, îi dete scrisoarea de la stăpâna sa, Migdala. Iar el o citi şi era să se topească de bucurie. Şi nu mai ştia dacă doarme sau dacă e treaz. Şi mintea i se învolbură, şi inima i se facu văpaie. Şi după ce se mai potoli oleacă, fata îi arătă căile de-a ajunge până la stăpâna ei, îi dete toate sfaturile şi se întoarse pe unde venise.

Şi-aşa că, la ceasul arătat şi la clipita prielnică, beizadea Iasmin, călăuzit de îngerul dorului, luă calea ce ducea la grădina Migdalei. Şi izbuti să pătrundă în locul acela, bucată ruptă din rai. Şi la ceasul acela, soarele pierea în zarea amurgului, iar luna îşi arăta chipul de sub vălurile răsăritului. Şi tânărul cel cu umblet de căprior ochi copacul

ce-i fusese arătat de către fată, şi se căţără în el, ascunzându-se printre crengi.

Iar domniţa Migdala cea cu umblet de potârniche veni cu noaptea în grădină. Şi era îmbrăcată în albastru, şi ţinea în mână un trandafir albastru. Şi îşi ridică vrăjitorul ei chip înspre pom, tremurând ca frunzişul de salcie. Şi, în tulburarea ei, nu mai ştiu dacă dintre crengi chipul ce se ivea era al lunei pline ori faţa strălucitoare a crăişorului Iasmin. Ci ia uite! Ca o floare coaptă de dor, sau ca o poamă ce se desprinde prin greutatea ei de preţ, flăcăul cel cu plete de micşunele se desprinse dintre ramuri şi fu la picioarele pălindei Migdala. Şi îl cunosc numaidecât pe cel pe care îl iubea cu jale, şi îl găsi mai frumos decât icoana din visul ei. Şi, la rându-i, beizadea Iasmin văzu că dervişul nu-l amăgise, şi că luna aceea era cununa lunelor. Şi amândoi îşi simţiră inimile înnodate cu legăturile dulci ale dragostei şi ale duioşiei adevărate. Şi fericirea lor fu adâncă precum a lui Majnun şi a Leilei, şi tot atâta de curată ca şi a îndrăgostiţilor de demult.

Şi după sărutările mult dulci şi revărsările sufletelor lor fermecate, se închinară Stăpânului desăvârşitei iubiri, pentru ca niciodată bolta cerurilor să nu-şi sloboadă asupra dragostei lor crunta ploaie a pietrelor tulburării şi să nu rupă cusătura întâlnirii lor.

Apoi, spre a se pune de-aci înainte la adăpost de otrava despărţirii, cei doi îndrăgostiţi chibzuiră frunte lângă frunte şi gândiră că domniţa trebuia, fără zăbavă, să-l înduplece cumva pe sultanul Akbar care, iubind-o pe fiica sa, Migdala, nu avea să-i lase neîmplinită vreo rugăminte.

Şi-aşa că, lăsându-l pe mult-iubitul ei sub copaci, rugătoarea Migdala se duse la sultan, părintele ei, şi, cu mâinile împreunate, îi spuse:

— O, nămiază a celor două lumi, slujnica ta vine să-ţi ceară un hatâr.

Iar tatăl ei, minunat peste fire şi fericit totodată, o ridică de jos cu amândouă mâinile şi o strânse la pieptul lui, şi îi zise:

— De bună seamă, o, Migdală a inimii mele, rugămintea

trebuie să fie până peste poate de grabnică, de vreme ce nu şovăieşti a-ţi lăsa patul, la miez de noapte, ca să vii să mă rogi a ţi-o împlini. Oricare ar fi ea, o, lumină a ochilor, mărturiseşte-o fără de teamă, încrezătoare în tatăl tău.

Şi dulcea Migdală, după ce şovăi câteva clipite, ridică fruntea şi îi înşiră tatălui ei acest descânt isteţ, zicând:

— O, părintele meu, iart-o pe fiica ta că vine, la ceasul acesta de noapte, să tulbure somnul ochilor tăi. Da iată că puterile sănătăţii mi s-au întors, după o preumblare de seară, cu soaţele mele, prin pajişte. Şi am venit să-ţi spun că am băgat de seamă că turmele noastre de oi sunt rău îngrijite şi prost ţinute. Şi m-am gândit că, dacă aş găsi vreo slugă vrednică de încredere, ţi-aş înfăţişa-o, iar tu s-o însărcinezi a ne veghea turmele. Or, printr-o fericită întâmplare, l-am găsit într-o clipită pe insul acela sârguincios şi vrednic. E tânăr, binevoitor, gata să facă totul, şi nu-i e teamă nici de osteneli, nici de necazuri; întrucât lenea şi nepăsarea sunt la parasanji întregi departe de el. Aşa că dă-i în seamă, o, părintele meu, boii şi oile noastre!

Când auzi cuvântarea copilei sale, sultanul Akbar se minună până peste marginile minunării şi rămase o vreme cu ochii holbaţi. Pe urmă răspunse:

— Pe viaţa mea! n-am mai auzit vreodată să se fi pomenit că se năimesc în toi de noapte argaţii de turme. Şi-i pentru întâia oară când ni se întâmplă asemenea minune. Ci, o, copila mea, vreau din tot sufletul, dată fiind bucuria pe care i-o aduci inimii mele cu grabnica ta vindecare nemaînădăjduită, să mă plec rugii tale şi să-l primesc pe tânărul cu pricina ca păstor la turmele noastre. Ci aş vrea să-l văd şi eu cu ochii mei din cap, înainte de a-i încredinţa slujba.

De cum auzi vorbele tatălui ei, domniţa Migdala zbură pe aripile bucuriei înspre mult-norocitul Iasmin şi, luându-l de mână, îl duse la sarai. Şi îi spuse sultanului:

— Iată-l, o, părintele meu, pe păstorul cel minunat! Ghioaga lui e vârtoasă, iar inima-i încercată.

Şi sultanul Akbar, pe care Allah îl dăruise cu agerime de minte, pricepu lesne că flăcăul pe care fiică-sa Migdala i-l înfăţişa nu era nicidecum din viţa celor ce păzesc vitele. Şi în sufletul său lăuntric rămase plin de nedumerire. Ci ca nu cumva să-i pricinuiască supărare copilei sale, Migdala, nu vroi nici să se îndărătnicească, nici să stăruiască asupra acestor amănunte, care îşi aveau însemnătatea lor. Iar iuschiuzara de Migdala, care cam ghicea ce se petrece în mintea lui, îi spuse cu un glas gata-gata să se topească şi cu mâinile împreunate:

— Înfăţişarea de dinafară, o, părintele meu, nu este întotdeauna oglindă a lăuntrului. Şi te încredinţez că tânărul acesta este un păstor de oi.

Şi de voie, de nevoie, tatăl Migdalei, ca s-o mulţumească pe iuschiuzara aceea vrăjitoare, îşi puse pe ochi degetul învoirii şi îl numi pe beizadea Iasmin, în puterea nopţii, cioban peste turmele sale...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, după obiceiul ei, tăcu.

Iar sora sa, tânăra Doniazada, care se făcuse o copilandră vrednică de dorit din toate privinţele, şi care din zi în zi şi din noapte în noapte se făcea tot mai fermecătoare, şi mai frumoasă, şi mai voinică, şi mai înţelegătoare, şi mai tăcută, şi mai gânditoare, se ridică pe jumătate de pe chilimul unde sta ghemuită şi spuse:

— O, Şeherezada, sora mea, ce dulci sunt vorbele tale, şi ce miezoase, şi ce odihnitoare, şi ce desfătătoare!

Iar Şeherezada îi zâmbi şi o sărută, şi îi spuse:

— Da, surioară, însă ce sunt ele pe lângă urmarea pe care am s-o povestesc în noaptea următoare, dacă nu cumva n-o fi ostenit să mă tot asculte stăpânul nostru, sultanul acesta binecrescut şi dăruit cu purtări alese?

Iar sultanul Şahriar strigă:

— O, Şeherezada, ce tot spui? eu, ostenit să te ascult? Păi tu îmi luminezi mintea şi îmi linişteşti inima! Şi s-a aşternut binecuvântarea peste ţară de când sunt cu tine! Poţi, aşadar, cu toată încrederea, să ne spui mâine urmarea acestei poveşti descântătoare; ba poţi, dacă nu cumva tu vei fi ostenit, să ne-o spui mai departe chiar şi în noaptea aceasta. Întrucât chiar că vreau să aflu ce are să li se mai întâmple coconului Iasmin şi domniţei Migdala!

Iar Şeherezada, dată fiind sfiala ei, nu vroi să treacă măsura cu îngăduinţa sultanului, ci zâmbi şi mulţumi, fără a mai spune nimic în noaptea aceea.

Iar sultanul Şahriar o strânse la inima lui şi dormi lângă ea până dimineaţa. Atunci, se sculă şi se duse să diriguiască treburile dreptăţilor împărăteşti. Şi îl văzu pe vizirul său, tatăl Şeherezadei, cum venea, ca de obicei, ţinând la subsuoară giulgiul menit copilei sale, pe care în fiecare dimineaţă se aştepta s-o vadă osândită la moarte, din pricina jurământului sultanului în ce priveşte femeile. Ci Şahriar, fără a-i spune nimic despre asemenea treabă, şezu în fruntea divanului judeţelor. Iar musaipii şi dregătorii şi pricinaşii intrară. Şi sultanul judecă, şi numi în slujbe, şi mazili, şi isprăvi treburile domniei, şi dete porunci, şi-aşa până la sfârşitul zilei. Iar vizirul, tatăl Şeherezadei şi al Doniazadei, era tot mai până peste poate de uimit şi de nedumerit.

Cât despre sultanul Şahriar, după ce ridică divanul şi isprăvi judeţurile, zori să se întoarcă în iatacurile sale, lângă Şeherezada.

Şi noaptea aceea era cea de a o mie şi una noapte

Şi, de îndată ce sultanul Şahriar îşi isprăvi treaba lui obişnuită cu Şeherezada, tânăra Doniazada îi spuse:

— Allah fie asupra-ţi, o, sora mea! Dacă nu ţi-e somn, grăbeşte-te de ne povesteşte urmarea dulcei poveşti cu crăişorul Iasmin şi cu domniţa Migdala.

Iar Şeherezada o mângâie pe păr pe sora sa şi spuse:

— Cu tot dragul inimii şi ca o cinstire datorată sultanului

acestuia strălucit, stăpânul nostru:

Şi spuse povestea mai departe astfel:

…şi îl numi pe beizadea Iasmin, în puterea nopţii, păstor peste turmele sale.

Şi de-aci înainte beizadea Iasmin îndeplinea în faţa lumii slujba de ciurdar, iar în taină se îndeletnicea cu liubovul. Şi ziua ducea la păscut boii şi oile până la depărtare de trei-patru parasanji; iar când se lăsa seara, le aduna cu sunetele naiului său şi le aducea la staulele sultanului. Şi noaptea lăbăduia în grădină, alături de mult-iubita lui Migdala, ruja aceea a desăvârşirii. Şi-aceasta era îndeletnicirea lui statornică.

Da cine ar putea să spună cu tărie că fericirea, oricât de tăinuită, va rămâne pururea la adăpost de ochiul pizmaş al clevetitorului?

Într-adevăr, grijulia Migdala avea obiceiul să-i trimită iubitului ei, în pădure, băutura şi hrana trebuitoare. Şi într-o zi, această nechibzuită a dragostei plecă, pe furiş, să-i ducă chiar ea o tablà cu bunătăţuri, dulci ca buzele ei de zahăr, nişte poame, nişte nuci şi nişte alune, toate rânduite frumos pe frunze din argint. Şi îi spuse, îmbiindu-l cu acele lucruri:

— Fie-ţi dulce şi uşoară la mistuit hrana aceasta, care se potriveşte cu gura ta gingaşă, o, papagal al meu cu grai duios, şi care nu s-ar cădea să ronţăie decât zahăr!

Spuse, şi pieri precum camforul.

Iar după ce migdala cea fără de coajă pieri precum camforul, păstorul Iasmin şezu să se înfrupte cu bunătăţurile gătite de degetele fetei sultanului. Atunci, îl văzu că vine spre el pe chiar unchiul mult-iubitei sale, un bătrân câinos şi plin de gânduri rele, care îşi trecea zilele clevetind despre toată lumea şi oprindu-i pe cântăreţi să cânte şi pe dănţuitori să dănţuiască. Şi când ajunse lângă

flăcău, se uită la el cu nişte ochi poncişi de ură, şi îl întrebă ce avea acolo, dinainte-i, pe tablaua sultanului. Şi Iasmin, care nu ştia ce e duşmănia, gândi că bătrânul avea poftă să mănânce. Şi îşi deschise inima, darnic ca trandafirul de toamnă, şi îi dărui toată tablaua cu bunătăţuri.

Şi afurisitul de moşneag plecă numaidecât spre a se duce să aştearnă bunătăţurile şi tablaua dinaintea părintelui Migdalei, sultanul Akbar, care era chiar fratele său. Şi îi deschise astfel ochii să vadă singur dovada legăturilor dintre Migdala şi Iasmin.

Iar sultanul Akbar, aflând taina, rămase mânios până peste poate şi, poruncind să vină fiică-sa, Migdala, îi spuse:

— O, ruşine a părinţilor tăi, ai aruncat ocara pe neamul nostru! Până în ziua aceasta, casa noastră era slobodă de buruiana şi de scaietele ruşinii. Da tu ai aruncat asupra mea ochetele vicleşugului şi m-ai prins în el. Şi cu marghiolelile alintăcioase, pe care le-ai folosit faţă de mine, mi-ai învăluit lampa înţelepciunii. A! care-i bărbatul care să poată spune că a scăpat de vicleşugurile femeilor? Şi Prorocul cel binecuvântat – asupra-i fie rugăciunea şi pacea! — a spus, vorbind despre ele: „O, drept-credincioşilor, aveţi vrăjmaşi în soţiile şi în fetele voastre! Ele sunt păcătoase şi la gând, şi la credinţă. Sunt născute dintr-o coastă răsucită. Să le mustraţi; iar pe cele care nu vă dau ascultare, să le bateţi.” Or, eu acuma ce să-ţi fac, când ai jucat jocul necuviinţei cu un străin, păzitor de vite, a cărui împreunare nu se poate potrivi cu fetele de sultan? N-ar trebui, ia spune-mi, să vă zbor capul cu o lovitură de sabie şi ţie, şi lui, şi să vă ard vieţile amândurora în pojarul morţii?

Şi cum ea plângea, sultanul adăugă:

— Piei degrabă de dinaintea mea şi du-te de te-ngroapă pe după perdeaua din harem. Şi să nu mai ieşi de-acolo fără îngăduinţa mea.

Şi după ce o pedepsi astfel pe fiică-sa, Migdala, sultanul

Akbar porunci să se dea pieirii paznicul vitelor. Or, în preajma cetăţii era o pădure, sălaş cumplit de fiare înfricoşătoare. Şi până şi bărbaţii cei mai viteji erau cuprinşi de spaimă când auzeau rostindu-se numele acelui codru, şi rămâneau înţepeniţi şi cu părul zburlit. Acolo dimineaţa părea a fi noapte, iar noaptea era asemenea răsăritului cel negru al învierii de apoi. Şi se aflau acolo, printre alte grozăvii, doi cerbi-mistreţi care erau spaima jivinelor şi a păsărilor, şi care adeseori veneau să aducă pustiirea chiar până în cetate.

Şi-aşa că fraţii domniţei Migdala, la porunca sultanului, îl trimiseră pe bietul Iasmin în locul acela al prăpădului, cu gândul de a-l da pierzării. Şi flăcăul, fără-a avea habar de ce îl aştepta, îşi mână acolo boii şi oile.

Şi intră în codru la ceasul când steaua cea cu două coarne se ivea pe zare, şi atunci când etiopianul nopţii da dosul să fugă. Şi lăsându-şi vitele să pască în voia lor, şezu jos pe o blană albă, pe care o aşternuse pe pământ, şi îşi luă naiul, izvor de beţie.

Şi iacătă că dintr-odată cei doi cerbi-mistreţi, călăuziţi de miros, se iviră mugind aidoma norilor încărcaţi cu tunete, în luminişul în care se afla Iasmin. Iar crăişorul cel cu dulce privire îi întâmpină cu sunetele naiului său, şi îi ţintui sub vraja cântecului. Pe urmă, încetişor, se ridică şi ieşi din codru, însoţit de cele două dihănii înfricoşătoare, una de-a dreapta şi cealaltă de-a stânga lui, şi urmat de toată turma. Şi ajunse astfel sub ferestrele sultanului Akbar. Şi toată lumea îl văzu şi rămase înmărmurită.

Şi beizadea Iasmin îi facu pe cei doi cerbi-mistreţi să intre într-o cuşcă de fier şi îi dărui tatălui Migdalei, ca pe-o închinare datorată. Iar sultanul, de la isprava aceea, rămase până peste poate de uluit şi îşi trase mâna de la osândirea acelui leu al vitejilor.

Ci fraţii îndrăgostitei Migdala nu vroiră nicicum să se

lepede de ura lor şi, ca să n-o lase pe sora lor să se împreune cu flăcăul, ticluiră s-o mărite, împotriva voinţei ei, cu vărul lor, fiul unchiului cel afurisit. Că îşi ziceau: „Trebuie să legăm piciorul nebuniei cu frânghia tare a căsătoriei. Şi-atunci, are să-şi uite de dragostea ei smintită.” Şi întocmiră fără de zăbavă alaiul de nuntă, şi porunciră să vină cântăreţii şi cântăreţele, şi clarinetele şi dairalele.

Şi pe când acei asupritori vegheau la pregătirile acelei căsătorii împilate, deznădăjduita de Migdala, îmbrăcată fără voia ei în rochii strălucite şi în odoare de aur şi de mărgăritare, care vesteau o nouă măritată, şedea pe un pat de fală acoperit bogat cu perdele dichisite cu ciucuri de aur, asemenea unei flori pe un copăcel, însă cu mâhnirea şi cu mohorârea lângă ea, cu pecetea muţiei pe buze, tăcută ca un crin, nemişcată ca o idoliţă. Şi la înfăţişare ca o tânără moartă, însă ţinută în mâna celor vii, inima-i se zbătea precum cocoşul căruia i se taie gâtul, sufletu-i era îmbrăcat într-o haină de asfinţit, pieptu-i era sfâşiat de unghia durerii, iar mintea-i clocotind cugeta cu ochi negri la corbul de lut, ce-avea să ajungă tovarăşul ei de pat. Şi se afla pe vârful muntelui Kaf al durerii.

Ci iată că beizadea Iasmin, poftit cu celelalte slugi la nunta stăpânei sale, îi dete, numai cu o încrucişare a privirilor lor, o nădejde dezlegătoare de jbilţurile jalei. Căci cine nu ştie că, numai cu o privire, îndrăgostiţii pot să-şi spună un potop de lucruri despre care nimănuia nu-i dă nici prin gând?

Încât, când se lăsă noaptea şi când domniţa Migdala fu dusă, ca tânără soţie, în odaia de nuntă, numai atunci soarta îşi arătă chipu-i fericit dinaintea celor doi îndrăgostiţi şi le învioră inima cu cele opt miresme ale sale. Şi preafrumoasa Migdala, prilejuindu-se de singurătatea ce-i fusese lăsată în odaia aceea, în care avea să vină vărul ei, ieşi fără de zarvă, îmbrăcată în hainele-i din aur, şi îşi luă zborul înspre Iasmin mult-norocitul. Şi cei doi îndrăgostiţi

binecuvântaţi se luară de mână şi, mai uşori ca adierea cea înrourată, pieriră şi se topiră precum camforul.

Şi de-atunci, nimeni nu putu să le mai dea de urmă şi nimeni nu mai auzi nimic despre ei ori despre locul în care se aciuiseră. Căci pe pământ numai puţini dintre fiii oamenilor sunt vrednici de fericire, de-a urma drumul care duce la fericire şi de-a ajunge la casa în care se ascunde fericirea.

Or, slavă pururea şi preamărire sporită Atoatedătătorului, Stăpânul bucuriei, al înţelepciunii şi al fericirii.

Amin!

ÎNCHEIERE

Iar Şeherezada, după ce istorisi astfel povestea, adăugă:

— Şi-aceasta este, o, mult-norocitule sultan, dulcea poveste cu crăişorul Iasmin şi cu domniţa Migdala. Şi am istorisit-o aşa cum mi s-a povestit şi mie! Ci Allah este mai ştiutor!

Pe urmă tăcu.

Atunci, sultanul Şahriar grăi:

— O, Şeherezada, ce frumoasă poveste! Oh, ce minunată! M-ai dăscălit, o, preaînvăţato şi dulce povestaşo, şi m-ai făcut să văd întâmplările ce se petrec cu alţii şi nu cu mine, şi să cumpănesc cu luare-aminte vorbele domnilor şi ale noroadelor de demult, şi lucrurile osebite sau uimitoare sau măcar numai vrednice de chibzuit câte li s-au întâmplat. Şi chiar că iată, tot ascultându-te de-a lungul acestor o mie şi una de nopţi, ies cu un suflet adânc schimbat, şi voios, şi îmbibat de bucuria de a trăi. Încât slavă Aceluia carele ţi-a hărăzit, o, fiică binecuvântată a vizirului meu, atâtea haruri alese, şi ţi-a înmiresmat gura, şi-a pus harul graiului pe limba ta, şi înţelepciunea sub fruntea ta!

Iar micuţa Doniazada se ridică dintr-odată de pe chilimul pe care sta ghemuită şi se repezi în braţele surorii ei, şi strigă:

— O, Şeherezada, sora mea, ce dulci sunt cuvintele tale, şi ce vrăjitoare, şi desfătătoare, şi pilduitoare, şi tulburătoare, şi miezoase în prospeţimea lor! Oh, ce frumoase sunt vorbele tale, sora mea!

Iar Şeherezada se aplecă înspre soră-sa şi, sărutând-o, îi strecură la ureche câteva cuvinte pe care numai ea le auzi. Şi copila pieri numaidecât, precum camforul.

Iar Şeherezada rămase singură un răstimp cu sultanul Şahriar. Şi cum el se pregătea, până peste poate de mulţumit, s-o ia în

braţe pe minunata lui soţie, iată că perdelele se traseră la o parte şi Doniazada se ivi iarăşi, urmată de o doică ce ţinea doi gemeni la pieptul ei, pe când un al treilea copil venea de-a buşilea în urmă-i.

Iar Şeherezada se întoarse zâmbind înspre sultanul Şahriar şi rândui dinaintea lui pe cei trei micuţi, după ce îi strânse la piept, şi, cu ochii luminaţi de lacrimi, îi spuse:

— O, doamne al vremilor, iată cei trei copii pe care, în aceşti trei ani, ţi i-a hărăzit Atoatedătătorul, prin mijlocirea mea.

Şi pe când sultanul Şahriar, pătruns de o bucurie de negrăit şi mişcat până în străfundurile sale, îşi săruta copiii, Şeherezada urmă:

— Fiul tău cel mare are acum doi ani împliniţi, iar cei doi gemeni nu mai au mult până să împlinească un an – depărteze Allah de la tustrei deochiul!

Şi adăugă:

— Îţi aduci aminte, o, doamne al vremilor, că am fost suferindă vreo douăzeci de zile, între cea de a şase sute şaptezeci şi noua şi cea de a şapte suta noapte. Or, chiar atunci i-am născut pe cei doi gemeni, a căror venire pe lume m-a muncit mai mult decât cea a fratelui lor mai mare, cu un an înainte, întrucât atâta de puţin am fost supărată de naşterea dintâi, încât am putut fără caznă să-ţi spun mai departe povestea pe care ţi-o povesteam pe atunci, a Preaînvăţatei Simpatia.

Şi, după ce spuse acestea, tăcu.

Iar sultanul Şahriar, care era tulburat până peste fire, îşi plimba privirile de la mamă la copiii săi, şi de la copii la mamă, şi nu izbutea să ajungă a rosti o vorbă măcar.

Atunci, tânăra Doniazada, după ce sărută copiii pentru a nu ştiu câta oară, se întoarse înspre sultanul Şahriar şi îi spuse:

— Şi-acuma, o, doamne al vremilor, vei pune să se taie capul surorii mele, Şeherezada, mama copiilor tăi, şi să-i laşi astfel orfani de mama lor pe cei trei copii micuţi, pe care nicio femeie nu va putea să-i iubească şi să-i îngrijească cu inima unei mame?

Şi sultanul Şahriar, între două oftări, îi spuse Doniazadei:

— Taci, o, copilo, şi stai cuminte!

Pe urmă, izbutind să-şi stăpânească întrucâtva tulburarea, se

întoarse înspre Şeherezada şi îi spuse:

— O, Şeherezada, noaptea aceasta, care este cea de-a o mie şi una, socotind din clipa când te-am văzut întâia oară, este pentru noi o noapte mai albă decât faţa zilei.

Şi, spunând acestea, se ridică şi o sărută pe creştet. Iar Şeherezada luă atunci mâna sultanului, soţul ei, şi şi-o duse la buze, la inimă şi la frunte, şi spuse:

— O, doamne al vremilor, mă rog ţie să-l chemi pe vizirul tău cel bătrân, ca să i se liniştească inima în privinţa mea şi să se bucure şi el de noaptea noastră binecuvântată.

Iar sultanul Şahriar trimise numaidecât după vizirul care, încredinţat că aceasta era noaptea cea neagră scrisă la triştea fiicei sale, veni, sub braţ cu giulgiul menit Şeherezadei. Iar sultanul Şahriar se ridică în cinstea lui, îl sărută între ochi şi îi zise:

— O, părinte al Şeherezadei, o, vizire născător de binecuvântări, iată că Allah a izvodit-o pe fiica ta pentru mântuirea norodului meu; şi, prin mijlocirea ei, a făcut să intre căinţa în inima mea.

Şi părintele Şeherezadei fu atâta de răscolit de bucurie, văzând şi auzind acestea, încât căzu leşinat. Şi se înghesuiră împrejurul lui, şi îl stropiră cu apă de trandafiri, şi îl ajutară să-şi vină în fire. Iar Şeherezada şi Doniazada săriră să-i sărute mâna. Iar el le binecuvântă. Şi petrecură împreună o noapte luminată de bucurie şi potopită de fericire.

Iar sultanul Şahriar se grăbi să trimită soli sprinteni să-l cheme pe fratele său, Şahzaman, sultanul de la Samarkand Al-Ajam. Iar sultanul Şahzaman răspunse cu ascultare şi cu supunere, şi grăbi să vină la fratele său mai mare, care îi ieşi în întâmpinare, în fruntea unui alai împărătesc, în mijlocul întregei cetăţi împodobite şi gătite, pe când în sukuri şi pe uliţe se ardeau tămâie, camfor tare, aloe, mosc indienesc, nard şi chihlimbar cenuşiu, pe când locuitorii îşi zugrăveau proaspăt mâinile cu hennea şi faţa cu şofran, şi pe când dairalele, naiurile, clarinetele, fluierele, timpanele şi ţimbalele făceau văzduhul să răsune ca în zilele de mare sărbătoare.

Şi, după îmbrăţişările bucuroase ale revederii, şi pe când petrecerile şi ospeţele se dădeau peste tot pe cheltuiala

vistieriei, sultanul Şahriar îl luă deoparte pe fratele său, Şahzaman, şi îi istorisi tot ce i se întâmplase, de-a lungul celor trei ani, cu Şeherezada, fata vizirului. Şi îi spuse, pe scurt, tot ce învăţase de la ea, şi câte pilde, câte poveşti frumoase, câte istorii, câte parimii, câte cronici, câte pozne, câte snoave, câte păţanii răpitoare, câte minunăţii, câte stihuri şi câte cântece auzise. Şi îi spuse despre frumuseţea ei, despre înţelepciunea, despre harul ei de povestitoare, despre deşteptăciunea, despre neprihana, despre mila, despre dulceaţa, despre cinstea, despre isteciunea, despre sfiiciunea şi despre toate harurile trupului şi ale minţii cu câte o împodobise Zămislitorul ei. Şi adăugă:

— Şi-acuma ea este soţia mea legiuită, şi mama copiilor mei.

Şi-aşa!

Iar sultanul Şahzaman se minună cu minunare mare şi rămase uluit până peste marginile uluirii. Pe urmă îi spuse sultanului Şahriar:

— O, fratele meu, dacă-i aşa, vreau şi eu să mă însor. Şi am s-o iau de soţie pe sora Şeherezadei, micuţa aceea pe care nu ştiu cum o cheamă. Şi vom fi astfel doi fraţi de-un sânge căsătoriţi cu două surori de-un sânge.

Pe urmă adăugă:

— Şi aşa, având de aci înainte două soţii de credinţă şi cinstite, ne vom uita necazul de odinioară. Întrucât, în ceea ce priveşte acea năpastă de demult, ea m-a lovit mai întâi pe mine; apoi, din pricina mea, te-a lovit şi pe tine la rându-ţi. Şi dacă nu ţi-aş fi dezvăluit nenorocirea mea, nici tu nu ai fi ştiut nimic despre a ta. Vai, o, fratele meu, de-a lungul acestor trei ani din urmă, starea mea a fost o stare tare rea. N-am putut să mai mă bucur cu adevărat de nicio iubire. Şi, după pilda ta, în fiecare noapte luam câte o fată fecioară, iar dimineaţa puneam să fie omorâtă, spre-a face să ispăşească neamul muieresc prăpădul care ne lovise pe amândoi. Ci acuma vreau să-ţi urmez pilda pe care tot tu mi-o dai, şi să mă însor cu cea de a doua fata a vizirului tău.

Când auzi vorbele fratelui său, sultanul Şahriar se înfioră de bucurie, şi se ridică pe clipă pe dată, şi se duse la soţia sa, Şeherezada, şi îi povesti ceea ce se rostise între el şi fratele său.

Şi îi dete astfel de ştire că sultanul Şahzaman se logodeşte din inimă cu sora ei, Doniazada.

Iar Şeherezada răspunse:

— O, doamne al vremilor, ne dăm învoiala, da numai dacă fratele tău, sultanul Şahzaman, primeşte să locuiască de aci înainte cu noi. Întrucât eu n-aş putea să mă despart, fie şi măcar pentru un ceas, de surioara mea. Eu am crescut-o; şi nici ea nu poate să mă lase, cum nici eu nu pot s-o las. Aşa că dacă fratele tău primeşte învoiala, sora mea, din chiar clipa aceasta, este roaba lui. Altminteri, o păstrăm.

Atunci, sultanul Şahriar se duse la fratele său, să-i dea răspunsul Şeherezadei. Iar sultanul de la Samarkand strigă:

— Pe Allah! o, fratele meu, chiar aşa era şi gândul meu, întrucât nici eu nu aş mai putea să mă despart de tine, nici măcar pentru un ceas! Cât despre scaunul de domnie de la Samarkand, Allah are să găsească şi are să trimită acolo pe cine-o vrea el. Că, din partea mea, nu vreau să mai domnesc pe-acolo, şi nu mă mai duc de aici.

Auzind vorbele acestea, sultanul Şahriar nu mai avu margini la bucuria lui şi răspunse:

— Iacătă ce-mi doream! Preamărit fie Allah, o, fratele meu, carele, într-un sfârşit, ne-a adunat iar, după lunga despărţire!

Şi, atunci pe loc, trimiseră după cadiu şi după martori. Şi fu întocmit senetul de căsătorie dintre sultanul Şahzaman şi Doniazada, sora Şeherezadei. Şi cei doi fraţi se însurară astfel cu cele două surori.

Şi-atunci, petrecerile şi luminăţiile ajunseră până peste poate şi, vreme de patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi, toată cetatea mâncă şi bău şi se veseli pe cheltuiala vistieriei.

Cât despre cei doi fraţi şi cele două surori, apoi ei intrară la hammam şi se scăldară în apă de trandafiri, şi în apă de flori de salcie mirositoare, şi în apă înmiresmată cu mosc, şi se arse la picioarele lor lemn de odagaci şi de aloe.

Iar Şeherezada o pieptănă şi îi împleti cosiţele tinerei sale surori, şi o împistri cu mărgăritare. Pe urmă o îmbrăcă într-o rochie de şahmara de demult, de pe vremile lui Khosroe, ţesută cu serasir din aur roşu, şi dichisită, tot în ţesătura ei, cu chindiseli care întruchipau, în culorile lor fireşti, dihănii bete şi păsări

aiurite. Şi îi puse la gât un gherdan ca din basme. Şi Doniazada se făcu astfel, sub degetele surorii sale, mai frumoasă decât a fost vreodată soţia lui Iskandar cel cu Două Coarne.

Încât, cei doi sultani ieşiră din hammam şi când şezură în jeţurile lor domneşti, alaiul miresei, alcătuit din soţiile emirilor şi ale dregătorilor, se rândui în două şiruri nemişcate, unul la dreapta şi celălalt la stânga celor două jeţuri. Iar cele două surori îşi făcură intrarea, sprijinindu-se una de alta, asemenea cu două lune într-o noapte cu lună plină.

Atunci, veniră înaintea lor hanâmele cele mai de neam dintre hanâmele de faţă. Şi o luară pe Doniazada de mână şi, după ce îi scoaseră hainele pe care le purta, o îmbrăcară într-o rochie de tulpan, albastră ca marea, de răpea minţile. Şi fu asemenea zugrăvirii pe care i-a făcut-o poetul în stihurile acestea:

În rochia-i albastră se iveşte,
Strălucitoare, fără de cusur,
Încât ai crede că s-a rupt deodată
Din ceruri o bucată de azur.
Mari, ochii ei sunt săbii zugrăvite;
Sub pleoape-i ard lumini vrăjitoreşti;
Ştiubei de miere-s buzele-i ca focul;
Obrajii-i strat de trandafiri domneşti;
Făptura-i toată e-o minune vie,
Ca un boboc curat de iasomie.
Văzându-i boiul ca un fir subţire
Şi şoldurile mari legănătoare,
Ai zice că-i tulpina unui bambus
În vârful unei dune mişcătoare.

Iar sultanul Şahzaman, soţul ei, se ridică şi coborî s-o vadă, el cel dintâi. Şi după ce se minună de ea, îmbrăcată aşa, se sui iarăşi în jeţul său. Şi acesta fu semnul schimbării rochiei. Iar Şeherezada, ajutată de hanâmele din alai, o îmbrăcă pe soră-sa într-o rochie de mătase caisă. Pe urmă o sărută şi o puse să treacă dinaintea jeţului soţului ei. Şi astfel, mai fermecătoare decât în cea dintâi rochie, era aidoma cu cea pe care a zugrăvit-

o poetul:

De-ar fi vreodată cumva să răsară
În toiul unei nopţi de iarnă grea
Lumina blândă-a unei luni de vară —
N-ar străluci precum ivirea ta.

Cosiţele ce le-mpleteşti la tâmple
Şi pletele din părul tău de smoală
Par că vestesc furtuni ce-au să se-ntâmple,
Şi-atuncea strig cuprins de ameţeală:

„Tu-ntuneci zorii zilei totdeauna
Cu-aripa nopţii!” Ci răspunsul vine:
„Ba nicidecum! Ba nicidecum! Vezi bine:
E doar un nor care ascunde luna.”

Iar sultanul Şahzaman coborî să sa uite la Doniazada, proaspăta mireasă, şi se minună privind-o din toate părţile. Şi, după ce se bucură astfel el cel dintâi de vederea frumuseţii sale, se urcă să şadă iarăşi alături de fratele său, Şahriar. Iar Şeherezada, după ce o sărută pe surioara sa, îi scoase rochia de caisă şi o îmbrăcă într-o fermenea de catifea vişinie, şi o făcu astfel să semene cu ceea ce a spus poetul despre ea, în două strofe:

O, tu, cea numai nuri şi gingăşie,
Te legăni fericită şi uşoară,
În fermeneaua ta cea vişinie,
Ca o gazelă-n pajiştea-fecioară;
Iar pleoapele când le ridici sfâşie
Cu negrele-ţi săgeţi ce ne omoară.

Tu, stea a frumuseţii, când răsari
Se-aprind de slavă cerul şi pământul.
Plecarea ta aşterne umbre mari
Şi lumea-ntreagă-i neagră ca mormântul.

Şi iarăşi Şeherezada şi hanâmele de fală o puseră pe mireasă să facă, încet şi cu paşi măsuraţi, înconjurul sălii. Şi după ce Şahzaman o privi mult şi se minună de ea, sora mai mare o îmbrăcă într-o rochie de mătasă nărâmzie, dungată cu zugrăveli de sus până jos. Şi o sărută şi o strânse la pieptul ei. Iar Doniazada fu întocmai cea despre care poetul a spus:

Ea se iveşte ca o lună plină
În noaptea liniştită şi senină,
Iar dulcea ei privire vrăjitoare
Ne luminează drumul ca un soare.

Ci de m-apropiu ca să mă-ncălzesc
La focul care-n ochii-i şi-are vatra,
Mă-mping departe două străji cu lănci:
Năprasnicii ei sâni vârtoşi ca piatra.

Iar Şeherezada o plimbă, cu paşi agale, pe dinaintea celor doi sultani şi pe dinaintea tuturor oaspetelor. Iar mirele veni să se uite la ea de aproape, şi-apoi se întoarse în jeţul său, vrăjit. Iar Şeherezada o sărută îndelung, îi schimbă hainele şi îi puse o rochie de Mossul, chindisită cu zarafir şi presărată cu mărgăritare. Şi îi rândui frumos cutele rochiei, şi îi încinse fruntea cu o cunună uşoară, în care fulgerau smaraldele. Iar Doniazada, ramura aceea de ban, camforata aceea, făcu înconjurul sălii, sprijinită de sora sa scumpă. Şi fu o descântare. Iar poetul n-a minţit deloc când a spus despre ea:

Nici frunza verde care înfăşoară
Floarea de foc a rodiei nu este
Fermecătoare-atâta cât aceste
Veşminte verzi ce le porţi tu, fecioară!

Şi te întreb, vroind să ştiu anume:
„Cum se numeşte haina de pe tine?”
Iar tu-mi răspunzi cu vorbe moi şi line:

„Este cămaşa mea, nu are nume.”

Strig dar: „O, vrăjitoarea ta cămaşă,
Ce ne răpeşte inimă şi minte,
Am s-o numesc de-acuma înainte:
Cămaşa-cea-de-inimi-ucigaşă!”

Pe urmă Şeherezada o luă pe soră-sa pe după mijloc şi porni încetişor cu ea, printre cele două şiruri de oaspete şi pe dinaintea celor doi sultani, înspre iatacurile din sarai. Şi o dezbrăcă, şi o culcă, şi îi dete sfaturile care erau de dat. Pe urmă o sărută plângând, întrucât atunci era întâia dată când se despărţea de ea pentru o noapte. Iar Doniazada plânse şi ea la fel, sărutând-o întruna pe sora ei. Ci cum urmau să se vadă iarăşi a doua zi, îşi potoliră durerea, iar Şeherezada plecă la iatacurile ei.

Şi noaptea aceea fu, ca bucurie, ca fericire şi ca albeaţă, pentru cei doi fraţi şi pentru cele două surori, un adaos la cele o mie şi una de nopţi. Şi ea rămase ca început al unor vremuri noi pentru supuşii sultanului Şahriar.

Iar în dimineaţa acelei nopţi binecuvântate, şi când cei doi fraţi, la ieşirea de la hammam, se întâlniră iarăşi cu cele două surori preafericite, şi când astfel tuspatru se găsiră iarăşi laolaltă, vizirul, tatăl Şeherezadei şi al Doniazadei, ceru îngăduinţa să intre, şi fu poftit numaidecât. Iar ei se ridicară amândoi în cinstea lui; iar cele două fete ale sale veniră să-i sărute mâna. Iar el le ură viaţă lungă ginerilor săi, şi le ceru poruncile pentru ziua aceea.

Ci ei îi spuseră:

— O, părinte al nostru, am vrea ca de aci înainte tu să ai numai de dat porunci şi niciodată de primit. Drept aceea, ne-am înţeles amândoi să te căftănim sultan la Samarkand Al-Ajam.

Iar Şahzaman spuse:

— Da, întrucât eu m-am lepădat de domnie.

Iar Şahriar îi spuse fratelui său:

— Ci numai cu învoiala, o, fratele meu, ca tu să mă ajuţi la treburile împărăţiei mele, primind să împarţi cu mine domnia, eu ocârmuind o zi, iar tu în cealaltă zi, fiecare pe rând.

Şi Şahzaman îi dete fratelui său răspunsul cuvenit, rostind:

— Ascult şi mă supun!

Atunci, cele două surori se aruncară la gâtul vizirului, care le sărută, şi îi sărută pe cei trei copii ai Şeherezadei, şi îşi luă de la toţi bun-rămasuri înduioşate. Pe urmă plecă înspre împărăţia lui, în fruntea unui saltanat împărătesc. Şi Allah îi scrise bună pace, şi îl ajută să ajungă fără de supărare la Samarkand Al-Ajam. Iar locuitorii Samarkandului se bucurară de venirea lui. Iar el domni peste ei cu toată dreptatea, şi ajunse un sultan mare printre sultani. Şi-aşa cu el.

Ci în ceea ce îl priveşte pe sultanul Şahriar, apoi acesta se grăbi să-i cheme la el pe diecii cei mai îndemânatici din ţările musulmane, şi pe calemgii cei mai vestiţi, şi le porunci să scrie tot ce i se întâmplase cu soţia sa, Şeherezada, de la început până la sfârşit, fără a sări peste niciun amănunt.

Iar ei se aşternură pe treabă şi scriseră cu litere din aur treizeci de tomuri, niciunul mai mult, niciunul mai puţin. Şi numiră acest şir de minuni şi de giuvaieruri: *Cartea Celor O Mie Şi Una De Nopţi.*

Pe urmă, la porunca sultanului Şahriar, făcură de pe ea o mulţime de copii credincioase, pe care le împrăştiară în cele patru unghiuri ale împărăţiei spre a sluji de învăţătură din neam în neam.

Cât despre manuscriptul dintâi, pe acela îl puseră în dulapul din aur al domniei, sub paza vizirului vistieriei.

Iar sultanul Şahriar şi soţia lui, sultana Şeherezada, mult-norocita aceea, şi sultanul Şahzaman cu soţia lui, Doniazada, fermecătoarea aceea, şi cei trei coconi micuţi, copiii Şeherezadei, trăiră în huzururi şi în fericiri, şi în bucurii vreme de ani şi ani, cu fiecare zi mai minunată decât cea de dinaintea ei, şi cu nopţi mai albe decât faţa zilelor, până la venirea celei Despărţitoare de cei dragi, Năruitoarea palatelor şi Ziditoarea de morminte, Nenduplecata şi Neabătuta!

Şi acestea-s poveştile minunate, numite *O Mie Şi Una De Nopţi* cu toate câte sunt în ele lucruri nemaipomenite, învăţături, minunăţii, giuvaieruri, minuni şi frumuseţi.

Ci Allah este mai ştiutor. Şi numai el poate să osebească dintre toate ceea ce este adevărat şi ceea ce nu este adevărat.

Că el este Atoateştiutor!

OR, MĂRIRE ŞI SLAVĂ, PÂNĂ LA SFÂRŞITUL VREMURILOR,
ACELUIA CARELE RĂMÂNE NEATINS ÎN VEŞNICIA SA,
CARELE SCHIMBĂ DUPĂ BUNA SA VOIE ÎNTÂMPLĂ-
RILE, ŞI CARELE NU CUNOAŞTE SCHIMBARE, STĂ-
PÂNUL VĂZUTELOR ŞI NEVĂZUTELOR, SINGU-
RUL VIU! ŞI RUGĂCIUNEA, ŞI PACEA, ŞI CELE
MAI ALESE BINECUVÂNTĂRI FIE ASUPRA
ALESULUI DOMNULUI CEL MAI PRESUS
DE TOATE AL CELOR DOUĂ LUMI, STĂ-
PÂNUL NOSTRU, MAHOMED, SULTA-
NUL TRIMIŞILOR, GIUVAIERUL LU-
MILOR! LA EL ESTE NĂDEJDEA
NOASTRĂ ÎNTR-UN FERICIT
ŞI PREAFERICIT SFÂRŞIT!

NOTA TRADUCĂTORULUI

Între textul arab de bază al celor *O mie şi una de nopţi* folosit de Mardrus („ediţia egipteană de la Bulak”) şi cel folosit de M. A. Salie (a cărui provenienţă nu ne este indicată), cu care am coroborat tălmăcirea noastră, există destul de multe deosebiri pe care nu le-am putut prezenta decât foarte parcimonios în notele de la subsolul paginilor ale reeditării de faţă. Sunt poveşti întregi care la M. A. Salie lipsesc. Dar şi la Mardrus lipsesc, faţă de textul lui M. A. Salie, multe poveşti interesante.

Am crezut de datoria noastră să-i oferim cititorului măcar câteva dintre aceste creaţii ce nu figurează în textul lui Mardrus.

În primul rând, e vorba de *Povestea cu fiul de împărat şi cu cei şapte viziri,* care reprezintă varianta arabă a celebrei poveşti a filosofului Sindipa. Este vorba apoi de şase istorioare care completează „ciclul Harun Al-Raşid”. La urmă, prezentăm *încheierea* din varianta tradusă de M. A. Salie.

Cititorul va putea astfel să remarce deosebirile de stil şi de structură dintre cele două variante.

H.G.

ADDENDA

POVESTEA CU FIUL DE ÎMPĂRAT ŞI CU CEI ŞAPTE VIZIRI

A ajuns până la mine, tot aşa, că a fost în vremurile vechi şi în trecutul veacurilor şi al anilor un împărat dintre împăraţii vremurilor, şi care avea oştime multă şi străji, şi se bucura de putere şi de bogăţie, dar numai că ajunsese la un soroc lung de viaţă, fără să aibă şi el bucuria unui copil de parte bărbătească. Şi, îngrijorat din pricina aeeasta şi chemând ajutorul Proroculuí (miluiască-l şi fericească-l Allah!) dinaintea lui Allah Preamăritul, s-a rugat Domnului, în numele prorocilor, al prietenilor şi al mucenicilor robi ai lui, să-l miluie cu un copil de parte bărbătească, spre a-i lăsa ca moştenire puterea şi a-i fi răcoare ochilor. Şi pe urmă s-a sculat pe clipă pe dată şi, intrând în iatacul în care sălăşluia, a trimis după fiica socrului său şi s-a împreunat cu ea, iar ea a rămas grea, cu îngăduinţa lui Allah Preamăritul. Şi a trecut aşa o vreme, şi i-a venit ceasul să-şi încheie sarcina, şi a născut un copil de parte bărbătească, al cărui obraz era ca faţa lunii în cea de a paisprezecea noapte a ei, şi copilul a crescut până a împlinit vârsta de cinci ani.

Şi împăratul acela avea un înţelept dintre înţelepţii cei

iscusiţi, cu numele de as-Sindibad, şi lui i l-a încredinţat împăratul pe copil. Iar când copilul a împlinit zece ani de viaţă, înţeleptul a început să-l înveţe înţelepciunea şi bună-purtarea, şi a ajuns băiatul, de nimenea nu se putea asemui pe vremurile acelea cu el, la cunoştinţe, la bună-purtare şi la deşteptăciune. Şi când a împlinit vârsta potrivită, împăratul i-a adus fiului său o mulţime de viteji arabi, care să-l deprindă cu dârzia în lupte, iar el a ajuns un luptător desăvârşit şi-şi rotea calul, şi-l împintena în toiul vălmăşagului pe câmpul de bătaie, şi i-a întrecut pe toţi oamenii de pe vremurile lui şi pe toţi cei de o vârstă cu el.

Şi într-o bună zi înţeleptul acela s-a uitat la stele şi a văzut la horoscopul tânărului că dacă acesta, în răstimp de şapte zile, va rosti vreun cuvânt, din cuvântul acela i se va trage pieirea. Şi s-a dus înţeleptul la împărat, tatăl flăcăului, şi i-a dat de ştire despre toate, iar tatăl băiatului a întrebat:

— Care ar fi hotărârea dreaptă şi alegerea chibzuită, o, înţeleptule?

Şi înţeleptul a răspuns:

— O, împărate, hotărârea cea dreaptă şi dezlegarea, după mine, ar fi să fie dus flăcăul într-un loc veselos, unde să asculte lăutele înveselitoare, şi să stea acolo până vor trece cele şapte zile.

Şi împăratul a trimis după o roabă de-a lui (şi care era cea mai ispitită dintre roabe) şi i l-a încredinţat pe băiat, şi i-a spus:

— Ia-l pe stăpânul tău în palat şi ţine-l la tine, iar el să nu iasă din palat până nu vor trece şapte zile.

Şi roaba l-a luat pe flăcău din mâinile împăratului şi l-a dus în palat. Şi palatul acela avea patruzeci de încăperi, şi în fiecare dintre ele erau câte zece roabe, şi fiecare roabă avea câte o lăută înveselitoare, şi dacă una dintre ele începea să cânte, palatul dănţuia la sunetele ei.

Şi în jurul palatului curgea un pârâu pe malurile căruia

erau sădiţi fel de fel de pomi roditori şi de flori. Iar băiatul strălucea de frumuseţea şi de farmecele lui de nedescris. Şi a petrecut el o noapte acolo, şi l-a văzut o roabă (care era iubita tatălui său), şi dragostea a pătruns în inima ei, iar ea n-a mai putut să se stăpânească şi s-a repezit la băiat, dar acesta a strigat:

— De-o vrea Allah Preamăritul, când am să-l văd pe tata am să-i povestesc tot, şi tata are să te omoare!

Şi roaba s-a dus la împărat şi i s-a prăbuşit dinainte cu plânsete şi suspine, iar împăratul a întrebat-o:

— Ce ai păţit, o, copilo? Ce face stăpânul tău? Oare nu este cuminte?

— O, stăpâne, a răspuns fata, stăpânul meu a încercat să mă ispitească şi a vrut să mă omoare, da eu nu m-am lăsat şi am fugit de el, şi nu mă mai întorc niciodată la el sau în palat.

Şi când tatăl băiatului a auzit vorbele acestea, a fost cuprins de mânie mare, şi i-a chemat la el pe vizirii săi şi le-a poruncit să-l omoare pe flăcău. Şi vizirii au început să-şi spună unul altuia: „Împăratul stăruie în dorinţa de a-şi omorî feciorul, dar dacă îl va omorî, atunci fără îndoială că are să se căiască după uciderea lui, întrucât îl are drag; căci fiul acesta l-a avut după ce îşi pierduse orice nădejde. Şi pe urmă are să se întoarcă asupra noastră să ne certe şi are să ne zică: «Pentru ce nu aţi închipuit vreun tertip ca să mă opriţi a-mi ucide fiul?»” Şi vizirii hotărâră într-un gând să dibăcească vreun şiretlic cu care să-l oprească pe împărat să-şi omoare fiul.

Şi păşi înainte întâiul vizir şi spuse:

— Am să vă scap eu de mânia împăratului pe ziua de azi.

Şi se ridică, şi porni şi, intrând la împărat, se temeni între mâinile lui şi ceru îngăduinţă să vorbească. Şi când împăratul îi îngădui, vizirul spuse:

— O, împărate, dacă ţi-ar fi fost menit să ai o mie de fii, tot nu s-ar cădea să-ţi asculţi sufletul, omorându-l pe

vreunul dintre ei pentru vorbele unei roabe, fie că ea grăieşte adevărul, fie că minte. Poate că e vreo uneltire de-a ei împotriva fiului tău.

— Păi o fi ajuns până la tine despre uneltirile muiereşti? l-a întrebat împăratul pe vizir.

Şi vizirul i-a răspuns:

— Da!

Povestea întâiului vizir

(Aici este inclusă, aproape fără nicio deosebire, povestea intitulată *Faiiruz şi soţia lui* în varianta tradusă de Mardrus, şi care se găseşte în volumul XIII al prezentei ediţii, pag. 170. După care continuă:)

A ajuns până la mine, tot aşa, că un negustor care călătorea mult avea o soţie frumoasă, pe care o iubea şi pe care o gelozea din prea mare dragoste. Şi negustorul a cumpărat un papagal, şi papagalul acela îi da de ştire stăpânului său despre tot ce se întâmpla în lipsa lui de acasă. Şi odată, pe când negustorul se afla într-o călătorie, soţia lui s-a înhăitat cu un tânăr, care a început să vină la ea, iar ea i s-a dat şi s-a împreunat cu el în lipsa soţului. Iar când soţul ei s-a înapoiat din călătorie, papagalul i-a istorisit ce se întâmplase, şi i-a spus:

— O, stăpâne al meu, un tânăr turc a venit la soţia ta în lipsa ta, şi ea i-a arătat cea mai aleasă preţuire.

Şi insul acela s-a hotărât s-o omoare pe nevastă-sa, şi când soţia lui a aflat despre aceasta, a spus:

— O, omule, teme-te de Allah şi vino-ţi în fire! Oare pasărea are judecată şi minte? Dacă vrei să te dumiresc eu

despre toate astea şi să poţi deosebi minciuna de adevăr, du-te în noaptea asta şi stai pe la vreunul dintre prietenii tăi, iar mâine dimineaţă vino la papagal şi întreabă-l, şi ai să vezi dacă este vreun adevăr în ceea ce spune ori dacă-i minciună.

Şi omul s-a sculat şi s-a dus la un prieten de-al lui, şi a înnoptat la el. Iar soţia lui, după ce s-a lăsat seara, s-a dus şi a luat un preşuleţ de piele, a acoperit cu el colivia papagalului şi a început să arunce cu apă peste preşuleţ, şi să-l vânture cu evantaiul, şi să apropie de papagal o făclie închipuind strălucirea fulgerului, şi să vâjâie dintr-o morişcă de mână, până ce s-a făcut dimineaţă.

Şi când soţul s-a întors, femeia i-a spus:

— O, stăpâne, ia întreabă-l pe papagal!

Şi negustorul s-a dus la papagal şi a început să vorbească cu el, şi să-l întrebe despre noaptea care trecuse, şi papagalul a grăit:

— O, stăpâne, da cine a putut să vadă şi să audă ceva noaptea trecută?

— De ce? a întrebat negustorul.

Şi pasărea a răspuns:

— O, stăpâne, din pricina tăriei ploii, a vântului, a tunetelor şi a fulgerelor.

— Minţi, a spus negustorul, în noaptea trecută nu a fost nimic din toate astea.

— Eu ţi-am povestit numai ceea ce am văzut, la ceea ce am fost martor şi ceea ce am auzit, a răspuns papagalul.

Şi negustorul a socotit că toate câte i le spusese papagalul despre soţia lui au fost minciuni, şi a vrut să se împace cu nevastă-sa, dar ea i-a spus:

— Nu mă împac cu tine până nu-l tai pe papagalul ăsta, care spune minciuni despre mine.

Şi negustorul a tăiat papagalul, şi pe urmă a trăit un şir de zile cu soţia lui, da odată l-a văzut pe tânărul turc cum ieşea din casa lui şi atunci a priceput că papagalul spusese

adevărul şi că nevastă-sa minţise, şi s-a certat că tăiase papagalul. Şi pe clipă pe dată a intrat la nevastă-sa şi a omorât-o, şi s-a juruit că nu se va mai căsători cu nicio femeie cât o mai trăi. Iar eu ţi-am istorisit toate astea, o, împărate, numai pentru ca să ştii că mari sunt vicleşugurile muierilor şi că graba naşte căinţa.

Şi împăratul s-a răzgândit să-şi omoare fiul.

Iar a doua zi roaba a venit la el şi a sărutat pământul dintre mâinile lui, şi i-a spus:

— O, împărate, cum de mă năpăstuieşti şi laşi să audă împăraţii despre tine că ai dat o poruncă pe care pe urmă a doborât-o vizirul tău? Supuşenia faţă de împăraţi stă în îndeplinirea poruncilor lor, şi toţi îţi ştiu dreptatea şi nepărtinirea. Aşa că despăgubeşte-mă cu ceea ce mi se cuvine de la fiul tău.

Întâia poveste a roabei

Cică un abagiu venise pe malul Tigrului ca să-şi bată abaua, şi cu el venise şi fiul său, care s-a băgat în râu să se scalde, cu îngăduinţa tătâne-său. Şi deodată, pe când înota, i-au obosit mâinile şi a început să se scufunde, şi, văzând aceasta, tatăl lui a sărit şi s-a repezit către el. Şi când tatăl l-a prins, copilul s-a agăţat de el, şi s-au înecat amândoi. Aşa şi tu, împărate: dacă ai să fii îngăduitor cu fiul tău şi n-ai să mă despăgubeşti pentru ceea ce mi-a făcut, mi-e teamă că aveţi să vă înecaţi amândoi.

A ajuns până la mine, tot aşa, despre vicleşugurile bărbaţilor…

(Şi roaba îi istoriseşte împăratului snoava intitulată *Alb şi*

alb, în varianta tradusă de Mardrus – vol. VIII, pag. 87, în ediţia noastră – cu foarte mici deosebiri; după care Şeherezada continuă:)

Şi împăratul a poruncit ca fiul lui să fie ucis.

Dar a ieşit în faţă cel de al doilea vizir şi a sărutat pământul dintre mâinile împăratului, şi a spus:

— Nu te grăbi să-l ucizi pe fiul tău: maică-sa nu l-a dobândit decât după ce îşi pierduse orice nădejde, iar noi ne socotim că el are să fie comoara împărăţiei şi păstrătorul bogăţiilor tale. Îndură-te de el, o, împărate! Poate că va avea niscaiva dovezi pe care să le aducă. Dacă te vei grăbi să-l omori, ai să te căieşti cum s-a căit un negustor.

— Păi cum a fost cu negustorul şi care-i povestea lui? a întrebat împăratul.

Şi vizirul a spus:

Povestea celui de al doilea vizir

A ajuns până la mine, o, împărate, că a fost odată un negustor tare scârţan la mâncare şi la băutură. Şi odată, aflându-se într-o ţară străină, şi pe când se preumbla prin târg, a văzut deodată o bătrână cu două lipii.

— Le vinzi? a întrebat-o el pe bătrână.

Şi ea a răspuns:

— Da.

Şi negustorul a cumpărat lipiile la un preţ de nimic de la bătrână. S-a dus cu ele la locuinţa lui şi le-a mâncat în aceeaşi zi, iar a doua zi dimineaţă s-a întors în acelaşi loc şi iar a văzut-o pe bătrână cu două lipii. A cumpărat de la ea şi acele lipii, şi tot aşa a făcut vreme de douăzeci de zile. Iar apoi bătrâna nu s-a mai ivit, şi negustorul a început s-o

caute, dar nu a căpătat nicio ştire despre ea, până ce, trecând pe o uliţă, deodată a văzut-o. Şi s-a oprit şi i-a dat bineţe, şi a întrebat-o pentru ce nu s-a mai ivit şi dacă i s-au terminat lipiile. Şi când bătrâna i-a auzit vorbele, s-a codit să-i răspundă, dar negustorul a căşunat pe ea rugând-o să-i spună ce i s-a întâmplat. Şi bătrâna i-a spus:

— O, stăpâne, ascultă răspunsul meu. Pricina-i numai că eu am slujit la un om bolnav de rac la şira spinării, şi care avea un vraci care lua făină, amesteca făina cu unt topit şi i-o lipea pe locul bolnav, o noapte întreagă, până dimineaţa. Iar eu luam făina aceea şi frământam din ea două lipii şi le vindeam unuia ca tine ori altuia. Da omul acela a murit şi mi s-au isprăvit lipiile.

Şi negustorul, când a auzit vorbele acestea, a strigat:

— Într-adevăr, ai lui Allah suntem şi la El ne întoarcem, şi nu este putere şi tărie decât la Allah Preamăritul şi Preaslăvitul!

Şi, de greaţă, s-a îmbolnăvit, şi s-a căit, dar căinţele nu i-au mai fost de niciun folos.

A ajuns până la mine, o, doamne, tot despre vicleşugurile femeilor, că a fost cândva un ins, armaş pe lângă un împărat dintre împăraţi, şi insul acela iubea o femeie. Şi şi-a trimis odată slujitorul la ea cu un răvaş, aşa cum făceau între ei, de obicei, şi slujitorul s-a dat pe lângă femeie şi a început să şuguiască cu ea. Şi ea s-a plecat înspre el şi l-a strâns la piept, şi sluga i-a cerut să-l lase, şi femeia l-a ascultat. Şi pe când se petreceau acestea, deodată stăpânul slujitorului a bătut la uşă, şi atunci femeia l-a luat pe slujitor şi l-a băgat în pivniţă, şi pe urmă a deschis uşa, şi stăpânul slujitorului a intrat cu paloşul în mână. Şi s-a aşezat pe patul femeii, iar ea a venit la el şi a început să glumească şi să se hârjonească cu el, strângându-l la piept şi sărutându-l, şi insul s-a încins şi s-a bucurat de femeie.

Şi deodată a bătut la uşă soţul ei.

— Cine este? a întrebat insul.

Şi ea a răspuns:

— Soţul meu.

Şi insul a întrebat:

— Ce să fac şi cum să scap?

— Scoală-te, ia paloşul, înfige-te în prag şi ţipă la mine şi ocărăşte-mă! a spus femeia. Iar când va intră soţul meu, ieşi şi du-te în calea ta.

Şi insul aşa a făcut, şi soţul femeii a intrat şi l-a văzut pe armaşul împăratului cum sta cu paloşul în mână şi o certa şi o ameninţa. Iar pe urmă, la vederea soţului, armaşului i s-a făcut ruşine şi şi-a băgat paloşul în teacă, şi a ieşit din casă.

— Ce pricină avea? a întrebat-o omul pe soţia sa.

Şi aceea i-a răspuns:

— Binecuvântat fie ceasul când ai venit! Ai scăpat un suflet drept-credincios de la moarte. Toată pricina-i numai aceea că şedeam pe terasă şi torceam, şi deodată a năvălit peste mine un tânăr fugărit, cu minţile pierdute, sugrumat de frica morţii, iar insul acela, cu paloşul tras, voia să-l ajungă, fugărindu-l. Şi tânărul a căzut dinaintea mea, sărutându-mi mâinile şi picioarele, şi a spus: „O, stăpână, scapă-mă de cel care vrea să mă omoare nevinovat.” Şi l-am ascuns în pivniţă la noi. Şi, văzându-l pe insul acela cum intră cu paloşul tras, am început să tăgăduiesc când a întrebat de tânăr, şi insul a început să mă ocărască şi să mă ameninţe, precum ai văzut. Slavă lui Allah, care te-a adus la mine! Nici nu mai ştiam ce să fac. Şi nu se afla lângă mine nimeni care să mă scape.

— E foarte frumos ce ai făcut, o, femeie, i-a spus soţul. Răsplata are să-ţi vie de la Allah, şi miluiască-te El pentru binefacerea ta!

Pe urmă s-a dus la pivniţă şi l-a chemat pe tânăr, spunând:

— Ieşi afară, nu ţi se va întâmpla niciun rău!

Şi tânărul a ieşit din pivniţă, speriat, dar soţul femeii i-a spus:

— Linişteşte-ţi sufletul, nimic rău nu are să ţi se întâmple!

Şi a început să-l căineze pe tânăr pentru ceea ce păţise, iar tânărul chema binecuvântările asupra bărbatului acela. Şi pe urmă au ieşit amândoi, şi habar n-aveau ei de tertipul femeii.

Încât să ştii, o, împărate, că acesta nu este decât unul dintre vicleşugurile femeieşti, şi fereşte-te să te bizui pe vorbele lor.

Şi împăratul s-a oprit să-şi omoare fiul.

Dar când a fost cea de a treia zi, a venit la împărat roaba aceea, a sărutat pământul dintre mâinile lui şi a spus:

— O, împărate, despăgubeşte-mă de ceea ce mi se datorează de la fiul tău, şi nu lua aminte la vorbele vizirilor tăi. Într-adevăr, vizirii proşti nu sunt buni de nimic, şi tu să nu fii ca împăratul care s-a bizuit pe vorbele unui vizir prost dintre vizirii săi.

— Păi cum a fost? a întrebat împăratul, şi roaba a spus:

A doua poveste a roabei

A ajuns până la mine, o, norocitule împărate, dăruitule cu cuget drept, că un împărat dintre împăraţi avea un fiu, pe care îl iubea şi-l preţuia cu mare preţuire, şi-l avea mai drag decât pe toţi ceilalţi copii ai săi. Şi-odată acest fiu i-a spus:

— O, tată, vreau să mă duc la vânătoare şi la hăituială.

Şi împăratul a pus să i se dea fiului lui cele de trebuinţă, şi i-a poruncit unuia dintre vizirii săi să plece cu el, ca să-l

slujească şi să-i îndeplinească toate treburile în timpul călătoriei. Şi vizirul acela a încherbuit tot ce-i trebuia băiatului pentru călătorie, şi a luat cu el slujitori, argaţi şi slugi, şi au purces la vânătoare. Şi au ajuns la un pământ acoperit cu verdeaţă, cu iarbă, păşuni şi apă, şi forfotind de belşugul de sălbăticiuni. Şi fiul împăratului s-a apropiat de vizir şi i-a arătat de ce fel de vânătoare avea chef. Şi au zăbovit pe pământul acela câteva zile, şi fiul împăratului trăia cea mai bună şi desfătată viaţă.

Iar pe urmă fiul împăratului le-a poruncit oamenilor lui să se îndepărteze. Şi deodată s-a ivit dinaintea lui o gazelă, care se rătăcise de soaţele ei, şi sufletul băiatului a râvnit să prindă acea gazelă, şi tare mult îşi dorea aceasta.

— Vreau să mă iau după această gazelă, i-a spus el vizirului.

Şi vizirul a grăit:

— Fă cum ti s-a năzărit!

Şi flăcăul s-a repezit după gazelă singur, despărţindu-se de ceilalţi, şi s-a ţinut după ea toată ziua, până s-a lăsat noaptea. Şi gazela s-a căţărat pe un loc priporos, şi s-a aşternut noaptea peste băiat, şi el ar fi vrut să se întoarcă îndărăt, dar nu ştia încotro să se îndrepte, şi sta năuc. Şi a umblat călare pe calul lui până s-a făcut dimineaţă, fără să găsească vreo izbăvire. Şi atunci, a pornit mai departe şi a mers călare, înfricoşat, flămând şi însetat, şi nu ştia încotro s-o ia, până ce l-a prins miezul zilei şi a început să-l bată arşiţa.

Şi deodată a ajuns la o cetate cu zidiri înalte şi cu coloane care se înălţau în sus, şi cetatea aceea era pustie şi năruită, şi nimeni nu era acolo, afară de bufniţe şi ciori. Şi pe când fiul împăratului sta lângă cetatea aceea minunându-se de ruinele ei, deodată şi-a aruncat privirea şi a văzut sub un zid o fată care plângea. Şi fiul împăratului s-a apropiat de ea şi a întrebat-o:

— Cine eşti?

Şi fata a răspuns:

— Sunt fiica lui at-Temim, fiica lui at-Taiah, împăratul Pământului Cenuşiu. Am ieşit într-o bună zi să-mi fac o treabă şi m-a răpit un ifrit din neamul ginnilor, şi a zburat cu mine între cer şi pământ, şi l-a lovit o stea de foc şi s-a mistuit, iar eu m-am prăbuşit aici, şi iacătă sunt trei zile de când rabd aici de foame şi de sete. Şi când te-am văzut, mi-am dorit să trăiesc.

Şi fiul de împărat a simţit că i se face milă de ea şi a suit-o la spatele lui pe cal, şi a spus:

— Linişteşte-ţi sufletul şi răcoreşte-ţi ochii! Dacă mă va întoarce Allah (slavă şi mărire lui!) la neamul şi la casa mea, am să te trimit la părinţii tăi.

Şi fiul de împărat a pornit mai departe, căutând ajutor, şi fata, care şedea la spatele lui, a spus:

— O, fiule de împărat, dă-mă jos ca să pot să-mi îndeplinesc nevoile după stânca aceea.

Şi fiul de împărat s-a oprit şi a dat-o jos pe fată, şi a stat s-o aştepte, iar ea s-a dus după stâncă şi pe urmă a ieşit având un chip înfricoşător. Şi când fiul de împărat a văzut-o, i s-a zburlit părul pe trup, şi i-au zburat minţile, şi s-a speriat de fată şi de înfăţişarea în care se preschimbase. Iar fata a sărit şi s-a aşezat pe cal dindărătul băiatului, cu înfăţişarea ei înfricoşătoare, şi i-a spus:

— O, fiule de împărat, pentru ce, precum văd, te-ai schimbat la chip?

— Mi-am adus aminte de ceva care mă îngrijorează, a răspuns fiul de împărat.

Şi fata a grăit:

— Cheamă în ajutor oastea tatălui tău şi vitejii lui.

Dar fiul de împărat a răspuns:

— Ce mă îngrijorează pe mine nu se sperie de oşti şi nu-i pasă de viteji.

— Ajută-te cu banii tatălui tău şi cu comorile lui, a spus

fata.

Şi fiul împăratului a grăit:

— Ce mă îngrijorează nu se mulţumeşte cu bani şi cu comori.

— Voi mărturisiţi, a grăit fata, că pentru voi este în cer un Dumnezeu, care vede şi care nu se vede, şi că el are putere asupra a toate câte sunt?

— Da, noi nu avem alt dumnezeu, afară de El, a răspuns fiul împăratului.

Şi fata a spus:

— Roagă-te lui, poate că are să te scape de mine.

Şi fiul împăratului a ridicat privirile către cer şi s-a rugat în inima lui, şi a strigat: „Doamne al meu, te chem într-ajutor în pricina care mă îngrijorează.” Şi a arătat cu mâna către fată, şi aceasta a căzut la pământ, arzând ca un cărbune. Şi fiul de împărat l-a proslăvit pe Allah şi i-a mulţumit, şi de-aci a dat pinteni calului, iar Allah (slavă şi mărire lui!) i-a uşurat călătoria şi i-a arătat drumul, până ce a ajuns în ţara lui şi a intrat în împărăţia părintelui său, după ce îşi pierduse nădejdea de viaţă.

Şi toate s-au petrecut după viclenia vizirului, care venise cu el anume ca să-l piardă în timpul călătoriei, dar Allah Preamăritul l-a scăpat. Şi ţi-am povestit acestea, o, împărate, numai ca să ştii că vizirii ticăloşi nu au cugete curate, şi gândurile lor tainice nu sunt bune pentru împăraţii lor. Aşa că ia aminte la asemenea treburi.

Şi împăratul şi-a plecat urechea şi a dat crezare vorbelor roabei, şi a poruncit să fie ucis fiul său, dar a intrat cel de al treilea vizir şi a spus:

— Am să vă scap eu de răutatea împăratului pe ziua de azi.

Iar pe urmă acest vizir a intrat la împărat, a sărutat pământul dintre mâinile lui şi a spus:

— O, împărate, eu îţi sunt sfetnic credincios şi-ţi duc grija şi ţie, şi împărăţiei tale, şi am să-ţi glăsuiesc un sfat

cuminte: nu te grăbi să-ţi omori copilul, răcoarea ochilor tăi şi rodul inimii tale. Se prea poate ca greşeala lui să fi fost un lucru de nimic, pe care să-l fi îngroşat dinaintea ta roaba aceasta. Că a ajuns până la mine că sătenii din două sate s-au zdrumicat unii pe alţii din pricina unui strop de miere.

— Păi cum s-a întâmplat asta? a întrebat împăratul.

Şi vizirul a spus:

Povestea celui de al treilea vizir

Află, o, împărate! A ajuns până la mine că un vânător vâna sălbăticiuni prin pustietăţi, şi într-o bună zi a intrat într-o peşteră din munte şi a găsit acolo o scorbură plină cu miere de albine. Şi a luat din mierea aceea în burduful pe care îl avea la el, şi-a pus burduful în spinare şi l-a adus în cetate, iar cu el avea şi un câine de vânătoare, şi tare îi era drag câinele acela. Şi vânătorul s-a oprit dinaintea dughenii unui negustor de unt şi i-a arătat mierea. Şi stăpânul dughenii a cumpărat mierea şi, deznodând burduful, a scos-o de acolo ca s-o cerceteze. Şi din burduf s-a scurs o picătură de miere, şi s-au strâns muştele la ea, şi la ele s-a repezit o pasăre, iar vânzătorul de unt avea o pisică, şi pisica a sărit asupra păsării, şi a văzut-o câinele vânătorului şi a sărit asupra ei şi a omorât-o, şi negustorul a dat în câine şi l-a omorât, şi vânătorul a sărit asupra negustorului şi l-a omorât. Iar cum negustorul de unt ţinea un sat, iar cum vânătorul ţinea alt sat, şi când sătenii au auzit de cele ce se întâmplaseră, şi-au înşfăcat armele şi straiele de luptă şi s-au ridicat unii asupra altora cu mânie, şi rândurile de luptători au dat piept în piept, şi pe dată între ei s-a vânturat paloşul, până au murit o sumedenie de oameni –

nimenea nu le ştie socoata, fără numai Allah Preamăritul!

A ajuns până la mine, o, împărate, în şirul altor poveşti despre vicleşugurile muiereşti, că soţul unei femei i-a dat acesteia un dirhem ca să cumpere pe el orez. Şi femeia a luat dirhemul şi s-a dus la vânzătorul de orez. Şi acela i-a dat orez şi a început să şuguiască cu ea şi să-i facă cu ochiul, zicându-i:

— Orezul nu e bun decât cu zahăr, şi, dacă vrei să-l ai, intră colea la mine oleacă.

Şi femeia a intrat la el în dugheană, şi vânzătorul de orez i-a spus robului său:

— Cântăreşte-i zahăr de un dirhem!

Dar pe urmă i-a făcut un semn, şi robul a luat basmaua femeii şi, deşertând-o de orez, a pus în locul lui ţărână, iar în loc de zahăr a pus nişte pietre, şi a legat basmaua şi a pus-o lângă femeie. Şi femeia a ieşit de la negustor, şi şi-a luat basmaua şi s-a dus acasă, gândind că în basma este zahăr şi orez. Iar când a ajuns acasă, a pus basmaua dinaintea bărbatului şi acela a găsit în basma ţărâna şi pietrele.

Şi când femeia a adus ceaunul, soţul ei i-a spus:

— Oare ti-am zis că avem să zidim ceva, de ne-ai adus ţărână şi pietre?

Şi, văzând asta, femeia a priceput că robul vânzătorului şi-a bătut joc de ea şi i-a spus soţului (iar ea venise cu ceaunul în mână):

— O, bărbate, din pricina necazului care m-a năucit, m-am dus să aduc o sită şi am adus un ceaun.

— Şi ce necaz te-a năucit? a întrebat-o soţul.

Şi ea a spus:

— O, bărbate, dirhemul pe care îl aveam mi-a căzut pe jos în târg şi mi-a fost ruşine să-l caut faţă de toată lumea, dar nu mi-a venit uşor că dirhemul se prăpădise. Şi am strâns ţărâna de pe locul acela, unde a căzut dirhemul, şi

gândeam s-o dau prin sită, şi iacătă că m-am dus să aduc sita şi am adus ceaunul.

Şi s-a dus şi a adus sita şi, dându-i-o bărbatului a spus:

— Cerne tu, că ochiul tău e mai bun ca ochiul meu.

Şi bărbatul s-a apucat de cernut ţărâna, până ce faţa şi barba i s-au umplut de praf, dar nu şi-a dat seama de ticăloşia soţiei sale şi de ceea ce s-a întâmplat din pricina ei.

Iată, o, împărate, o pildă de ticăloşie muierească. Ia aminte la vorbele lui Allah Preamăritul: „Chiar că mari sunt ticăloşiile voastre!” Şi mai iacătă şi alte spuse de-ale sale (slavă şi preamărire lui!): „Chiar că ticăloşiile Satanei au fost mărunte!”

Şi când a auzit spusele vizirului, împăratul i-a mulţumit şi s-a îmbunat, şi s-a scuturat de zăcăşia lui. Şi a chibzuit la vorbele lui Allah procitite de vizir, şi s-au aprins luminile sfatului bun în cerurile judecăţii şi ale cugetului său, şi s-a lepădat de pornirea smintită de a-şi ucide fiul.

Dar când a fost cea de a patra zi, a intrat la împărat roaba şi, sărutând pământul dintre mâinile lui, a spus:

— O, norocitule sultan, dăruitule cu judecată dreaptă, ţi-am înfăţişat jalba mea, dar tu m-ai obidit şi ai pregetat să mă despăgubeşti asupra prigonitorului meu, întrucât el este fiul tău şi sângele inimii tale. Dar împotriva lui are să mă sprijine Allah (slavă şi mărire lui!), aşa cum l-a sprijinit Allah pe fiul de împărat împotriva vizirului şi a tatălui său.

— Păi cum a fost? a întrebat-o împăratul.

Şi ea a spus:

A treia poveste a roabei

A ajuns până la mine, o, împărate, că un împărat dintre împăraţii care s-au dus avea un fiu, şi nu mai avea alţi copii. Şi când acest copil a ajuns la anii de însurătoare, tătâne-său l-a însurat cu fiica altui împărat, şi aceea era o fată împodobită cu frumuseţe şi gingăşie. Iar ea avea un văr care o peţise, dar ea nu s-a învoit a primi să se mărite cu el. Şi când el a aflat că domniţa a primit să se mărite cu altul, l-a cuprins ciuda. Şi vărul fetei s-a chibzuit să trimită daruri la vizirul împăratului care îşi căsătorise fiul cu fata aceea. Şi i-a trimis vizirului daruri măreţe, şi i-a cerut să închipuiască vreun tertip cu care să-l momească pe fiul împăratului în vreo capcană care să-i fie pricină de pierzanie. Şi i-a trimis vorbă vizirului: „O, vizirule, sunt atâta de înciudat pe fata unchiului meu, încât sunt împins la atare lucru!” Şi când darurile au ajuns la vizir, acesta i-a trimis vorbă tânărului: „Linişteşte-ţi sufletul şi răcoreşte-ţi ochii: vei dobândi de la mine ceea ce doreşti.”

Iar împăratul, tatăl fetei, a trimis după fiul împăratului, poftindu-l să vină în ţara lui, ca să intre la fata sa.

Şi când scrisoarea a ajuns la fiul împăratului, tatăl lui i-a îngăduit să se ducă şi l-a trimis cu el pe vizirul acela, care primise darurile. Şi a trimis cu ei o mie de călăreţi, şi daruri, şi palanchine, şi corturi, şi chioşcuri. Şi vizirul a plecat cu fiul împăratului, tăinuindu-şi ispita de a-l trage-n capcană, şi clocind în inimă viclenia împotriva lui. Şi când au dat într-o pustietate, vizirul şi-a amintit că acolo în munţi se află un izvor cu apă curgătoare, cu numele de Strălucitorul, şi că fitecine ar bea din el, dacă este bărbat se va preschimba în femeie. Şi când vizirul şi-a adus aminte de asta, le-a poruncit oştenilor să poposească nu departe de izvorul acela, iar el s-a săltat în şa şi i-a spus fiului împăratului:

— Nu vrei să vii cu mine să te uiţi la izvorul de apă de

aici?

Şi fiul împăratului a încălecat şi a plecat cu vizirul tatălui său, şi nu mai era nimeni cu ei. Şi de-aci au mers până au ajuns la izvorul acela. Şi fiul împăratului a descălecat şi s-a spălat pe mâini, şi a băut apă din izvor, şi dintr-odată s-a preschimbat în femeie. Şi pricepând aceasta, a început să geamă şi să plângă, cât şi-a pierdut simţirile. Şi vizirul s-a dus lângă el şi a început să-l căineze de ceea ce păţise, şi să-i spună:

— Ce ai păţit?

Şi flăcăul i-a povestit, şi când vizirul i-a auzit cuvintele, a început să se tânguiască şi să plângă:

— Ferească-te Allah Preamăritul de o belea ca asta! Cum de te-a ajuns asemenea pacoste şi te-a lovit o nenorocire atâta de mare, tocmai când călătoream bucuroşi că vei intra la fata împăratului? a strigat vizirul. Acuma nici nu mai ştiu, oare să ne mai ducem la ea ori ba, şi hotărârea ţine de tine. Ce-mi porunceşti, dară?

— Întoarce-te la tatăl meu, a spus tânărul, şi povesteşte-i ce am păţit. Eu nu mă mai clintesc de aici până nu scap de beleaua asta, ori am să mor de jale.

Şi fiul împăratului i-a scris tatălui său o scrisoare, înştiinţându-l de ceea ce i se întâmplase. Şi vizirul a luat scrisoarea şi s-a întors îndărăt în cetatea împăratului, lăsând oştenii şi pe tânăr, şi cetele care îi însoţeau, şi în taină se bucura de ceea ce păţise fiul împăratului. Şi vizirul a intrat la împărat şi l-a înştiinţat de păţania fiului său, şi i-a înmânat scrisoarea. Şi împăratul s-a mohorât pentru fiul său, cu mohorâre mare. Şi pe urmă a trimis la învăţaţi şi la cei ce cunoşteau tainele, ca să-i lămurească beleaua care se întâmplase cu fiul său, dar niciunul dintre ei nu i-a dat vreun răspuns.

Iar vizirul i-a trimis vărului fetei vestea fericită despre ceea ce se întâmplase cu fiul împăratului. Şi când a ajuns la

el scrisoarea, tânărul acela s-a bucurat straşnic şi a vrut să se însoare cu fata unchiului său, şi i-a trimis vizirului daruri scumpe şi bani mulţi, şi i-a mulţumit cu mulţumire mare.

În ceea ce îl priveşte pe fiul de împărat, d-apoi acela a rămas la izvor vreme de trei zile şi trei nopţi, nemâncat şi nebăut, şi şi-a pus nădejdea pentru cele ce păţise în Allah (slavă şi mărire lui!), cel care nu înşală nădejdile nimănuia. Şi când a fost cea de a patra noapte, deodată s-a ivit dinainte-i un călăreţ cu o coroană pe cap, cu un chip ca de fiu de împărat, iar călăreţul acela l-a întrebat pe fiul împăratului:

— Cine te-a adus aici, o, tinere?

Şi tânărul i-a istorisit ce-a păţit, şi i-a povestit că se ducea la soţia lui, ca să intre la ea, şi i-a împărtăşit, de asemeni, că vizirul îl adusese la acel izvor de apă, şi că a băut şi s-a întâmplat cu el ceea ce s-a întâmplat. Şi când tânărul povestea, mereu îl podidea plânsul, şi a început să plângă.

Şi când i-a auzit spusele, călăreţului i s-a făcut milă de el şi a spus:

— Vizirul acela al tatălui tău te-a băgat în buclucul acesta, întrucât de acest izvor nu ştie niciun om, afară de un singur ins.

Iar pe urmă călăreţul l-a poftit să încalece, şi tânărul a încălecat, şi călăreţul i-a spus:

— Hai cu mine la locuinţa mea, ai să-mi fii oaspete în noaptea asta.

— Spune-mi cine eşti, ca să merg cu tine, a zis tânărul.

Şi călăreţul i-a răspuns:

— Sunt fiul împăratului ginnilor, iar tu eşti fiu de împărat peste oameni; linişteşte-ţi, dar, sufletul şi răcoreşte-ţi ochii cu ceea ce îţi va alina necazurile şi amarul: pentru mine aceasta-i o nimica toată.

Şi tânărul a plecat cu el de la începutul zilei, şi şi-a părăsit vitejii şi oştenii, şi a mers cu el până la miezul

nopţii, şi atunci fiul împăratului ginnilor l-a întrebat:

— Oare tu ştii cât drum am străbătut în acest răstimp?

— Nu ştiu, a răspuns tânărul.

Şi fiul împăratului ginnilor i-a răspuns:

— Am străbătut un drum de un an pentru un călăreţ spornic.

Şi fiul de împărat s-a minunat şi a întrebat:

— Ce am să mă fac şi cum am să mă întorc la ai mei?

Şi călăreţul a răspuns:

— Aceasta nu este treaba ta, este treaba mea. Şi când te vei tămădui de boala ta, te vei întoarce la ai tăi mai repede decât ai clipi din ochi, şi aceasta pentru mine este o nimica toată.

Şi tânărul, auzind de la ginn vorbele acestea, a zburat de bucurie şi s-a gândit că asta-i ca-n vis. „Slavă celui Atotputernic, care îl face fericit pe nefericit!”, a strigat el, bucurându-se straşnic. Şi de-aci au mers până s-a făcut dimineaţă. Şi deodată au văzut un pământ înverzit şi înflorit, cu pomi înalţi, păsări cântătoare, grădini minunate şi palate falnice. Şi fiul împăratului ginnilor a descălecat, şi l-a îndemnat pe tânăr să se grăbească şi, luându-l de mână, a intrat cu el într-unul din palatele acelea, şi fiul de împărat a văzut oştime multă, şi dregători, şi viteji. Şi a petrecut la fiul împăratului ginnilor ziua aceea, mâncând şi bând. Iar când a venit noaptea, fiul împăratului ginnilor s-a ridicat şi a încălecat pe calul său, şi fiul împăratului oamenilor a încălecat şi el tot aşa, şi au ieşit sub vâlnicul nopţii, grăbind pasul, şi au mers până s-a făcut dimineaţă.

Şi deodată s-au pomenit pe un pământ negru, pustiu, plin de stânci şi pietre negre, asemenea unui colţ de iad, şi fiul împăratului de oameni a întrebat:

— Cum se cheamă pământul acesta?

Şi ginnul a răspuns:

— Se cheamă Pământul Negru şi este al unui împărat

dintre împăraţii ginnilor, pe care îl cheamă Cel-cu-două-aripi, şi care nu poate să fie încălcat de niciunul dintre împăraţi, şi niciunul dintre ei nu poate să calce pe el fără îngăduinţa lui. Stai, aşadar, pe loc până ce îi voi cere îngăduinţă.

Şi tânărul s-a oprit, iar ginnul a pierit pentru o clipită, şi s-a întors la el. Şi de-aci au purces şi au mers până au ajuns la un izvor de apă, care izvora din munţii negri.

— Dă-te jos! i-a spus ginnul tânărului, şi tânărul a descălecat de pe cal.

Şi atunci, ginnul i-a spus:

— Bea din izvorul acesta.

Şi tânărul a băut şi, pe clipă pe dată, a fost iar bărbat ca mai înainte, prin puterea lui Allah Preamăritul. Şi l-a întrebat pe ginn:

— O, fratele meu, cum se numeşte izvorul acesta?

— Se numeşte Izvorul Femeilor, a răspuns ginnul, şi orice femeie ar bea din el se preschimbă în bărbat. Încât dă slavă lui Allah Preamăritul, mulţumindu-i pentru înzdrăvenire, şi încalecă pe cal.

Şi fiul de împărat a căzut la pământ, mulţumindu-i lui Allah Preamăritul, şi au încălecat şi au mers, grăbind pasul, toată ziua, până au ajuns în ţara ginnilor. Şi tânărul a petrecut acolo noaptea în cea mai desfătată viaţă, şi au mâncat şi au băut până ce a venit noaptea următoare.

Şi pe urmă fiul împăratului ginnilor i-a spus:

— Vrei să te întorci la ai tăi în noapea aceasta?

— Da, vreau! Chiar că aşa se cade, a răspuns fiul de împărat.

Şi atunci, fiul împăratului ginnilor l-a chemat pe unul dintre robii tatălui său, pe nume Radjiz, şi i-a spus:

— Ia-l pe acest tânăr de la mine, aburcă-ţi-l pe umăr şi nu lăsa să se lumineze de ziuă până a ajunge la socrul şi la soţia sa.

— Ascult şi mă supun, cu dragoste şi bucurie! a răspuns

robul.

Iar pe urmă a pierit o clipită şi s-a întors în chip de ifrit, şi când tânărul l-a văzut, i-au zburat minţile şi a rămas încremenit.

— Nu ţi se va întâmpla nimic rău! i-a spus fiul împăratului ginnilor. Încalecă pe cal şi suie-te cu calul pe umărul lui.

— Nu, eu am să mă sui, da calul am să-l las la tine, a răspuns tânărul.

Şi pe urmă a descălecat şi s-a suit pe umărul robului, şi fiul împăratului ginnilor i-a spus:

— Închide ochii!

Şi el a închis ochii, şi robul a zburat cu el între pământ şi

cer, şi a zburat fără popas, iar tânărul nu mai ştia ce e cu el, şi nu a trecut ultima treime din noapte, că tânărul s-a trezit pe acoperişul palatului socrului său. Şi când a coborât pe acoperişul palatului, ifritul i-a spus:

— Coboară!

Şi el a coborât. Şi ifritul a grăit:

— Deschide ochii: iată palatul socrului tău şi al fetei lui.

Şi pe urmă l-a lăsat şi s-a dus, şi când s-a luminat de ziuă şi frica tânărului s-a potolit, a coborât de pe acoperişul palatului. Şi când l-a văzut pe tânăr cum cobora de pe terasă, socrul lui s-a ridicat să-l întâmpine, minunându-se că-l vedea pe terasa palatului:

— Ştiam că oamenii intră pe uşă, dar tu coborî din cer, i-a spus el.

Şi fiul împăratului i-a răspuns:

— Aşa a vrut Allah, slavă şi preamărire lui!

Şi împăratul s-a minunat de aceasta şi s-a bucurat că fiul împăratului a scăpat, iar când a răsărit soarele, socrul fiului de împărat a poruncit vizirului său să orânduiască un ospăţ falnic, şi vizirul a orânduit ospăţul, şi nunta s-a făcut precum se cuvenea. Iar pe urmă fiul împăratului a intrat la soţia sa şi a stat la ea două luni, şi pe urmă a plecat la cetatea tatălui său.

Dar în ceea ce îl priveşte pe vărul fetei, acela s-a prăpădit de ciudă şi de zavistie, când fiul împăratului a intrat la ea. Şi Allah (slavă şi preamărire lui!) l-a ajutat pe fiul împăratului împotriva lui şi a vizirului tatălui său. Şi a ajuns la tatăl lui cu soţia, în cea mai bună stare şi în fericire deplină, şi tatăl l-a întâmpinat cu oştenii şi cu vizirii săi. Şi eu mă rog lui Allah Preamăritul să-ţi dea biruinţă asupra vizirilor tăi, o, împărate, şi mă rog ţie să mă despăgubeşti cu ceea ce mi se cuvine de la fiul tău.

Şi împăratul, auzind acestea de la roabă, a poruncit să fie ucis fiul său.

Iar aceasta se întâmpla în cea de a patra zi, şi a intrat la împărat cel de al patrulea vizir şi a sărutat pământul dintre mâinile lui, şi a spus:

— Întărească-l şi ocrotească-l Allah pe împărat! O, împărate, mai zăboveşte cu treaba pe care ai hotărât-o, întrucât înţeleptul nu ia o hotărâre fără să cugete la urmările ei, şi zice cel ce a ticluit zicalele: „Aceluia care nu cugetă la urmări, soarta nu-i este prielnică.” A ajuns până la mine o poveste despre vicleşugurile muiereşti.

— Şi ce-a ajuns până la tine? a întrebat împăratul.

Şi vizirul a răspuns:

Povestea celui de al patrulea vizir

A ajuns până la mine, o, împărate, că a fost odată o femeie frumoasă, minunată, strălucită şi desăvârşită, care nu-şi avea seamăn. Şi au văzut-o nişte tineri cilibii şi s-au împătimit după ea, şi unul dintre ei a îndrăgit-o cu dragoste mare. Dar femeia aceea s-a ferit de ruşine şi nu s-a lăsat ispitită.

Şi s-a întâmplat că soţul ei a plecat odată într-o altă ţară, şi tânărul a început să-i scrie femeii, de mai multe ori, ci ea nu i-a răspuns. Şi tânărul s-a dus la o bătrână care locuia pe aproape, şi i s-a ploconit şi a început să i se plângă de dragostea care l-a răpus, şi de patima lui pentru acea femeie, şi să-i spună că vrea să se bucure de ea. „Mă pun chezaşă pentru aceasta şi n-are să-ţi fie de rău; am să te ajut să dobândeşti ceea ce vrei, de-o vrea Allah Preamăritul!”, a spus baba. Şi, auzind vorbele acestea, tânărul i-a dat un dinar şi s-a dus pe drumul lui.

Iar când s-a făcut dimineaţă, bătrâna s-a dus la femeie şi a înnădit prietenie şi chelemet cu ea, şi a început bătrâna

să se abată pe la ea în fiecare zi, şi prânzea cu ea, şi cina, şi lua de la ea mâncare pentru copiii ei. Şi bătrâna şuguia cu ea şi o înveselea, până i-a stricat felul de a fi şi a ajuns de nu se mai putea lipsi de bătrână nici măcar un ceas. Şi iacătă că bătrâna, ieşind odată de la femeie, a luat cu ea nişte pâine, a uns-o cu grăsime şi cu ardei şi, câteva zile în şir, i-a dat-o unei căţele s-o mănânce, şi căţeaua a început să se ţină pas cu pas după bătrână, ispitită de mângâieri şi de mâncare. Şi într-una din zile bătrâna a luat mai mult ardei şi grăsime şi i-a dat căţelei să mănânce. Şi când căţeaua a înfulecat tot, au început să-i lăcrimeze ochii din pricina iuţimii ardeiului, şi căţeaua venea plângând după bătrână. Iar femeia s-a minunat ca de o minune şi a întrebat-o pe bătrână:

— O, maică, de ce plânge căţeaua asta?

— O, fata mea, a răspuns bătrâna, povestea ei este de mirare. Căţeaua asta a fost o femeie, tovărăşica şi surata mea, şi era până peste poate ca frumuseţe, minunăţie, strălucire şi desăvârşire, şi s-a ispitit după ea un tânăr de pe uliţa ei şi s-a aprins după ea cu o dragoste amarnică şi cu patimă. Şi i-a trimis el vorbă de mai multe ori, nădăjduind că ea are să se înduplece şi să se milească de el, ci ea s-a îndărătnicit, iar eu o povăţuiam şi-i ziceam: „O, fata mea, ascultă-l în tot ce-ţi spune, fie-ţi milă de el şi arată-te dulce cu el”, ci ea nu a luat aminte la povaţa mea. Şi când tânărul şi-a pierdut răbdarea, s-a plâns unui prieten de-al lui, şi acela i-a făcut nişte vrăji şi i-au preschimbat înfăţişarea omenească în înfăţişare de câine. Şi când a văzut ce a păţit, în ce stare a ajuns şi cum i s-a schimbat înfăţişarea (şi nu s-a găsit nimenea să-i fie milă de ea, afară de mine), a venit la mine, în casa mea, şi a început să se alinte pe lângă mine şi să-mi sărute mâinile şi picioarele, plângând şi scâncind. Şi am cunoscut-o şi i-am zis: „De câte ori te-am sfătuit, dar nu ţi-au fost de niciun folos sfaturile

mele!” Şi când am văzut-o în starea aceasta, mi s-a făcut milă de ea şi am lăsat-o să stea la mine. Şi iacăt-o aşa cum este, şi ori de câte ori îşi aduce aminte de ce a fost ea altădată, îşi plânge de milă.

Şi când a auzit spusele bătrânei, femeia a fost cuprinsă de o frică mare şi a strigat:

— O, maică a mea, mă jur pe Allah, m-ai speriat cu povestea asta!

— De ce ţi-e frică? a întrebat bătrâna.

Şi femeia a răspuns:

— Un tânăr frumos s-a îndrăgostit de mine şi mi-a scris de mai multe ori, ci eu m-am îndărătnicit şi-acuma mi-e frică să nu păţesc şi eu ce-a păţit căţeaua asta.

— Ia seama, o, fata mea, să nu te împotriveşti, că tare mi-e frică pentru tine, a grăit bătrâna. Dacă nu ştii unde locuieşte tânărul, spune-mi mie cum arată şi am să ţi-l aduc. Nu lăsa nicio inimă să se chinuiască din pricina ta!

Şi femeia i l-a zugrăvit bătrânei pe tânăr, iar bătrâna se făcea că nu ştie nimic şi se prefăcea că nu-l cunoaşte, şi pe urmă a spus:

— Am să mă duc şi am să întreb de el.

Şi ieşind de la femeie, bătrâna s-a dus la tânăr şi i-a spus:

— Linişteşte-ţi sufletul: i-am descântat femeii basna. Mâine după-amiază să mă aştepţi la capătul uliţii până ce voi veni. Am să te iau şi avem să ne ducem la ea acasă, şi tu ai să te veseleşti cu ea până la sfârşitul zilei şi toată noaptea.

Şi tânărul s-a învoioşit cu bucurie mare, şi i-a dat bătrânei doi dinari şi i-a spus:

— Când am să-mi stâmpăr patima, am să-ţi dau zece dinari.

Iar bătrâna s-a întors la femeie şi i-a spus:

— L-am cunoscut şi am vorbit cu el, şi am văzut că e tare supărat pe tine şi avea de gând să-ţi facă rău, da eu l-am tot îmbiat să vină mâine pe la ceasul chemării la

rugăciunea de amiază.

Şi femeia s-a bucurat cu bucurie mare şi a strigat:

— O, măicuţa mea, dacă i se va linişti inima şi va veni mâine la amiază, am să-ti dau zece dinari.

— Ai să afli de venirea lui numai de la mine, a răspuns bătrâna.

Şi când a fost dimineaţă, bătrâna a spus:

— Pregăteşte masa, dichiseşte-te şi îmbracă-te cu ce ai tu mai scump, iar eu am să mă duc şi am să-l aduc la tine.

Şi femeia s-a apucat să se dichisească şi să gătească de masă. Iar cât despre bătrână, aceasta a ieşit şi s-a dus să-l aştepte pe tânăr, dar tânărul n-a venit. Şi bătrâna s-a tot învârtit căutându-l, dar nu i-a dat de urmă. Şi-atunci, şi-a zis în sineşi: „Ce să fac? Nu cumva mâncarea pe care a pregătit-o şi banii pe care mi i-a făgăduit au să se prăpădească degeaba? Ba n-am să las eu să mi se vântuiască vicleşugul, ci am să caut pe un altul şi am să-l aduc la ea!” Şi pe când mergea ea aşa pe uliţi, a văzut deodată un tânăr frumos, cu urmele drumeţitului pe chip, şi s-a dus la el şi i s-a temenit, şi l-a întrebat:

— Nu vrei să mănânci şi să bei, şi o femeie care stă gata pentru tine?

— Păi unde? a întrebat omul.

Şi bătrâna a răspuns:

— La mine, în casa mea.

Şi omul s-a dus cu bătrâna, dar ea nu ştia că el este soţul femeii cu pricina. Şi, ajungând acasă, a bătut la uşă, şi femeia i-a deschis uşa. Şi când bătrâna a intrat, femeia a dat fuga să se gătească, să se îmbrace şi să se parfumeze. Şi femeia l-a dus pe bărbat în odaia de oaspeţi, înciudată rău. Iar când femeia a intrat şi a dat cu ochii de omul care şedea lângă bătrână, s-a grăbit să ticluiască un vicleşug şi o înşelătorie, şi pe clipă pe dată a chibzuit ce să facă.

Şi-a scos papucul din picior şi i-a spus bărbatului ei:

— Nu aşa au fost legăminteie dintre mine şi tine! Cum de mă înşeli aşa şi-mi faci asemenea lucruri? Când am aflat că te-ai întors, te-am pus la încercare cu ajutorul acestei bătrâne, şi tu ai dat buzna la ceea ce ţi-am cerut să nu faci. Acuma văd eu bine care îţi sunt năravurile şi cum îţi calci legământul care era între noi. Că eu până acuma te-am crezut cinstit, dar ochii mei te-au văzut cu bătrâna aceasta, şi umbli la muieri stricate!

Şi a început să-i dea cu papucul în cap, iar el făgăduia totul şi se jura că nu a înşelat-o în viaţa lui şi că nu a făcut nimic din ce bănuieşte ea. Şi nu mai contenea să se jure pe Allah Preamăritul, iar femeia îl lovea şi plângea şi ţipa: „Veniţi, o, musulmanilor!” Şi el îi astupa gura cu mâna, iar ea îl muşca. Şi soţul a început să se umilească în faţa ei, şi-i săruta mâinile şi picioarele, ci ea nu se îndura să-l ierte şi nu înceta să-l lovească cu mâna după ceafă.

Iar pe urmă i-a făcut semn bătrânei ca s-o apuce de mână. Şi bătrâna a venit la ea şi a început să-i sărute mâinile şi picioarele şi, într-un sfârşit, i-a potolit. Şi când au şezut jos, bărbatul a început să-i sărute bătrânei mâinile şi să-i spună:

— Răsplătească-te Allah Preamăritul cu tot binele, că m-ai scăpat din mâinile ei!

Iar bătrâna se minuna de şiretenia femeii şi de prefăcătoria ei.

Iată, o, împărate, o pildă de prefăcătorie muierească, de şiretenie şi de marghioleală de-a lor.

Şi, auzind toate acestea, împăratul a scos învăţătură din povestea vizirului şi s-a răzgândit să-şi omoare fiul.

Dar când a fost în cea de a cincea zi, a intrat la împărat roaba, ţinând în mână o cupă cu otravă, şi a început să ceară ajutor şi să se lovească peste obraji şi peste faţă, şi a spus:

— O, împărate, ori ai să te dovedeşti drept cu mine şi ai să mă despăgubeşti de la fiul tău cu ceea ce îmi datorează, ori am să beau această cupă cu otravă şi am să mor, şi păcatul pentru moartea mea va rămâne până la Ziua învierii. Vizirii tăi mă învinuiesc de vicleşuguri şi de prefăcătorie, dar nu se află pe lume oameni mai prefăcuţi decât ei. Oare n-ai auzit, o, împărate, povestea cu giuvaiergiul şi roaba?

— Da ce-a fost cu ei, o, copilo? a întrebat împăratul.

Şi copila a spus:

A patra poveste a roabei

A ajuns până la mine, o, norocitule împărate, că a fost cândva un giuvaiergiu dedat cu dragostea de femei şi cu băutul de vin. Şi odată s-a dus la un prieten de-al lui şi, uitându-se la un perete de-al casei acestuia, a văzut chipul zugrăvit al unei fetişcane atâta de strălucite, de minunate şi de nurlii, cum nu mai văzuseră niciodată cei visători. Şi giuvaiergiul a stat să se tot uite la ea, minunându-se de frumuseţea acelui chip, şi dragostea pentru icoana fetei i-a năpădit inima, încât a dat în boală şi-a ajuns de mai că pierise. Şi unul dintre prietenii lui a venit pe la el şi, şezând jos lângă el, a început să-l întrebe ce are şi după ce plânge. Şi giuvaiergiul a spus:

— O, fratele meu, toată boala mea şi tot ce m-a prăpădit, de la dragoste-i. M-am îndrăgostit de o icoană zugrăvită pe un perete din casa unui ortac de-al meu.

Şi prietenul giuvaiergiului a început să-l dojenească şi a spus:

— Asta-i din pricina puţinătăţiii tale de minte! Cum să te

îndrăgosteşti de o icoană de pe un perete, care nu-i decât o închipuire, care nu căşunează nimic, nu vede şi nu aude, nu cheamă şi nu alungă?

— Zugrăvitorul care a înfaţişat-o n-a putut s-o facă decât după chipul unei femei minunate, a spus giuvaiergiul.

Şi prietenul lui a grăit:

— Poate că acela care a zugrăvit-o a născocit-o din capul lui.

— Oricum ar fi fost să fie, eu mor din dragoste pentru ea, a spus giuvaiergiul. Dacă se află pe lume o făptură asemănătoare cu această închipuire, nădăjduiesc că Allah Preamăritul are să-mi lungească viaţa până când am să ajung s-o văd.

Şi când au plecat cei de faţă, au început să cerceteze cine a zugrăvit-o pe femeia aceea şi au aflat că cel care o zugrăvise a plecat în altă ţară. Şi i-au scris o scrisoare, căinindu-i-se de starea ortacului lor şi întrebându-l despre zugrăvitura aceea şi de unde a izvodit-o: a scos-o, oare, din închipuirea lui sau a văzut vreun chip asemenea ei pe lume. Şi zugrăvitorul care o zugrăvise le-a trimis următorul răspuns: „Am zugrăvit acel chip după tiparul unei fete, cântăreaţă la un vizir, în cetatea Kaşmirului, pe meleagurile Indului.” Şi când giuvaiergiul a aflat despre asta (iar el locuia în ţara perşilor), s-a pregătit şi a plecat, îndreptându-se către ţările Indiei, şi a ajuns în cetatea aceea, după o călătorie lungă. Şi, ajungând în cetatea aceea şi aşezându-se acolo, s-a dus odată la un boiangiu care locuia în cetatea aceea (iar boiangiul acela era un om hâtru, mintos şi isteţ) şi l-a întrebat despre împăratul lor şi despre obiceiurile lui.

— Cât despre împăratul nostru, a spus boiangiul, d-apoi este un împărat drept, bun la inimă, binefăcător cu locuitorii din împărăţia lui, şi împarte dreptatea cinstit între supuşii săi, şi decât numai pe vrăjitori nu-i iubeşte el pe lume. Când îi cade pe mână vreun vrăjitor ori vreo vrăjitoare, îi aruncă într-un puţ din afara cetăţii şi îi lasă

acolo nemâncaţi, până mor.

Pe urmă giuvaiergiul a început să-l întrebe pe boiangiu despre viziri. Şi boiangiul i-a povestit despre viaţa fiecărui vizir şi despre obiceiurile fiecăruia şi, într-un sfârşit, a venit vorba şi despre fata aceea cântăreaţă, şi boiangiul a spus:

— Este la *cutare* vizir.

Şi giuvaiergiul după asta a aşteptat câteva zile, până a izbutit să închipuiască un şiretlic. Pe urmă, într-o noapte ploioasă cu tunete şi vânt mare, a ieşit, luând cu el nişte scule de spărgător, şi s-a dus la casa acelui vizir, stăpânul fetei. A agăţat pe zid, cu nişte cârlige, o scară şi s-a suit pe terasa palatului şi, ajungând acolo, s-a uitat în palat şi a văzut un pat de marmură în care dormea o fată, asemănătoare cu luna când străluceşte în cea de a paisprezecea noapte a ei. Şi s-a dus la ea şi a stat jos la căpătâiul ei, şi a tras învelitoarea de pe ea, şi deodată a băgat de seamă că învelitoarea era de zarafir şi la capetele ei erau nişte lumânări, şi fiecare lumânare era înfiptă într-un sfeşnic din aur roşu, iar lumânările erau din ambră. Iar sub perna fetei era o cutie de argint, în care se aflau toate giuvaierurile ei, şi sipeţelul şedea închis lângă capul fetei.

Şi giuvaiergiul a scos un cuţit şi a înţepat-o pe fată în poponeţ, pricinuindu-i o rană vădită. Şi fata a sărit din somn speriată şi înfricoşată şi, văzându-l pe giuvaiergiu, i-a fost frică să ţipe şi a tăcut, gândind că el vrea să-i fure odoarele. „Ia sipeţelul cu tot ce se află în el, nu ţi-e de niciun folos să mă omori, şi mă pun sub ocrotirea mărinimiei tale”, a spus ea. Şi giuvaiergiul a luat sipeţelul cu ceea ce se afla în el şi s-a dus.

Dar când s-a făcut dimineaţă, şi-a pus hainele cele mai scumpe şi, luând cu sine cutia în care se aflau podoabele, s-a dus la oblăduitorul cetăţii, a sărutat pământul dinaintea lui şi a spus:

— O, împărate, sunt un supus credincios al tău, şi de

baştină sunt de pe meleagurile Horasanului. Am venit aici ca să mă statornicesc sub puternicia ta, întrucât s-a dus vestea despre bunătatea şi nepărtinirea ta faţă de supuşii tăi, şi am jinduit să mă aflu sub steagul tău. Am ajuns în cetatea aceasta aseară şi, găsind porţile închise, m-am culcat lângă ele. Şi când eram între somn şi trezie, deodată am văzut patru femei, una dintre ele fiind călare pe o mătură, iar cealaltă călare pe un târş, şi am priceput, o, împărate, că erau nişte vrăjitoare care zburau înspre cetatea ta. Şi una dintre ele a venit la mine şi m-a împins cu piciorul, şi m-a lovit cu o coadă de vulpe, pe care o avea în mână. Şi m-a stârnit rău. Şi m-a cuprins mânia din pricina loviturii, şi am lovit-o şi eu cu un cuţit pe care îl aveam la mine, şi am nimerit-o drept în bucă, atunci când tocmai da să se întoarcă să plece. Şi când am înţepat-o, a luat-o la fugă şi a pierdut, iacătă, sipetul acesta cu tot ce se află în el, şi eu l-am luat şi l-am deschis, şi am văzut în el podoabele acestea scumpe. Ia-le, eu nu am trebuinţă de ele, întrucât eu sunt un ins sihăstrit în munţi şi am izgonit cele pământeşti din inima mea, şi m-am lepădat de bucuriile lumeşti, şi jinduiesc după chipul lui Allah Preamăritul.

Şi a pus sipetul dinaintea împăratului şi s-a dus.

Şi după ce el a ieşit de la împărat, împăratul a deschis cutia şi a scos toate odoarele de acolo, a început să le petreacă prin mâini şi a găsit printre ele un gherdan pe care i-l dăruise cândva vizirului ce era stăpânul fetei. Şi l-a chemat pe vizirul acela şi, când vizirul s-a înfăţişat, i-a spus:

— Iacătă gherdanul pe care ţi l-am dăruit.

Şi, văzând gherdanul, vizirul l-a cunoscut şi i-a spus împăratului:

— Da, iar eu l-am dăruit unei roabe, cântăreţe a mea.

— Adu-mi-o pe fata aceea numaidecât! i-a spus vizirului împăratul.

Şi vizirul a adus fata, şi când fata s-a înfăţişat dinaintea

împăratului, împăratul a spus:

— Dezveleşte-i bucile şi vezi de este pe ele vreo rană sau nu.

Şi vizirul i-a dezvelit fetei bucile şi a văzut pe una o rană de cuţit, şi i-a spus împăratului:

— Da, o, doamne, are o rană acolo.

— Asta-i vrăjitoare, precum mi-a spus pustnicul acela, cu adevărat şi fără de tăgadă! i-a spus vizirului împăratul.

Şi pe urmă a poruncit ca fata să fie aruncată în fântâna vrăjitorilor, şi fata a fost aruncată în fântână chiar în ziua aceea.

Iar când s-a lăsat noaptea şi giuvaiergiul a aflat că vicleşugul lui izbutise, s-a dus la paznicul fântânii, aducând în mână o pungă în care erau o mie de dinari, şi a stat jos la tăifasuială cu paznicul până a trecut o treime din noapte, şi pe urmă a început să i se mărturisească şi i-a spus:

— Află, o, fratele meu, că fata aceea este nevinovată în privinţa celor puse pe seama ei, şi iaca eu am băgat-o în bucluc.

Şi i-a povestit toată tărăşenia, de la început până la sfârşit, şi pe urmă a spus:

— O, fratele meu, ia punga aceasta, în ea sunt o mie de dinari, şi dă-mi-o pe fată: am să mă duc cu ea în ţara mea. Dinarii aceştia îţi vor fi mai de folos decât întemniţarea fetei; bucură-te de darul nostru, şi noi amândoi avem să chemăm asupra ta milele şi ocrotirea lui Allah.

Şi paznicul, auzind povestea giuvaiergiului, s-a minunat până peste poate de vicleşugul lui şi de cum a izbutit el, şi a luat punga cu ceea ce se afla în ea, şi i-a dat giuvaiergiului fata, cu învoiala să nu mai zăbovească în cetatea aceea cu ea nici măcar un ceas. Şi giuvaiergiul a luat numaidecât fata şi a purces, zorind pasul, până a ajuns în ţara lui, dobândind ceea ce râvnise.

Aşa că vezi, o, împărate, care sunt vicleşugurile

bărbaţilor şi ticăloşia lor. Vizirii tăi te opresc să mă despăgubeşti de ceea ce mi se datorează, dar mâine avem să stăm cu tine dinaintea Judecătorului cel Drept şi are să-mi dea el ceea ce mi se cuvine de la tine, o, împărate!

Şi împăratul, auzind vorbele roabei, a poruncit să fie ucis fiul său.

Şi a intrat la el cel de al cincelea vizir şi a sărutat pământul dintre mâinile lui, şi a spus:

— O, împărate preamărite, zăboveşte şi nu te pripi să-ţi omori fiul! Adesea, după pripeală urmează căinţele, şi mă tem că ai să te căieşti cum s-a căit un ins care pe urmă nu a mai râs în viaţa lui.

— Păi cum a fost, o, vizirule? a întrebat împăratul.

Şi vizirul a spus:

Povestea celui de al cincilea vizir

A ajuns până la mine, o, împărate, că a fost odată un ins dintre cei de neam ales şi plini de blagă, şi avea bani, şi slugi, şi robi, şi moşii, şi a murit, şi s-a înfăţişat la mila lui Allah Preamăritul, şi a lăsat un fiu micuţ. Şi când micuţul a crescut, s-a pus pe mâncat şi pe băut, şi pe ascultat muzichii şi cântece, şi a-şi dovedi dărnicia, şi a împărţit şi a risipit banii pe care i-i lăsase tătâne-său, încât bogăţia aceea toată s-a fituit.

Iar când s-a fituit toată bogăţia aceea pe care i-o lăsase tătâne-său, şi din care nu a mai rămas nimic, tânărul a început să vândă robii şi slugile, şi moşiile, şi a prăpădit tot ce avea: şi banii tatălui şi tot, şi a sărăcit de-a ajuns să trudească la rând cu toţi truditorii. Şi a dus-o el aşa vreme de un an. Şi când, într-o bună zi, şedea lângă un zid

aşteptând să vină careva să-l năimească, deodată s-a apropiat de el un ins cu înfăţişarea şi cu îmbrăcămintea falnice, şi i-a dat bineţe. Şi tânărul a întrebat:

— O, uncheşule, oare m-ai cunoscut cândva?

— Nu te-am cunoscut nicidecum, o, tinere, a răspuns insul, dar văd pe tine urmele belşugului, măcar că acuma te afli în starea aceasta.

— O, uncheşule, a răspuns tânărul, s-a împlinit judeţul şi triştea. Ai, oare, o, uncheşule cu chip de lumină, vreo treabă la care să mă năimeşti?

— O, copilul meu, a răspuns acela, aş vrea să te năimesc pentru o treabă uşoară.

— Şi la ce anume, o, uncheşule? a întrebat tânărul.

Şi moşneagul a spus:

— Suntem zece bătrâni într-o casă şi nu avem pe nimeni care să aibă grijă de noi. Avem pentru tine atâta mâncare şi îmbrăcăminte cât vrei, şi, dacă ne-ai sluji, ai căpăta de la noi atâta belşug şi atâţia bani cât să-ţi ajungă, şi poate că Allah îţi va da îndărăt prin noi norocul.

— Ascult şi mă supun! a răspuns tânărul.

Şi bătrânul i-a spus:

— Am numai o învoială să-ţi pun!

— Şi care îţi este învoiala, o, uncheşule? a întrebat tânărul.

Şi bătrânul a spus:

— O, copilul meu, este ca tu să ne păstrezi tainele şi tot ceea ce ai să vezi la noi, şi când ai să ne vezi că plângem, să nu ne întrebi de pricina plânsetelor noastre.

— Bine, o, uncheşule, a răspuns tânărul.

Şi atunci, bătrânul i-a spus:

— O, copilul meu, hai cu mine, sub binecuvântarea lui Allah Preamăritul!

Şi tânărul a pornit după bătrân, şi acela l-a dus la baie şi l-a băgat acolo, şi a dat jos de pe trupul lui murdăria veche,

iar pe urmă bătrânul a trimis un om, şi acela a adus o haină frumoasă de pânză, şi bătrânul l-a îmbrăcat cu ea pe tânăr, şi s-a dus cu el acasă la soţii lui. Şi când tânărul a intrat, s-a văzut într-o casă înalt zidită, cu nişte pilaştri voinici, mare, cu nişte iatacuri orânduite unul faţă cu altul, şi cu nişte săli, şi în fiecare sală era câte un havuz cu apă, peste care ciripeau păsările, iar ferestrele dădeau din toate părţile către o grădină minunată, ce se afla tot în damul acela. Şi bătrânul l-a dus pe tânăr într-o încăpere, şi tânărul a văzut că era împodobită cu marmură de felurite culori, şi cu tavanul zugrăvit cu lazur şi aur strălucitor, iar podeaua era acoperită cu chilimuri de mătase, şi a găsit acolo zece bătrâni care şedeau unul dinaintea altuia, îmbrăcaţi în haine de jale, şi plângeau şi suspinau, şi s-a minunat şi a gândit să-l întrebe pe bătrân, dar şi-a adus aminte de învoială şi şi-a ţinut limba. Şi bătrânul i-a înmânat tânărului un sipet în care erau treizeci de mii de dinari, şi i-a spus:

— O, copilul meu, cheltuieşte din acest sipet pentru noi şi pentru tine atâta cât trebuie, având încrederea noastră, şi nu uita ceea ce te-am sfătuit.

Şi tânărul a răspuns:

— Ascult şi mă supun.

Şi a cheltuit pentru bătrâni banii, vreme de zile şi de nopţi, şi pe urmă unul dintre ei a murit, şi tovarăşii lui l-au luat şi l-au spălat, şi l-au înfaşurat în giulgiu, şi l-au înmormântat în grădina din spatele casei, şi moartea n-a mai contenit să-i ia unul după altul, până a mai rămas numai bătrânul acela care îl tocmise, şi nu se mai afla un al treilea cu ei, şi au trăit astfel câţiva ani, iar pe urmă bătrânul s-a îmbolnăvit.

Şi când tânărul a pierdut nădejdea că bătrânul va mai trăi, s-a dus la el şi i-a mărturisit durerea sa, iar pe urmă a spus:

— O, uncheşule, v-am slujit şi nu v-am părăsit, slujindu-vă, nicio clipită, vreme de douăzeci de ani, şi v-am fost

credincios şi v-am slujit cu sârg, cât am putut.

— Da, o, copilul meu, a răspuns bătrânul, ne-ai slujit până au murit aceşti bătrâni şi s-au înfăţişat dinaintea lui Allah Preamăritul şi Preaslăvitul, şi nimenea nu poate să ocolească moartea.

— O, stăpâne al meu, a grăit tânărul, eşti la un ceas greu şi tare aş vrea să mă lămureşti care este pricina plânsului vostru şi a hohotelor voastre necurmate, şi a mâhnirii şi a suspinelor.

— O, copilul meu, a răspuns bătrânul, nu îţi este de nicio trebuinţă să afli; nu mă sili să fac ceea ce nu pot. M-am rugat la Allah Preamăritul să nu mai ispitească pe nimeni cu ispitirea mea, şi, dacă vrei să scapi de ceea ce ne-a prăpădit pe noi, să nu deschizi, iată, uşa aceea.

Şi i-a arătat cu mâna uşa şi l-a sfătuit să nu o deschidă, şi a grăit:

— Iar dacă vrei să te ajungă ceea ce ne-a ajuns pe noi, deschide-o: vei afla pricina celor ce ai văzut la noi, încât te vei căi, dar căinţa îţi va fi zadarnică.

Şi pe urmă boala bătrânului s-a înrăutăţit, şi bătrânul a murit, şi tânărul l-a spălat cu mâna lui şi l-a înfăşurat în giulgiu, şi l-a îngropat lângă soţii lui. Şi tânărul a rămas pe mai departe în casa aceea, încuiat cu toate câte se găseau acolo, da sta tot îngândurat şi cugetând la ceea ce se întâmplase cu bătrânul. Şi, într-o zi, chibzuia la vorbele bătrânului, care îi lăsase cu limbă de moarte să nu deschidă uşa, şi deodată i s-a năzărit să se uite la ea. Şi s-a sculat, şi s-a dus, şi a căutat până ce a dat de o uşă mică, pe care un păianjen îşi ţesuse pânza, şi la uşă erau patru lacăte din oţel; şi când tânărul s-a uitat la ea, şi-a adus aminte de ceea ce îl prevestise bătrânul, şi a plecat de lângă uşă. Ci sufletul îl tot îmboldea să deschidă uşa, şi el s-a înfrânat şapte zile, dar în a opta zi sufletul l-a biruit şi tânărul a strigat:

— Numaidecât am să deschid uşa şi am să mă uit, orice-o fi să mi se tragă din asta! De judeţul lui Allah Preamăritul şi de ursitoare nimenea nu scapă, şi nimica nu are să se întâmple dacă nu e după vrerea lui Allah!

Şi s-a sculat, şi a deschis uşa, după ce a spart lacătele. Şi, deschizând uşa, a văzut o hrubă îngustă, şi a intrat în hrubă, şi a mers vreme de trei ceasuri, şi deodată a ieşit pe malul unei ape curgătoare mari. Şi tânărul s-a minunat şi a început să se preumble pe mal, holbându-se şi la dreapta, şi la stânga, şi deodată a văzut un vultur mare, care s-a coborât din văzduh şi l-a înhăţat pe tânăr în gheare, şi a zburat cu el printre cer şi pământ, până ce a poposit pe un ostrov din mijlocul mării. Şi l-a slobozit pe tânăr în ostrovul acela şi s-a dus, iar tânărul a rămas acolo năuc, neştiind încotro să se îndrepte.

Şi când, într-o zi, sta aşa, deodată au strălucit pe mare pânzele unei corăbii, ca o steluţă pe cer, şi gândurile tânărului s-au legat de corabia aceea, şi nădăjduia că în ea va fi izbăvirea lui. Şi a început să se uite la corabie, şi aceasta s-a apropiat tare de el. Şi când corabia s-a apropiat, tânărul a văzut că era o luntre făcută din os de elefant şi din lemn de abanos, cu vâsle de santal şi aloe, toată învrâstată cu dungi din aur strălucitor, şi în ea şedeau zece copile neprihănite, asemănătoare cu nişte lune. Şi, văzându-l pe tânăr, au sărit din luntre, au început să-i sărute mâinile şi au spus: „Tu eşti împăratul-mire!” Iar pe urmă s-a apropiat de el o copilă asemănătoare cu soarele neacoperit pe un cer fără nori, şi care ţinea în mână o năframă de mătase, în care se aflau nişte veşminte împărăteşti şi o coroană din aur împodobită cu toate soiurile de rubine şi safire, şi, apropiindu-se, l-a îmbrăcat şi l-a încununat cu coroana. Şi copilele l-au purtat pe tânăr pe braţe până la luntre, şi tânărul a văzut în ea tot soiul de chilimuri din mătase de felurite culori, şi au întins pânzele şi au purces pe valurile mării.

„Şi, pomenindu-mă aşa, povestea tânărul mai apoi, am socotit că era un vis şi habar n-aveam unde mă duc ele, iar când am poposit la ţărm, am văzut că ţărmul era plin de oşti, al căror număr nu-l ştia nimeni, afară de Allah (slavă şi mărire lui!), şi războinicii erau îmbrăcaţi în zale. Şi mi s-au adus cinci cai focoşi, înşăuaţi cu şei din aur împodobite cu tot soiul de mărgăritare şi de pietre scumpe. Şi am luat unul dintre ei şi am încălecat, iar ceilalţi patru veneau după mine. Şi când am încălecat, deasupra capului meu s-au împreunat steagurile şi flamurile; şi au bubuit tobele; şi au bătut darabanele; şi oştenii s-au rânduit de-a dreapta şi de-a stânga mea; dar eu îmi tot ziceam: «Visez ori sunt treaz?» Şi am mers întruna, nevenindu-mi să cred că sunt înconjurat de asemenea măreţie, şi gândind că acestea erau nişte năzăriri din vis, până când ne-am apropiat de o pajişte verde, unde se aflau nişte palate, nişte grădini, nişte pomi, şi canale, şi flori, şi păsări care îl preamăreau pe Allah, unul, Biruitorul.”

Şi pe când se întâmplau toate acestea, deodată au ieşit din palatele acelea şi din grădini nişte oşteni asemenea unui şuvoi când se revarsă, şi au umplut pajiştea. Şi, apropiindu-se de tânăr, oştenii s-au oprit. Şi din mijlocul lor a ieşit împăratul, care numai el era călare, iar înaintea lui mergeau pe jos câţiva curteni de-ai lui. Ajungând lângă tânăr, împăratul acela a descălecat şi, văzând că împăratul a descălecat, tânărul a descălecat şi el, şi şi-au dat bineţe unul altuia cu cele mai alese plecăciuni, iar pe urmă au încălecat iarăşi. Şi împăratul i-a spus tânărului:

— Pofteşte cu noi, eşti oaspetele meu!

Şi tânărul a pornit cu împăratul, tăinuind cu el, iar alaiul s-a orânduit şi a mers înaintea lor până la palatul împăratului. Iar pe urmă s-au dat jos de pe cai şi au intrat cu toţii în palat, iar mâna tânărului era în mâna împăratului. Şi împăratul l-a poftit pe un jeţ din aur şi a stat jos lângă el.

Şi când împăratul şi-a ridicat vălul de pe faţă, s-a arătat că era o copilandră asemănătoare cu soarele neacoperit pe un cer fără nori: frumoasă, minunată, strălucitoare şi desăvârşită, falnică şi marghiolită. Şi tânărul s-a uitat şi a văzut o fericire mare şi o mulţumire deplină, şi a început să se mire de frumuseţea fetişcanei şi de nurii ei, iar ea i-a spus:

— Află, o, împărate, că eu sunt împărăteasa acestor pământuri, şi toţi oştenii pe care i-ai văzut şi toţi cei pe care i-ai întâlnit, fie călăreţi, fie pedestraşi, sunt femei, şi nu se află bărbaţi printre ele. Iar la noi, în ţara aceasta, bărbaţii ară, seamănă, seceră şi muncesc, lucrează pământul, zidesc cetăţi şi au grijă de trebuinţele celor care se îndeletnicesc cu feluritele meşteşuguri; în ceea ce le priveşte pe femei, d-apoi ele sunt judecători şi slujbaşi obşteşti, şi oşteni.

Şi tânărul s-a minunat până peste poate de toate acestea, şi pe când ei vorbeau astfel, deodată a intrat vizirul şi s-a văzut că acesta era o bătrână căruntă, cuviincioasă, strălucită şi falnică.

— Pofteşte pe judecător şi martorii! a spus împărăteasa.

Şi bătrâna s-a dus să-i aducă, iar împărăteasa s-a întors către tânăr şi a început să tăifăsuiască cu el şi să-l înveselească, risipindu-i tristeţea cu vorbe mângâietoare. Iar pe urmă s-a răsucit către el şi l-a întrebat:

— Oare te învoieşti să-ţi fiu soţie?

Şi tânărul s-a sculat şi a început să sărute pământul dintre mâinile împărătesei, dar ea nu i-a îngăduit. Iar tânărul a spus:

— O, stăpână, eu îţi sunt slugă umilă, care te va sluji!

Ci împărăteasa a grăit:

— Oare tu nu vezi toate slugile acestea, şi oştenii, şi bogăţiile, şi comorile, şi zahareaua pe care le-ai băgat de seamă?

— Da, văd, a răspuns tânărul.

Şi împărăteasa a spus:

— Toate acestea stau dinainte-ţi, foloseşte-te de ele, dând şi dăruind, precum ţi-o fi placul.

Iar pe urmă a arătat către o uşă încuiată şi a spus:

— Fă ce vrei cu toate, afară de uşa aceea, iat-o; să n-o deschizi: când ai s-o deschizi, ai să te căieşti, dar căinţa nu are să-ţi aducă nicio dobândă.

Şi nici nu-şi isprăvise ea bine vorbele, că s-a şi înfăţişat vizireasa, şi cu ea judecătoriţa şi martorele, şi când au venit (şi toate erau bătrâne, cu nişte plete ce le cădeau pe umeri, mândre şi falnice) şi s-au rânduit dinaintea împărătesei, ea le-a poruncit să-i încheie hârtia de căsătorie, şi i s-a dat tânărul ca soţ. Şi împărăteasa a orânduit ospeţele şi a adunat oştencele, şi când au mâncat şi au băut, tânărul a intrat la ea şi a găsit-o neprihănită şi fecioară. I-a luat fecioria şi a sălăşluit cu ea şapte ani, în cea mai dulce, mai desfătată, mai fericită şi mai huzurită viaţă.

Dar odată, într-o bună zi, şi-a adus aminte de uşa încuiată şi şi-a zis: „Dacă în dosul ei nu ar fi nişte comori pricopsite, cu mult mai mult decât cele pe care le-am văzut, soţia mea nu mi-ar fi cerut să n-o deschid!” Şi s-a sculat, şi a deschis uşa, şi deodată în dosul ei a dat de pasărea aceea care îl luase de pe ţărmul mării şi îl adusese pe ostrov. Şi când l-a văzut, pasărea a strigat:

— Nu se află scăpare pentru obrazul aceluia care niciodată nu se stăpâneşte!

Şi, văzând pasărea şi auzindu-i vorbele, tânărul a luat-o la fugă, dar pasărea s-a ţinut după el şi, prinzându-l, a zburat cu el printre cer şi pământ depărtare de un ceas, iar pe urmă l-a lăsat pe locul de unde îl răpise şi a pierit. Iar el a rămas pe loc, iar pe urmă, venindu-şi în minţi, şi-a adus aminte cât noroc văzuse mai înainte, câtă fălnicie, câtă preţuire şi cum mergeau oştenii înaintea lui, iar el poruncea şi poprea, şi a început să plângă şi să suspine. Şi s-a tânguit

pe ţărmul mării, acolo unde îl lăsase pasărea, două luni, şi jinduia să se întoarcă la soţie.

Şi, într-o noapte, când nu putea să doarmă şi cugeta cu jale, deodată s-a auzit un glas, al cărui sunet îl auzea, dar nu vedea cine grăieşte, şi glasul acela striga:

— Ce mari au fost desfătările! Nu au să se mai întoarcă, nu au să se mai întoarcă cele ce s-au dus! Sporeşte-ţi jalea!

Şi, auzind acestea, tânărul a încetat să mai tragă nădejde că o va mai dobândi vreodată pe împărătească şi că se va mai întoarce la fericirea aceea, pe care o cunoscuse. Iar pe urmă a intrat în casa în care fuseseră bătrânii, şi a priceput că şi ei au păţit întocmai cum păţise el, şi că aceasta era pricina plânsului lor şi a amarului, şi i-a înţeles apoi. Şi pe tânăr l-a năpădit jalea şi urâtul, şi a intrat în sala aceea, şi tot plângea şi suspina, nemaiîmbiindu-se nici să mănânce, nici să bea, şi nici să se bucure de miresmele desfătătoare, şi nici să mai râdă, şi, într-un sfârşit, a murit şi a fost înmormântat lângă bătrânii aceia.

Aşa că să ştii, o, împărate, că pripeala nu e de lăudat şi că ea nu duce decât la căinţă. Iacătă sfatul pe care ţi-l dau eu!

Şi, auzind aceste cuvinte, împăratul le-a dat ascultare şi s-a oprit să-şi omoare fiul.

Când însă a fost cea de a şasea zi, a intrat la împărat roaba, ţinând în mână un jungher tras din teacă, şi a spus:

— Află, o, doamne al meu, că dacă nu ai să-mi împlineşti jalba şi nu ai să-ţi preacinsteşti dreptatea şi fala dinaintea celor care m-au obidit – iar aceştia sunt vizirii tăi, care tot născocesc că femeile se ţin de şiretlicuri, vicleşuguri şi înşelăciuni şi se reped să-mi vatăme dreptatea şi să-l împingă pe împărat să se lepede de pricina mea. Ci iată că eu am să-ti dovedesc că bărbaţii sunt mai haini decât femeile, povestindu-ţi despre fiul unui împărat când a ajuns între patru ochi cu soţia unui negustor.

— Păi ce s-a petrecut între el şi ea? a întrebat împăratul.

Şi roaba a spus:

A cincea poveste a roabei

A ajuns până la mine, o, norocitule împărate, că a fost odată un negustor tare zuliar, şi care avea o soţie frumoasă şi minunată. Şi de mare teamă pentru ea, şi de zulie, nu sălăşluia cu ea în cetate, ci i-a ridicat un palat afară din cetate, aşezat departe de celelalte case, şi l-a împresurat cu ziduri, şi l-a întărit cu stâlpi, şi i-a pus nişte porţi de nepătruns, ferecându-le cu lacăte grele. Şi când voia să plece, negustorul încuia porţile şi lua cheile, şi le agăţa la gât.

Şi într-o bună zi negustorul era în cetate, iar fiul împăratului de peste cetatea aceea ieşise să se plimbe şi să hoinărească, şi a văzut locul acela pustiu. Şi l-a măsurat cu privirile îndelung, şi dinaintea ochilor lui strălucea palatul acela, şi fiul împăratului a văzut în el o femeie îmbrăcată falnic, care se ivise la una dintre ferestre.

Şi când tânărul a văzut-o, şi-a pierdut minţile de frumuseţea şi de minunăţia ei, şi a dat să intre la ea, dar aceasta era peste putinţă, şi l-a chemat pe un slujitor dintre slugile lui şi acela i-a adus o călimară şi nişte hârtie, şi fiul împăratului a scris, vorbind despre starea şi despre dragostea lui şi, înfigând hârtia în vârful unei săgeţi, a slobozit săgeata către palat. Şi săgeata a căzut dinaintea femeii, pe când aceasta se preumbla prin grădină, şi femeia i-a spus uneia dintre roabele sale:

— Fugi degrabă după hârtia aceea şi adu-mi-o!

Iar ea se pricepea să citească scrisele şi, citind hârtia, a înţeles că îi vorbea fiul împăratului despre dragostea,

aleanul şi patima care îl năpădiseră, şi i-a scris un răspuns la scrisoarea lui, spunându-i că în inima ei a pătruns o dragoste şi mai mare decât dragostea tânărului. Iar pe urmă a ieşit la fereastră şi l-a văzut pe fiul împăratului, şi i-a aruncat răspunsul, şi dorul de el i-a crescut, şi fiul împăratului, văzând-o, s-a apropiat de ferestrele palatului şi a spus:

— Aruncă-mi o sfoară, am să agăţ de ea cheia aceasta, iar tu ai s-o iei.

Şi femeia i-a aruncat fiului împăratului o sfoară, şi el a legat de ea cheia, iar pe urmă s-a dus la vizirii lui şi li s-a jeluit că e îndrăgostit de femeia aceea şi nu mai are putere să rabde fără ea.

— Şi ce îmi porunceşti să fac? a întrebat unul dintre viziri.

Şi fiul împăratului i-a spus:

— Vreau să mă bagi într-un cufăr şi să-l duci în palatul acelui negustor. Prefă-te că acel cufăr este al tău, şi eu am să capăt ceea ce vreau de la femeia aceea, şi am să petrec la ea câteva zile, iar pe urmă ai să-ţi ceri cufărul îndărăt.

Şi vizirul a răspuns:

— Cu drag şi cu bucurie!

Şi fiul împăratului s-a dus acasă şi s-a culcat într-un cufăr pe care îl avea, iar vizirul a încuiat cufărul şi l-a dus în palatul negustorului. Iar negustorul, înfăţişându-se dinaintea vizirului, i-a sărutat mâinile şi a spus:

— Poate că stăpânul nostru, vizirul, vrea să ne ceară vreo slujbă ori are vreo dorinţă pe care noi vom fi norociţi s-o îndeplinim?

— Vreau de la tine, a spus vizirul, să pui cufărul acesta în locul care îţi este cel mai scump.

Şi negustorul le-a spus hamalilor:

— Luati-l!

Şi cufărul a fost luat, iar negustorul l-a băgat în palat şi l-a pus într-una din odăile sale. Iar pe urmă a plecat la treburile lui.

Şi atunci, femeia aceea a venit la cufăr şi l-a descuiat cu cheia pe care o avea la ea, şi din cufăr a ieşit tânărul, asemenea unei lune, şi văzându-l, femeia şi-a pus odoarele ei cele mai frumoase, şi l-a poftit în sala de oaspeţi, şi s-au aşezat la mâncare şi la băutură şapte zile, şi de fiecare dată când se întorcea soţul ei, femeia îl băga pe fiul împăratului în cufăr şi încuia cufărul. Dar când a fost într-una din zile, împăratul a întrebat de fiul său, şi vizirul a dat fuga degrabă la casa negustorului şi i-a cerut îndărăt cufărul, tocmai când negustorul venise acasă mai devreme, la un ceas neobişnuit, şi a bătut la uşă, şi femeia l-a auzit şi, luându-l pe fiul împăratului, l-a băgat în cufăr, dar, zăpăcindu-se, a uitat să-l încuie. Şi când negustorul a venit cu hamalii, aceştia au luat cufărul de capac, şi cufărul s-a deschis, şi s-au uitat în el, şi deodată au văzut că acolo sta întins fiul împăratului. Şi când negustorul l-a văzut şi l-a cunoscut, a ieşit la vizir şi i-a spus:

— Du-te şi ia-l pe fiul împăratului, niciunul dintre noi nu poate să-l atingă.

Şi vizirul a intrat şi l-a luat, şi pe urmă au plecat toţi. Şi când ei au plecat, negustorul s-a despărţit de femeia aceea şi a pus jurământ că nu se va mai căsători niciodată.

A ajuns până la mine, tot aşa, o, norocitule împărate, că un ins dintre oamenii învăţaţi s-a dus odată în târg şi a văzut o slugă pentru care se făceau strigările de vânzare. A cumpărat sluga şi a adus-o acasă, şi i-a spus soţiei:

— Ai grijă de el.

Şi sluga a stat la el o vreme şi, într-o zi, insul acela i-a spus soţiei:

— Du-te mâine în grădină să te preumbli, să hoinăreşti şi să te veseleşti.

Şi femeia a răspuns:

— Cu drag şi cu bucurie!

Şi când sluga a auzit acestea, a luat nişte mâncare pe

care a pregătit-o chiar în noaptea aceea, şi tot aşa a pregătit nişte băutură, nişte mezelicuri şi nişte fructe. Iar pe urmă a ieşit în grădină şi a ascuns mâncarea sub un pom, şi băuturile sub alt pom, şi tot aşa fructele şi mezelicurile le-a ascuns sub alţi pomi, în calea soţiei stăpânului său.

Şi când s-a făcut dimineaţă, insul acela i-a poruncit slugii să meargă cu stăpână-sa în grădină şi a poruncit să ia cu el cele de trebuinţă, precum mâncare, băutură şi poame.

Şi femeia a ieşit şi a încălecat, şi sluga a mers cu ea, până au ajuns în grădina aceea. Şi când au ajuns acolo, a cârâit un corb, şi sluga a strigat:

— Drept ai spus!

Şi stăpâna lui a întrebat:

— Oare ai înţeles ce a spus corbul?

— Da, o, stăpâna mea, a răspuns el.

Şi stăpâna lui a întrebat:

— Da ce a spus?

— O, stăpâna mea, a răspuns sluga, a spus: „Sub pomul acela se află nişte mâncare, poftiţi s-o mâncaţi!”

— Văd că ştii graiul păsărilor, a spus stăpâna lui.

Şi sluga a răspuns:

— Da!

Şi stăpâna lui s-a dus la pom şi a văzut mâncarea pregătită, şi când a mâncat, s-a minunat până peste poate şi a gândit că sluga chiar ştie graiul păsărilor. Şi, după ce au mâncat din mâncarea aceea, au pornit să hoinărească prin grădină, şi a cârâit un corb, şi sluga i-a spus:

— Adevăr ai grăit!

— Ce spune? a întrebat-o pe slugă stăpâna.

Şi acela a răspuns:

— O, stăpână, spune: „Sub pomul de colo este o carafa cu apă înmiresmată cu mosc, şi nişte vin vechi.”

Şi femeia s-a dus cu el şi a găsit toate acestea, şi minunarea ei a sporit, şi sluga a crescut în ochii ei. Şi a stat ea cu sluga şi a băut, iar după ce au băut, au început să se

preumble prin grădină, şi a cârâit un corb, şi sluga a grăit:

— Adevăr ai grăit!

— Ce spune corbul acela? a întrebat-o stăpâna pe slugă.

Şi sluga a răspuns:

— Spune: „Sub pomul de colo sunt nişte poame şi nişte mezelicuri.”

Şi s-au dus la pom şi au găsit poamele şi mezelicurile, iar pe urmă au pornit să hoinărească prin grădină, şi un corb a cârâit, iar sluga a luat o piatră şi a aruncat cu ea după corb.

— De ce dai cu piatra după el, şi ce-a zis? a întrebat stăpâna.

Şi sluga a răspuns:

— O, stăpână, zice nişte vorbe pe care nu pot să ţi le spun!

— Spune-le şi nu te sfii de mine: între tine şi mine nu stă nimic! i-a răspuns stăpâna.

Şi sluga a început să zică:

— Nu!

Iar ea zicea:

— Spune!

Şi îl tot rugă şi, într-un sfârşit, el a spus:

— Corbul mi-a zis: „Fă cu stăpâna ta ceea ce face soţul ei cu ea.”

Şi, auzind vorbele acestea, stăpâna lui s-a pus pe un râs, de s-a prăbuşit pe spate, şi pe urmă a strigat:

— Treaba nu e anevoioasă, şi nu pot să mă împotrivesc tie în asta!

Şi s-a dus la pom şi a aşternut sub el un preş, şi a chemat sluga, ca să-şi împlinească dorinţa cu ea.

Şi deodată s-a ivit dindărătul slugii stăpânul, care se uita la el şi a spus:

— Ei, băiatule, ce e cu stăpâna ta de zace aici şi plânge?

— O, stăpâne, a răspuns sluga, a căzut din pom şi a murit, şi nu ţi-a mai înapoiat-o decât numai Allah (slavă şi

mărire lui!), şi s-a întins aici pentru o clipită ca să-şi tragă sufletul.

Şi când femeia l-a văzut lângă ea pe bărbatu-său, s-a ridicat prefacându-se bolnavă şi plângându-se că are dureri, şi icnind:

— Of, şalele! Of, coasta! Veniţi încoace, o, dragilor, eu n-o mai duc mult!

Şi soţul ei s-a pierdut cu firea şi a chemat sluga, şi i-a spus:

— Adu-i stăpânei tale un cal şi sui-o pe el!

Şi când ea a încălecat, soţul ei a apucat de o scară a şeii, iar sluga de scara cealaltă şi soţul îi zicea femeii:

— Allah are să te scape şi are să te tămăduiască!

Iată, o, împărate, unul dintre vicleşugurile bărbaţilor şi una dintre ticăloşiile lor; încât să nu te abată vizirii tăi de la ceea ce eşti dator, şi să mă despăgubeşti de ceea ce mi se cuvine!

Şi roaba a început să plângă şi, când împăratul a văzut-o că plânge (iar ea îi era cea mai dragă dintre toate roabele), a dat poruncă să fie ucis fiul lui.

Şi a intrat la el cel de al şaselea vizir şi a sărutat pământul dintre mâinile lui, şi a spus:

— Acoperească-l Allah cu slavă pe împărat! Îţi sunt credincios şi te povăţuiesc să zăboveşti în privinţa fiului tău, întrucât minciuna chiar că este ca fumul, iar adevărul şade pe stâlpi tari. Lumina adevărului împrăştie bezna minciunii, şi să ştii că vicleşugurile femeilor sunt mari. Că a zis Allah Preamăritul în slăvită lui *Carte:* „într-adevăr, mari sunt ticăloşiile voastre!” A ajuns până la mine o poveste despre o femeie care le-a ticluit mai marilor dintr-o împărăţie un şiretlic cum nimenea nu mai ticluise un altul asemenea, până atunci.

— Păi cum a fost? a întrebat împăratul.

Şi vizirul a spus:

Povestea celui de al şaselea vizir

(Şi vizirul povesteşte anecdota intitulată *Viclenia muierească,* în traducerea lui Mardrus, aflată în vol. IX, pag. 158, a ediţiei prezente, apoi conchide:)

Aşa că vezi, o, doamne împărate al nostru, ce şiretlic le-a ticluit acelor inşi femeia aceea.

(După care vizirul povesteşte anecdota intitulată *Cele trei dorinţe,* în traducerea lui Mardrus, aflată în voi. VIII, pag. 80, a ediţiei prezente. Apoi continuă:)

Şi toate acestea, o, împărate, s-au întâmplat din pricina gândului smintit al femeii, şi eu ţi le-am povestit ca să te încredinţezi că femeile sunt neroade şi smucite la minte, şi nu au în gândurile lor decât sminteli. Încât să nu dai ascultare vorbelor lor şi să nu-ţi omori fiul, sângele inimii tale. Că ai să-ţi întinezi pomenirea după ce nu vei mai fi.

Şi împăratul s-a răzgândit să-şi omoare fiul.

Iar când a fost cea de a şaptea zi, a venit roaba aceea şi s-a înfăţişat la împărat, ţipând. Şi aprinsese un foc mare. Şi a fost adusă la împărat ţinută de poalele rochiei. Şi împăratul a întrebat-o:

— Pentru ce ai făcut asta?

Şi ea a răspuns:

— Dacă nu ai să-mi faci dreptate faţă de fiul tău, am să mă arunc în focul acesta. Am ajuns de mi-e silă de viaţă şi, înainte de a veni la tine, mi-am scris testamentul, mi-am împărţit banii şi m-am hotărât să mor, iar tu ai să te căieşti

cu toate căinţele, cum s-a căit împăratul care a oropsit-o pe paznica de la baie.

— Păi cum a fost? a întrebat împăratul.

Şi roaba a spus:

Cea de a şasea poveste a roabei

A ajuns până la mine, o, împărate, că a fost odată o femeie, temătoare de Allah, cumpătată şi cucernică, şi care venea adesea în palatul unui împărat, şi venirea ei era socotită binecuvântată, şi era întâmpinată de apropiaţii împăratului cu mare cinstire. Şi odată a intrat în palat, ca de obicei, şi a şezut lângă soţia împăratului, şi soţia împăratului i-a dat o salbă care preţuia o mie de dinari şi a spus:

— O, fetiţo, ia salba asta şi ţine-o până ies din baie, şi să ai grijă de ea. (Iar baia era în palat).

Şi femeia a luat salba şi s-a aciuat într-un ungher din iatacurile împărăteşti, aşteptând ca împărăteasa să se ducă la baia care se afla în locuinţa ei, şi să se întoarcă. Iar pe urmă a pus salba sub preşul de rugăciune şi a început să se roage. Şi a venit în zbor o pasăre şi a luat salba, şi a pus-o într-o crăpătură dintr-un colţ al palatului, când paznica plecase pentru nişte nevoi. Şi femeia s-a întors şi nu ştia de aceasta. Şi când soţia împăratului a ieşit de la baie, i-a cerut paznicei salba, dar paznica nu a mai găsit-o şi a început s-o caute, şi n-a aflat-o, şi nu i-a mai dat de urmă. Şi paznica a zis:

— Mă jur pe Allah, o, daică, nimeni n-a fost la mine, şi, când am luat salba, am pus-o sub preşuleţul de rugăciune, şi nu ştiu, poate că a văzut-o vreo slugă şi, prilejuindu-se de nebăgarea mea de seamă, a luat-o, dar despre asta numai

Allah Preamăritul ştie.

Şi când a auzit acestea, împăratul i-a poruncit soţiei sale s-o muncească pe paznică prin foc şi s-o bată amarnic. Şi împărăteasa a început s-o muncească cu toate muncile, dar femeia nu mărturisea nimic şi nu învinuia pe nimeni. Şi după asta împăratul a poruncit să fie băgată la temniţă şi priponită în lanţuri, şi a fost întemniţată. Iar pe urmă, într-una din zile, împăratul şedea în palatul său, între havuzuri, şi soţia lui sta lângă el, şi deodată privirile împăratului au căzut asupra păsării care tocmai scotea salba aceea din crăpătura de la colţul palatului. Şi împăratul a chemat o roabă, şi ea a prins pasărea şi i-a luat salba. Şi atunci, împăratul a priceput că femeia-paznică a fost obidită, şi s-a căit de ceea ce făcuse cu ea. Şi a dat poruncă să fie adusă, şi când ea s-a înfăţişat, a început s-o sărute pe creştet, iar pe urmă s-a apucat să plângă şi să-şi ceară iertare, şi să se amărască de ceea ce făcuse cu ea. Şi a poruncit să i se dea bani mulţi, dar femeia nu a vrut să-i ia, iar pe urmă l-a iertat şi a plecat, şi s-a juruit că nu are să mai intre în nicio casă. Şi a hălăduit prin munţi şi văi, şi l-a slujit pe Allah Preamăritul până ce a murit.

A ajuns până la mine tot aşa, o, împărate, în şirul de povestiri despre ticăloşiile bărbaţilor, că doi porumbei, soţ şi soţie, şi-au strâns în cuib pe iarnă nişte grâu şi nişte orz, dar, când a venit vremea de vară, boabele s-au uscat şi s-au micşorat. Şi soţul i-a zis soţiei:

— Tu ai dijmuit boabele!

Dar ea i-a spus:

— Nu, mă jur pe Allah, n-am dijmuit nimic!

Dar el nu a crezut-o şi a început s-o bată cu aripile şi s-o lovească cu ciocul până a omorât-o. Dar când a venit vremea rece, boabele s-au făcut iar aşa cum fuseseră, şi soţul a priceput că şi-a omorât soţia pe nedrept şi la mânie, şi a început să se căiască, atunci când căinţa nu îi mai era

de niciun folos. Şi s-a întins alături de soţie, hohotind după ea şi plângând, şi amărându-se, şi n-a mai vrut nici să mănânce, nici să bea, şi s-a îmbolnăvit şi a bolit până ce a murit.

A ajuns până la mine tot aşa, în şirul de povestiri despre ticăloşiile bărbaţilor asupra femeilor, o poveste şi mai de minunare decât toate.

— Scoate ceea ce ai, a mormăit împăratul.

Şi roaba a spus:

— O, împărate, a fost odată o fată dintre fetele de împăraţi, care nu-şi avea seamăn pe vremurile ei, ca frumuseţe, gingăşie, întocmire, potrivealã, strălucire şi vino-ncoace, şi nimenea nu le zbura minţile bărbaţilor ca ea. Şi spunea: „Nu am seamăn pe vremurile mele.” Şi toţi fiii de împăraţi au peţit-o, ci ea nu s-a învoit să-l ia pe niciunul dintre ei, şi numele ei era ad-Datma.

Şi zicea ea: „Cu mine are să se însoare numai acela care mă va dovedi în focul luptei, al bătăliei şi al înfruntării, şi dacă cineva mă va birui, mă voi duce la el ca soaţă cu bucurie în inimă, iar dacă îl voi birui eu, aceluia am să-i iau calul şi armele, şi am să-i scriu pe frunte: «Acesta este *cutare,* dezrobitul.»” Şi fiii de împăraţi veneau la ea de pe toate meleagurile mai îndepărtate ori mai apropiate, ci ea îi biruia şi îi da de ocară, şi îi văduvea de arme, şi îi pecetluia cu fierul înroşit.

Şi a auzit de ea fiul unui împărat de-al perşilor, pe nume Bahram, şi a pornit către ea, străbătând multă depărtare, şi a luat cu el bani, cai şi oameni, şi bogăţii din bogăţiile împărăteşti. Şi a mers până a ajuns la ea, iar când a ajuns, i-a trimis tatălui ei un dar strălucit, şi împăratul i-a arătat bunăvoinţă şi i-a dovedit cea mai aleasă cinstire. Şi pe urmă fiul de împărat şi-a trimis vizirii să-i ducă veste că el vrea să-i ceară fata în căsătorie, şi tatăl ei i-a trimis un sol şi i-a spus:

— O, fiul meu, cât despre fiica mea, ad-Datma, apoi eu

nu am putere asupra ei, întrucât a pus jurământ că nu are să se mărite decât cu acela care o va birui pe câmpul de luptă.

— Am venit din cetatea mea cunoscând această pricină, i-a răspuns fiul de împărat.

Şi împăratul a spus:

— Mâine te vei întâmpina cu ea.

Iar când a fost a doua zi, tatăl fetei a trimis la ea şi i-a cerut îngăduinţă s-o vadă. Şi, când a auzit despre toate, fata s-a pregătit de bătălie, şi şi-a pus platoşa de bătălie, şi a ieşit pe meidan, şi fiul de împărat i-a ieşit în întâmpinare şi s-a hotărât să se înfrunte cu ea. Şi oamenii au auzit de asta şi au venit din toate părţile în chiar ziua aceea. Şi ad-Datma a ieşit îmbrăcată, încinsă şi acoperită cu vălul, iar fiul de împărat a întâmpinat-o, fiind în cea mai bună stare, îmbrăcat cu cea mai straşnică platoşă şi cu cele mai desăvârşite zale. Şi fiecare dintre ei s-a repezit asupra celuilalt, şi şi-au tot frământat caii şi s-au izbit vreme lungă, şi fata de împărat s-o dumirit că fiul de împărat era de o dârzenie şi o vitejie cum nu mai văzuse la alţii. Şi s-a temut că fiul de împărat are s-o dea de ocară dinaintea celor de faţă, şi a priceput că, fără de îndoială, are s-o biruiască, şi s-a gândit să închipuiască un tertip şi să-i ticluiască un şiretlic, şi şi-a descoperit chipul, şi deodată s-a vădit că chipu-i strălucea mai luminos ca luna, şi când fiul de împărat s-a uitat la ea, a rămas uluit, şi puterile i-au scăzut, şi dârzenia i s-a topit. Iar fata de împărat, văzând acestea, s-a repezit asupra lui şi l-a prăbuşit din şa, şi fiul de împărat a fost în mâinile ei ca o vrabie în ghearele unui vultur, şi înfăţişarea ei l-a năucit şi nu mai pricepea ce e cu el. Şi fata i-a luat calul, şi armele, şi hainele, şi l-a pecetluit cu fierul roşu şi i-a dat drumul.

Şi când s-a trezit din năucire, fiul de împărat a zăcut câteva zile, fără să se atingă nici de mâncare, nici de

băutură, şi fără să mai doarmă de amărăciune, şi dragostea pentru fată i-a năpădit inima. Şi a trimis robii la tatăl lui şi i-a scris într-o scrisoare că nu poate să se întoarcă în ţara sa până nu va dobândi ceea ce râvneşte, ori altminteri va muri. Şi când scrisoarea a ajuns la tatăl său, acela s-a mohorât şi a vrut să-i trimită fiului său nişte viteji şi nişte oşteni, dar vizirii lui l-au ţinut de la aceasta şi l-au înduplecat să aibă răbdare.

Iar fiul de împărat, ca să-şi împlinească dorul, s-a folosit de un şiretlic. S-a prefăcut într-un bătrân slăbănog şi a pornit către grădina fetei de împărat, acolo unde se ducea ea adesea, şi l-a găsit pe grădinar şi i-a spus:

— Sunt un străin de prin ţări îndepărtate, şi încă din tinereţe până la ceasul de acum mă pricep să lucrez bine pământul şi să îngrijesc pomii şi florile, şi nimenea nu ştie asta ca mine.

Şi, auzindu-i vorbele, grădinarul s-a bucurat până peste poate şi l-a dus în grădină şi le-a spus slugilor să stea la poruncile lui. Şi fiul de împărat s-a apucat de treabă şi a început să orânduiască pomii şi să îngrijească de poame. Şi într-o zi, pe când se petreceau toate acestea, deodată au intrat în grădină nişte robi cu nişte catâri încărcaţi cu chilimuri şi cu farfuriuri, şi când fiul de împărat a întrebat ce pricină-i aduce, i s-a spus: „Fata împăratului vrea să se preumble prin grădină.” Şi fiul de împărat s-a dus şi a luat nişte podoabe şi nişte odoare din ţara sa, pe care le avea la el, şi, aducându-le în grădină, a stat jos acolo şi a aşternut câteva dintre odoarele acelea dinainte-i şi a început să tremure, chipurile, din pricina bătrâneţii, a neputerii şi a slăbiciunii. Iar când a trecut un ceas, au venit nişte roabe şi nişte eunuci, şi în mijlocul lor păşea împărătiţa, ca luna între stele, şi s-au apropiat şi au început să se preumble prin grădină, şi să culeagă poame, hoinărind, şi l-au văzut pe insul care şedea sub pom. Şi s-au apropiat de el (iar acesta era fiul de împărat) şi s-au uitat la el, şi deodată au

văzut că era un moşneag bătrân, căruia îi tremurau mâinile şi picioarele, iar dinaintea lui erau aşternute podoabele şi odoarele din odoarele împărăteşti.

Şi văzându-le, fetele s-au mirat şi au început să-l întrebe ce face cu podoabele acelea. Şi el a spus:

— Vreau să mă însor, pentru podoabele acestea, cu vreuna dintre voi.

Şi fetele au început să râdă de el şi au spus:

— Când te vei însura, ce ai de gând să faci?

Şi fiul de împărat a răspuns:

— Am s-o sărut pe soţia mea o dată şi am să mă despart de ea.

— Ţi-o dau de soţie pe fata aceasta, a spus împărătiţa.

Şi fiul de împărat s-a ridicat, sprijinindu-se în toiag, tremurând şi împleticindu-se şi, după ce a sărutat-o pe fată, i-a dat podoabele şi odoarele. Şi fata s-a bucurat, şi toate au

început să râdă de fiul de împărat, şi pe urmă au plecat acasă la ele. Iar când a fost a doua zi, fetele au intrat în grădină şi au venit la fiul de împărat, şi l-au văzut că şedea tot acolo, şi dinaintea lui erau deşternute şi mai multe podoabe şi odoare decât întâia oară. Şi s-au aşezat lângă el şi au întrebat:

— O, moşule, ce faci cu podoabele acestea?

Şi fiul de împărat a răspuns:

— Mă voi însura pentru ele cu vreuna dintre voi.

— Te însor cu fata aceasta, a spus împărătiţa.

Şi fiul de împărat s-a ridicat şi a sărutat-o pe fată, şi i-a dat podoabele şi odoarele, şi toate au plecat acasă la ele. Şi când fata de împărat a văzut podoabele şi odoarele pe care fiul de împărat le-a dat fetelor, şi-a zis în sineşi: „Eu am cele mai multe drepturi la acestea şi nu am să păţesc nimic rău din asta.”

Şi când a fost dimineaţa, a ieşit din locuinţa ei singură, luând o înfăţişare de roabă dintre roabe şi, pe furiş, a venit la moşneag şi, ajungând la el, a spus:

— O, moşule, eu sunt fata împăratului, vrei să te însori cu mine?

— Cu drag şi cu bucurie! a răspuns fiul de împărat.

Şi a scos nişte podoabe şi nişte odoare încă şi mai alese ca soi şi mai scumpe ca preţ, şi le-a dăruit fetei de împărat, şi s-a ridicat ca s-o sărute (iar ea se simţea neprimejduită şi liniştită). Şi, apropiindu-se de ea, a înşfacat-o straşnic şi a trântit-o la pământ, şi i-a spart fecioria şi a întrebat:

— Oare tu nu mă cunoşti?

— Cine eşti? a întrebat fata împăratului.

Şi fiul de împărat a răspuns:

— Sunt Bahram, fiul împăratului persan. Mi-am schimbat înfăţişarea şi m-am despărţit de ai mei şi de ţara mea de dragul tău.

Şi fata s-a ridicat de sub el în tăcere, fără să-i dea niciun

răspuns şi fără să-i spună nicio vorbă, după cele ce păţise, şi îşi zicea în sineşi: „Dacă am să-l ucid, uciderea lui nu-mi va aduce niciun folos.” Iar pe urmă a cugetat şi şi-a zis: „Nu mai am acuma nicio putinţă, decât să fug cu el în ţara lui.” Şi a strâns bani şi bogăţii, şi a trimis un mesager la fiul împăratului, dându-i de ştire despre aceasta, pentru ca şi el să se pregătească şi să-şi strângă banii. Şi s-au înţeles ca în *cutare* noapte să plece, şi au încălecat pe caii cei mai buni şi au purces sub vălul nopţii, şi nu se făcuse încă dimineaţă când şi străbătuseră ţări îndepărtate.

Şi au mers ei aşa până ce au ajuns în ţara perşilor şi s-au văzut lângă cetatea tatălui flăcăului. Şi când tată-său a aflat despre aceasta, l-a întâmpinat cu oştenii şi cu vitejii lui şi s-a bucurat până peste poate. Iar pe urmă, peste puţine zile, a trimis la tatăl tinerei ad-Datma nişte daruri falnice şi i-a scris o scrisoare în care îi da de ştire că fata lui se află la el, şi i-a cerut zestrea. Şi, când darurile au ajuns la tatăl fetei, acela le-a primit, iar celor ce le aduseseră le-a arătat cea mai aleasă cinstire, şi s-a bucurat straşnic, iar pe urmă a orânduit un ospăţ şi, chemând judecătorul şi martorii, a scris hârtia de cununie dintre fata sa şi fiul de împărat. I-a răsplătit pe solii care aduseseră scrisoarea de la împăratul persan şi a trimis zestrea fiicei sale, şi fiul împăratului persan a rămas cu ea, până ce i-a despărţit moartea.

Iată, aşadar, o, împărate, care sunt vicleşugurile bărbaţilor împotriva femeilor! Nu am să mă lipsesc de dreptatea mea până la moarte!

Şi împăratul a poruncit să fie ucis fiu-său.

Dar îndată a intrat la el cel de al şaptelea vizir şi, înfaţişându-i-se, a sărutat pământul şi a spus:

— O, împărate, mai zăboveşte până ce am să-ţi împărtăşesc şi sfatul meu. Acela care chibzuieşte şi cumpăneşte ajunge la împlinirea nădejdilor şi dobândeşte ceea ce râvneşte, dar acela care se pripeşte chiverniseşte

căinţă. Eu am văzut cum s-a îmbulzit femeia aceea, îmboldindu-l pe împărat să se arunce în nelegiuire, dar robul pe care l-ai coperit cu milosteniile tale îţi este credincios. Eu ştiu, o, împărate, despre vicleniile muiereşti, ceea ce nu ştie nimeni în afară de mine, şi a ajuns până la mine despre aceasta o poveste cu o bătrână şi cu un fiu de negustor.

— Păi cum a fost? a întrebat împăratul.

Şi vizirul a spus:

Povestea celui de al şaptelea vizir

A ajuns până la mine, o, împărate, că un negustor avea bani mulţi, dar şi un fiu care îi era drag. Şi, într-o zi, fiul i-a spus tatălui său:

— O, taică, poftesc a-ţi cere o poftă cu care m-ai bucura.

— Da care-i aceea, o, copilul meu? Am să ţi-o dau, de-ar fi ea chiar şi lumina ochilor mei, ca să răzbeşti astfel la ceea ce vrei, i-a răspuns tatăl.

Şi fiul a spus:

— Vreau să-mi dai ceva bani, să mă duc cu negustorii în ţara Bagdadului, ca să văd şi să mă uit la palatele califilor. Mi le-au zugrăvit copiii negustorilor şi m-a cuprins ispita de a mă uita la ele.

— O, copile drag, cine are să ne fie stâlpare, dacă tu ai să te duci? a strigat tatăl tânărului.

Dar acela a grăit:

— Ţi-am spus aceste cuvinte şi mi-e cu neputinţă să nu mă duc, cu învoirea sau fără învoirea ta. În sufletul meu s-a aprins un dor care nu are să-mi treacă decât când am să ajung la Bagdad.

Şi când tatăl lui s-a încredinţat de aceasta, i-a strâns nişte mărfuri în preţ de treizeci de mii de dinari şi l-a lăsat să plece cu nişte negustori în care avea încredere, şi i-a însărcinat pe negustori să-i poarte de grijă. Iar pe urmă tatăl tânărului şi-a luat rămas-bun de la el şi s-a întors acasă, iar tânărul a mers cu tovarăşii săi negustori până a ajuns la Bagdad, sălaşul păcii.

Iar când au ajuns la Bagdad, tânărul s-a dus în târg şi şi-a închiriat o casă bună şi frumoasă, care îi furase minţile şi îi uluise privirile – erau acolo păsări ciripitoare, şi iatacurile erau unul în faţa altuia, şi podeaua era pardosită cu marmură de felurite culori, iar tavanele erau împodobite cu azur de la Madin. L-a întrebat pe portar cât de mare este preţul pentru casă:

— Cât pe lună?

Şi portarul a răspuns:

— Zece dinari.

Şi tânărul a întrebat:

— Spui adevărat sau îţi baţi joc de mine?

— Mă jur pe Allah, a răspuns portarul, nu spun decât adevărul. Toţi câţi se aşază în casa asta nu stau aici mai mult de o săptămână ori două.

— Şi din care pricină? a întrebat tânărul.

Şi portarul a spus:

— O, copilul meu, toţi câţi se aşază în această casă nu mai ies decât bolnavi sau morţi. Casa asta a ajuns pentru toată lumea aşa de vestită pentru atare poveste, încât nimeni nu mai are curaj să se aşeze în ea, şi chiria ei s-a tot micşorat pe măsură.

Auzind acestea, tânărul s-a minunat până peste poate şi a rostit:

— Negreşit că în casa asta trebuie să fie ceva, de se întâmplă asemenea boală şi moarte!

Dar pe urmă s-a chibzuit în sinea lui şi, chemând ocrotirea lui Allah împotriva lui Satan cel bătut cu pietre, şi-

a alungat din minte atare prepunere şi s-a aşezat în casa aceea. Şi a început să vândă şi să cumpere, şi au trecut câteva zile, iar el tot mai sălăşluia în casă, şi nu i se întâmplase nimic din cele ce îi spusese portarul.

Şi când sta într-o zi la poarta casei, a trecut pe dinaintea lui o bătrână cu părul alb, asemănătoare cu un şarpe bălţat, şi tot proslăvea şi cinstea numele lui Allah, dând din drum pietrele şi alte piedici. Şi bătrâna l-a văzut pe flăcăul care şedea în poartă, şi a început să se uite la el minunându-se, şi tânărul i-a spus:

— O, femeie, mă cunoşti de undeva ori te nedumireşte ceva la mine?

Şi, auzind vorbele tânărului, bătrâna s-a apropiat repede de el şi i-a dat bineţe, şi l-a întrebat:

— De câtă vreme locuieşti în casa asta?

— O, mătuşă, de două luni, a răspuns tânărul.

Şi bătrâna a grăit:

— Iaca pentru ce mă minunam. Nu te cunosc, o, copilul meu, şi nici tu nu mă cunoşti, şi nu m-a nedumerit nimic la tine, da m-am minunat pentru că toţi câţi au trăit în casa asta, afară de tine, au ieşit de acolo morţi ori bolnavi. Şi mă nedumireşte, o, copilul meu, că îţi primejduieşti tinereţea. Au tu ai urcat în vârful palatului şi ai privit din balconul care se află acolo?

Şi pe urmă bătrâna a plecat pe drumul ei, iar tânărul, când bătrâna s-a dus, a început să cugete la vorbele ei şi şi-a zis în sineşi: „Nu m-am urcat în vârful palatului şi habar n-aveam că acolo ar fi un balcon!” Şi pe urmă, pe clipă pe dată, a intrat în palat şi a pornit să caute prin toate colţurile şi odăile şi, într-un sfârşit, a dat într-un ungher de o uşiţă în zăvorul căreia un păianjen îşi ţesuse pânza. Şi, văzând uşa, tânărul şi-a zis: „Poate că păianjenul şi-a ţesut pânza la uşa asta numai pentru că în spatele ei se află pieirea!” Şi s-a bizuit pe vorba lui Allah Preamăritul: „Zi: «Nu are să ne

lovească nimic, afară numai de ceea ce ne-a menit Allah!»” – şi, deschizând uşa, a început să suie pe o scară mică şi, ajungând sus, a văzut balconul. Şi a stat jos să răsufle şi s-a uitat împrejur, şi a văzut o clădire măiestrită şi suliţată, în partea ei de sus cu un balcon înalt, ce privea peste tot Bagdadul, şi în balconul acela era o femeie ca o hurie. Şi aceasta i-a cucerit toată inima tânărului şi i-a răpit minţile şi inima, lăsând în urmă-i chinurile lui Aiub şi jalea lui Iacub[1].

Şi după ce a văzut-o şi a cercetat-o bine, tânărul s-a gândit: „Poate că lumea spune că nimeni nu a locuit în casa asta fără să se îmbolnăvească ori să moară, tocmai din pricina acestei femei. O, dacă aş şti în ce îmi stă izbăvirea, mi s-ar rătăci minţile!” Şi a coborât de sus, chibzuind ce să facă, şi a stat în casă, dar nu mai avea linişte. Şi a ieşit şi s-a aşezat la poartă, neştiind ce să facă, şi deodată a văzut că vine acea bătrână, pomenindu-l şi proslăvindu-l pe drum pe Allah. Şi, văzând-o, tânărul s-a sculat în picioare şi i-a urat bătrânei bună pace şi s-a temenit, şi a spus:

— O, mătuşă, eram teafăr şi mulţumit, până m-ai sfătuit să deschid uşa aceea şi să văd balconul şi să-l deschid, şi să mă uit de sus şi să văd ceea ce m-a năucit. Şi acuma socot că am să pier, şi ştiu că nu se află niciun vraci pentru mine, în afară de tine.

Şi, auzind vorbele tânărului, bătrâna a zâmbit a râde şi a spus:

— Nu are să ţi se întâmple nimica rău, de-o vrea Allah Preamăritul!

Şi când i-a spus aceste vorbe, tânărul a intrat în casă şi a ieşit aducând în mâini o sută de dinari, şi a spus:

— Ia-i, o, mătuşă, şi poartă-te cu mine cum se poartă stăpânii cu robii. Vino-mi degrabă într-ajutor – dacă am să

[1] *Aiub şi Iacub* – Iov şi Iacob, cei din *Biblie,* despre care povesteşte şi *Coranul.*

mor, are să ti se ceară socoteală la Ziua învierii!

— Cu drag şi cu bucurie! a răspuns bătrâna. Vreau numai, o, copilul meu, să-mi dai oleacă de sprijin ca să răzbaţi la cele râvnite.

— Şi ce vrei, o, mătuşă? a întrebat tânărul.

Şi bătrâna a răspuns:

— Vreau să mă sprijini şi să te duci la târgul de mătăsuri şi să întrebi de prăvălia lui Abu-li-Fatha ibn Kaidama. Şi când au să ţi-o arate, să te aşezi lângă prăvălia lui şi să-i spui: „Dă-mi năframa învrâstată cu aur, pe care o ai.” Iar el nu are în prăvălie o năframă mai bună ca aceea. Cumpără de la el năframa, la cel mai mare preţ, şi du-o acasă la tine, iar eu am să vin mâine la tine, de-o vrea Allah Preamăritul.

Şi pe urmă bătrâna a plecat, iar tânărul şi-a petrecut noaptea perpelindu-se ca pe jerăgaiul iadului. Dar când a fost dimineaţă, şi-a pus în sân o mie de dinari şi s-a dus la târgul de mătăsuri şi a întrebat unde este prăvălia lui Abu-li-Fatha. Şi unul dintre negustori i-a arătat-o şi, ajungând la Abu-li-Fatha, tânărul a văzut dinaintea aceluia o mulţime de slugi, de slujitori şi de slujbaşi, şi, după chip, negustorul era om destoinic cu belşug de avuţii şi, spre desăvârşirea fericirii lui, o avea pe femeia aceea, care nu-şi avea seamăn nici printre odraslele de împăraţi. Şi, văzându-l pe Abu-li-Fatha, tânărul i-a dat bineţe, şi negustorul a răspuns la bineţea lui şi l-a poftit să şadă, şi tânărul a şezut jos lângă el şi a grăit:

— O, negustorule, vreau de la tine o năframă aşa şi-aşa, s-o cercetez oleacă.

Şi negustorul i-a poruncit unui rob să aducă din afundul prăvăliei teancul cu mătăsuri. Şi când robul a adus teancul, Abu-li-Fatha l-a desfăcut şi a scos câteva năframe, şi tânărul a rămas uluit de frumuseţea lor. Şi a văzut şi năframa aceea, şi a cumpărat-o de la negustor pe cincizeci de dinari şi, bucuros, s-a dus cu ea acasă.

Şi deodată a venit bătrâna aceea şi, văzând-o, tânărul s-a sculat în picioare dinaintea ei şi i-a dat năframa. Şi bătrâna i-a spus:

— Adu-mi un cărbune din foc!

Şi tânărul i-a adus cărbunele, şi bătrâna a pus un capăt al năframei pe cărbune şi a ars-o pe margini, iar pe urmă a împăturit năframa la loc ca mai înainte şi, luând-o, s-a dus la casa lui Abu-li-Fatha şi, când a ajuns acolo, a bătut la poartă. Şi când femeia aceea i-a auzit glasul, s-a ridicat şi i-a deschis uşa. Iar bătrâna era în prietenie cu mama acelei femei, şi femeia o cunoştea, întrucât era prietenă cu maică-sa.

— Ce nevoie te aduce, o, mătuşă? a întrebat femeia. Mama a plecat de la mine acasă la ea.

— O, fata mea, a răspuns bătrâna, ştiu că mama ta nu e la tine, şi am fost pe la ea, şi am venit la tine numai pentru că m-am temut să nu treacă ceasul de rugăciune. Vreau să mă închin aci la tine, întrucât ştiu că eşti neprihănită şi la tine în casă este neprihănire.

Şi femeia i-a îngăduit să intre în casă, şi bătrâna, intrând, s-a temenit şi a chemat asupra ei binecuvântarea, iar pe urmă a luat urciorul şi a intrat în odaia de rugăciune, şi s-a spălat şi şi-a săvârşit rugăciunea în ungherul anume, iar după aceea a venit la femeie şi i-a spus:

— O, fata mea, cred că locul acela, în care m-am rugat, a fost călcat de slugi, că nu este curat. Caută-mi alt loc, unde să mă rog. Am irosit rugăciunea pe care am săvârşit-o mai înainte.

Şi femeia a luat-o de mână şi i-a spus:

— O, mătuşă, du-te şi roagă-te pe patul meu, unde stă soţul meu.

Şi când a dus-o la pat, bătrâna a început să se roage şi să-l strige pe Allah, şi să se temenească, iar pe urmă s-a prilejuit de nebăgarea de seamă a femeii şi a băgat năframa sub pernă, în aşa fel că femeia nu a văzut nimic.

Iar după ce şi-a terminat rugăciunea, bătrâna a chemat binecuvântarea asupra femeii şi s-a ridicat şi a plecat.

Iar când a fost sfârşitul zilei, a venit negustorul, soţul acelei femei, şi a şezut pe pat. Şi femeia i-a adus mâncarea, şi negustorul a mâncat pe săturate, şi s-a spălat pe mâini, iar pe urmă s-a sprijinit cu coatele pe pernă, şi deodată a văzut că de sub pernă ieşea un colţ de năframă. Şi negustorul a tras năframa de sub pernă şi, uitându-se lung la ea, a cunoscut-o. Şi a bănuit-o pe femeia lui de dezmăţare şi a chemat-o, şi a întrebat:

— De unde ai năframa asta?

Şi soţia i s-a jurat cu potop de jurăminte şi a spus:

— Nu a fost la mine nimeni, în afară de tine.

Şi negustorul a tăcut, temându-se de ruşine, şi s-a gândit: „Dacă am să deschid această uşă, am să mă fac de ocară în Bagdad” (iar negustorul acela era prieten de inimă cu califul, şi nu-i rămânea decât să tacă, şi nu i-a mai spus femeii niciun cuvânt). Iar numele acelei femei era Mazia, şi negustorul a chemat-o şi i-a spus:

— A ajuns până la mine că mama ta este bolnavă de o boală de inimă, şi toate femeile sunt la ea şi o plâng. A trimis vorbă să te duci la ea.

Şi femeia a plecat la mama ei şi, intrând în casă, a găsit-o pe maică-sa sănătoasă. Şi a stat oleacă, şi deodată au venit nişte hamali care îi cărau calabalâcurile din casa negustorului, şi îi căraseră toate lucrurile ce fuseseră în casa lui. Şi când a văzut aceasta, mama a întrebat:

— O, fata mea, ce s-a întâmplat?

Dar femeia s-a ascuns de ea, şi mama ei a început să plângă şi s-a întristat din pricina despărţirii fetei sale de bărbatu-său.

Iar peste câteva zile a venit la femeie, când era singură, acasă, bătrâna aceea, şi cu mâhnire i-a dat bineţe şi a întrebat-o:

— Ce este cu tine, o, fata mea, o, dulceaţa mea? Mi-ai tulburat gândurile.

Şi a intrat la mama femeii şi a întrebat-o:

— O, soră dragă, ce s-a întâmplat şi ce-i cu povestea dintre fată şi soţul ei? A ajuns până la mine că s-au despărţit; cu ce i-a greşit de s-au stârnit toate astea?

— Poate că soţul ei are să se întoarcă la ea după binecuvântarea ta, i-a spus femeii mama. Încât, roagă-te pentru ea, surioară: tu eşti postitoare şi veghezi în toate nopţile.

Iar pe urmă fata, mama ei şi bătrâna s-au strâns în casă şi au început să tăifasuiască, şi bătrâna a spus:

— O, fata mea, nu te lăsa jalei! De-o vrea Allah Preamăritul, am să te împac cu soţul tău zilele astea!

Şi pe urmă bătrâna s-a dus la tânărul acela şi i-a spus:

— Pregăteşte o încăpere frumoasă, am să ţi-o aduc pe femeia aceea în seara asta.

Şi tânărul s-a sculat şi a adus tot ce era de trebuinţă ca mâncare şi băutură, şi a stat să aştepte, iar bătrâna s-a dus la mama fetei şi i-a spus:

— O, surioara mea, e o nuntă la noi, las-o pe fată să meargă cu mine, să se mai veselească şi să-i mai treacă amarul şi grijile, iar pe urmă ţi-o aduc îndărăt aşa cum era când am luat-o.

Şi mama femeii s-a sculat şi a îmbrăcat-o cu cele mai strălucite haine ale ei, împodobind-o cu cele mai strălucite podoabe şi odoare. Şi femeia a plecat cu bătrâna, iar mama a mers cu ele până la poartă şi o tot povăţuia pe bătrână şi îi spunea:

— Ia seama să n-o zărească vreo făptură de-a lui Allah Preamăritul, că tu ştii ce loc are soţul ei la calif. Nu zăbovi prea mult şi întoarce-te cât mai degrabă.

Şi bătrâna a luat femeia şi s-a dus cu ea la casa tânărului, iar femeia credea că este casa aceea unde era nunta. Şi când a intrat în casă şi a păşit în odaia de oaspeţi,

tânărul i-a sărit în întâmpinare şi a îmbrăţişat-o, şi a început să-i sărute mâinile şi picioarele, şi copila era uluită de frumuseţea tânărului, şi-i părea încăperea aceea şi toate câte se găseau în ea, şi florile, şi mâncărurile, şi băuturile, ca într-un vis. Şi bătrâna văzând-o buimăcită, i-a zis:

— Numele lui Allah fie asupra-ţi, o, fata mea! Nu te teme, eu stau aici şi nu am să te las singură nicio clipită. Tu te potriveşti cu el, şi el se potriveşte cu tine.

Şi femeia s-a aşezat cu sfială, iar tânărul numaidecât a început să şuguiască cu ea şi a facut-o să râdă şi a înveselit-o cu stihuri şi cu poveşti, până ce pieptul ei s-a uşurat şi a cuprins-o voioşia. Şi a început să mănânce şi să bea, şi când vinul i s-a părut desfătător, a luat lăuta şi a început să cânte, şi s-a plecat şi s-a repezit la frumuseţea tânărului. Şi, văzând aşa, tânărul s-a îmbătat fără vin şi i se părea că sufletu-i nu mai e nimic. Şi bătrâna a ieşit de la ei.

Iar în zori a venit la ei şi le-a urat bună dimineaţa, şi a întrebat-o pe femeie:

— Cum ţi-a fost noaptea, o, stăpână?

— A fost bună, datorită mâinilor tale lungi şi a iscusinţii lor la codoşlâcuri, a răspuns femeia.

Iar bătrâna i-a spus:

— Scoală-te să mergem la mama ta.

Şi când a auzit vorbele bătrânei, tânărul i-a întins o sută de dinari şi a spus:

— Las-o la mine în noaptea asta.

Şi bătrâna a plecat de la ei şi s-a dus la mama femeii, şi i-a spus:

— Fiica ta îţi doreşte bună pace. Mama miresei a silit-o să se jure că va petrece noaptea asta la ea.

— O, sora mea, a zis mama femeii, urează-le bună pace la amândouă. Dacă fata e mulţumită, nu e nicio supărare că are să înnopteze acolo, las-o să se veselească şi să vină fără grabă, şi nu mi-e frică pentru ea decât de vreun necaz

din partea lui bărbatu-său.

Şi bătrâna i-a tors mamei femeii tertip după tertip, până s-au scurs astfel şapte zile, şi în fiecare zi căpăta de la tânăr câte o sută de dinari. Iar când au trecut zilele astea, mama femeii i-a spus bătrânei:

— Să mi-o aduci pe fiică-mea chiar acum, numaidecât, mi-e inima înnegurată din pricina ei! Vremea cât a lipsit s-a prelungit şi nu mi se pare lucru curat!

Şi bătrâna a ieşit de la ea supărată foc de vorbele ei şi, ajungând la femeie, i-a luat mâna în mâna ei şi au plecat de la tânăr pe când acesta încă mai dormea în pat, ameţit de vin. Şi s-a dus la mama femeii, şi aceasta le-a primit veselă şi prieteneşte, bucuroasă până peste poate, şi a spus:

— O, fata mea, îmi era inima îngrijorată din pricina ta, şi am căşunat pe sora mea cu nişte vorbe care au amărât-o.

— Scoală-te şi sărută-i mâinile şi picioarele, că mi-a fost chiar ca o slujnică şi mi-a împlinit toate dorinţele, a spus femeia. Iar dacă nu ai să faci cele ce ţi-am poruncit, nu mai sunt fiica ta, iar tu nu îmi mai eşti mamă.

Şi mama femeii s-a ridicat pe dată şi s-a împăcat cu bătrâna.

Iar tânărul, trezindu-se din ameţeală, n-a mai găsit-o pe femeie, dar era bucuros şi cu ceea ce dobândise când îşi ajunsese ţinta. Şi pe urmă bătrâna a venit la tânăr şi s-a temenit, şi l-a întrebat:

— Ce zici de înnădelile mele?

— Minunat le-ai înnădit şi le-ai împletit, şi le-ai tighelit, a grăit tânărul.

Iar bătrâna a spus:

— Hai să descâlcim ceea ce am încâlcit şi s-o dăm pe femeie îndărăt soţului ei, că numai noi am fost pricina despărţirii lor.

— Păi da eu ce să înnădesc? a întrebat tânărul.

— Tu să te duci la prăvălia negustorului acela, a răspuns bătrâna, şi să stai jos lângă el şi să te temeneşti dinaintea

lui, iar eu am să trec pe lângă prăvălie. Şi când ai să mă vezi, să ieşi repede din prăvălie, să mă înşfaci şi să mă zgâlţâi de haină şi să mă ocărăşti, şi să mă ameninţi şi să-mi ceri năframa, şi să-i spui negustorului: „O, stăpâne, îţi mai aminteşti de năframa aceea, pe care am cumpărat-o de la tine pe cincizeci de dinari? S-a întâmplat, o, stăpâne, că o roabă a mea şi-a pus-o şi a ars-o la un colţ pe margine, şi ea atunci i-a dat năframa aceea acestei bătrâne, ca ea s-o dea cuiva la cârpit, şi bătrâna a luat-o şi s-a dus, şi din ziua aceea n-am mai văzut-o.”

— Cu drag şi cu bucurie! a răspuns tânărul.

Iar pe urmă, pe clipă pe dată, s-a dus la prăvălia negustorului şi a stat oleacă la el, şi deodată a văzut că bătrâna trecea pe lângă prăvălie, şi avea în mâini nişte mătănii pe care le tot prefira. Şi când a văzut-o, tânărul a sărit în picioare şi, ieşind din prăvălie, a înhăţat-o pe bătrână de haină şi a început s-o suduiască şi s-o boscorodească, iar ea îi răspundea blând şi zicea:

— O, fiul meu, ţi se iartă!

Şi oamenii din piaţă au început să se strângă împrejurul lor şi să întrebe:

— Ce s-a întâmplat?

Şi tânărul răspundea:

— O, oameni buni, am cumpărat de la negustorul acesta o năframă de cincizeci de dinari, şi o roabă a mea a purtat-o vreme de un ceas, iar pe urmă s-a apucat s-o afume şi a sărit o scânteie şi a ars năframa la un colţ, şi i-am dat-o acestei bătrâne s-o dea cuiva la cârpit şi apoi să ne-o aducă îndărăt, şi de-atunci n-am mai văzut-o niciodată.

Şi bătrâna a strigat:

— Tânărul acesta spune adevărul! Da, am luat de la el năframa şi am intrat cu ea într-una din casele pe unde mă duc eu, de obicei, şi am uitat-o pe undeva pe acolo şi nu mai ştiu unde este. Iar eu sunt femeie săracă, şi m-am

temut de stăpânul acelei năframe, şi l-am tot ocolit!

Şi în toată vremea asta, negustorul, soţul acelei femei, a ascultat la vorbele lor, de la început până la sfârşit. Şi când a auzit povestea pe care o ticluiseră bătrâna aceea vicleană şi tânărul, negustorul s-a ridicat în picioare şi a strigat:

— Mare e Allah! Cer iertare de la Allah Preamăritul pentru greşelile mele şi pentru că mi-am zăticnit judecata!

Şi l-a proslăvit pe Allah care îi dezvăluise adevărul, iar pe urmă s-a dus la bătrână şi a întrebat-o:

— Pe la noi prin casă vii?

— O, copilul meu, a răspuns bătrâna, vin şi pe la tine, şi pe la alţii, după miluială, da din ziua aceea nimenea nu mi-a dat vreo ştire despre năframă.

— Da ai întrebat pe cineva de la mine din casă despre ea? a urmat negustorul.

Şi bătrâna a grăit:

— O, stăpâne, am fost pe la tine şi am întrebat, şi mi s-a spus: „Negustorul s-a despărţit de stăpâna casei.” Şi am plecat, şi-apoi n-am mai întrebat pe nimeni până în ziua de azi.

Şi negustorul s-a întors către tânăr şi i-a spus:

— Dă-i drumul acestei bătrâne, năframa este la mine.

Şi a adus năframa din prăvălie şi a dat-o la cârpit de faţă cu cei ce se aflau acolo, iar pe urmă s-a dus la soţia lui şi i-a dat ceva bani şi a luat-o iarăşi la el, după ce şi-a cerut îndelung iertăciune de la ea şi s-a rugat de îndurare de la Allah, şi habar n-avea de ce ticluise bătrâna.

Iacătă una dintre multele ticăloşii muiereşti, o, împărate!

Şi pe urmă vizirul a spus:

A ajuns până la mine, tot aşa, o, împărate, că fiul unui împărat ieşise singur cu sine însuşi să se preumble, şi a trecut pe lângă o grădină înverzită, în care se aflau pomi, roade şi păsări, şi scocuri de apă curgând prin grădina aceea. Şi tânărului i-a plăcut locul şi a stat jos acolo şi,

scoţând nişte poame uscate, pe care le avea la el, a început să le mănânce şi, pe când sta el aşa, deodată a văzut un fum mare, ce se ridica până la cer. Şi fiul de împărat s-a speriat şi s-a sculat şi, căţărându-se într-un pom, s-a ascuns acolo. Şi când s-a urcat în pom, fiul de împărat a văzut că din râu ieşea un ifrit care purta pe cap o ladă de marmură, iar lada era încuiată cu un lacăt. Şi ifritul a pus jos în grădină lada şi a deschis-o, şi din ladă a ieşit o fată ca soarele neacoperit pe un cer senin, şi era din neam de oameni. Şi ifritul a aşezat-o pe fată dinaintea lui şi a început să se uite la ea, iar pe urmă şi-a pus capul pe genunchii ei şi a adormit.

Şi fata a luat capul ifritului şi l-a sprijinit pe ladă, iar pe urmă s-a sculat şi a început să se preumble, şi privirile i-au căzut pe copacul acela. Şi l-a văzut pe fiul de împărat şi i-a făcut semn să coboare, dar fiul de împărat n-a vrut să coboare, şi fata a început să-l îmbie cu stăruinţă şi a spus:

— Dacă nu te dai jos, am să-l trezesc pe ifrit din somn şi am să-i dau de ştire despre tine, şi el are să te omoare în chiar clipita aceea.

Şi tânărul, de frica fetei, s-a dat jos, şi când s-a dat jos, fata a început să-i sărute mâinile şi picioarele şi să-l îmbie ca el să-i împlinească jindul, şi tânărul s-a plecat la rugăminţile ei şi, când i-a împlinit rugămintea, fata i-a spus:

— Dă-mi inelul pe care îl ai la deget.

Şi tânărul i-a dat inelul, şi ea l-a înfăşurat într-o năframă de mătase, iar în năframa aceea se aflau o sumedenie de inele – mai mult de optzeci – şi fata a pus între ele inelul fiului de împărat.

— Ce faci cu inelele astea, pe care le-ai strâns? a întrebat fiul de împărat.

Şi fata i-a răspuns:

— Ifritul acesta m-a răpit din palatul tatălui meu şi m-a aruncat în această ladă şi m-a încuiat cu lacătul. Şi îşi pune

pe cap lada cu mine, oriunde s-ar duce, şi anevoie poate să îndure o clipită fără mine, întrucât este amarnic de gelos şi nu-mi îngăduie ceea ce doresc eu. Şi când am văzut aşa, am pus jurământ că mă voi prilejui de toţi câţi vor ajunge în preajma mea. Iar inelele acestea pe care le-am strâns sunt taman atâtea câţi bărbaţi am cunoscut, întrucât de la fiecare dintre cei ce m-au cunoscut iau un inel şi îl pun în această năframă. Caută-ţi de drum, a spus ea pe urmă, iar eu am să-l aştept pe altul, că ifritul nu se trezeşte curând.

Şi tânărului crăişor abia-i venea să creadă acestea, şi şi-a văzut de drum, până a ajuns la locuinţa tatălui său, iar împăratul habar n-avea de ticăloşia pe care fata aceea o săvârşise asupra fiului său, dar ea nici nu se sinchisea de asta şi nici nu-i păsa de împărat. Şi când a auzit că inelul fiului său s-a pierdut, împăratul a poruncit ca tânărul să fie ucis, iar pe urmă s-a sculat din jeţul său şi s-a dus la el în palat, şi acolo vizirii i-au abătut gândul de la uciderea fiului său. Şi când a fost într-o noapte, împăratul a trimis după viziri, chemându-i, şi ei au venit cu toţii, şi împăratul s-a ridicat în întâmpinarea lor şi le-a mulţumit pentru că i-au abătut gândul de mai înainte de la uciderea fiului său, şi tânărul, de asemenea, le-a mulţumit şi a spus:

— Minunat a fost ceea ce aţi făcut pentru ca tatăl meu să-mi cruţe sufletul, şi am să vă răsplătesc cu bine, de-o vrea Allah Preamăritul.

Şi pe urmă tânărul le-a povestit vizirilor pricina pierderii inelului, şi vizirii i-au urat viaţă îndelungată şi mare înălţare, şi au ieşit din sala de primire.

Încât ia aminte, o, împărate, care sunt vicleşugurile femeilor şi ce fac ele cu bărbaţii.

Şi împăratul s-a răzgândit să-şi omoare fiul.

POVESTEA CU FIUL DE ÎMPĂRAT ŞI CU CEI ŞAPTE VIZIRI (continuare)

Iar când a fost dimineaţă, tatăl crăişorului s-a aşezat în jeţul său, în cea de a opta zi, şi a intrat la el fiul său, ţinându-l de mână pe dascălul său, as-Sindibad, şi a sărutat pământul dintre mâinile împăratului, iar pe urmă a început să vorbească cu o limpezime desăvârşită, preamărind pe tatăl său şi pe vizirii lui, şi pe mai-marii din împărăţia lui, şi le-a mulţumit şi i-a preacinstit. Iar în sală erau de faţă învăţaţii, emirii, oştenii şi oamenii de vază, şi toţi cei de faţă se minunau de limpezimea vorbirii crăişorului, de desăvârşirea ei şi de iscusinţa lui strălucită de a vorbi. Şi când tatăl crăişorului l-a auzit, s-a bucurat cu bucurie mare şi tare, iar pe urmă l-a chemat pe crăişor şi l-a sărutat între ochi, şi l-a chemat pe dascălul lui, as-Sindibad, şi l-a întrebat pentru ce a tăcut fiul său toate acele şapte zile.

— O, stăpâne, a răspuns dascălul, a fost bine că n-a vorbit. M-am temut să nu fie ucis în acest răstimp, şi am aflat de primejdia asta, o, stăpâne, încă din ziua naşterii lui, când i-am citit horoscopul care mi-a dezvăluit toate acestea. Dar acum răul s-a depărtat de la el, spre bucuria împăratului.

Şi împăratul s-a bucurat şi i-a întrebat pe vizirii săi:

— Dacă mi-aş fi omorât fiul, vina ar fi fost a mea, a roabei, ori a dascălului as-Sindibad?

Şi cei de faţă au tăcut şi nu au dat niciun răspuns, şi as-Sindibad, dascălul tânărului, i-a zis crăişorului:

— Dă tu răspunsul, o, copilul meu.

Şi fiul împăratului a spus:

Povestea cu o roabă şi cu nişte lapte

Am auzit că odată la casa unui negustor au poposit nişte oaspeţi, şi gazda a trimis o roabă să cumpere pentru ei din târg nişte lapte într-un urcior, şi roaba a luat laptele în urcior şi a pornit îndărăt spre casa stăpânului ei. Şi când mergea pe drum, a zburat peste ea un uliu care ducea în gheare un şarpe pe care îl înhăţase, şi de la şarpe a căzut în urcior o picătură de venin, iar roaba habar n-a avut de aceasta. Şi când a ajuns acasă, stăpânul ei a luat laptele şi a început să bea din el împreună cu oaspeţii săi, şi nici n-a apucat laptele să se închege în pântecul lor, că au şi murit cu toţii. Încât iacătă, o, împărate, a cui e vina în această împrejurare?

Şi unul dintre cei de faţă a spus:

— Vina e a celor care au băut.

Iar un altul a spus:

— Vina e a roabei, care a lăsat urciorul deschis, fără dop.

Şi as-Sindibad, dascălul băiatului, a grăit:

— Da tu ce zici despre asta, o, copilul meu?

— Eu zic, a răspuns fiul împăratului, că oamenii aceştia se înşală: vina nu e nici a roabei, nici a oaspeţilor adunaţi acolo, ci numai că sorocul acelor oameni se încheiase odată cu scrisa lor, şi aşa le fusese menită lor moartea, din pricina acelei întâmplări amarnice.

Şi când cei de faţă au auzit aceasta, s-au minunat până peste poate şi şi-au ridicat glasurile, urându-i de bine

crăişorului, şi i-au spus:

— O, doamne, ai dat un răspuns care nu-şi are asemănare, iar tu eşti un învăţat printre oamenii vremurilor de-acum.

Şi, auzindu-i, fiul împăratului a grăit:

— Nu sunt învăţat, şi chiar că bătrânul cel orb, şi copilul de trei ani, şi copilul de cinci ani sunt mai înţelepţi decât mine.

— Povesteşte-ne istoria acestora trei care sunt mai înţelepţi decât tine, o, tinere! au spus cei ce se aflau de faţă.

Şi crăişorul a spus:

Povestea cu negustorul şi cu bătrânul cel orb

A ajuns până la mine că trăia odată un negustor cu mulţi bani, care călătorise mult prin toate ţările. Şi l-a prins gândul să se ducă într-o ţară, şi i-a întrebat pe oamenii care fuseseră pe acolo: „Cu ce marfă se poate câştiga cel mai bine acolo?” „Cu lemnul de santal – acela se vinde acolo cel mai scump”, i s-a răspuns. Şi negustorul a cumpărat pe toţi banii lui lemn de santal şi a plecat spre cetatea aceea.

Şi când a ajuns acolo (iar vremea sosirii lui a fost pe la amurgit de ziuă), a văzut deodată o bătrână care mâna nişte berbeci şi care, văzându-l pe negustor, l-a întrebat:

— Cine eşti, bre omule?

Şi negustorul a răspuns:

— Sunt un negustor străin.

— Fereşte-te de locuitorii din cetatea aceasta, a spus bătrâna, că sunt nişte vicleni şi nişte hoţi, şi îl înşală pe străin ca să-l prade şi să-l despoaie de tot ce are. Şi, iaca,

ţi-am dat un sfat.

Şi bătrâna s-a dus.

Iar când a fost dimineaţa, pe negustor l-a întâmpinat un ins dintre locuitorii din cetate şi i-a dat bineţe, şi l-a întrebat:

— O, stăpâne, de unde vii?

— Vin din *cutare* cetate, a răspuns negustorul.

Şi cetăţeanul l-a întrebat:

— Da ce marfă ai adus?

— Nişte lemn de santal, a răspuns negustorul. Am auzit că are căutare la voi.

— A greşit cel ce ţi-a dat un atare sfat, a zis cetăţeanul. Că noi ardem sub căldări numai lemn de ăsta de santal, şi la noi preţul lui e ca al lemnelor de rând.

Şi când a auzit vorbele acelui ins, negustorul s-a mohorât şi s-a înciudat în sineşi, şi ba credea, ba nu credea totodată. Şi negustorul a tras la unul dintre hanurile din cetate şi s-a apucat să facă foc sub o căldare cu santalul său, şi cetăţeanul acela l-a văzut şi l-a întrebat:

— Nu vrei să vinzi santalul ăla pe cât îţi va dori sufletul în schimb?

— Ţi-l vând, a răspuns negustorul.

Şi omul a cărat tot santalul la el acasă, iar vânzătorul gândea să ceară atâţia galbeni cât santal va lua cumpărătorul.

Iar când a fost dimineaţă, negustorul s-a dus să se preumble prin cetate, şi s-a întâlnit cu un ins cu ochi albaştri, şi chior, un ins dintre locuitorii din cetate, care l-a înşfăcat şi a spus:

— Tu mi-ai prăpădit ochiul, şi n-am să te iert pentru nimic în lume!

Şi negustorul a început să tăgăduiască şi a strigat:

— Treaba asta n-o să-ţi meargă!

Şi s-au strâns împrejurul lor o mulţime de oameni şi au început să-l roage pe chior să-l păsuiască până a doua zi,

iar atunci negustorul are să-i plătească preţul pentru ochi. Şi negustorul a pus un chezaş pentru sine, şi i-au dat drumul, şi a plecat. Da i se rupsese o sanda, când îl târâse chiorul, şi s-a oprit la magherniţa unui papugiu şi i-a dat sandaua, şi i-a spus:

— Cârpeşte-mi-o, şi vei dobândi de la mine cât să te mărturiseşti mulţumit.

Şi a plecat, şi deodată a văzut nişte inşi care şedeau jos şi jucau pe bani, şi a stat şi el jos lângă ei, de ciudă şi de gânduri, şi ei l-au poftit să joace, şi el s-a apucat să joace cu ei. Şi l-au biruit şi l-au câştigat, şi l-au lăsat să aleagă: ori să bea marea, ori să le deştearnă toţi banii. Şi negustorul s-a ridicat şi a spus:

— Păsuiţi-mă până mâine, şi a plecat de la ei, îngrijorat de ceea ce făcuse, şi habar n-avea care ar putea să-i fie scăparea.

Şi a stat jos undeva, să chibzuiască, îngândurat şi amărât, şi deodată a trecut pe lângă el bătrâna aceea. Şi s-a uitat la negustor şi i-a zis:

— Nu cumva locuitorii din cetate te-au curăţat? Te văd îngândurat de ceea ce ai păţit.

Şi negustorul i-a istorisit toate câte le păţise, de la început până la sfârşit. Şi bătrâna l-a întrebat:

— Cine te-a dus cu santalul acela? Santalul la noi e preţuit la zece dinari pe un *ritl.* Ci am să ticluiesc pentru tine un tertip cu care nădăjduiesc să-ţi dobândeşti mântuirea sufletului. Du-te la *cutare* poartă: acolo şade un şeic olog, dibaci, bătrân, iscusit. Toţi se duc la el şi-l întreabă despre ceea ce vor să facă, şi el îi povăţuieşte, spre folosul lor, întrucât este neîntrecut la vicleşuguri, fermecătorii şi tertipuri. E un dibaci, iar cei dibaci se strâng noaptea la el. Încât du-te la el şi ascunde-te de potrivnicii tăi, ca să-i auzi ce tăinuiesc, da ei să nu te vadă. El are să istorisească despre biruitori şi biruiţi, şi poate că vei auzi de

la el vreun temei care să te scape de potrivnicii tăi.

Şi negustorul s-a dus de la ea în locul acela despre care îi povestise, şi s-a ascuns acolo, şi l-a văzut pe şeicul acela, şi a stat jos în preajma lui. Şi când s-a scurs mai puţin de un ceas, s-au ivit la şeic inşii care aveau să se întâmpine cu el şi, înfăţişându-se dinainte-i, s-au temenit şi i-au dat bineţe rând pe rând, şi au stat jos împrejurul lui, şi negustorul, văzându-i, i-a zărit printre cei veniţi şi pe cei patru potrivnici ai lui. Şi şeicul i-a cinstit cu câte ceva, şi ei au înfulecat, iar pe urmă au început să-i povestească şeicului ce a făcut fiecare dintre ei în ziua aceea, şi insul cu santalul a ieşit în faţă şi i-a istorisit şeicului ce izbândise în ziua aceea: cum a cumpărat pe nimic nişte santal de la un ins şi cum vânzarea se făcuse cu învoiala de a i se da în schimb vânzătorului ceea ce va voi.

— Potrivnicul tău te va îngenunchea, a spus şeicul.

— Păi cum să mă îngenuncheze? a întrebat dibaciul.

Şi şeicul a răspuns:

— Dacă îţi va spune: „Vreau o măsură întreagă de galbeni sau de arginţi”, ai să-i dai?

— Dau, şi tot voi fi în câştig, a răspuns dibaciul.

— Da, dar dacă are să-ţi spună: „Vreau o măsură întreagă de purici, jumătate din ei bărbătuşi, jumătate din ei femeiuşte”, ce te vei face? a întrebat şeicul.

Şi dibaciul a priceput că va fi biruit.

Şi pe urmă a ieşit în faţă chiorul şi a spus:

— O, şeicule, astăzi am dat de un ins cu ochi albaştri, dintr-o altă ţară, şi am stârnit o gâlceavă cu el, şi l-am înşfăcat şi i-am spus: „Tu mi-ai prăpădit ochiul!”, şi nu l-am mai slăbit până ce o mulţime de oameni mi-au chezăşuit că insul are să se întoarcă mâine la mine şi are să mă despăgubească pentru ochiul meu.

— Dacă va vrea să te îngenuncheze, acela chiar că te va îngenunchea, a spus şeicul.

— Cum să mă îngenuncheze? a întrebat chiorul.

Şi şeicul a răspuns:

— Are să-ţi spună: „Scoate-ţi ochiul, şi eu am să-mi scot un ochi, iar pe urmă îi vom cântări pe amândoi ochii; şi dacă ochiul meu va cântări întocmai cât al tău, atunci ai dreptate în ceea ce mărturiseşti” – şi va trebui să-i plăteşti pentru ochiul lui, şi tu vei rămâne orb, iar el va vedea cu ochiul celălalt.

Şi chiorul a priceput că negustorul îl va birui pe acest temei.

Iar apoi a ieşit în faţă papugiul şi a spus:

— O, şeicule, am văzut astăzi un ins care mi-a dat o sandală şi a spus: „Cârpeşte-mi-o!” Şi l-am întrebat: „Şi, oare, nu ai să-mi plăteşti?” Şi insul a spus: „Cârpeşte-mi sandala şi vei căpăta de la mine cât să te mărturiseşti mulţumit.” Iar eu nu am să mă mulţumesc cu nimic, afară de toţi banii lui.

— Dacă va vrea să-şi ia sandala şi să nu-ţi dea nimic pentru ea, o va lua! a spus şeicul.

— Păi cum aşa? a întrebat papugiul.

Şi şeicul a răspuns:

— Are să-ţi spună: „Vrăjmaşii sultanului au fost biruiţi, potrivnicii lui nu mai au nicio putere, iar copiii lui şi sprijinitorii lui sunt fără de număr. Eşti mulţumit ori ba?” Şi dacă vei spune: „Mulţumit”, el îşi va lua sandala şi se va duce; iar dacă vei spune „Nu”, el va lua sandala şi te va plesni cu ea peste ochi şi peste ceafă.

Şi papugiul a priceput că va fi biruit. Şi apoi a ieşit în faţă insul care jucase cu negustor pe ce va hotărî câştigătorul şi a spus:

— O, şeicule, eu m-am întâlnit cu un ins şi am jucat cu el, şi l-am câştigat, şi i-am spus: „Dacă vei bea această mare, îmi aştern dinainte-ţi toţi banii mei, iar dacă nu o vei bea, să-mi deşterni tu banii tăi.”

— Dacă va vrea să te biruiască, te va birui negreşit, a

spus şeicul.

— Păi cum? a întrebat jucătorul.

Şi şeicul a răspuns:

— Are să-ţi spună: „Ia gâtul mării în mână şi dă-mi-l, iar eu am s-o beau.” Şi tu nu ai să poţi, şi el te va birui pe temeiul acesta.

Şi negustorul, auzind toate astea, a aflat pe ce temeiuri să se sprijine faţă de potrivnicii săi. Şi pe urmă toţi au plecat de la şeic, şi negustorul a luat-o către locuinţa lui.

Şi când a fost dimineaţa, a venit la el insul cu care jucase pe băutul mării. Şi negustorul i-a spus:

— Dă-mi gâtul mării şi am s-o beau.

Şi jucătorul n-a fost în stare, şi negustorul l-a îngenuncheat, şi cel cu care se rămăşise a plătit cu o sută de dinari şi a plecat. Iar pe urmă a venit papugiul şi a cerut plata cu care să fie mulţumit, şi negustorul i-a spus:

— Sultanul i-a biruit pe vrăjmaşii săi, i-a nimicit pe toţi potrivnicii, şi copiii lui sunt o sumedenie. Eşti mulţumit ori ba?

— Da, mulţumit, a răspuns papugiul, şi negustorul şi-a luat încălţămintea pe degeaba şi s-a dus.

Iar apoi a venit la el chiorul şi a cerut despăgubirea pentru ochiul său, şi negustorul i-a spus:

— Scoate-ţi ochiul, şi am să-mi scot şi eu un ochi, şi să-i cântărim, şi dacă vor fi aidoma, înseamnă că ai dreptate şi îţi vei primi despăgubirea pentru ochiul tău.

— Dă-mi o păsuire, a zis chiorul.

Şi s-a învoit cu negustorul pentru o sută de dinari şi a plecat.

Iar apoi a venit la negustor cel ce cumpărase de la el santalul, şi i-a spus:

— Să-ţi dau preţul pentru santalul tău.

— Ce-mi dai? a întrebat negustorul.

— Ne-am înţeles că o măsură de santal pe o măsură de altceva, a răspuns acela. Dacă vrei, primeşte o măsură

plină cu galbeni ori cu arginţi.

— Nu vreau decât o măsură plină cu purici, jumătate din ei de parte bărbătească, jumătate de parte femeiască, a zis negustorul.

Şi cumpărătorul a răspuns:

— Nu pot să-ţi dau aşa ceva!

Şi negustorul l-a îngenuncheat, şi cumpărătorul s-a plătit cu o sută de dinari, înapoind mai întâi santalul negustorului, şi acela a vândut santalul cum a vrut, şi a căpătat banii pentru el şi a plecat din cetatea aceea în ţara lui.

În privinţa copilului de trei ani, a spus fiul împăratului, cică a fost odată un ins desfrânat şi iubeţ de femei, care a auzit de o femeie frumoasă şi minunată, care locuia în altă cetate. Şi insul s-a dus în cetatea aceea în care trăia femeia, şi a luat cu el un dar, şi i-a scris femeii o scrisoare în care îi zugrăvea cât de amarnic îl munceşte dorul şi patima, şi spunea că dragostea l-a îmboldit să se mute în preajma ei şi să se tragă mai aproape de ea. Şi femeia i-a îngăduit să vină la ea. Şi când insul acela a păşit în casa ei şi a intrat la ea, femeia s-a ridicat în picioare şi l-a primit cu cinstire şi preţuire, şi i-a sărutat mâinile şi l-a ospătat cu un ospăţ de bunătăţuri şi de băuturi cum nu se poate mai bun.

Iar femeia aceea avea un copil mic de trei ani. Şi ea l-a lăsat pe copil şi s-a îndeletnicit cu pregătirea mâncării.

Şi bărbatul i-a spus:

— Hai să ne culcăm!

Şi ea a răspuns:

— Copilul stă şi se uită la noi.

— E copil mic, nu pricepe nimic şi nu ştie să vorbească, a zis bărbatul.

Şi femeia a spus:

— Dacă ai şti cum pricepe, n-ai vorbi aşa.

Şi când ţâncul a văzut că orezul era gata, a început să

plângă amarnic şi mama lui l-a întrebat:

— De ce plângi, o, copilul meu?

— Pune-mi nişte orez şi unge-mi-l cu unt, a spus copilul.

Şi maică-sa i-a pus orezul şi i l-a uns cu unt, şi micuţul a mâncat, şi iar a început să plângă.

— De ce plângi, o, copilul meu? l-a întrebat maică-sa.

Şi copilul a spus:

— O, măicuţă, pune-mi nişte zahăr pe el!

Şi bărbatul, înbufnându-se, a strigat:

— Chiar că eşti un copil ticălos!

Iar copilul a răspuns:

— Nimeni nu e ticălos, în afară de tine, de vreme ce te-ai ostenit să vii dintr-o cetate în alta cu gândul la stricăciuni. Iar cât despre mine, apoi eu am plâns pentru că aveam un gunoi în ochi şi l-am scos cu lacrimile, şi pe urmă am mâncat orez cu unt şi cu zahăr şi m-am săturat. Cine-i dar ticălos?

Şi, auzind acestea, bărbatul s-a ruşinat de vorbele copilului. Iar pe urmă i-a venit un îndemn de sus şi, pe clipă pe dată, a stat cuviincios şi, fără să se atingă în niciun fel de femeie, s-a întors în cetatea lui şi s-a căit până la moarte.

Povestea cu copilul şi paznica

Iar apoi fiul împăratului a spus:

— În ceea ce priveşte copilul de cinci ani, a ajuns până la mine, o, împărate, că patru negustori s-au întovărăşit, având fiecare câte o mie de dinari, şi, împreunându-şi banii, i-au pus într-o singură pungă şi au plecat să cumpere marfă.

Şi pe drum au văzut o grădină minunată şi au intrat

acolo, iar punga au lăsat-o la paznica grădinii şi, intrând, s-au preumblat pe acolo şi au început să mănânce şi să bea, şi să se veselească. Şi unul dintre ei a spus:

— Am nişte mirosne, hai să ne scăldăm în apa asta curgătoare şi să ne înmiresmăm!

— Are să ne trebuiască un pieptene, a spus altul.

Şi altul a zis:

— Intreab-o pe paznică, poate că are ea vreun pieptene.

Şi unul dintre negustori s-a dus la paznică şi i-a spus:

— Dă-mi punga!

Şi paznica a răspuns:

— Când o să veniţi toţi, sau când tovarăşii tăi o să-mi poruncească, ţi-o dau (iar tovarăşii negustorului şedeau locului acolo unde paznica îi vedea şi le auzea vorbele).

— Nu vrea să-mi dea, le-a strigat tovarăşilor săi negus torul.

Şi aceia au strigat:

— Dă-i!

Şi când paznica i-a auzit aşa, i-a dat negustorului punga, şi acela a luat-o şi s-a cărăbănit.

Şi după ce au stat să-l aştepte o vreme, negustorii s-au dus la paznică şi au întrebat-o:

— De ce nu vrei să ne dai un pieptene?

Şi paznica a răspuns:

— N-a cerut decât punga, şi i-am dat-o, după cum mi-aţi zis voi, şi tovarăşul vostru a plecat de-aici şi şi-a văzut de drum.

Şi, auzind spusele paznicei, negustorii au început să se plesnească peste ochi şi au înşfacat-o pe paznică, şi au spus:

— Nu ţi-am zis să dai decât un pieptene!

— Nu mi-a pomenit de niciun pieptene, a răspuns paznica.

Şi negustorii au înhăţat-o şi au pârât-o la cadiu, şi,

ducându-se la el, i-au înşirat toată tărăşenia, şi cadiul a osândit-o pe paznică să dea îndărăt punga şi a numit-o datornică faţă de pârâşii ei. Şi paznica a ieşit de acolo tulburată, nici nemaivăzând pe unde calcă. Şi s-a întâlnit cu un copil de cinci ani. Şi când copilul acela a văzut-o atâta de tulburată, a întrebat-o:

— Ce-ai păţit, o, măicuţă?

Ci ea nu i-a dat niciun răspuns şi nici nu l-a luat în seamă, că era micuţ ca ani. Şi micuţul şi-a mai rostit întrebarea încă o dată, şi a doua, şi a treia oară, şi femeia a spus:

— Nişte inşi au venit la mine în grădină şi au pus lângă mine o pungă cu o mie de dinari, şi mi-au lăsat vorbă că să nu dau punga aceea niciunuia, decât atunci când vor fi de faţă ei toţi. Iar apoi s-au dus în grădină să se preumble şi să se desfăteze. Şi unul dintre ei a venit şi mi-a spus: „Dă-mi punga!” Şi eu i-am spus: „Când vor veni şi tovarăşii tăi.” „Am îngăduinţa lor”, a spus el. Ci nu m-am învoit să-i dau punga, şi atunci el le-a strigat tovarăşilor săi: „Nu vrea!”, şi ei mi-au strigat: „Dă-i!” Şi erau nu departe de mine, şi i-am dat insului acela punga, şi el a luat-o şi s-a dus pe drumul lui. Şi tovarăşii lui l-au tot aşteptat şi au venit la mine şi m-au întrebat: „De ce nu-i dai un pieptene?”, şi le-am răspuns: „Nu mi-a pomenit de niciun pieptene, nu mi-a cerut decât punga.” Şi m-au înhăţat şi m-au dus la cadiu, şi cadiul m-a osândit să dau îndărăt punga.

— Dă-mi un dirhem să-mi cumpăr nişte dulciuri, şi am să-ţi spun cum să scapi, a zis copilul.

Şi femeia i-a dat un dirhem şi l-a întrebat:

— Ce ai de spus?

— Întoarce-te la cadiu, a răspuns micuţul, şi spune-i: „Între mine şi ei a fost o înţelegere, ca să dau îndărăt punga numai cu tuspatru de faţă.”

Şi femeia s-a întors la cadiu, a spus fiul împăratului, şi i-a spus cele ce îi spusese copilul. Şi cadiul a întrebat:

— A fost între voi şi ea această înţelegere?

— Da, au răspuns negustorii.

Şi cadiul a spus:

— Aduceţi-l la mine pe tovarăşul vostru şi veţi căpăta punga.

Şi paznica a scăpat cu bine şi nu a păţit niciun necaz, şi şi-a văzut de drum.

Şi când au auzit spusele tânărului împărat, şi vizirii şi toţi câţi erau de faţă la acea adunare i-au spus împăratului:

— O, doamne împărate al nostru, fiul tău îi întrece pe toţi oamenii de pe vremile lui!

Şi i-au urat de bine tânărului şi împăratului. Şi împăratul şi-a strâns fiul la piept, şi l-a sărutat între ochi, şi l-a întrebat ce a fost între el şi roabă. Şi crăişorul s-a jurat pe Allah Preamăritul şi pe Prorocul lui cel ales că ea l-a ademenit pe el. Şi împăratul a crezut vorbelor lui şi a spus:

— Ţi-o dau s-o judeci: dacă vrei, omoar-o, ori fă cu ea ce vrei.

— Am s-o izgonesc din cetate, i-a spus tatălui său tânărul.

Şi crăişorul cu tatăl său au trăit în cea mai huzurită şi desfătată viaţă, până ce a venit la ei Sfarâmătoarea desfătărilor şi Spărgătoarea adunărilor, şi iată sfârşitul de la ceea ce a ajuns până la noi din povestea cu împăratul, cu fiul său şi roaba şi cei şapte viziri.

POVESTEA CU GIAFAR BARMACANUL ŞI CU VÂNZĂTORUL DE BOBI

Se povesteşte tot aşa că atunci când Harun ar-Raşid l-a răstignit pe Giafar barmacanul, a poruncit să fie răstignit şi oricine s-ar apuca să-l plângă pe Giafar sau ar ofta după el. Şi oamenii se ţineau de la acestea. Şi iacătă că un beduin, care locuia într-o pustietate îndepărtată, venea în fiecare an cu o casâdă la pomenitul Giafar ali-Barmac, şi acesta îi da câte o mie de dinari ca răsplată pentru casâda aceea, şi beduinul îi lua şi pleca şi cheltuia banii aceia pentru ai lui, până la sfârşitul anului. Şi beduinul acela a venit, ca de obicei, la Giafar cu casâda şi a aflat că Giafar a fost răstignit. Şi beduinul s-a dus la locul unde fusese răstignit Giafar. Aşezându-şi cămila în genunchi, s-a pus pe plâns cu plânsete amarnice, şi s-a mâhnit cu mâhnire mare, şi a procitit casâda şi a adormit. Şi l-a văzut în vis pe Giafar barmacul, care îi spunea: „Te-ai ostenit şi ai venit la noi şi ne-ai găsit în starea în care ne vezi, dar du-te la Basra şi caută-l printre negustorii din Basra pe un ins pe care îl cheamă aşa şi-aşa, şi spune-i: «Giafar barmacanul îţi trimite plecăciunile lui şi-ţi spune: «Dă-mi o mie de dinari după semnul bobului.»”

Şi când s-a trezit din somn, beduinul s-a dus la Basra şi l-a căutat pe negustorul acela şi, găsindu-l, i-a împărtăşit cele ce-i spusese Giafar în vis, şi negustorul a început să plângă atâta cât era să se despărţească de viaţa

pământească, iar apoi i-a arătat multă cinstire beduinului şi l-a poftit să şadă la el, şi i-a făcut dulce şederea acolo. Şi beduinul a stat la el trei zile, în tihnă deplină. Şi când a vrut să plece, negustorul i-a dat o mie cinci sute de dinari şi i-a spus:

— O mie au fost lăsaţi cu poruncă să ţi se dea, iar cinci sute sunt de la mine, ca preţuire faţă de tine, şi vei avea în fiecare an câte o mie de dinari.

Şi, plecând, beduinul i-a spus negustorului:

— În numele lui Allah, mă rog ţie, istoriseşte-mi povestea cu bobul, ca să-i ştiu şi eu dedesubtul.

Şi negustorul i-a spus:

— Eu mi-am început viaţa în sărăcie, şi vindeam bobi fierţi prin pieţele de la Bagdad, ca să dovedesc să-mi duc zilele. Şi am ieşit într-o zi rece şi ploioasă, şi n-aveam pe mine nimic care să mă apere de frig, şi pe de-o parte dârdâiam de frigul amarnic, pe de alta eram ud leoarcă de ploaie, şi mă aflam în starea aceea ticăloasă când se zburleşte părul pe tine.

Iar Giafar în ziua aceea şedea în palatul lui, care da către piaţă, şi lângă el erau alaiul şi ciracii lui. Şi i-au căzut privirile asupra mea, şi i s-a făcut milă de starea mea, şi a trimis la mine pe unul din oamenii lui, şi acela m-a luat şi m-a dus la Giafar. Şi, privindu-mă, Giafar a spus: „Vinde celor din alaiul meu bobii pe care îi ai.”

Şi am început să măsor bobii cu o măsură pe care o aveam la mine, şi toţi cei care luau câte o măsură de bobi mi-o umpleau cu gălbiori, până s-au isprăvit toţi bobii care-i aveam şi nu mai rămăsese în coş nimic. Şi pe urmă am strâns aurul pe care îl dobândisem, şi Giafar m-a întrebat: „Oare ţi-au mai rămas câţiva bobi?” Şi-am răspuns: „Nu ştiu!” Şi am început să caut în coş, dar nu am mai găsit acolo nimic, decât numai un bob.

Şi Giafar mi l-a luat şi l-a despicat în două jumătăţi, şi o

jumătate a luat-o el, iar cealaltă jumătate a dat-o uneia dintre iubitele lui şi a întrebat-o: „Cu cât cumperi jumătatea aceasta de bob?” „Cu de două ori pe-atâta câţi galbeni sunt aici”, a spus ea. Şi nu mai ştiam ce să cred şi îmi ziceam în sine-mi: „Asta-i peste putinţă!” Şi pe când eu mă minunam, roaba deodată a dat poruncă uneia dintre fetele sale, şi aceea a adus pe de două ori atâta aur cât aveam eu. Şi Giafar a spus: „Eu am să cumpăr cealaltă jumătate pe care ţi-o iau cu pe de două ori atâta aur cât ai aici.” „Ia-ţi plata pentru bobii tăi”, mi-a spus apoi Giafar, şi i-a poruncit uneia dintre slugile sale, şi sluga a strâns toţi banii şi i-a pus în coşul meu, şi eu i-am luat şi am plecat. Şi pe urmă am venit la Basra şi am început să negustoresc cu banii pe care îi aveam, şi Allah mi-a sporit belşugul, că de la Allah vin şi slava, şi milostenia. Şi dacă am să-ţi dau în fiecare an câte o mie de dinari – o parte din milostenia lui Giafar – nu are să-mi fie a pagubă.

Vezi, aşadar, care erau harurile lui Giafar, slavă lui şi viu, şi mort, fie asupra-i milele lui Allah Preamăritul!

POVESTEA DESPRE MĂRINIMIA LUI IAHIA IBN HALID[2]

Se povesteşte tot aşa că Harun ar-Raşid l-a chemat pe unul dintre străjerii lui, care se numea Salih (şi asta era pe vremea când ar-Raşid se schimbase faţă de barmaci). Şi când acela s-a înfăţişat, i-a spus:

— O, Salih, du-te la Mansur şi spune-i: „Se află la tine o mie de mii de dirhemi din banii noştri, şi hotărârea mea cere să ni-i trimiţi într-o clipită!” Şi îţi poruncesc, Salih, dacă nu vei căpăta banii aceştia până la rugăciunea de seară, să-i despărţeşti capul de trup şi să mi-l aduci!

Şi Salih a răspuns:

— Ascult şi mă supun!

Iar apoi s-a dus la Mansur şi i-a spus ceea ce îi deşternuse stăpânul drept-credincioşilor.

— Sunt pierdut, mă jur pe Allah! a spus atunci Mansur; că toate bunurile mele şi ale celor asupra cărora stăpâneşte mâna mea, de le-aş vinde la cel mai scump preţ, nu trec de o sută de mii. De unde să pot eu să iau, o, Salih, restul de nouă sute de mii de dirhemi?

— Găseşte-ţi vreun mijloc care să te scape repede, altminteri eşti pierdut, eu nu pot să-ţi dau păsuire nicio clipită peste sorocul pe care l-a hotărât califul, şi nu am

[2] *Iahia ibn Halid* (mort în anul 805) a fost fiul întemeietorului dinastiei de viziri a barmakizilor.

puterea să trec cu nimic peste ceea ce mi-a poruncit stăpânul drept-credincioşilor, a spus Salih. Aşa că dă zor cu mijlocul care să te mântuie, până nu trece vremea!

— O, Salih, a spus Mansur, mă rog ţie, du-mă până la mine acasă, să-mi iau rămas-bun de la copii şi de la ai mei, şi să dau poveţele mele celor apropiaţi.

Şi m-am dus cu el acasă la el, spunea Salih, şi a început să-şi ia rămas-bun de la ai lui, şi s-au pornit bocetele în casa lui, şi s-au stârnit bocetele şi ţipetele, şi rugile de ajutor către Allah Preamăritul. Şi i-am spus lui Mansur:

— Mi-a venit în gând că Allah are să-ţi trimită ajutorul lui prin mâinile barmacanilor. Hai cu mine acasă la Iahia ibn Halid!

Şi ne-am dus la Iahia ibn Halid, şi Mansur i-a povestit necazul său, şi Halid s-a mohorât şi şi-a lăsat o vreme capul spre pământ, iar pe urmă a ridicat capul şi, chemându-l pe vistiernicul său, l-a întrebat:

— Câţi dirhemi avem în vistierie?

— Vreo cinci mii de dirhemi, a răspuns vistiernicul.

Şi Iahia a poruncit să-i fie aduşi toţi, iar pe urmă a trimis la fiul său, ali-Fadl, un sol cu o scrisoare cu următorul cuprins: *„Mi s-a prilejuit să pot cumpăra o moşie minunată, care n-are să rămână niciodată nerodnică; trimite-mi nişte dirhemi.”*

Şi ali-Fadl i-a trimis o mie de dirhemi, şi apoi Iahia l-a trimis pe un alt ins la fiul său, Giafar, cu o scrisoare cu acest cuprins: „Ni s-a întâmplat un lucru greu şi ne trebuie nişte dirhemi.”

Şi Giafar i-a trimis pe dată o mie de dirhemi. Şi Iahia a tot trimis oameni pe la barmacani, până ce a strâns de la ei pentru Mansur o sumedenie de bani, dar Salih şi Mansur nu ştiau despre asta. Şi Mansur i-a spus lui Iahia:

— O, stăpâne, mă agăţ de poalele tale şi ştiu că numai de la tine voi căpăta banii aceştia, cum e în obiceiul mărinimiei tale. Încât achită prăpădul acesta al datoriei

mele şi fă-mă dezrobitul tău.

Şi Iahia şi-a lăsat ochii-n jos şi a început să plângă, şi pe urmă a strigat la un rob:

— Hei, copile, stăpânul drept-credincioşilor i-a dăruit cândva roabei noastre, Damamir, un mărgăritar de mare preţ. Du-te la ea şi spune-i să ne treacă nouă mărgăritarul acela.

Şi sluga s-a dus la roabă şi i-a adus lui Iahia mărgăritarul, şi Iahia a spus:

— O, Salih, am cumpărat de la nişte negustori mărgăritarul acesta pentru stăpânul drept-credincioşilor, pe două sute de mii de dinari, iar stăpânul drept-credincioşilor l-a dăruit roabei noastre, Damamir, lăutăreasa, şi când el are să vadă la tine mărgăritarul acesta, are să-l cunoască şi are să-i arate multă cinstire, şi are să cruţe vărsarea sângelui, pentru noi şi din cinstire faţă de noi. Şi acum banii tăi au fost strânşi toţi, o, Mansur.

Şi i-am dus mărgăritarul şi banii lui ar-Raşid, spunea Salih, şi Mansur era cu mine. Şi când mergeam pe drum, deodată l-am auzit pe Mansur că rostea stihurile acestea ale unui poet:

Nu dragostea m-aduse-n casa lor,
Ci spaima de-al săgeţii crâncen zbor.

Şi am rămas uluit de firea urâtă, de josnicia şi de ticăloşia, şi de nemernicia lui din baştină şi din născare, şi l-am înfruntat şi i-am zis:

— Nu se află pe faţa pământului oameni mai buni decât barmacanii, şi nu se află nimeni mai ticălos şi mai spurcat ca tine! Te-au răscumpărat de la moarte şi te-au scăpat de la pieire, şi s-au miluit de tine şi te-au mântuit, iar tu nici nu le mulţumeşti, nici nu-i cinsteşti, şi nu te porţi cum se poartă un om volnic, ci răspunzi la binefacerile lor cu

asemenea vorbe!

Şi pe urmă m-am dus la ar-Raşid şi i-am istorisit această poveste, şi i-am dat de ştire despre toate câte se întâmplaseră. Şi ar-Raşid s-a minunat de mărinimia lui Iahia şi de dărnicia şi de filotimia lui, şi de ticăloşia lui Mansur şi de nemernicia lui, şi a poruncit să i se dea îndărăt lui Iahia ibn Halid mărgăritarul, şi a spus:

— Tot ceea ce noi am dăruit, nu ni se cade să luăm înapoi!

Şi Salih s-a întors la Iahia ibn Halid şi i-a povestit de Mansur şi de purtarea lui ticăloasă, şi Iahia a spus:

— O, Salih, omului, când e la necaz, i se vântuie şi i se tulbură toate gândurile, şi orice-ar veni de la el nu se cade să-i iei în nume de rău, întrucât nu purcede din inima lui.

Şi s-a pornit să-i tot caute dezvinuiri lui Mansur.

Şi Salih a început să plângă:

— Nu e cu putinţă ca bolta rotitoare a cerurilor să mai fi zămislit pe lume oameni asemenea ţie! Vai şi vai! Cum se poate să fie îngropat în pământ unul cu o fire cum e firea ta şi a cărui mărinimie este ca a ta?

Iar Iahia a rostit stihurile acestea:

Când ai prilej să faci un bine, să-l faci numaidecât şi harnic!

Că nu oricând ţi-e la-ndemână putinţa sfântă de-a fi darnic.

Adesea, de nu-l faci la ceasul prielnic, în zadar pe urmă

Mai vrei să-l săvârşeşti, că vine grăbită moartea şi ţi-l curmă.

POVESTEA CU SCRISOAREA MĂSLUITĂ

Se povesteşte tot aşa că între Iahia ibn Halid şi Abd-Allah ibn Malic ali-Huzai era o duşmănie tăinuită, pe care ei nu o dădeau în vileag. Pricina vrajbei dintre ei era că stăpânul drept-credincioşilor, Harun ar-Raşid, îl iubea pe Abd-Allah ibn Malic cu o dragoste mare, şi Iahia ibn Halid şi fiii săi spuneau că Abd-Allah l-ar fi vrăjit pe stăpânul drept-credincioşilor. Şi aşa a trecut multă vreme, şi ura sălăşluia în inimile lor. Şi iacătă că ar-Raşid i-a dat în seamă lui Abd-Allah ibn Malic ali-
Huzai ocârmuirea Armeniei şi l-a trimis acolo. Şi când el s-a aşezat în cetatea de scaun a Armeniei, a venit la el un ins dintre oamenii din Irak, şi insul acela era împodobit cu prisos de învăţătură şi cu ascuţime de minte şi cu isteciune, numai că i se topise tot ce avusese pe mână şi i se isprăviseră gologanii şi i se prăpădise toată starea. Şi a ticluit o scrisoare în numele lui Iahia ibn Halid către Abd-Allah ibn Malic şi s-a dus la el în Armenia şi, ajungând la uşa lui Abd-Allah, i-a înmânat scrisoarea unuia dintre slujitorii de la palatul lui. Şi slujitorul a luat scrisoarea şi i-a dus-o lui Abd-Allah ibn Malic ali-Huzai, şi acesta a desfăcut scrisoarea şi a citit-o şi, sărutând-o, a priceput că scrisoarea era plăsmuită. Şi a poruncit să-i fie adus insul, şi acela, înfaţişându-se, a chemat asupra-i binecuvântarea lui Allah şi l-a preamărit pe el şi pe oamenii din preajma lui, şi Abd-

Allah ibn Malic l-a întrebat:

— Ce te-a îndemnat să înfrunţi greutăţile şi depărtarea şi să vii la mine cu o scrisoare măsluită? Ci linişteşte-ţi sufletul, nu avem să-ţi amăgim nădejdea!

— Lungească-i Allah veleatul stăpânului nostru, vizirul! a răspuns insul acela. Dacă îţi cade cu greu venirea mea, atunci nu mai aduce alte temeiuri ca să ne alungi. Pământul lui Allah este larg, şi cel înzestrat va trăi întotdeauna. Da scrisoarea pe care ţi-am adus-o de la Iahia ibn Halid este adevărată, nu este măsluită.

— Am să-i scriu o scrisoare împuternicitului meu de la Bagdad şi am să-i poruncesc să întrebe ce e cu scrisoarea asta, pe care mi-ai adus-o, şi dacă se va dovedi cinstită şi adevărată, şi nu măsluită, am să te numesc emir într-unui din pământurile mele ori am să-ţi dăruiesc două sute de mii de dirhemi, cu nişte cai, nişte cămile şi nişte haine de fală, dacă vrei un dar. Dacă însă scrisoarea este plăsmuită, am să poruncesc să ţi se dea două sute de ciomege şi să ţi se radă barba.

Şi pe urmă Abd-Allah a poruncit ca insul să fie închis într-o odaie şi să i se aducă acolo toate câte îi vor fi de trebuinţă, până ce i se va lămuri pricina. Iar apoi i-a scris împuternicitului său de la Bagdad o scrisoare cu următorul cuprins: „A venit la mine un ins cu o scrisoare, şi o ţine întruna că scrisoarea aceea este de la Iahia ibn Halid, da eu prepun că scrisoarea nu e bună. Să nu zăboveşti în treaba asta: du-te numaidecât şi cercetează ce e cu scrisoarea, şi grăbeşte-te să-mi dai răspuns, ca noi să putem osebi minciuna de adevăr.” Şi când scrisoarea a ajuns la împuternicitul de la Bagdad, acela pe dată a sărit în şa şi a dat fuga la Iahia ibn Halid. Şi l-a găsit stând la masă cu nişte oaspeţi şi cu nişte apropiaţi de ai lui, şi s-a temenit şi i-a înmânat scrisoarea, şi Iahia ibn Halid a citit-o şi i-a spus împuternicitului:

— Vino la mine mâine, am să-ţi dau răspunsul.

Şi, după plecarea împuternicitului, s-a întors către oaspeţi şi i-a întrebat:

— Cum să-l răsplătesc pe acela care s-a dus ca de la mine cu o scrisoare plăsmuită şi i-a dat-o vrăjmaşului meu?

Şi fiecare dintre oaspeţi şi-a spus cuvântul, şi toţi s-au pornit să înşiruie vreun chip de schingiuire, dar Iahia le-a spus:

— Greşiţi, şi sfaturile voastre sunt urmarea puţinătăţii minţilor voastre şi a sărăciei lor. Voi ştiţi cât de aproape este de stăpânul drept-credincioşilor locul lui Abd-Allah, şi vă este cunoscut câtă ciudă şi vrajbă este între mine şi el. Allah Preamăritul l-a trimis pe insul acela ca mijlocitor pentru împăcarea noastră şi l-a îndemnat la aceasta. El l-a trimis să stingă în inimile noastre pojarul ciudei care tot sporeşte de douăzeci de ani, şi supărarea noastră are să se curme prin mijlocirea lui. Este de datoria mea să-l răsplătesc pe insul acela, adeverind ceea ce a ticluit el, şi curmându-i necazurile, şi am să-i scriu o scrisoare lui Abd-Allah ibn Malic ali-Huzai cu gândul că el are să-i arate o şi mai mare preţuire şi să-l ridice încă şi mai sus şi să-l preacinstească.

Şi când au auzit acestea, oaspeţii i-au urat lui Iahia multă bucurie şi s-au minunat de mărinimia şi de evghenia lui desăvârşită, iar el a cerut hârtie şi călimară, şi cu mâna lui i-a scris o scrisoare lui Abd-Allah ibn Malic, în care se spunea: „În numele lui Allah cel Milostiv şi Milosârdnic! Am primit scrisoarea de la tine – alungească-ţi Allah viaţa! – şi am citit-o, şi m-am bucurat de bunătatea ta, şi m-am învoioşit că îţi merge bine şi că eşti pe deplin mulţumit. Ai prepus că insul acela ales ar fi plăsmuit scrisoarea de la mine şi că nu ţi-ar fi adus niciun fel de rugăminte de la mine, dar treaba nu stă aşa – scrisoarea am scris-o chiar eu şi nu este plăsmuită, şi nădăjduiesc, după mărinimia, şi bunătatea, şi firea ta minunată, că ai să îndeplineşti visurile

acelui om ales şi vrednic, şi ai să-i arăţi cinstirea cuvenită, şi ai să-l ajuţi să-şi împlinească gândurile. Pecetluieşte-l cu mila ta deplină şi cu binefacerile tale darnice, şi orice vei face pentru el va fi ca pentru mine, şi pentru aceasta am să-ţi fiu mulţumitor.”

Şi pe urmă a scris adresa şi a pecetluit scrisoarea, şi i-a înmânat-o împuternicitului, iar împuternicitul a trimis-o lui Abd-Allah, şi, când acela a citit-o, s-a bucurat de cuprinsul ei şi l-a chemat pe insul acela, şi i-a spus:

— Care îţi este mai pe plac dintre cele două răsplăţi pe care ţi le-am făgăduit, pe aceea ţi-o voi împlini!

— Cea mai pe plac îmi este darul, a răspuns insul.

Şi Abd-Allah a poruncit să i se dea două sute de mii de dirhemi şi zece cai arăbeşti – cinci cu cioltare de mătase şi cinci cu şei împodobite sărbătoreşte – şi douăzeci de legături cu haine, şi zece robi călări, şi nişte pietre scumpe, pe potriva acestora. Iar pe urmă Abd-Allah l-a poftit şi i-a arătat bunăvoinţa lui şi l-a trimis la Bagdad în haine falnice şi, ajungând la Bagdad, insul acela s-a îndreptat spre porţile casei lui Iahia ibn Halid, înainte de a se duce la ai săi, şi a cerut îngăduinţa să intre la el.

Şi străjerul de la poartă s-a dus la Iahia şi i-a spus:

— O, stăpâne al nostru, la poarta noastră se află un ins luminat la chip şi chipeş la înfăţişare, cu purtare falnică şi cu mulţime de slugi, şi vrea să intre la tine.

Şi Iahia i-a îngăduit să intre, şi insul acela, intrând, a sărutat pământul dintre mâinile lui, şi Iahia l-a întrebat:

— Cine eşti?

Şi insul a spus:

— O, stăpâne, sunt cel care murise de asuprirea vremurilor şi pe care tu l-ai înviat din mormântul necazurilor şi l-ai mutat în raiul cel râvnit. Sunt cel care a plăsmuit scrisoarea şi i-a dus-o lui Abd-Allah ibn Malic ali-Huzai.

— Cum s-a purtat el cu tine şi ce ţi-a dat? a întrebat

Iahia.

Şi insul a răspuns:

— Mi-a dăruit, prin mâinile tale, după străluminata-ţi fire şi după bunătatea-ţi atotcuprinzătoare, după nemărginita-ţi mărinimie, după înaltu-ţi cuget şi larga-ţi milă, atâta cât m-a îmbogăţit şi m-a căpătuit, şi m-a copleşit. Şi am adus toate darurile lui, şi toate se află la porţile tale, şi porunca se află în puterea ta, şi osânda se află în mâinile tale!

— Purtarea ta faţă de mine este mai minunată decât purtarea mea faţă de tine, a răspuns Iahia. Mi-ai făcut un bine atât de mare şi mi-ai dat un ajutor atât de strălucit, cât ai preschimbat vrajba care se ridica între mine şi omul acela falnic în prietenie şi dragoste. Încât am să-ţi dăruiesc şi eu tot atâtea câte ţi-a dăruit Abd-Allah ibn Malic.

Şi pe urmă a poruncit să i se dea tot atâţia bani şi cai şi legături de haine câte îi dăduse Abd-Allah, şi s-a întors asupra acelui ins bunăstarea pierdută, prin măreţia sufletelor celor doi emiri.

POVESTEA CU PREASMERITUL COCON

Se povesteşte că stăpânul drept-credincioşilor, Harun ar-Raşid, avea un fiu care împlinise vârsta de şaisprezece ani şi care trăia departe de lume, umblând pe calea postirii şi a cucerniciei. Şi se ducea în cimitir şi zicea: „Aţi fost stăpâni ai lumii, dar iată că n-aţi scăpat şi aţi coborât în morminte. O, de-aş putea să ştiu numai ce aţi spus şi ce vi s-a spus![3]” Şi plângea cu plânsul celui înspăimântat şi îngrozit, şi rostea vorbele celui care a spus:

Ce trist e-al năsăliei trist orând
Şi jalea bocitoarelor ţipând!

Şi iacătă că tatăl său tocmai trecea pe lângă el cu un alai falnic, şi era înconjurat de vizirii şi de mai-marii din împărăţie şi de locuitori din ţara lui. Şi toţi l-au văzut pe fiul stăpânului drept-credincioşilor, şi purta pe el un caftan de dimie, iar pe cap o glugă de dimie, şi oamenii îşi ziceau unul altuia: „Tânărul ăsta l-a făcut de ocară pe stăpânul drept-credincioşilor printre împăraţi. De-l dojenea califul cum s-ar fi cuvenit, de bună seamă că s-ar fi lepădat de purtările astea.”

Şi stăpânul drept-credincioşilor le-a auzit vorbele şi s-a dus să-i vorbească fiului său despre asta, şi i-a zis:

[3] Referire la cercetarea la care sunt supuse – de către îngerii Munkar şi Nakir – după credinţa musulmană – sufletele proaspeţilor răposaţi.

— O, fiule drag, mă faci de ocară cu ceea ce faci.

Dar fiul său s-a uitat la el şi nu i-a răspuns nimic. Iar pe urmă şi-a aruncat privirile către o pasăre care sta pe turla unui palat, şi a spus:

— O, pasăre, îţi poruncesc, în numele celui care te-a zămislit, să coborî pe mâna mea!

Şi pasărea a coborât pe mâna tânărului. Şi pe urmă el i-a spus:

— Întoarce-te la locul tău!

Şi pasărea s-a întors la loc.

— Coboară pe mâna stăpânului drept-credincioşilor!, i-a spus coconul, dar pasărea n-a vrut să se lase pe mâna acestuia.

Şi tânărul i-a spus tatălui său, stăpânul drept-credincioşilor:

— Tu mă faci pe mine de ocară faţă de prietenii lui Allah, cu dragostea ta pentru lumea de-aici, şi m-am hotărât să mă rup de tine, cu o asemenea despărţire, încât să nu mă mai întorc la tine decât la cea din urmă răsuflare.

Şi apoi a coborât la Basra, şi muncea acolo în rând cu muncitorii, frământând huma, şi agonisea în fiecare zi numai un dirhem şi un danic[4], şi cu danicul se hrănea, iar cu dirhemul făcea pomeni.

Spunea Abu-Amir ali-Basri:

— Mi se stricase un perete la casă, şi m-am dus la tabăra muncitorilor să caut un om care să dreagă peretele. Şi privirea mi-a căzut pe un tânăr minunat de frumos, cu chipul luminos, şi m-am dus la el şi i-am dat bineţe şi i-am spus: „O, drăguţule, vrei să mergi să lucrezi ceva?” „Da”, a răspuns el. Şi am spus: „Haide la mine să zideşti un perete.” Şi tânărul a zis: „Cu nişte învoieli pe care am a le

[4] *Danic* – monedă măruntă din aramă, egală cu a şasea parte dintr-un dirhem.

pune.” „O, drăguţule, şi care-s acele învoieli?”, am întrebat eu. Şi tânărul a răspuns: „Plata este un dirhem şi un danic, şi când va striga muezinul, îmi vei îngădui să mă rog cu toată lumea.” Şi am zis: „Bine!” Şi l-am luat şi m-am dus cu el acasă, şi el s-a apucat de lucru cu o râvnă cum nu am mai văzut. Şi i-am adus aminte de masa de prânz. Şi el a zis: „Nu!” Şi am priceput că posteşte, iar când a auzit chemarea la rugăciune, mi-a spus: „Ştii învoiala!” Şi am răspuns: „Da.” Şi el, atunci, şi-a desfăcut brâul şi s-a apucat de spălările îndătinate, şi şi-a făcut spălările cu o grijă cum n-am mai văzut, iar pe urmă s-a dus să se închine cu toată lumea, iar după asta s-a întors la lucru. Dar când a răsunat chemarea la rugăciunea de seară, s-a spălat şi a plecat la rugăciune, iar apoi s-a întors la lucru, şi eu i-am spus: „O, drăguţule, s-a terminat ziua de lucru, muncitorii nu muncesc decât până la rugăciunea de seară.” Dar el a grăit: „Slavă lui Allah! Munca mea ţine până se lasă întunericul.” Şi nu a lăsat lucrul până noaptea.

Şi i-am dat doi dirhemi şi, văzându-i, a întrebat: „Ce-i cu ăştia?” Şi i-am răspuns: „Sunt o parte din plata pentru munca ta harnică!” Ci el mi-a dat dirhemii îndărăt şi a spus: „Nu vreau niciun spor la ceea ce ne-am învoit între noi.”

Şi am început să stăruiesc, ci n-am izbutit să-l înduplec, şi i-am dat un dirhem şi un danic, şi a plecat. Când însă a fost dimineaţă, m-am dus de cu vreme la tabăra muncitorilor, dar nu l-am găsit, şi am întrebat de el şi mi s-a spus: „Nu vine aici decât sâmbăta.”

Şi când a fost sâmbăta următoare, m-am dus iarăşi la locul acela şi l-am găsit acolo, şi i-am spus: „În numele lui Allah! pofteşte la lucru!” Iar el a zis: „Cu învoielile pe care le ştii.” „Bine”, am zis eu. Şi m-am dus cu el acasă şi am stat jos deoparte, şi am început să mă uit la el, fără ca el să mă vadă. Şi a luat oleacă de humă şi a întins-o pe perete, şi deodată pietrele au început să se aşeze una peste alta. Şi am strigat: „Aşa-s prietenii lui Allah!”

Şi tânărul a lucrat toată ziua cu sârg, şi a zidit în ziua aceea mai mult decât înainte, şi, când a venit noaptea, i-am dat plata şi el a luat-o şi a plecat.

Dar când a fost cea de a treia sâmbătă, m-am dus la tabără şi nu l-am găsit pe tânăr, şi am întrebat de el, şi mi s-a spus: „Este bolnav şi zace într-o covercă la *cutare* femeie.” Iar femeia aceea era o bătrână, vestită pentru cucernicia ei, şi care avea o covercă făcută din trestie, la cimitir. Şi am pornit către coverca aceea şi am intrat acolo, şi deodată l-am văzut cum zăcea pe pământ şi fără nimic sub el, şi cu capul sprijinit pe o cărămidă, şi cu chipul strălucind de lumină. Şi i-am dat bineţe, şi el mi-a răspuns la bineţe, şi atunci am stat jos la căpătâiul lui, plângându-l că era tânăr ca ani şi străin şi că se îmbolnăvise de trudă, supunându-se domnului său.

Iar pe urmă l-am întrebat: „Ai trebuinţă de ceva?” Şi el a răspuns: „Da”. „De ce anume?”, am întrebat eu. Şi tânărul a spus: „Mâine să vii la mine în zori, şi ai să mă găseşti mort; să mă speli şi să-mi sapi mormântul, şi să nu spui nimic nimănuia despre aceasta, ci să mă înfăşori cu caftanul acesta de pe mine, dar mai întâi să-l cercetezi şi să-l cauţi prin buzunare: să scoţi ceea ce ai să găseşti acolo şi să iei tot, iar după aceea să te rogi pentru mine şi să mă îngropi, apoi să te duci la Bagdad şi să-l pândeşti pe califul Harun ar-Raşid când va ieşi, şi să-i înmânezi ceea ce ai să găseşti în buzunar la mine, şi să-i duci închinăciunile mele.”

Şi pe urmă şi-a făcut mărturisirea de credinţă şi l-a preamărit pe domnul său cu vorbele cele mai strălucite, şi a rostit stihurile următoare:

Du-i semnul de la acel care-ajunse la sfârşit,
Fără plată să i-l duci slăvitului ar-Raşid.

Spune-i: „Surghiunitu-ades să te vadă a râvnit;

Pe oriunde a umblat, dorul tău l-a însoţit.

Nu de silă a plecat, nici de ură ispitit —
Dreapta sârutându-ţi-o, lui Allah s-a dăruit,

De s-a-nstrăinat de voi, taică, nu-i de osândit:
Sufletu-i era străin de al lumii drum smintit.

Iar după asta tânărul a început să-şi ceară iertare de la Allah şi să trimită închinăciunile lui domnului celor cucernici, şi a procitit câteva surale din *Coran,* şi pe urmă a rostit stihurile următoare:

Părinte scump, nu te-amăgi-n huzururi!
Nici viaţa, nici huzurul nu-s de-a pururi.
Când ştii că unii-ndură soartă rea,
Vei fi-ntrebat de soarta lor cândva.
Când vezi că-i duc pe umeri să-i îngroape,
Să ştii: vei sta-n curând cu ei aproape.

Spunea Abu-Amir ali-Basri:

— Şi când tânărul şi-a isprăvit adiata şi stihurile, am plecat de la el şi m-am dus la mine acasă. Dar când a fost dimineaţă, m-am întors la el de cu zori şi am văzut că murise – fie asupra-i milele lui Allah! Şi l-am spălat şi i-am cercetat punga, şi am găsit în ea un rubin care preţuia multe mii de dinari, şi atunci mi-am zis în sinea mea: „Jur pe Allah că acest tânăr a fost până peste fire de cumpătat în viaţa aceasta!” Iar pe urmă, după ce l-am înmormântat, am plecat la Bagdad şi m-am dus la palatul califului, şi am stat să aştept ieşirea lui ar-Raşid. Şi când a ieşit şi m-am întâlnit cu el pe drum, i-am înmânat rubinul. Şi când a văzut rubinul, ar-Raşid s-a prăbuşit fără de simţire. Şi slujitorii lui m-au înhăţat, dar, când ar-Raşid s-a dezmeticit, le-a spus slujitorilor: „Daţi-i drumul şi duceţi-l cu toată cinstirea la

palat.”

Şi slujitorii au făcut aşa precum le poruncise el şi, venind la palat, califul m-a chemat şi m-a poftit în iatacurile sale, şi m-a întrebat: „Ce face stăpânul acestui rubin?” Şi eu am răspuns: „A murit.” Şi i-am povestit califului cum a murit. Şi califul a început să plângă şi a strigat: „Fiul meu a răspuns chemării, iar tatăl s-a înşelat!” Iar pe urmă a strigat: „O, *cutare!”*

Şi a venit o femeie la el, şi, văzându-mă, a vrut să plece îndărăt, dar califul i-a spus: „Vino încoace, nu are să-ţi facă niciun rău.” Şi femeia a intrat şi s-a temenit, şi califul i-a aruncat rubinul, şi, văzându-l, femeia a scos un ţipăt mare şi s-a prăbuşit fără de simţire, iar când s-a trezit din leşin a spus: „O, stăpâne al drept-credincioşilor, ce a făcut Allah cu fiul meu?” „Povesteşte-i despre el”, a spus califul. Şi au început să-l sugrume lacrimile, iar eu i-am povestit femeii despre tânăr, şi ea s-a pornit să plângă şi a îngânat cu un glas slab: „Ce dor îmi e să te întâlnesc, o, răcoare a ochilor mei! O, de ţi-aş fi dat de băut, când n-avea cine să-ţi dea! O, de te-aş fi alinat, când n-avea cine să te aline!”

Şi apoi au podidit-o lacrimile şi a rostit stihurile următoare:

Plângu-mi pe cel schivnicit, care singur-singurel,
Fără nimeni a murit, fără-un prieten lângă el.
După anii de noroc, după râsul fericit,
A plecat de lângă noi, nimeni nu l-a mai zărit.
Zilele care se duc ştim ce-ascund în taina lor.
Nimeni nu trăieşte-n veci, moartea-i calea tuturor.
Că Allah i-a fost menit drumul sihăstriei greu
Şi departe mi l-a dus ca să-l plângă dorul meu.
N-am cum să te mai găsesc, moartea mi te-a rupt de noi —
Nu ne vom mai revedea doar la Ziua de Apoi.

Şi eu am întrebat: „O, stăpâne al drept-credincioşilor, oare a fost chiar fiul tău?” Şi califul a răspuns: „Da. Mai înainte ca eu să fi dobândit puterea, el umbla la nişte învăţaţi şi sălăşluia cu schivnicii, iar când am dobândit puterea, a început să se înstrăineze şi să se îndepărteze de mine. Şi i-am spus mamei lui: «Copilul acesta s-a dăruit lui Allah Preamăritul, şi nu ştiu de n-o să-l ajungă nenorocirile şi de n-o avea de înfruntat lipsurile. Dă-i rubinul acesta să-l aibă la el pentru vremi de restrişte.» Şi i-a dat rubinul, şi l-a înduplecat pe fiu-său să-l ia, şi el a îndeplinit rugămintea ei şi l-a luat, iar pe urmă s-a despărţit de lumea noastră pământească şi s-a dus de la noi, şi nu s-a mai ivit până ce l-a întâlnit neprihănit şi temător de Dumnezeu pe Allah Preamăritul şi Preaslăvitul.”

„Haide să-mi arăţi mormântul lui!”, mi-a zis pe urmă califul. Şi am plecat cu el şi am mers până unde i-am arătat mormântul. Şi califul s-a pornit să hohotească şi să plângă de s-a prăbuşit fără de simţire, iar când s-a trezit, şi-a cerut iertăciune de la Allah şi a strigat: „Într-adevăr, ai lui Allah suntem şi la El ne întoarcem!” Şi s-a rugat pentru liniştea fiului său. Şi apoi mi-a cerut să-i rămân prieten. Şi am spus: „O, stăpâne al drept-credincioşilor, într-adevăr în fiul tău am găsit cea mai înaltă învăţătură pentru mine.”

Şi am procitit stihurile acestea:

Un sihastru-s, de-aş trăi şi-n cetatea mea de ieri.
Un sihastru-s, adăpost n-am pe lume nicăieri.

Un sihastru-s, n-am părinţi, n-am nici fraţi şi nici copii,
Şi la nimeni, nicăieri, un cămin nu-mi pot găsi.

Caut pe la vreun mecet un ungher să locuiesc.
Inima mea nicăieri nu mai pot s-o odihnesc.

Preamărit fie Allah, Domnul lumilor, cel care
Duhu-n trupuri ne-a sădit, după mila lui cea mare!

POVESTEA CU AR-RAŞID ŞI COPILA

Se povesteşte tot aşa că stăpânul drept-credincioşilor, Harun ar-Raşid, se preumbla odată împreună cu Giafar barmacanul şi deodată a văzut nişte fete care îşi umpleau cofele la fântână. Şi califul s-a apropiat de ele, vrând să bea apă, şi deodată una dintre fete s-a întors către el şi a rostit stihurile acestea:

Când toate dorm, ah, de-ar pieri
Din patul meu năluca ta,
S-adorm şi eu, iar cruntul foc
Ce-mi arde-n piept să-l pot uita.
Bolnavul de iubire, vai,
Se zbate-n patul lui amar;
Eu, cum mă ştii! Iubirea ta
Ar stinge, oare, cruntu-mi jar?

Şi stăpânului drept-credincioşilor i-a plăcut frumuseţea fetei şi vorba ei dulce şi a întrebat-o:

— O, copilă de neam ales, stihurile acestea sunt făcute de tine sau le-ai auzit de la alţii?

— Da, sunt făcute de mine, a răspuns copila.

Şi califul a grăit:

— Dacă ceea ce spui este adevărat, păstrează-le tâlcul şi schimbă-le rima.

Şi fata a procitit:

Când toate-adorm, ah, de-ar pieri
Năluca ta din patul meu,
S-adorm şi eu, iar cruntul foc
Să-l uit, să nu mai ard mereu.
Bolnavul de iubire, vai,
Se zbate-n-patul lui de dor;
Eu, cum mă ştii! Iubirea ta
De ce nu vrea să vină-n zbor?

— Şi astea sunt tot de furat, a spus califul.
Şi fata a zis:
— Nu, sunt făcute de mine.
Şi atunci, califul a spus:
— Dacă şi acestea sunt făcute de tine, păstrează-le tâlcul şi schimbă-le rima.
Şi fata a procitit:

Când toate dorm, ah, de-ar pieri
Năluca ta din patu-mi gol,
S-adorm şi eu, iar focul crunt
Să nu-mi mai dea mereu ocol.
Bolnavul de iubire, vai,
Pe pat de flăcări zace-n chin;
Eu, cum mă ştii! Iubirea ta,
Cu ea suspin şi mă alin!

— Şi astea-s furate, a spus califul.
Şi când fata a răspuns: „Nu, sunt ale mele”, califul a zis: „Dacă sunt ale tale, păstrează-le tâlcul şi schimbă-le rima.”
Şi fata a procitit:

Când toate dorm, ah, de-ar pieri
Năluca ta, să n-o mai văd,

S-adorm şi eu, iar focul crunt
Să nu-mi mai vină îndărăt.
Bolnavul de iubire, vai,
Pe pat de lacrimi zace frânt;
Eu, cum mă ştii! Iubirea ta
Mi-o mai întoarce-al sorţii vânt?

— A cui eşti din tabăra de aici? a întrebat stăpânul drept-credincioşilor.

Şi fata a răspuns:

— A aceluia al cărui cort se află chiar la mijlocul taberei, şi ai cărui stâlpi sunt cei mai înalţi.

Şi stăpânul drept-credincioşilor a priceput că fata este a celui mai mare din tabără.

— Dar tu din ce herghelegii te tragi? a întrebat fata.

Şi califul a spus:

— Din cei ai căror pomi sunt cei mai înalţi şi cu poamele cele mai coapte.

Şi fata a sărutat pământul şi a spus:

— Întărească-te Allah, o, stăpâne al drept-credincioşilor!

Şi i-a urat de bine şi pe urmă a plecat cu fetele de arabi.

— Am să mă însor cu ea negreşit, i-a spus califul lui Giafar.

Şi Giafar s-a dus la tatăl fetei şi i-a spus:

— Stăpânul drept-credincioşilor o vrea pe copila ta.

Şi tatăl i-a răspuns:

— Cu drag şi cu mândrie! Are să-i fie adusă ca slujnică Măriei Sale stăpânului nostru, ocârmuitorul drept-credincioşilor.

Şi pe urmă a gătit fata şi a trimis-o la calif, şi califul s-a însurat cu ea şi a intrat la ea, şi i-a fost una dintre cele mai iubite soţii, iar tatălui ei i-a dăruit destule bunuri cât să-l ridice printre arabi. Iar mai apoi tatăl copilei s-a petrecut întru mila lui Allah Preamăritul, şi vestea despre sfârşitul lui a ajuns la calif, şi califul a intrat la soţia sa trist, şi când ea

l-a văzut trist, s-a ridicat şi, ducându-se în odaia ei, şi-a scos de pe ea toate hainele strălucite şi şi-a pus straie de doliu, şi a început să plângă.

Şi au întrebat-o:

— De ce plângi?

Şi ea a spus:

— A murit tatăl meu.

Şi oamenii s-au dus la calif şi i-au povestit despre asta, şi califul s-a sculat şi s-a dus la soţia sa şi a întrebat-o cine i-a povestit de asta.

Şi ea a răspuns:

— Chipul tău, o, stăpâne al drept-credincioşilor.

— Păi cum aşa? a întrebat califul.

Şi ea a spus:

— De când m-ai adus la tine, nu te-am văzut aşa decât acum, iar eu nu aveam pentru cine altul să mă tem decât pentru tatăl meu, din pricina bătrâneţei lui. Capul tău să trăiască, o, stăpâne al drept-credincioşilor!

Şi califului i s-au umplut ochii de lacrimi, şi a început s-o mângâie pe soţia sa de pierderea tatălui ei, şi ea a trăit o vreme întristată aşa după tatăl ei, iar apoi s-a alinat lângă calif, fie mila lui Allah asupra lor a tuturora!

POVESTEA CU ALI-ASMAN ŞI CU TREI COPILE

Se povesteşte tot aşa că pe ocârmuitorul drept-credincioşilor, Harun ar-Raşid, îl chinuia amarnic într-o noapte nesomnia. Şi s-a sculat din aşternut şi a început să se preumble din odaie în odaie, ci nu înceta să se zbuciume în suflet cu un zbucium mare, iar dimineaţa a spus:

— Să vină ali-Asman!

Şi eunucul a ieşit la străjerii de la uşă şi le-a zis:

— Ocârmuitorul drept-credincioşilor vă spune: „Daţi fuga după ali-Asman!”

Şi când ali-Asman s-a înfăţişat şi când i-au spus despre aceasta stăpânului drept-credincioşilor, califul a poruncit să fie adus la el, l-a poftit să stea jos şi i-a spus:

— Bine ai venit!

Iar apoi a grăit:

— O, Asman, vreau să-mi povesteşti ce-ai auzit tu mai acătării din poveştile cu femei şi cu versuri de-ale lor!

— Ascult şi mă supun! a răspuns ali-Asman. Am auzit multe, dar nimic nu mi-a plăcut atâta de mult cât cele trei poezii pe care le-au procitit trei copile.

— Spune-mi povestea cu ele, a zis califul.

Şi ali-Asman a început să istorisească povestea aceea şi a spus:

— Află, o, căpetenie a drept-credincioşilor, că am locuit cândva la Basra, şi mă năpădise odată arşiţa, şi am început să caut un loc unde să mă odihnesc, dar nu găseam nimic.

Şi mi-am rotit privirile şi la dreapta, şi la stânga, şi deodată am zărit o trecere acoperită printre două case, măturată şi stropită, iar în acea trecere se găsea o laviţă de lemn, iar deasupra ei era un geam deschis. Şi m-am aşezat pe laviţă şi am vrut să mă întind oleacă, şi am auzit un glas gingaş de copilă, care spunea: „O, surioarelor, astăzi ne-am adunat ca să ne veselim; hai să punem trei sute de dinari jos, şi fiecare dintre noi să spunem câte un stih din vreo poezie, şi aceea care va spune stihul cel mai gingaş şi mai frumos, ai aceleia să fie cei trei sute de dinari.” Şi fetele au răspuns: „Cu drag şi cu bucurie!”

Şi a început cea mai mare, şi stihul ei a fost aşa:

Când în vis mi s-a ivit, mi-a părut ca o minune.
Dar aievea de-apărea ar fi fost cum n-aş şti spune!

Şi şi-a spus stihul şi cea mijlocie, şi stihul ei a fost aşa:

Doar o dată mie-n vis chipu-i mi s-a năzărit,
Şi: „cămin, alin, suspin – ale tale-s!” i-am şoptit.

Şi şi-a spus stihul şi cea mai mică, şi stihul ei a fost aşa:

Eu şi sufletul mi-l dau pentru cel care mereu
Cu suflarea-i ca de mosc vine noaptea-n patul meu.

„Dacă chipu-acesta o fi împodobit cu frumuseţe, atunci pricina-i lămurită întru totul!” mi-am zis în sine-mi şi, ridicându-mă de pe laviţă, am dat să plec. Şi deodată s-a deschis uşa şi pe ea a ieşit o copilă, şi a spus:

— Stai oleacă, o, şeicule!

Şi m-am aşezat pe laviţă şi am stat. Şi copila mi-a dat o hârtiuţă, şi am văzut pe ea un scris până peste poate de minunat, cu nişte „alife” drepte, cu nişte „ha” arcuite, şi cu

nişte „ua” rotunde[5], iar cuprinsul biletului era aşa: „îi dăm de ştire şeicului – lungească-i Allah viaţa! – că suntem trei fete surori, şi ne-am adunat ca să ne veselim, şi am pus jos trei sute de dinari, şi ne-am înţeles că aceea dintre noi care va spune stihul cel mai gingaş şi mai frumos, ai aceleea vor fi cei trei sute de dinari. Te numim judecător în această pricină: judecă precum ştii, şi gata!”

— O călimară şi hârtie! am spus eu.

Şi fata a dat fuga şi mi-a adus o călimară argintată şi nişte calamuri aurite, şi am scris aceste stihuri:

Vă voi spune ce şi-au spus trei copile între ele,
Întrecându-se la stih într-un spor de tâlcuri grele,
Toate trei cu chip frumos ca lumina-n zi-nsorită
Şi cu inimile-arzând într-a dragostei ispită,
Singure-n crivatul lor (ochii adormiţi sub pleoape,
Chipul celui drag din vis să le fie mai aproape),
Toate-apoi şi-au stihuit dorul tânăr de iubire,
Stihuri gingaşe şi dulci, rod al gândului subţire.
Spuse mândră, strălucind, cea dintâi, cutezătoare,
Dezvelind într-un surâs dinţii-i de mărgăritare:
„E-o minune! – am zis atunci când mi s-a ivit în vis. —
Ci aievea de-ar fi fost oare-atunci cum i-aş fi zis?”
După ea, cu zâmbet blând, mijlocia îşi suspină
Dragostea de care-n somn toată inima-i e plină:
„Mie doar o dată-n vis chipul drag mi s-a ivit,
Şi: «cămin, alin, suspin – ale tale-s!» am şoptit.”
Cea mai mică le-a răspuns cu un stih în care cântă
Dorul cel nemărginit din iubirea cea mai sfântă:
„Eu şi sufletul mi-l dau pentru cel care mereu,
Cu suflarea-i ca de mosc, vine noaptea-n patul meu!”
Cântărind ce-au stihuit, chibzuind cu luare-aminte,
Fără părtinire-acum, judecându-le cuminte,

[5] *Alif, ha, ua* – numele unor litere din scrierea arabă.

Dau cununa celei mici, care-n stihul ei adună
Tot ce-i mai adevărat în iubire, şi-o-ncununã!

Şi pe urmă i-am dat copilei hârtia, spunea ali-Asman, şi ea s-a ridicat şi s-a întors în casă, şi am ascultat cum a început acolo dănţuiala şi bătaia din palme, şi s-a pornit învierea din morţi, şi atunci mi-am zis în sine-mi: „Nu mai am de ce să zăbovesc pe aici!” Şi, ridicându-mă de pe laviţă, am dat să plec, şi deodată o copilă a strigat:

— Stai oleacă, o, Asman!

Şi eu am întrebat-o:

— Da cine ţi-a dezvăluit că eu sunt ali-Asman?

Şi ea a răspuns:

— O, taică, dacă numele tău ne era neştiut, stihurile tale nu ne erau neştiute.

Şi am stat jos, şi deodată uşile s-au deschis şi a ieşit prima fată, şi avea în mâini o farfurie cu poame şi o farfurie cu dulciuri. Şi am mâncat dulciurile şi poamele, şi i-am mulţumit fetei pentru bunăvoinţă, şi am vrut să plec, şi deodată una dintre fete a strigat:

— Stai oleacă, o, Asman!

Şi, ridicând ochii către ea, am văzut o mână trandafirie într-o mânecă galbenă, şi m-am gândit că asta-i luna care străluceşte dintre nori. Şi fata mi-a aruncat o pungă în care erau trei sute de dinari, şi a spus:

— Aceştia sunt banii mei, şi ţi-i dăruiesc pentru judeţul tău.

— Dar pentru ce ai judecat în folosul celei mai mici? a întrebat ocârmuitorul drept-credincioşilor.

Şi ali-Asman a spus:

— O, căpetenie a drept-credincioşilor – alungească-ţi Allah viaţa! – cea mai mare a spus: Eu am să mă minunez, dacă el îmi va veni în vis la pat – iar acesta-i un fapt îndoielnic şi legat de vreo împrejurare: poate şi să se

întâmple, şi poate şi să nu se întâmple. Cât despre cea mijlocie, pe lângă ea a trecut doar în vis umbra închipuirii, şi ea s-a şi temenit dinaintea ei; cât despre stihul celei mici, ea a spus în el că s-a culcat cu iubitul aşa cum se culcă oamenii aievea, şi că i-a mirosit răsuflarea care este mai dulce ca moscul, şi că l-ar răscumpăra cu sufletul şi cu tot ce are. Iar cu sufletul nu se răscumpără decât acela care îţi este mai drag decât orice pe lume.

— Ai strălucit, o, Asman! a strigat califul, şi i-a dăruit şi el trei sute de dinari pentru povestea lui.

POVESTEA CU ÎMPĂRATUL ŞAHRIAR ŞI CU ŞAHRAZADA (încheiere)

Şahrazada în vremea aceasta născuse de la împărat trei copii de parte bărbătească, şi când a isprăvit povestea aceasta s-a ridicat în picioare şi, sărutând pământul, a spus:

— O, împărate al vremurilor, unul în veacuri şi leaturi, eu sunt roaba ta, şi iacătă că au şi trecut o mie de nopţi şi o noapte de când îţi deştern poveşti despre oameni care au fost cândva şi învăţăturile celor din vechime. Oare am eu vreun temei dinaintea înălţimii Tale să pot a-mi mărturisi o dorinţă la Măria Ta?

Şi împăratul i-a spus:

— Măturiseşte-o şi se va împlini, o, Şahrazada!

Şi ea, atunci, a chemat dădaca şi eunucii şi le-a spus:

— Aduceţi-i pe copiii mei.

Şi au dat fuga să-i aducă, şi erau băieţei, unul dintre ei mergea pe picioare, al doilea mergea de-a buşilea, iar al treilea sugea la sân. Şi când i-au adus, Şahrazada i-a luat şi i-a pus dinaintea împăratului şi, sărutând pământul, a spus:

— O, împărate al vremurilor, aceştia sunt fiii tăi şi aş dori de la tine să mă slobozeşti de la moarte pentru aceşti copii. De-ai să mă omori, copiii aceştia vor rămâne fără mamă şi nu vor găsi o femeie care să-i crească precum se cuvine!

Şi atunci, împăratul a început să plângă şi i-a luat pe copii la piept, şi a spus:

— O, Şahrazada, mă jur pe Allah că te-am slobozit încă înainte de a se fi ivit copiii aceştia, întrucât am văzut că eşti neprihănită,

curată, cinstită şi temătoare de Dumnezeu. Binecuvântarea lui

Allah fie asupra ta, a tatălui tău, a mamei tale, a obârşiei şi a neamurilor tale! Chem pe Allah ca martor că te-am izbăvit de la tot ce ar putea să-ţi dăuneze!

Şi Şahrazada i-a sărutat mâinile şi picioarele împăratului şi s-a bucurat cu bucurie mare, şi a strigat:

— Alungească-ţi Allah viaţa şi sporească-ţi vredniciile şi fala!

Şi s-a răspândit în palatul împăratului bucuria, şi a dat buzna în cetate, şi noaptea aceea nu s-a mai socotit printre nopţile viorii, şi culoarea ei a fost mai albă ca lumina zilei. Iar în zori împăratul era fericit şi doldora de bunătate, şi a trimis după toţi voinicii lui, şi, când s-au înfăţişat, l-a răsplătit pe vizirul său, tatăl Şahrazadei, cu nişte odoare scumpe şi falnice, şi i-a spus:

— Miluiască-te Allah că mi-ai dat de soţie pe prea-aleasa ta fată, care a fost obârşia căinţii mele pentru uciderea atâtor fete. Am văzut-o că e aleasă, curată, neprihănită şi neîntinată, şi Allah m-a dăruit de la ea cu trei fii. Încât preamărit fie Allah pentru această binefacere mare!

Şi apoi le-a dăruit odoare de fală tuturor vizirilor, emirilor şi mai-marilor din împărăţie, şi a poruncit să fie împodobită cetatea vreme de treizeci de zile, nelăsând pe niciunul dintre locuitori să cheltuiască vreun ban, dimpotrivă, toate cheltuielile şi risipele s-au făcut din vistieria împăratului.

Şi cetatea a fost împodobită cu podoabe minunate cum nu s-au mai pomenit vreodată, şi au bubuit tobele, şi au fluierat fluierele, şi au început să cânte toţi cântăreţii, şi împăratul le-a împărţit daruri şi peşcheşuri, şi i-a miluit pe cerşetori şi pe săraci, şi i-a cuprins sub dărnicia lui pe toţi supuşii şi pe toţi locuitorii din împărăţie. Şi a trăit laolaltă cu toţi ai lui în huzur, bucurie şi desfătare şi faceri de bine, până ce a venit la ei Năruitoarea desfătărilor şi Spărgătoarea adunărilor, încât mărire Aceluia pe care nu-l năruiesc rostogolirile vremurilor şi nu-l ating niciun fel de schimbări, pe care un lucru nu-l face să uite de alt lucru şi care numai el este desăvârşit. Rugăciunea şi pacea fie asupra imamului măreţiei sale, singurul ales dintre făpturile sale, domnul nostru, Mahomed, stăpânul tuturor oamenilor, cel prin care ne rugăm la Allah pentru fericita împlinire a trudelor noastre.

GLOSAR

abagiu = (s.m.) cel ce lucrează sau vinde aba (postav) [tc.]
acioaie = (s.f.) nume popular pentru diferite metale sau aliaje [după it.]
adamant = (s.n.) (pop.) diamant [sl.]
adiată = (s.f.) testament [din diată, ngr.]
aferim = bravo! (şi cu sens peiorativ, pentru fapte care merită dezaprobarea)
agarlâc = (s.n.) bagaj, calabalâc [tc.]
agie = (s.f.) (înv.) prefectura poliţiei [de la tc. agă]
aiepta = (vb.) (reg.) a-şi lua avânt; a arunca, a repezi cu putere [lat.]
alagea = (s.f.) stofa de mătase vărgată [tc.]
alef (litera) = (s.m.) prima literă a alfabetului limbii arabe, se scrie ca o linie verticală subţire
alimănit = (adj.) (Olten.) îndrăcit, drăcos, afurisit
alişveriş = (s.n.) (fam.) bunul mers al afacerilor, vânzare, dever [tc.]
almee = (s.f.) dansatoare egipteană care-şi însoţeşte dansul cu cântece (improvizate) [din fr.]
alvia (unui râu) = albia râului
aman = (interj.) (înv.) îndurare! iertare!; (s.n.) în expr.: a fi (sau a ajunge) la aman, a fi (sau a ajunge) la mare strâmtoare; a lăsa (pe cineva) la aman, a părăsi (pe cineva) când are nevoie de ajutor [tc.]
antal = (s.n.) (Mold.) butie de aproape o sută de vedre, mai înainte, era numai de 50 de vedre
anume = termen (anume) precis apriat = (adj.) (înv., adesea

adv.) limpede, clar, lămurit; precis [tc.]

arman = (s.n.) (reg.) arie; rotocol, cerc la suprafaţa unei ape [tc.]

arbalestă = (s.f.) numele iniţial al arbaletei

arinişe = (s.f.) pustie, loc nisipos

arm/armuri = (s.n.) partea de sus a piciorului la animale

armaş = (s.m.) (înv.) dregător domnesc, însărcinat cu paza temniţelor, cu aplicarea pedepselor corporale, şi cu aducerea la îndeplinire a pedepselor capitale

asr = vreme a zilei [tc.]

astruca = (vb.) (înv.) (Bucovina) îngropa (se găseşte şi la Dosoftei)
[lat.]

bacal = (s.m.) negustor care vinde produse alimentare cu amănuntul, băcan [tc.]

bagdadie = (s.f.) (reg.) plafon, tavan [tc.]

bagea(că) = (s.f.) (reg.) deschizătură în formă de ferestruică în acoperişul caselor ţărăneşti, al unei şuri etc., prin care pătrunde lumina; lucarnă [din bg.]

balaş = (s.n.) piatră scumpă, varietate de rubin roşu-deschis

balcâz = (adj.) urât, slut; saşiu

ban (arborele) = (s.m.) banan, bananier, arborele ale cărui fructe sunt bananele

bang/banj = (s.n.) somnifer puternic, haşiş

baştie = (s.f.) fortificaţie, în formă de turn, făcută pe lângă şanţurile unei tabere, de unde se trăgea

batojit = (adj.) slăbănogit, istovit (de bătrâneţe)

bazistan = (s.n.) suk, bazar

băjenie/bejenie = (s.f.) (Mold.) pribegie, fugă pricinuită de urgia năvălirii duşmanilor

bălăcări = (vb.) a bălăci prin apă, prin noroi [comp. rus.]

băsădi = (vb.) (trans.) a vorbi [srb.]

băsni = (vb.) (înv.) a scorni basne, povestiri mincinoase

belci = (adv.) (Olten.) numai în expr.: legat belci = legat strâns, cobză

bidiviu = (s.m.) cal tânăr, iute şi frumos [din tc.] (bidivie, formă feminină refăcută de traducător după masculin)

blagă = (s.f.) (reg.) bogăţie, avere [srb.]

boboti = (vb.) a arde cu flacără mare

boghet = (adj.) (mold.) cucuiat, (despre găini) cu pene pe la urechi; prin analogie: umflat, gros

bolbotine = (s.f.) buruieni care se fierb pentru păsări, poame necoapte

bolniţă = (s.f.) spital [sl.]

boz, i = (s.m.) (înv.) divinitate păgână, zeu păgân, idol

brâncă = (s.f.) (reg; în limba literară numai în locuţiuni şi expresii)
mână; partea de jos a picioarelor animalelor, labă [lat.]

brumă = (s.f.) cristale de zăpadă; (fig.) cantitate mică de un pic

buici = (vb.) (reg.; despre plante şi vite) a se dezvolta, a creşte peste măsură (în dauna rodului)

bulbuca = (vb.) a (se) holba

burnu(s)z = (s.n.) manta de lână cu glugă pe care o poartă arabii
[tc.]

brână = (s.f.) ornament care înconjură uşile, ferestrele, faţadele unei case (brâu) [alb.]

buhur = (s.n.) stofă de mătase [tc.]

butură = (s.f.) butuc, buştean, buturugă

cafas = (s.n.) jaluzele, persiene de lemn colorat, la ferestrele unui harem; loc închis cu grilaj de lemn, într-o biserică, rezervat femeilor [tc.]

cafeluţe = (s.f.) plantă [*Lupinus albus]*

calam (a) = (s.f.) (înv.) pană de scris [din lat., fr.]

calem = (s.m.) cancelaria Divanului

calemgiu = (s.m.) scriitor la calemul [cancelaria] Divanului; logofăt al Divanului

canură = (s.f.) fibrele sau firele de cânepă, de in sau de lână, mai groase, ce rămân în dinţii pieptenului după dărăcire, sunt folosite ca bătătură la pânza de sac [lat.]

capan/capanuri = (s.n.) (înv.) magazie de aprovizionare [turcism]

capişte = (s.f.) (înv.) templu sau altar dedicat zeităţilor antice [sl.]

carpen = (s.m.) copac cu lemn tare din care se fac jugurile
catargă = (s.f.) galeră, ambarcaţie
cavas/cavaz = (s.m.) jandarm, agent de poliţie în Turcia [tc.]
căbăniţă = (s.f.) (ban.) zeghe, dulamă [srb. din tc.]
cădenie = (s.f.) cuviinţă; după cădenie = după cum se cuvine
căftăni = (vb.) a îmbrăca (pe cineva) cu caftan, a da rang
căpătâi, căpătâie = (s. n) parte a patului sau a oricărui obiect, pe care se pune capul; (p. ext.) pernă sau alt obiect pe care se pune capul [lat.]
cărăbăni = (vb.) (fam.) a pleca repede, a o şterge; (reg.) a căra
cârjaliu = (s.m.) (înv.) hoţ, tâlhar (care face parte dintr-o bandă) [tc.]
ceacâr = (adj.) (despre ochii unei fiinţe), care au culori diferite; care suferă de strabism, saşiu, zbanghiu
ceacşiri = (s.m., pl.) un fel de pantaloni largi sau şalvari, de cele mai multe ori de culoare roşie, prelungiţi prin tuzluci până sub îndoitura genunchiului [tc.]
cealma = (s.f.) turban [tc.]
ceapcân = (s.m.) şiret [tc.]
cecmegea = (s.f.) (turcism înv.) sertar de tejghea, unde se ţineau banii [tc.]
chehaia, chehaele = (s.f.) (înv.) intendentul sultanului [tc.]
chelemet (a lega) = a face afaceri cu cineva [tc.]
chenafa = (s.f.) plăcintă, sarailie [tc.]
chervan (a) = (s.n.) (înv.) car mare pentru transportul mărfurilor şi al persoanelor; şir lung de trăsuri sau de care [tc.]
chilim = (s.n.) covor (turcesc) cu două feţe, scoarţă înflorată [tc.]
chindiseli = (s.f.) broderii (din chindisi)
chindisi = (vb.) a broda [ngr.]
chinovar = (s.) minereu roşu, foarte greu, combinaţie naturală de sulf cu mercur [rus provenind din ngr.]
chip = (s.n.) faţă
chirate = (s.f.) carate în limba arabă
chisnovat = (adj.) poznaş, glumeţ
chisnovătură = (s.f.) glumă, cuvânt glumeţ
chitonag = (s.) (reg.) pistil obţinut din pastă de gutui [după fr.]

celebiu/cilibiu = (adj.) distins, elegant, nobil

cinabru = (s.) sulfură roşie de mercur, minereu format din sulf şi mercur [fr.]

cinghel = (s.n.) cârlig de care atârnă măcelarul carnea [tc.]

cinie = (s.f.) (bucov., maram.) unealtă [din pol.]

cioltar = (s. n) (înv. şi pop.) pătură (de postav) de obicei înflorată sau împodobită cu diferite cusături, care se pune sub şa [din tc.]

ciul = (adj.) (reg.; despre animale) care are urechile anormal de mici; care are urechile sfâşiate, rupte; căruia îi lipseşte o ureche sau ambele urechi, un corn sau ambele coarne

ciump = (s.m.) (reg.) bucată rămasă din ceva căruia i s-a tăiat, i s-a retezat vârful

ciurdar = (s.m.) păstor

cizlar = (s.m.) intendent

clironomie = (s.f.) (drept de) moştenire [ngr.]

codană = (s.f.) adolescentă

colocasia = (s.f.) colocazia (*Colocasia antiquorum)* plantă tropicală cultivată pentru rizomul ei bogat în feculă

colun = (s.m.) specie de măgar sălbatic

comând = (s.n.) praznic, pomană [lat. vulg.]

conăci = (vb.) a poposi, a se odihni, a se opri

copcă = (s.f.) (reg.) săritură pe care o fac animalele când fug repede [bg.]

cornalină = (s.f.) agat semitransparent, de culoare roşie închisă, din care se fac peceţi, inele etc. [tc.]

coroi = (s.m.) nume dat mai multor specii de păsări răpitoare mici, în special şoimului [magh.]

coropcar = (s.m.) vânzător ambulant care umblă cu coropca în spinare, boccegiu, mămular (rut.)

costiş = (adv.) aplecat pe-o latură, pieziş

covaci = (s.m.) fierar [sl.]

covaliu = (s.m.) fierar

covălie = (s.f.) fierărie

covercă = (s.f.) covergă, coviltir [din bg.]

cricealã = (s.f.) insistenţă

crisopraz = (s.n.) calcedonie de culoare verde [fr.]

crivat = (s.n.) (reg.) pat [ngr.]

culă = (s.f.) (înv.) turn, cupolă, boltă; beci boltit, subterană [tc.]

culpeş/culpaş = (adj.) vinovat [lat.]

curmei/curmete = (s.n.) nuia, funie din coajă de tei

dabilă = (s.f.) (înv.) impozit, dare, bir

dahabia = (s.f.) barcă [dahabieh în fr.]

daică/dadă = (s.f.) ţaţă, soră mai mare

dairea = (s.f.) instrument muzical popular oriental de percuţie, asemănător cu tamburina, format dintr-o tobă de piele întinsă pe un cerc de lemn, prevăzut în interior cu discuri metalice, şi folosit la marcarea ritmului [tc.]

dalcauc/dalcavuc = (s.m.) (înv.) parazit, lingău, haimana; (reg.)

bătăuş; (depr.) agent electoral [tc.]

dam = (s.n.) casă mare boierească, palat; [mold.: şandrama, şură]

dandan = (s.m.) [în limba persană colţ, dinte, zimţ] peşte mitic, socotit a face parte dintre peştii cu dinţi

danie = (s.m.) monedă măruntă de aramă, egală cu a şasea parte dintr-un dirham

dardă = (s.f.) un fel de suliţă alcătuită dintr-o vargă de lemn cu un fier ascuţit la capăt [pol.]

dănănaie = (s.f.) (reg.) ciudăţenie, bazaconie; belea, năpastă

dăruitor = (adj.) generos

dăulat = (adj.) (reg.) sleit de puteri, istovit, spetit, prăpădit; (despre lucruri) stricat, ruinat

dăscăli = (vb.) a învăţa, a sfătui, a povăţui; (p. ext.) a mustra, a dojeni

dârdoră = (s.f.) (pop.) toi (în desfăşurarea unei acţiuni); zor; (expr.) a fi în dârdora însurătorii = a ţine cu orice preţ să se însoare; belea, bucluc, necaz; spaimă [bg.]

dârmon = (s.m.) ciur cu ochiuri mari pentru cernerea seminţelor [ngr.]

dârvală (vită de) = (s.f.) întrebuinţată la orice

de-a orbişelea (orbiş) = (adv.) orbeşte

decindea = (adv) de cealaltă parte

delele = (s.f.) [delă – dele] pricină, proces, jalbă [rus]

deliu = (s.m.) (înv.) soldat din garda domnească (în epoca fanariotă) [tc.]
derviş = (s.m.) călugăr musulman [tc.]
diată = (s.n.) testament [ngr.]
dibăci = (vb.) a nimeri; a căuta cu stăruinţă; a dibui
dichis = (s.n.) (pop. şi fam.) obiecte mărunte, accesorii; (loc. adv.) cu dichis (cu tot dichisul) = cu toate cele necesare, ordonat, cu rost; podoabă, ornament
dimerlie/dimirlie = (s.f.) (reg.) baniţă (pentru cereale) [tc.]
dirham = (s.m.) unitate monetară principală din Maroc [din fr.]
divanit = (adj.) de divan [ngr.]
dodei/dodăi/dodeli = (vb.) a nelinişti, a strâmtora, a aduce supărare [vsl.]
dos = (s.n.) partea de dindărăt; expr.: a da dosul = a fugi, a o şterge
dosadă = (s.f.) chin, întristare nespusă; (ban.) ocară, înfruntare [vsl.]
dovedi = (vb.) a învinge, a răzbi, a isprăvi
dricul nopţii = (expr., fig.; pop.) miezul nopţii
drughineaţă = (s.f.) prăjină scurtă de care este legată găleata la fântână
dubăci = (vb.) a tăbăci (din rut.)
dubăcit(ă) = (adj.) (pop.) tăbăcită [de la dubală – tăbăceală]
duhnos (duhnoasă) = (adj.) împuţit, care răspândeşte un miros urât
efrit = (s.m.) în mitologia arabă, este denumirea unui ginn, în general, cam răutăcios şi prostănac
erodiu = (s.m.) stârc alb [vsl.]
estimp = (adv.) (reg.) în acest an, în acest timp
evghenie = (s.f.) nobleţe [ngr.]
evghenit(ă) = (adj.) înnobilat(ă) [ngr.]
fanar = (s.n.) (înv.) felinar [ngr.]
farfuriu = (s.n.) porţelan de China [tc.]
Fatiha = (s.f.) primul capitol din Coran
faţărât = (adj.) făţarnic, ipocrit
făurar = (s.m.) fierar
felah = (s.m.) ţăran stabil din ţările arabe ale Orientului

Mijlociu şi din nordul Africii [fr.]

feleşag, (rar) feleşaguri = (s.n.) (reg.) fel de a fi; fire, caracter [din magh.]

fereca = (vb.) a căptuşi sau a îmbrăca cu fier, a lega cu cercuri de fier; a îmbrăca (o sculă preţioasă, o icoană etc.) cu plăci de argint, de aur sau cu pietre scumpe; a lega cu fiare, a încătuşa

feregea = (s.f.) vălul cu care îşi acopereau cadânele faţa; manta largă pe care o purtau boierii peste anteriu [tc.]

fermenea = (s.f.) haină scurtă făcută din stofa brodată cu fir sau cu mătase, uneori căptuşită cu blană, pe care o purtau odinioară boierii peste anteriu; scurteică îmblănită cu blană de oaie [tc.]

fiastru = (s.m.) fiu vitreg (lat.)

finap = (s.m.) v. jujuba

firidă = (s.f.) adâncitură de forma unei ferestre oarbe lăsată într-un zid; (p. ext.) deschizătură îngustă într-un zid

firitisi/hiritisi = (vb.) a felicita [ngr.]

firosi = (vb.) a hărăzi, a dărui; (p. ext.): a irosi, a risipi; a se sfârşi, a nu mai rămâne nimic [ngr.]

forăi = (vb., pop.) a sforăi

gagat = (s.n.) jais [germ.]

gălămoz/golomoz = (s.n.) cocoloş; lucru făcut ghem; moloz; harababură

gâldău = (s.n.) groapă plină cu apă, băltoacă

geomanţie = (s.f.) pretinsă ghicire a viitorului prin „citirea” formelor pe care le iau nisipul, cenuşa sau pietrele pe care le împrăştie ghicitorul pe o tavă

gerid = (s.n.) un fel de băţ, în formă de suliţă, cu care trăgeau turcii la ţintă [tc.]

ghelir = (s.n.) [turcism înv.] câştig obţinut fără muncă

gherdan = (s.n.) şirag de mărgele, de mărgăritare, de pietre scumpe sau de galbeni [tc.]

gherdap = (s.n.) loc îngust şi stâncos de pe cursul unei ape; loc de pe cursul unei ape cu căderi de apă periculoase pentru navigaţie [tc.]

ghidici = (s.m.) ghiduş, poznaş [tc.]

ghies = (s.n.) ghiont, lovitură, îndemn, îmboldire

ghiold = (s.n.) ghiont

ghionder = (s.n.) prăjină de măsurat [tc.]
ghiviziu = (adj.) roşu închis [tc.]
ginn = (s.m.) în mitologia arabă, duh, spirit
giumbuşluc = (s.n.) caraghioslâc, ghiduşie, (peior.) glumă de prost gust
giuvan = (s.m.) persoană plictisită de aşteptare, tristă
gligan = (s.m.) porc sălbatic, mistreţ [bg.]
gloabă = (s.f.) pedeapsă în bani aplicată celor care se făceau vinovaţi de un delict, de o crimă; amendă, despăgubire [vsl.]
gogi = (vb.) a boli, a duce o boală pe picioare fără să zacă la pat
gogonui/gogoloi = (s.n.) (olten.) bulgăre (cocoloş) de pământ (sau de zăpadă)
gubăvie = (s.f.) lepră, sifilis; boală, lipsă de putere
guleai = (s.n.) (mold.) chef, petrecere [rus.]
hainlâc = (s.n.) trădare, răzvrătire [tc.]
hală = (s.f.) monstru, dihanie
hammam = (s.) „baie caldă”, cuvânt arabo-turc denumind un stabiliment sau o încăpere de baie
hanâm(ă) = (s.m., s.f.) turc (oaică) din aristocraţia turcă, nobil(ă)
[tc.]
haramin = (s.m.) hoţ de codru, tâlhar [tc.]
harş(e)a = (s.f.) pătură, cioltar care se aşază pe cal, sub şa
haznadar = (s.m.) vistiernicul sultanului
hărtănit în (căutări) = deprins cu – [magh.]
hărăzi = (vb.) a dărui, a face un dar, a acorda un drept; a închina, a dedica, a consacra [ngr.]
hăui/ăui = (vb.) a vui, a răsuna
hâi = (vb.) (înv.) a (se) apleca într-o parte, a se strâmba
hâră = (s.f.) (reg.) ceartă, neînţelegere (pentru lucruri mărunte); (loc. adv.) de-a hâra = cu dorinţa de a face cuiva un necaz [din hârâi]
hâtru = (s.f. şi în.) (reg.) mucalit, poznaş
hegira = (s.f.) este socotită a fi începutul erei mahomedanilor, marcând fuga lui Mahomed de la Mecca la Medina (16 iunie 622 d. Hr.); marchează şi începutul calendarului musulman [fr.]

hematit = (s.n.) oxid natural de fier foarte dur, de culoare roşie sau brună, cu luciu semimetalic

hennea = (s.f.) vopsea scoasă dintr-un arbust din Orientul Mijlociu

huzmet = (s.n.) (înv.) dar, plocon; slujbă, funcţie, (p. ext.): rang [tc.]

iaşmac = (s.) vălul cu care îşi acoperă turcoaicele faţa [tc.]

iatacuri = (s.n. pl.) apartamente

iertăciune = (pop.) scuză

imoşie = (s.f.) murdărie [lat.]

iminei = (s.m.) pantofi de modă turcească purtaţi pe vremuri de boieri [tc.]

inşallah = (în arabă) exclamaţie de admiraţie, care s-ar traduce prin: „ah, Doamne!”

ipochimen = (s.n.) persoană, personaj [ngr.]

ir = (s.n.) (pop.) alifie pe care o prepară femeile la ţară din grăsimi, plante – [magh.]

isnaf = (s.n.) breaslă, corporaţie; s.m. breslaş [tc.]

iuschiuzara = (adj.) (înv.) demn(ă) de a fi iubit(ă), drăguţă

izvod = (s.n.) manuscris, însemnare [vsl.]

izvodi = (vb.) a crea, a da naştere, a născoci, a inventa

îmblăti = (vb.) a bate grânele cu îmblăciul (unealtă cu care se bat grânele ca să cadă boabele)

împistri = (vb.) a împodobi, a vopsi în diferite culori; a încondeia ouă; a broda, a înflori, a chindisi [vsl.]

înburda = (vb.) a (se) răsturna

încăpuit = (adj.) (reg.) care are de toate; care are tot ce-i trebuie, căpătuit

încărca (a se) (pe o corabie) = (vb.) a se îmbarca

închelbăra/încherba/închelba = (vb.) a înjgheba

închipuit = (adj.) imaginar, imaginat; fals

încumeta = (vb.) a cuteza; (pop.) a (se) bizui [lat.]

în darn = (loc. adv.) în zadar [it. indarno]

înfurca = (vb.) a (se) certa, a (se) încăiera

îngerul Radwan = (s.pr.), cel care păzeşte comorile raiului

îngurlui = (vb.) (mold.) a se da în dragoste cu cineva

însăileală = (s.f.) improvizaţie

însovoni/înzovoni = (vb.) (pop.) a pune sovonul (vălul) pe

capul miresei; (reg., înv.) a învălui mortul în giulgiu

înşuliţa/înşuliţi = (vb.) a străpunge violent (cu o şuliţă)

învălura = (vb.) a împresura, a cuprinde din toate părţile, a năpădi; (refl.) a se agita ca valurile

învăscut = (adj.) (înv.) care este îmbrăcat, acoperit, înfăşurat, învelit

învârstat = (adj.) vărgat, în dungi; (p. ext.) împestriţat, pestriţ

jbilţuri = (s.n. pl.) legături; lanţuri

judeţ = (s.n.) (învechit şi pop.) judecată [lat.]

jujuba = (s.f.) arbore fructifer meridional *(Zizyphus jujuba)* numit şi finap sau gingifar

Kaaba = (s.f.) casa sfântă de la Mecca

kasidă = gen de poezie

kenefa/kenafa/chenefa = (s.f.) plăcintă, sarailie [tc.]

khateb = (s.m.) persoană care rostea predica

laf/lafuri = (s.n. de obicei la pl.) palavre; taifas [tc.]

laie = (s.f.) (mold.) ceată [pol. lala]

leandra ghilăitoare = ceata urlătoare

lefterie = (s.f.) (fam.) credit, încredere [ngr.]

legumi = (vb.) (reg.) a mânca sau a bea câte puţin de ici de colo, fără poftă; a ciuguli

lictar = (s.) magiun [lat.]

lingăvi = (vb.) abia a se atinge de mâncare (de la lingav)

Lot = „cei din neamul lui Lot din Biblie” erau vestiţi pentru pederastismul lor

liubov = (s.) iubire, dragoste [vsl.]

madea = (s.f.) melopee, melodie ritmică

madem = (s.n.) mină (de unde se scot metale); metal; pacfon [aliaj din aramă şi nichel, care imită argintul] [tc.]

madrassah = (s.) grup şcolar; profesor la acest grup şcolar

Maghreb = (s.pr.) în limba arabă înseamnă Apusul, în special regiunea din nordul Africii, cuprinzând Marocul, Algeria, Tunisul şi Tripoli

maghrebin = (s.m.) locuitor al Maghrebului

marghioli = (vb.) (reg., fam.) a face mofturi, a se sclifosi

marmanziu = (adj.) purpuriu, vin roşu

maşala = (s.f.) (înv.) torţă, faclă

mascur = (s.m.) porc castrat şi îngrăşat [lat.]

matofi = (vb.) a (se) bacceli, a (se) veşteji [din tc. matuf = babalâc]

matofit = (adj) (înv. şi fam.) îmbătrânit, ramolit

mazdrac(e) = (s.n.) (înv. şi reg.) lance sau suliţă lungă; măciucă ghintuită [bg.]

mazili = (vb.) a scoate din domnie sau din slujbă (pe cineva) [din tc.]

mădular = (s.n.) membru al unei societăţi, al unei corporaţii

măgădan = (s.m.) (reg.) măgădău, bărbat mare la trup şi cam nătâng, vlăjgan

mămular = (s.m.) (înv.) vânzător de mărunţişuri, de obicei ambulant, tolbaş, coropcar

mătrăşi = (vb.) (pop. şi fam.) a îndepărta pe cineva a cărui prezenţă este supărătoare; a alunga, a goni; a ucide

mecet = (s.n.) (înv. şi reg.) moschee mică; cimitir turcesc [tc. prin bg.]

mehenghi = (adj.) isteţ, deştept

meher = (s.n.) dotă nupţială

meremetisi = (vb.) (înv. şi reg.) a repara; (fam.) a dichisi, a aranja
[ngr.]

mertic = (s.n.) măsură veche pentru cereale; raţie, porţie de mâncare [magh.]

meterhanea = (s.f.) (înv.) muzică turcească în care predominau tobele; p. restr. tobă [tc.]

mihrab = altar într-o moschee, de forma unei nişe, bogat ornamentat şi orientat spre Mecca [tc.]

mirodie = (s.f.) mirodenie [ngr.]

moş = (s.m.) (mold.) unchi

moştean = (s.m.) (înv. şi reg.) moştenitor

mufluzlâc/mofluzlâc = (s.n.) faliment [tc.]

mumbaşir = (s.m.) slujbaş însărcinat odinioară cu împlinirile de bani şi cu executările [tc.]

mursăca/mursica = (vb.) (pop.) a muşca (despre animale sălbatice); a sfâşia cu dinţii [lat.]

musaip = (s.m.) înalt demnitar la curtea sultanului; intim, confident, favorit al sultanului; (p. ext.) consilier, sfetnic al

domnitorului [din tc.]

muslim/moslim = (s.n.) musulman [franţuzism din tc. müslim]

muşluitură = (s.f.) (reg.) linsoare (pe deasupra cu râtul, la porci) [de la muşlui, a muşina]

myrobolan = (s.m.) fructe exotice folosite în farmacie

nafacă = (s.f.) ce i se dă cuiva pentru subzistenţă; cerinţă, nevoie

nahlap = (s.m.) (reg.) val sau vârtej (mare) făcut de o apă curgătoare

naică = (s.f.) (reg.) termen de respect folosit la ţară pentru o femeie mai în vârstă, lele [ser.]

naramză = (s.f.) (înv. şi reg.) fructul naramzului – varietate de portocal [ngr.]

naramziu = (adj.) (înv. şi reg.) portocaliu, roşu deschis [tc.]

nard = (s.m.) nume dat mai multor plante erbacee originare din regiunea munţilor Himalaya; (spec.) plantă cu rădăcină scurtă şi groasă, fibroasă şi foarte aromată (*Nardostachys iatamansi)*; esenţă parfumată extrasă din rădăcina de nard [ngr.]

naz/nazuri = (s.n.) (fam., pop.) capricii, mofturi, toane [tc.]

nazar = (s.n.) (înv.) favoare, hatâr; expr.: a avea (pe cineva) la naz(a)âr = a avea (pe cineva) în graţie)

năboi = (s.n.) revărsare de ape, potop; (vb.) a inunda, a potopi [srb.]

năframă = (s.f.) bucată de pânză folosită ca basma, batistă, ştergar; (mold.) broboadă [tc.]

năhlap = (s.m.) topitură

năhlapi = (s.) topitură fierbinte

năimi = (vb.) (înv. şi pop.) a închiria, a angaja, a tocmi, a se băga slugă [vsl.]

năpadă = (s.f.) năvălire, incursiune [vsl.]

năpârstoc = (s.) (pop.) degetar; (fam.) epitet dat unui copil mic; (peior.) persoană mică de statură; (fig.) om neajutorat, neputincios

năpristan/neprestan = (adv.) neîncetat; imediat [vsl.]

năsărâmb(ă) = (adj.) nătâng(ă)

năsărâmbă = (s.f.) prostie, neghiobie

năvleg = (adj.) (reg.) nătâng

năzar = (s.n.) cerere, jalbă [tc.]

nemotenie = (s.f.) (reg.) rudenie; rudă, neam

oblăduinţă = (s.f.) (înv. şi pop.), oblăduire, protecţie

oblăduitor = (adj.) (înv. şi pop., adesea substantivat) care oblăduieşte, guvernează, conduce, cârmuieşte; protector

oblici = (vb.) a observa, a zări

oboroc = (s.n.) vas mare de formă cilindrică pentru păstrarea şi transportarea cerealelor; expr.: a pune (sau a ascunde, a ţine) ceva sub oboroc (a ţine ascuns, a ascunde de ochii lumii) [ucr.]; a oboroci adevărul (a ascunde adevărul)

obşte = (îndeobşte) de obicei

odagaci = (s.m.) săpunariţă, ciuin (plantă erbacee); numele a doi arbuşti exotici, cu ramuri brune şi păroase, cu frunze ovale, a căror scoarţă aromatică se întrebuinţează în medicină (Croton); prin ardere, scoarţa lor răspândeşte un miros plăcut; (p. ext.) substanţă aromatică, parfum extras din această scoarţă [tc.]

ogoi = (vb.) (pop.) a (se) linişti, a (se) potoli, a (se) domoli, a (se) calma [scr.]

olm = (s.n.) (înv.) miros, mireasmă

olmaz/almaz = (s.n.) (înv.) denumire dată diamantului de culoare trandafirie [din ucr., rus.]

opor = (s.f.) (olten.) împotrivire [bg.]

orândă = (s.f.) soartă, ursită, destin; obicei, datină [cf. ucr. orendar]

orfaurit = (adj.) aurit (giuvaieruri)

ori (a-şi veni în ori) = a-şi veni în fire

osârdnic = (adj.) (înv.) zelos, sârguincios [sl.]

otac = (s.n.) (reg.) colibă care serveşte ca adăpost provizoriu pescarilor, ciobanilor sau muncitorilor agricoli în timpul lucrului; odaie [tc.]

paie = (s.m.) soldat din garda sultanului [tc.]

pandoră/pandură = (s.f.) instrument muzical cu coarde, asemănător cu lăuta, folosit în sec. XVI-XVII [fr.]

parasanj = (s.n.) veche unitate de măsură pentru lungime, egală cu 5,5 km

parpalec = (s.m.) (reg.) epitet depreciativ dat unui om care nu merită nicio consideraţie

parigorisi = (vb.) (înv.) a consola [gr.]

parimie = (s.f.) proverb, pildă [gr.]

pas = (s.m.) a avea (sau a da cuiva) pas, a avea (sau a da cuiva) posibilitatea, îngăduinţa

patriciu = (s.m.) titlu nobiliar instituit în Imperiul Roman de către împăratul Constantin cel Mare; (p. gener.) nobil, aristocrat

păstru = (s.m.) (înv. şi reg.) persoană sau colectivitate care păstrează ceva, (fam.) închisoare; (în textul de faţă, a ascunde într-un loc ferit)

pâclişit = (adj.) ursuz, închis la inimă, cătrănit, palid [comp. pâclă]

pârdalnic = (adj.) (pop. şi fam.) afurisit, blestemat

pean = (s.n.) (livr.) imn cântat pentru implorarea unui zeu, de obicei Apollo [fr.]

pehin = (s.m.) (reg.) jneapăn

pembe = (s.n., adj. invar) (înv.) culoarea roşu-deschis sau roz; (adj. invar.) roşu-deschis, trandafiriu [tc.]

pestref = (s.n.) preludiu, în muzica turcească; (p. ext.) compoziţie de muzică uşoară ce se cânta la petreceri [ngr.]

peş = (s.), în expresia: într-un peş: pe o parte, într-o latură [tc.]

peşcheş = (s.n.) dar către Poartă, haraci, dar în genere, plocon [tc.]

pidosnic = (adj.) (pop.) care este ieşit din comun; sucit, care face totul pe dos [din pe dos]

plean = (s.n.) (înv. şi pop.) pradă (de război), captură; jaf; ceată de oameni robiţi [sl.]

pleve/pleavă = (s.f.) pojghiţă care acoperă bobul de grâu, secară, ovăz

plocad/pocladă = (s.n./s.f.) (reg.) ţesătură de casă miţoasă, de obicei din lână nevopsită, întrebuinţată ca pătură sub şaua calului, ca învelitoare sau ca aşternut

plotog/potlog = (s.n.) bucată de piele veche şi uscată; petic din piele cu care se cârpeşte o încălţăminte [srb.]

poame = (s.f., pl.) fructe

po(d)ghiaz = (s.n.) (înv. şi reg.) prădare făcută de o ceată de năvălitori, incursiune în scopul de a jefui; ceată de jefuitori [magh.]

pohfală = (s.f.) pompă, fast, triumf [vsl.]
polisfetie = (s.f.) politeţe, maniere elegante, curtoazie
polog = (s.n.) ţesătură folosită ca perdea; (p. ext.) baldachin [sl., rus.]
ponciş = (adv.) a privi ponciş: cruciş, saşiu; (fig.) cu ciudă, cu duşmănie
portulacă = (s.f.) (pop.) agurijoară, plantă erbacee decorativă [lat.]
posadă = (s.f.) trecătoare [scr.]
potcă = (s.f.) belea, supărare, păcat ce-l paşte pe om [vsl.]
povară = (s.f.) încărcătură grea; (povară de roade – cu fructe multe, încărcat cu fructe)
povod = (s.n.) (înv.) motiv, cauză, pricină [din rus., scr.]
pravilnicesc = (adj.) legal
prăvaliştea (vremilor) = rostogolirea, prăbuşirea adusă de vremurile grele [de la prăvăli]
prepuelnic = (adj.) bănuitor
priincios = (adj.) (pop.) profitabil, favorabil
prileji = (vb.) a afla prilej, a profita
primblă = (s.f.) balustradă la o scară, la un pod
probozeală = (s.f.) (înv., reg. şi fam.) mustrare, dojenire, ocărâre
probozi = (vb.) (mold.) a ocări, a înfrunta, a mustra, a face de ruşine
prociti = (vb.) (înv.) a reciti; a mustra, a certa, a cicăli [rus]
rantie = (s.f.) (mold.) haină lungă şi largă purtată mai ales de călugări şi preoţi, peste îmbrăcăminte, ca o manta; (maram.) scutec
rascote = (s.f.) crengi uscate, vreascuri
rasidă = (s.f.) specie a liricii clasice turce şi persane, asemănătoare cu oda [din fr.]
rateş = (s.n.) han la drumul mare (ruteană)
răbuj = răboj
răjghina = (vb.) a (se) desface, a (se) desprinde, a (se) dezlipi
răvac = (s.n.) partea cea mai curată a mierii, care se scurge din fagurii expuşi la soare
răzvedi = (vb.) a lămuri, a face să priceapă [srb.]
râmoc = (s.n.) brăzdar (al plugului)

reiz = (s.m.) căpitanul unei corăbii

reveneală = (s.f.) umezeală; (olten.) adiere uşoară [din reavăn vsl.]

rid = (s.m.) unitate de măsură (pentru lemne)

rocoşit(ă) = (adj.) răzvrătit(ă) [apa rocoşită]

rokh/roc = (s.) pasăre fabuloasă, extrem de mare şi de puternică, prezentă în mai toate mitologiile populare orientale

rost = (s.n.) sens, noimă, raţiune

sadea = (adj. invar, şi adv.) fără amestec, fără podoabă, curat, simplu [tc.]

safi = (adj. şi adv.) (înv. şi reg.) curat, pur; adevărat; net [tc.]

saftian = (s.n.) piele subţire şi fină de capră (sau de oaie, de viţel) din care se confecţionează articole de marochinărie şi de galanterie; [tc.]

salamalec = (s.n.) formulă de salut la popoarele de religie mahomedană; temenea (care însoţeşte rostirea acestei formule) [din tc.]

salsabil = (s.) în mitologia arabă, este un izvor de pe tărâmul raiului

saltanat = (s.n.) alai, pompă

sameş = (s.m.) casier, administrator financiar

sangulie = (s.f.) (colan de ~) ţesătură foarte fină

santun/santon = (s.m.) (înv., rar) nebun venerat de arabi (pentru că ar fi comunicat direct cu Mahomed) [din fr. santon]

sardiu = (s.n.) piatră semipreţioasă transparentă, de culoare roşie sau brună [lat.]

sastisi = (vb.) (grecism înv.) a (se) tulbura, a (se) zăpăci; a (se) plictisi, a (se) sătura [ngr.]

satara = (s.f.) dare grea impusă samavolnic asupra cuiva

satrap = (s.m.) titlul guvernatorilor de provincie la vechii perşi; om despotic, arogant

saulă = (s.f.) parâmă subţire cu care se ridică pavilioanele şi se fac legăturile mici la bord

săftiele = (s.f.) marochin [fr.]

săvai, sevai = (conj.) fie, măcar, chiar (din să+va „vrea”)

sâmcea = (s.f.) vârful cuţitului; (p. ext.) muchie ascuţită [lat.]

sârmea = (s.f.) antimoniu [tc.]

scăuieş = (s.n.) scăunaş

scârţar = (s.m.) (pop. şi fam.) om zgârcit; om de nimic

seiz = (s.m.) (înv.) rândaş, grăjdar la curtea domnească [din tc.]

selam(a)lâc = (s.n.) (înv.) parte rezervată bărbaţilor şi musafirilor în casele turceşti; încăperi destinate domnului şi slugilor sale, precum şi pentru recepţii, în palatele domnilor români [din tc.]

senet/sinet = (s.n.) act, document; zapis, hrisov; adeverinţă, chitanţă, poliţă

serasir = (s.) brocart de aur [tc.]

serbezie = (s.f.) fără gust, anost [de la serbezi]

sfarogit(ă) = (adj.) (pop.) scorojit(ă)

sfeti = (vb.) a (se) arăta, a (se) da pe faţă

sfrunta = (vb.) (rar) înfrunta (cu ostentaţie) [din it.]

sicrin = (s.f.) ladă

silea(p)h, sileaf = (s.n.) brâu lat cu care se încing turcii, albanezii şi în care înfig diferite arme [tc.]

sireap = (adj) (despre cai) iute, greu de stăpânit, sălbatic (reg.: sirep) [din slv.]

sâmbraş = (s.m.) cel ce face sâmbră (tovărăşie) cu altul; (Banat) cel ce are puţine oi şi le dă altuia să le păzească şi să le păşuneze împreună cu altele

slomni = (vb.) a îngăima; (despre culori, lumină) a se distinge cu greutate, a miji

smicea = (s.f.) ramură roditoare lungă, subţire, flexibilă; (p. gener.) ramură, mlădiţă ruptă dintr-o plantă, dintr-un arbore

smreduit(ă) = (adj.) contaminat(ă), molipsit(ă)

snamenă = (s.f.) om slab; iazmă; om ieşit din minţi [comp. srb.]

sofia = (s.f.) mescioară rotundă, cu picioare scurte, pe care se mănâncă stând împrejur pe divan, după moda turcească [tc.]

soitariu = (s.m.) măscărici al sultanului [tc.]

stamboală = (s.f.) (reg.) baniţă; conţinutul unei baniţe; (loc. adv.)

cu stamboala = din belşug, foarte mult [din tc.]

staniște = (s.f.) (mold., trans.) locul umbrit sau expus la bătaia vântului, unde se odihnesc vitele la amiază, în timpul căldurii,

vara [vsl.]

staroste = (s.m.) conducător al unei bresle

stăpânie = (s.f.) sub stăpânirea, sub dominaţia cuiva

stâlpar = (adj.) (de la stâlp); (fig.) persoană care constituie un sprijin, un reazem, un ajutor de bază (pentru cineva)

steblă = (s.f.) (pop.) tulpină, lujer, ramură; mănunchi [sl.]

stepenă = (s.f.) treaptă, rang, spiţă [vsl.]

sterpiciune = (s.f.) [de la sterp]

stivă = (s.f.) grămadă de mărfuri aşezate în magazia vaporului

strămurare = (s.f.) nuia lungă cu care se îmboldesc boii

străvesti = (vb.) a-şi pune haine străine, a se travesti

stregheţi = (vb.) covăsi (străgheată s.f. = lapte prins) [lat.]

suleget = (adj.) subţiratec, delicat, fin [lat.]

suk = (s.n.) cuvânt arab însemnând piaţă, târg, bazar

sumeţi = (vb.) [de la semeţi] a se făli, a deveni arogant; şi de la sumete (a-şi ridica mânecile sau poalele îmbrăcămintei)

supuitor/supuitoare = (s.m./s.f.) pezevenghi, pezevenghe, individ(ă) care mijloceşte coruperea, prostituarea fetelor sau femeilor

supus = (adj.) a se da supus rugăminţilor: a se lăsa înduplecat

Sura = (s.f.) Coran

surguci = (s.n.) panaş (din pene de struţ) împodobit cu pene scumpe, purtat de sultani la turban sau la işlic [tc.]

suruclui = (vb.) (reg.) a apela, a recurge la

şahmara/şahmarand = (s.f./s.) brocart

şamalagea = (s.f.) alagea de Damasc, ţesută din bumbac şi mătase

şart = (s.n.) rânduială, datină, tradiţie; rost, socoteală, tâlc; (loc. adv.) pe şart (în ordine, pe rând) [tc.]

şod = (adj.) (Banat) ciudat, poznaş

şofrăni = (vb.) (reg.) a se şofrăni la faţă, a prinde culoarea şofranului, a se îngălbeni [de la şofran]

tacâm = (s.n.) toate hamurile unui cal [tc.]

tainiţă = (s.f.) groapă săpată în pământ; încăpere subterană; hrubă; (p. ext.) loc ascuns; ascunzătoare

talâm = (s.n.) închinăciune ceremonioasă (după obiceiul turcesc), temenea; maniere, apucături [tc.]

tarhan = (s.m.) şvab, denumirea a două insecte: libarca şi o insectă mică, galbenă-roşcată [ucr.]

tăbuieţ = (s.n.) (Mold.) sac cu merinde, săculeţ [rus.]

tăgadnic = (adj.) (înv.) care tăgăduieşte

tăgârţa = (vb.) a se atârna de cineva

tărăşie = (s.f.) şiretenie

tărhaturi = (s.n.) unelte trebuincioase ciobanilor la stână şi care, în migraţiunile lor, se încarcă pe măgar

tău = (s.n.) (înv.) abis [magh.]

tăbârci = (vb.) (reg.) a târî după sine ceva greu

târomelnic(ă) = (adj.) (olten.) leneş(ă), moleşit(ă)

târomi = (vb.) a se codi, a-i fi lene, a tărăgăna

tearfa = (s.f.) (reg.) otreapă, zdreanţă

teleleu = (adv.) (mold.) „a umbla teleleu (Tănase)”: a umbla fără rost, pierzându-şi vremea degeaba [rus]

telpiz = (adj) viclean, şiret [tc. şi srb.]

teptil = (adv.) travestit, deghizat [tc.]

tererem = (s.n.) tremolo, tril; podoabă, zorzoană; ifos

te(i)riac = (s.) un fel de lictar (magiun) preparat cu opiu, întrebuinţat odinioară ca leac pentru multe boli [tc. din gr.]

terfelegioaică = (s.f.) adulteră

tesac = (s.f.) sabie scurtă şi lată; (p. restr.) teacă de sabie

tiparoase = chiparoase (înv.) folosit de Brătescu Voineşti

trişte = (s.f.) soartă (bună sau rea) [vsl.]

tulpan = (s.n.) ţesătură de bumbac, de lână sau de mătase foarte subţire şi străvezie, muselină; basma de muselină

tura = (s.f.) monogramă a sultanului otoman, care se aplica pe acte şi pe monede, pentru a le autentifica; (p. gener.) emblemă sau efigie; faţa monedei pe care se află o emblemă

turmalină = (s.f.) nume dat mai multor silicaţi naturali de sodiu, calciu, magneziu şi aluminiu, cu bor, cristalizaţi şi divers coloraţi, folosiţi ca pietre semipreţioase sau în optică, radiotehnică etc. [fr.]

tuţie = (s.f.) o priză, o cantitate mică

tuzluci = (s.m. pl.) un fel de cizme de dimie, cu carâmbii înalţi, cu talpa groasă [tc.]

ţala = a bate ţala drumurile; a se zbengui, a alerga pe drumuri

ţarţamuri = (s.n.) ciucuri şi împletituri ce atârnă în jurul unei

broderii

ugilit = (adj.) ofilit, scârbit, fără chef, mohorât, umilit, supus

ulema, ulemale = (s.n.) membru al clerului musulman (care avea şi atribuţii de legiuitor) [tc.]

ulmi = (vb.) a adulmeca

ungher = (s.n.) (reg.) colţ (mai ales de odaie) [lat.]

urşinic = (s.n.) (înv.) catifea

usnă = (s.f.) (pop.) marginea de sus a unei oale sau a altui vas; buză, gură

validea = (s.f.) titlu purtat de mama sultanului la turci [tc.]

valiu = (s.m.) (în Imperiul Otoman) guvernatorul unui vilaiet [tc.]

vâlced(ă) = (adj.) (reg.) vânăt(ă), livid(ă), palid(ă)

vânjoli/vânzoli = (vb.) frământa, agita [magh.]

vânteş(ă) = (adj.) repede ca vântul

vântui = (vb.) (despre vânt) a sufla cu putere, vijelios

vânturar = (s.n.) (rar.) evantai

vestegălui = (vb.) a recurge (la)

vilaiet = (s.n.) diviziune teritorială în Turcia, provincie guvernată de un valiu (fr.)

varvaric = (s.) doar în expresia: mustaţă sau mustăţi în varvaric; lungi şi răsucite (dând o înfăţişare de voinic) [probabil ngr. „de barbar”]

vâlvoare = (s.f.) vâlvătaie; lumină incandescentă

vâlnic = (s.n.) (olten.) fotă încărcată de alesături

vâlvoare = (s.f.) vâlvătaie [lat.]

vânteş = (adj.) iute ca vântul

veresie = (pop., fam.) (loc adv.: pe veresie) fără a primi bani

vestegălui = (vb.) a recurge (la)

veşcă = (s.f.) coajă de copac circulară din care se face marginea circulară a sitelor, cercul din jurul pietrelor de moară şi a râşniţelor [din ucr.]

vig = (s.n.) (pop.) val, sul, trâmbă (de pânză, de stofa) [magh.]

vileag = (s.) în public, de faţă cu toţi, înaintea lumii [magh. „vilag”
lume, aici cu sensul de „în lumea fericirii”; (loc. adv.) a scoate în vileag – a scoate sau a deveni cunoscut în faţa tuturor

vlavie = (s.f.) (înv.) vlagă
volnicie = (s.f.) libertate, slobozenie, (pl.) drepturi
votri = (vb.) a mijloci coruperea, prostituarea fetelor şi femeilor; a peţi
votrie = [s.f.] peţeală
votru = (s.m. şi f.) codoş, proxenet, peţitor [sl.]
vuvă = (s.f.) (reg.) dairea, tamburină
zabet = (s.m.) (turcism înv.) guvernator; (p. ext) autoritate, stăpânire [din tc.]
zahargiu = (s.m.) vânzător de zumaricale, de dulciuri
zaherea = (s.f.) hrană pentru oameni şi animale [tc.]
zaheregiu = (s.m.) cel ce se ocupă cu aprovizionarea [de la zaherea]
zaif = (adj.) indispus [în turcă zaif = slab, infirm]
zaiflâc = (s.n.) (înv.) indispoziţie, slăbiciune; vlăguire [tc.]
zaimf = (s.n.) (rar) văl [din fr.]
zamparalâc = (s.n.) dezmăţare, desfrânare [tc.]
zarif = (adj.) frumos, elegant [tc.]
zarişte = (s.f.) orizont, zare
zamparagiu = (s.m.) derbedeu [tc.]
zarafir = (s.n.) (pop.) fir de aur; (p. ext.) stofa care se ţese cu un asemenea fir [tc.]
zarnacadea = (s.f.) (reg.) narcisă [din tc.]
zarpa = (s.f.) (înv.) stofa scumpă de mătase, ţesută cu fir de aur şi de argint, brocart [tc.]
zarpalatic = (adj. şi s.m.) zăpăcit
zavistios = (adj.) invidios, pizmaş, intrigant
zavistui = (vb.) (înv.) a pizmui, a invidia; a băga intrigi [din sl.]
zăbavnic = (adj.) (înv.) care întârzie, zăbovitor; încet, greoi [sl.]
zăcaş = (adj.) leneş, trândav [slv.]
zăcăşeală = (s.f.) răutate de om zăcaş; pică, invidie [siv.]
zăloagă = (s.f.) fâşie de hârtie, pânză, piele (folosită de obicei ca semn de carte) [rus.]
zăluzală/zăluzie = (s.f.) (mold.) sminteală
zăpuc = (s.n.) (reg.) zăpuşeală, năduf
zăticni = (vb.) (pop.) a tulbura; a împiedica, a (se) stingheri, a (se)

deranja

zăticneală = (s.f.) stinghereală; tulburare

zăvează = (s.f.) perdea, tesătură care atârnă ca o perdea pe perete

[vsl.]

zbantagiu = (s.m.) (la hammam) persoană însărcinată cu luarea de sânge

zburatic/sburatec = (adj.) sprinten la fugă; (fig.) uşuratic, fluşturatic

zburătui = (vb.) a zburătăci, a reteza dintr-o lovitură, făcând să cadă, să se prăbuşească

zdrahon = (s.m.) (pop. şi fam.) om bine legat, voinic

zeberi = (vb.) (înv.) a sechestra, a lua cu forţa; a confisca

zebereală = (s.f.) (înv.) sechestrare, sechestru

zerboa = (s.f.) gazelă

zgău = (s.n.) gaură, râpă

zingălău = (s.m.) zurgălău, clopoţel

zimberec = (s.n.) (turcism înv.) arc de ceasornic; (p. ext.) maşinărie

zmângâ(ă)li = (vb.) mâzgăli

znamie/snamie = (s.f.) iasmă

zori = (vb.) a (se) grăbi

zuliar(ă) = (adj.) gelos, geloasă [ngr.]

zulie = (s.f.) (înv.) gelozie [ngr.]

zulum = (s.n.) nedreptate; (oltren.) tumult [tc., înv.]

zumaricale = (s.f.) prăjituri, aluaturi [ngr.]

zurbă = (s.f.) răscoală; gălăgie, zarvă [tc.]

zuvelcat = (adj.) suflecat, (despre obiecte de îmbrăcăminte) ridicat, sumes

zvidui = (vb.) (reg.) a se vindeca [scr.]

zviduire = (s.f.) vindecare

zvoană = (s.f.) zgomot, sunet [sl.]

yuzbaşa = (s.m.) căpitan peste o sută de fustaşi care păzeau poarta curţii domneşti [turceşte, Yüz Başy – din Yüz = sută]

Cuprins

LUCARNELE ÎNVĂŢĂTURII ŞI ALE ISTORIEI.....4
Poetul Doreid, firea lui mărinimoasă şi dragostea lui pentru vestita poetă Tumadir el Khansa.....8
Poetul Find şi cele două fete viteze ale sale, Ofaiirah-Soarele şi Hozeilah-Luna.....30
Dragostea domniţei Fatimah cu poetul Murakiş.....34
Răzbunarea şeicului Hojjr.....39
Soţii preţăluiţi de către soţiile lor.....45
Omar Despicătorul.....49
Cântăreaţa Sallamah cea Albastră.....62
Dalcavucul.....67
Roaba ursitei.....71
Gherdanul belaliu.....82
Isac din Mossul şi cântecul cel nou.....87
Cele două dănţuitoare.....93
Cataiful cu fistic şi dezlegarea buclucului pravilnicesc...98
Copila arabă de la fântână.....109
Ponoasele îndărătniciei.....115
SFÂRŞITUL LUI GIAFAR ŞI AL BARMAKIZILOR.....122
DUIOASA POVESTE CU CRĂIŞORUL IASMIN ŞI CU DOMNIŢA MIGDALA.....144
ÎNCHEIERE.....163
NOTA TRADUCĂTORULUI.....174
ADDENDA.....175
POVESTEA CU FIUL DE ÎMPĂRAT ŞI CU CEI ŞAPTE VIZIRI 175
Povestea întâiului vizir.....178
Întâia poveste a roabei.....180
Povestea celui de al doilea vizir.....181
A doua poveste a roabei.....184
Povestea celui de al treilea vizir.....188

A treia poveste a roabei.....190
Povestea celui de al patrulea vizir.....198
A patra poveste a roabei.....203
Povestea celui de al cincilea vizir.....208
A cincea poveste a roabei.....216
Povestea celui de al şaselea vizir.....222
Cea de a şasea poveste a roabei.....223
Povestea celui de al şaptelea vizir.....232
POVESTEA CU FIUL DE ÎMPĂRAT ŞI CU CEI ŞAPTE VIZIRI (continuare).....247
Povestea cu o roabă şi cu nişte lapte.....248
Povestea cu negustorul şi cu bătrânul cel orb.....249
Povestea cu copilul şi paznica.....256
POVESTEA CU GIAFAR BARMACANUL ŞI CU VÂNZĂTORUL DE BOBI.....260
POVESTEA DESPRE MĂRINIMIA LUI IAHIA IBN HALID....263
POVESTEA CU SCRISOAREA MĂSLUITĂ.....267
POVESTEA CU PREASMERITUL COCON.....272
POVESTEA CU AR-RAŞID ŞI COPILA.....280
POVESTEA CU ALI-ASMAN ŞI CU TREI COPILE.....284
POVESTEA CU ÎMPĂRATUL ŞAHRIAR ŞI CU ŞAHRAZADA (încheiere).....289
GLOSAR.....292